

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček zavodih: Ljub-
ljana št. 17 749

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65

Rokopis: se ne vračajo

Po letu dni

Na drugem mestu objavljamo kratek in suh pregled mednarodnih dogodkov, ki so si sledili v danes poteklem letu vojne. Kronika mednarodnega dogajanja v zvezi z novo vojno s tem seveda niti od daleč ni izčrpana, kajti moderna vojna, kakor smo v zadnjem času ponovno slišali iz ust vrhovnih poveljnikov, vojaških strokovnjakov in odgovornih državnikov, ni nikjer več omejena samo na prava bojišča. Njena sredstva zajemajo danes tako rekoč vse izraze življenja narodov in je zato glavni nauk, ki ga črpamo iz dosedanjega vojnega razvoja ta, da se v naših dneh morejo spustiti v oboroženo tekmo narodov in prene- stati vse njene strahovite učinke samo na znotraj trdno strnjeni in v popolno enoto povezani narodi, ki ne dopuščajo v svoji organizaciji niti najmanjših razpok. Vojna se ne vodi več samo proti rednim vojskam, ona zajema tudi vse državno ozalej in am- mad, pa je zato razumljivo, ako ona ni več samo vojaško tehnični ali strateški račun, temveč zahteva najvišjih diplomatskih, go- spodarskih, socialnih, psiholoških, moral- nih ter nešteto drugih sposobnosti.

Moderna vojna se tudi ne vodi več po starih mednarodnih pravilih o vojskovanju. Vojskovanje se sklicuje na zakon nujno- sti za vsakega izmed obh vojnih taborov, ki polagata na tehniko vojne odločitve tak- rekoč vse, kar ima na zunanji predstavlja in kar vsakega izmed njih veže v samo- stojno celoto. Razen tega so nova orožja, med njimi zlasti razen letalstva, v osnovi spremenila zastarela mednarodna pravila vojskovanja, ki jih nobena mednarodna konferenca v povojni dobi n' skušala po- vsem prilagoditi razvoju vojne tehnike. Zakon golega obstoja je zato za oba vojna tabora postal tako rekoč edno ali vsaj glavno merilo vseh nujnih vojnih akcij, pa naj bodo te zgolj vojaškega ali tudi, vzemimo, gospodarskega, političnega, di- plomatskega in celo idejnega značaja.

Ako bi merili vojni razvoj samo po sta- rih mednarodnih merilih, ki se nam najbrž na vsakem koraku odpirajo velika nasprot- ja v tem dogajanju, ki bi jih bilo težko razumeti; ako pa gledamo nani nekoliko bolj neposredno in stvarno, nam marsikaj kaže jasnejše lice, četudi nam ta jasnost največkrat ne more vzbujati nikakih ugod- nih občutkov. Toda — komu more vojna sploh vzbujati občutek ugodja? Zlasti me- derna vojna, ki je zgrajena na pogoj po- polnega samoodrekanja vsakega posrednega v vojskujočih se državah, a mimo njih tu- di v vseh njih, ki so lastni volji ali go- lemu naključju stoje ob strani oboroženega konflikta?

Nekdanje nevtralnosti, kakor nam kaže- jo že dosedanje izkušnje, moderna vojna sploh ne pozna več. Ko je pred letom dni izbruhnil v Evropi novi požar, se je ogrom- na večina evropskih in izvenevropskih dr- žav tako ali tako izrekla za nevtralnost, toda v teh 12 mesecih je ta beseda skoroda že izgnila iz mednarodnega slovarja. Če- prav je še vedno mnogo držav, ki so ostale izven oboroženega konflikta. Namesto o nevtralnosti se danesraje govori o želji po ohranitvi miru v tem ali onem delu Evro- pe ali sveta, o upoštevanju dejanskih raz- mer, o prilagoditvi spremenjenim prilikam itd., vsaj v kolikor gre za manjše države. V kolikor pa gre za velesile, smemo še manj govoriti o njih nevtralnosti, kajti nji- hovo opazovanje oborožene borbe od stra- ni je samo oblika njihovega čakanja na re- zultate neposrednega merjenja sil med obe- ma vojnima taboroma, ki seveda ne more prikriti neposredne interesiranosti na me- dnarodnem razvoju ter več ali manj odkrite želje po izbiri spopada v lastno korist. Pri tem niti ne upoštevamo okolišnosti, da je čakanje nekaterih velesil izven konflikta lahko tudi že v naprej domenična igra s tem ali onim vojnimi taborom. Novi pojem »nevojskovanja« je na primer ena izmed takšnih značilnih novosti globljega pome- na, ki nam odpira povsem nove poglede v razporejanje mednarodnih sil v moderni vojni. Vse to nam odkriva tolikšne nove taktike političnega, idejnega, gospodarske- ga in seveda vojaškega postopanja, da se- danji vojni s polno upravičenostjo lahko priznamo naziv »vojne presenečenje«. Za- to se ne smemo čuditi, ako je nenevarno pre- senečanje težka zadeva ne le za sodob- nego opazovalca, temveč bo tudi zgodov- narju močno zameglila pogled v niane vzro- ke, povede in razvoje težnje. Pomislimo v tej zvezi samo na nešteta gesla, v imenu katerih nastopata ob vsaki konkretni akci- ji oba vojna tabora!

Naj primerjamo položaj pred letom dni in danes s katerega koli vidika spremem- be, ki so se v zvezi z vojno pojavile, segajo že na vsa področja, ki jih je totalitarno zamašena in izvajana vojna zajela pod svoj udar. Težke so na primer gospodarske spremembe, ki jih posredno ali neposred- no čuti že ves svet, naj je zapleten v vojni ali ne. O teritorialnih spremembah tu ne govorimo. Zanimive so v ozadiju vojne velike duhovne, ideološke spremembe, ki dozorevajo v senci vojnih dogodkov, da neopredelnih političnih sprememb niti ne omenjamo. Poglejvase so tudi socialne preobrazbe. V kratkem članku skoroda že ni mogoče izčrpati samega pregleda vseh teh in še drugih sprememb, ki jih prinaša nova vojna.

Morda zasluži trenutno še največ pozor- nosti velika diplomatska sprememba, ki se

Po dunajski razsodbi

Nagla odločitev zunanjih ministrov Nemčije in Italije o novi razmejitvi med Rumu- nijo in Madžarsko se smatra kot nov velik politični uspeh držav osi

Berlin, 31. avg. j. (DNE). Nemški tisk objavlja pod velikimi naslovi rezultate konference zunanjih ministrov na Dunaju. Vsi listi brez izjeme naglašajo, da rezul- tati dunajske konference v enaki meri za- dovoljujejo Madžarsko, katere teritorialnim zahtevam je bilo skoraj v celoti ugodeno, kakor tudi Rumunijo, ki je dobila na Du- naju dragoceno garancijo nedotakljivosti svojih meja. To jamstvo, za katerim sto- jita Nemčija in Italija z vso svojo avto- riteto, pomeni dovolj tehtno nadomestilo za izgubo dela ozemlja, ki v resnici prav nikoli ni bilo rumunska last. Prav poseb- no nemški listi podčrtujejo dejstvo, da sta državi osi dosegli pomirjenje jugovzhodne Evrope v današnji težki dobi, ko se naha- jata sredi borbe z britanskim imperijem. Ta uspeh držav osi ponovno dokazuje sil- no življenjsko moč Nemčije in Italije ter njuno pravico, da igrata v Evropi vodilno vlogo.

»Völkischer Beobachter« opozarja pose- bej na garancije, ki jih je dala os Rumu- niji. S tem so bile najbolj demantirane govorice, ki so jih Angleži širili po svetu v zvezi z okrnitvami Rumunije, da nam- reč osni velesili hočeta Rumunijo popolno- ma uničiti.

»Münchener Neueste Nachrichten« po- udarja v svojem uvodniku, da zahteva no- vi red, ki se ustvarja v Evropi, tudi novo razporeditev narodov, njihovih sil in prav- ic v smislu pravičnejšega razmerja med njimi, ki more biti edina osnova za trajno

in uspešno sodelovanje. Že leto 1939, pa tudi tekoče leto je prineslo velike izpre- membe v zemljevidu Evrope. Poslednja med njimi je sprememba v Podunavju. Z njo se je kvarni proces v Podunavju za- ključil in podunavski problem rešil na na- čin, kakor odgovarja interesom podunav- skih narodov ter višjim interesom evrops- ke zajednice. Toliko večja zasluga Mus- solinija in Hitlerja je, če sta našla prav sedaj, ko bijejo odločilne ure Evrope, čas, da sta uredila tudi to vprašanje in tako osvobodila Evropo težkega bremena.

»Hamburger Fremdenblatt« pravi, da sta državi osi storili večeraj s svojim po- sredovanjem nesebično uslugo Evropi in evropskemu miru, ki je vredna največje- ga priznanja. Eno izmed najvažnejših dej- stev je odstranitev britanskega vpliva iz jugovzhodne Evrope. Kakor je znano, je Velika Britanija hotela izrabiti svoje po- roštvo Rumuniji kot most za razširjenje vojne, ki sta jo izzvali zapadni evropski velesili. Državi osi pa namesto tega pre- vzemata kategorično obveznost, za katero jamčita z vso svojo močjo, da bosta bran- nili nedotakljivost rumunskega državnega ozemlja, ki je 30. avgusta dobilo svoje do- končne meje. To poročstvo pomeni, da bo v bodoče izključena vsaka možnost se- bičnih in neutemeljenih vplivov ostalih sil na Podunavje. Tako najmujeta Nemčija in Italija svoje poslanstvo v korist evropske- ga miru.

Bukarešta, 31. avg. AA. (Rador.) Mini- ster dvora razglasi: Dne 30. avgusta o pol- noči se je sestal kronski svet na sejo. Predsedoval je kralj Karol Rumunski berlinski poslanik je podal poročilo o raz- govorih na Dunaju in o arbitraži. Pred-

sednik vlade je povedal, da sta Nemčija in Italija izjavili, da jamčita nedotak- livo rumunskega ozemlja. Prisotni so bili vsi kraljevski svetovalci in člani vlade ter bivši ministrski predsednik Maniu in profesor Bratianu.

Manifestacije v Budimpešti

Slovesen sprejem Csakyja in Telekija ob njunem po- vratku z Dunaja — Vsa madžarska mesta v zastavah

Budimpešta, 31. avgusta. AA. Predsed- nik madžarske vlade grof Teleki in zuna- nji minister grof Csaky in njuno spre- mstvo so bili ob svoji vrnitvi z Dunaja v Budimpešto dočelni slovesnega sprejema. Na postaji so se zbrali člani vlade, mnoge uglednih osebnosti in velika množica. Med odličniki sta bila tudi nemški in ita- lijanski odpravnik. Predsednik vlade je imel nagovor, v katerem je med drugim dejal:

Madžarski narod se ne sme preveč opi- janiti sprito tega, da je dosegel svoj uspeh prej, kakor je pričakoval. Tako bo izrazil svoj hvaležnost državam, ki sta nam ostali zvesti v prijateljstvu. Pokazati mo- ramo, da smo vredni tega prijateljstva. Čakajo nas naloge, kakršne čakajo drža- ve, v katerih žive razne narodnostne sku- pine. Vse narod je odgovoren za delo, ki se jutri začne. Od vsakega izmed nas je odvisna ohranitev miru in vsakdo izmed nas mora prispevati k razvoju celote.

Nato je govoril zunanji minister grof Csaky in rekel med drugim: Potrebno je bilo velikodušje, da so velesile sredi seda- njih bojev našle časa, da uredijo vpraša- nja, ki se jih neposredno ne tičejo, am- pak samo posredno. Zato se zahvaljujem v imenu madžarskega naroda in izrekam globoko hvaležnost Monakovski sklepi in dunajske arbitraže so utrdili namen Ma- džarske, da bo šla po oni poti, ki ji jo svetujejo veliki prijatelji, ki spoštujejo Madžarsko. Prepričani smo, da bomo svo- je spoštovanje do teh velesil, naših prija- teljic, in njuno spoštovanje do nas še bolj utrdili, ko bomo izpolnili težko nalogo, ki jo tudi danes opravljamo na fronti miru. Madžarska je bila zmerom za to, da do- sede svoje cilje brez prelivanja krvi. To stališče madžarske vlade je sedaj dobilo nagrado, ko se je brez kapljice krvi vrnilo k Madžarski 40.000 kv. km zemlje.

Velikanska množica je priredila sponta- ne manifestacije madžarski delegaciji in pred nemškim in italijanskim poslani- štvom. Množice so krenile po ulicah, okra- šenih z madžarskimi, nemškimi in ita- lijanskimi zastavami, vzklikajoč Hitlerju in Mussoliniju. Podobne manifestacije so se vršile v vsej državi. Vsa mesta in vasi

so okrašene z zastavami, zvonovi pa so neprestano zvonili.

Budimpešta, 31. avg. j. (DNE.) Kakor zatrjujejo v madžarskih političnih krogih, vidi vsa madžarska politična javnost v du- najski razsodbi dragocen doprinos k mir- ni izgradnji Evrope, hkrati pa dokončno likvidacijo trilateralne mirovne pogodbe. Madžarska bo sedaj rade volje prevzela svoj vlog v novi Evropi ob strani držav osi.

Madžarski listi prinašajo na prvih stra- neh članke in komentarje o sporazumu med Madžarsko in Rumunijo ter objavlja- jo tudi zemljevide, ki označujejo nove me- je. Listi poudarjajo, da ima Madžarska zdaj 161.000 km² in 13 milijonov prebival- cev. Enodušno ugotavljajo, da sta Hitler in Mussolini pripomogla Madžarski k iz- polnitvi njenih pravic. »Pester Lloyd« pravi, da je v tem svečanem trenutku vsa Madžarska hvaležna največjima državni- koma Evrope Adolfu Hitlerju in Benitu Mussoliniju.

Seja vlade

Budimpešta, 31. avg. AA. (MTI.) Ma- džarska vlada je imela danes dopoldne sejo pod predsedstvom ministrskega pre- sednika grofa Telekija. Zunanji minister grof Csaky in predsednik vlade Teleki sta poročala o dogodkih, ki so se vrstili pred dunajsko arbitražo ter o vsebini tega sklepa.

Jutri bodo Madžari vkorakali

Bukarešta, 31. avg. s. (Reuter.) Kronski svet, ki se je danes jutrat sestal v Buka- rešti, se je bavil predvsem z možnostjo nadaljnjih demonstracij proti odstopitvi dela Transilvanije. V vladnih krogih se boje, da bi se te demonstracije še poostri- le. V Transilvanijo so bila poslana poseb- na policijska ojačenja, da preprečijo ne- mire.

Madžarske čete bodo pričele zasedati odstopljeno ozemlje v ponedeljek.

Sporazum v Crajovi

Bolgari bodo zasedli južno Dobrudžo istočasno, kakor Madžari severni del Transilvanije

Sofija, 31. avg. p. Prvič od početka po- gajanj med rumunsko in bolgarsko dele- gacijo v Crajovi, je bilo objavljeno pol- službeno poročilo o dosedanjem stanju razgovorov, po katerem so bili doseženi naslednji rezultati.

1. Bolgarji se izročijo južna Dobrudža v mejah iz l. 1912. Rumunski kraljevski dvor- ec v Balčiku dobi eksteritorialnost.

2. Železniška proga Silistria — Konstan- ca, ki veže rumunska mesta s Črnim mor- jem, bo do zgraditve nove rumunske že- leznice ostala v eksploataciji Rumunije.

3. Dosele še ni določen točen rok za evakuacijo južne Dobrudže. Rumuniji je uspelo še nadalje zavleči določitev tega roka, Bolgarji pa si prizadevajo, da bi bil ta rok čim krajši.

4. Bolgarska manjšina v severni Dobru- dži bo načelno zamenjana z rumunsko manjšino v južni Dobrudži. S to izmenja- njo bo prizadetih v glavnem okoli 180.000 ljudi. Narodne manjšine v ostalih delih države se bodo lahko izselile prostovoljno.

5. Vprašanje odškodnine še ni urejeno.

6. Končno mejo bo določila posebna ko- misija. Razmejitve sama se bo izvršila po istini pogoji, kakor so določeni za priklju- čitev severnega Erdelja Madžarski.

Sporazum bo podpisan, čim bo doseženo soglasje v finančnih zadevah. Pogodba bo sestavljena v francoskem, rumunskem in bolgarskem jeziku, merodajno pa bo fran- cosko besedilo.

Sofija, 31. avg. j. (Stefani.) Vse današ- nje bolgarsko časopisje izraža svoje glo- boko zadovoljstvo in iskreno veselje, da se je s posredovanjem Italije in Nemčije posrečilo dokončno spraviti s sveta stari spor med Madžarsko in Rumunijo ter pri- pomniti, da so po uspehi razsodbi na Dunaju sedaj dani vsi pogoji, da se bo v bodoče med Rumunijo in Madžarsko raz- vilo ne samo normalno, ampak morda celo prijateljsko sosedstvo, ki so ga intri- ge antantnih držav 20 let ovirale.

Listi nato izražajo svoje prepričanje, da se bo prav tako naglo dosegel tudi po- poln sporazum med Bolgarijo in Rumuni- jo glede povratka južne Dobrudže, s čim- er bo zadostno končno tudi upraviče- nim bolgarskim zahtevam. Listi zaključu- jejo svoje komentarje o dunajski konfe- renci z ugotovitvijo, da bodo pogodbe med Rumunijo ter Madžarsko in Bolga- rijo slednjé na pravičen način organizi- rale jugovzhodno Evropo, s čimer bo po volji držav osi dokončno in popolnoma iz- ločen iz tega dela Evrope zločesti angleški vpliv.

„Pričenja se nova doba za podunavske narode“

Ves italijanski tisk proslavlja dunajski sporazum kot blesteč uspeh diplomacije držav osi in pričetek nove dobe v Podunavju

Rim, 31. avg. AA. (Stefani) Rimski po- blaščeni krogi poudarjajo, da zaključuje dunajska arbitraža zgodovinsko poglavlje, ki ga bo označilo obdobje plodnega in tvornega mira. Italija je po ustih svojega duceja postavila pred Evropo in ves svet vprašanje mirne in neizbežne revizije po- godb in danes lahko s posebnim zadovolj- stvom pokaže na dosežene rezultate, ki označujejo uspehe njene politike. S pre- iskovanjem dokumentov in okoliščin, v ka- terih je potekal kongres na Dunaju, je možno, priti do naslednjih sklepov:

Os Rim-Berlin funkcionira v polni meri in obenem dokazuje, v kolik meri obstoji njena politična moč in njena svoboda v pokretu in v akcijah navzile vojnemu spo- padu z Anglijo. Mogoče je celo trditi, da je temu delu za zgraditev nove Evrope pri- pomogla Anglija s svojo odsotnostjo. Cela leta dela ne bi zadostovala v ženevski usta- novi, če bi hoteli doseči to, kar sta dosegli sili osi v 48 urah. To dokazuje, da se ude- stvuje politika osi v evropski politiki z mirnimi in tvornimi sredstvi ter nameni. Narodi, ki še žive v ustvari glede angle- ške moči, vidijo lahko v dunajskih sklepih elemente, ki jim lahko služijo za ocenitev in material stvarnega stanja ter obenem služijo za njihovo razmišljanje. Dunajski sklepi podirajo končno upe, ki so jih imeli tisti, v čigar korist bi bilo rušenje miru v podunavskem prostoru.

»Popolo di Roma« pravi, da sta dva dne- va zadostala, da sta Ciano in Ribbentrop dokončno uredila madžarsko-rumunsko vprašanje, ki je dušilo ne samo podunav- sko kotlino ampak vso Evropo. Hitrost, s katero se je uredilo to važno vprašanje, jasno dokazuje veliki in blagodejni vpliv Nemčije in Italije na vsej evropski celini. Konec je diktiranih mirovnih pogodb in zdaj je namesto njih stopil lojalen dogovor med Madžari in Rumuni, ki bo imel kar najboljše posledice za nadaljnji razvoj do- godkov v jugovzhodni Evropi.

»Corriere della Sera« pravi, da je dunaj- ski sporazum blesteč uspeh diplomacije držav osi, ker se je dosegel brez boja.

je izvršila v tem kratkem letu. Ko se je mednarodni razvoj lanske leto zaostri do neizbežnosti oboroženega konflikta, je bi- la slika mednarodnega položaja približno naslednja: Štiri evropske velesile (Anglija in Francija na eni ter Nemčija in Italija na drugi strani) so se dokončno strnile v dva nasproti se stoječa bloka, ki sta se vsak zase skušala naznotraj čim bolj trdno po- vezati, ne le politično, temveč tudi voja- ško, gospodarsko in idejno. Od treh osta- lih velesil, Zedinjenih držav Severne Ame- rike, Rusije in Japonske, je bila samo gle- de poslednje znana njena formalna poveza- nost z osjo Rim-Berlin v okviru tako zva- nega protikomunističnega pakta iz leta 1936, čim se glede obeh prvih niso po- stavljali nobeni dokončni zaključki, ako- ravno je bilo na primer znano, da je ame- riško javno mnenje vedno bolj na strani Anglije in Francije, medtem ko so se po- gajanja zapadnih velesil z Rusijo razbila in je svet presenetila vest o nenapadnem paktu med Berlinom in Mosko. Vse ostale države so zavzemale svoja mesta nekako v sredi med obema taboroma, vendar z razlikami, ki so šle od popolne navezavo- sti na enega izmed njih do popolne nevtral- nosti.

Uspeh je tem pomembnejši, ker pomeni obenem tudi zmago nove metode posred- nega sporazuma med dvema majhnima na- rodima pod pokroviteljstvom velesil osi, ki danes vodita evropske narode v boljšo do- bodnost. »Gazzetta del Popolo« ugotavlja, da so tudi to pot propadle vse britanske intrige in da se ni posrečilo ustvariti še večjo zmedo v Evropi.

Zakaj je rumunski kronski svet pristal

Bukarešta, 31. avg. AA. (Rador.) O seji kronskega sveta je izšlo naslednje poro- čilo:

Kronski svet je sklenil pristati na arbi- tražo držav osi, ki se je izvršila v zelo te- žavnih okoliščinah. Rumunija je imela izbi- rati med tem, da reši politični osta- nek države, ali pa da tvega nove nevar- nosti vojne. Ta okoliščina in pa dejstvo, da zunanja ministra Nemčije in Italije nista mogla ostati dalje kakor dva dni na Du- naju, sta Rumunijo prisilila, da se je mo- rala hitro odločiti. Pristanek na arbitražo je pomenil, da se državama osi prepusti ureditev rumunsko-madžarskega vpraša- nja. Po drugi strani sta Nemčija in Italija podali kategorično poročilo glede rumun- skih meji. Kronski svet je proučil vse mož- nosti in sklenil sprejeti edino ugodno so- lucijo, t. i. da pristane na arbitražo držav osi. Ves sistem, na katerem je temeljila prejšnja zunanja politika, se je v vsej Ev- ropi podrli. V takšnih razmerah je bila edi- na možna pot sprejeti vse posledice, izvi- rajajoče iz žrtve, velike in boleste. Toda poročila, ki smo jih dobili, so življen ke- ga pomena za rumunsko državo in za njen obstoj v času, ko izginja toliko drugih držav. Po zaslugi teh poročev naših meji bo Rumunija mogla začeti demobilizacijo. Naj bodo rezultati arbitraže še tako bolesteri, v prvi vrsti je treba vpoštevati eno, nam- reč državo samo in solidarnost ter edinstvo vseh nas, zbranih okoli kroga.

Današnji diplomatski položaj je bistveno drugačen. Velika Britanija je po izločitvi Francije iz borbe ostala sama nasproti ve- lesilama osi Rim-Berlin, ki sta med tem svoje sodelovanje le še poglobili, in si po- vstopu Italije v vojno razdelili tudi svoje vojne naloge. Od ostalih treh velesil so se doslej znabiti še najbolj približale robu vojne Zedinjene države Severne Amerike, katerih ogromno oboroževanje nehoti sili v domnevo o možnosti premakn tve dole- je evropske vojne na druge kontinente, kar odpira povsem druge poglede v nadaljnji razvoj konflikta. Japonska je trenutno tik na prehodu iz svojega nevrmešavanja v kon- flikt v njegovo konkretno izraž, na Dalj- nem vzhodu, medtem ko ostaja Rusija slej ko prej tako znana »velika neznanka«, ki je vojno doslej izkoriščala zase, ki pa svo- jih končnih namer niti najmanj ne odkri- va.

V največji negotovosti so sredi teh ne- znank, ki jih postavlja vojna, pred vsem male države, ki skušajo zaman odgrniti zavese bodočnosti, pa se zato omejujejo samo na preudarjanje svoje pravice do enakopravnega življenja in sožitja z dru- gimi, večjimi državami, ne glede na kon- čno povojno ureditev.

Naši najboljši nakupovalci in pro- dajalci so »Jutrovi« mali oglasi.

Danes

563

ponudb in povpraševanj!

TISOČ LETAL NAD ANGLIJO

Nemški bombniki in lovci poskušajo dan za dnem prodreti nad angleško prestolnico in razdehati njegova letališča — Hudi spopadi z angleškimi lovci

London, 31. avg. br. (Reuter.) Pri večerajšnjih letalskih akcijah so Nemci poslali nad Anglijo okoli 1000 letal. Sestrskimi poskusi prodreti skozi zunanji obrambni obroč Londona petkrat podnevi poslednjič v pretekli noči. Vse do večera na se im je vsak tak njihov poskus izjalovil. Po podatkih ki so bili danes dopoldne objavljeni, je bilo večeraj sestrstvenih 62 nemških letal izstreljenih na ie bilo tudi 19 angleških lovskih aparatov. 10 pilotov se je rešilo.

Ponoči se je Nemcem končno le posrečilo prodreti nad London in odvračati nekaj serijskih bomb na posamezne londonske okraje, v katerih je bilo razdejanih več hiš in ubitih tudi nekaj ljudi. Bomba so padale na posamezne okraje ne glede na to, ali so bili tam kakšni industrijski objekti ali ne.

Nemški letalski napadi so se ponoči razširili tudi na precej veliko področje južno in srednje Anglije. Iz raznih krajev prihajajo poročila o žrtvah in materialni škodi, ki je bila povzročena večinoma na civilnih poslopih. Zaradi sta bili tudi dve šoli in neka bolnišnica.

Kar se tiče napadov na industrijske in vojaške objekte okrog Londona so si Nemci mnogo prizadevali da bi razdejali letališča na londonskem področju in tako izločili iz akcije angleške letalske letala ki so doslej vselej uspešno odbila nemške napade. Nemška letala so že večeraj podnevi skušala prodreti do teh letališč. V petih zaporednih smotadih z angleškimi lovskimi letali so bila vselej odpravljena iz njihove bližine. Vsek izmed teh smotadov je tratal na pol ure Nemci so v večer izstrelili na nekaj letal. Posebno se je izkazala eskadrila letal s kanadskimi piloti ki so v manj kot eni uri sestrelili 12 nemških aparatov.

62 nemških in 25 angleških letal sestreljenih

London, 31. avg. s. (Reuter.) Letalsko ministrstvo javlja dopoldne, da je bilo po večerajšnjih podatkih v večerajšnjih letalskih akcijah nad Anglijo sestreljenih skupno 25 angleških lovskih letal, vendar je 15 pilotov rešenih. Število večeraj sestreljenih nemških letal je končno objavljeno 62.

Barbe okrog Londona

London, 31. avgusta. s. (Reuter.) London je imel danes zjutraj zopet tri letalske alarme. Samo pri enem izmed njih je nemški letalom uspelo dospeti do Londona. Posamično nemško letalo se je spustilo v strmoglavem poletu sklozi oblake nad neko mesto v neposredni bližini Londona ter je vrglo več bomb. Neka manjša delavnica je bila direktno zadeta od bombe, več hiš pa je bilo poškodovanih. V času napada so bile ulice ravno polne občinstva. Ko je nemško letalo odvrlo bombe, je še s strojnimi obstreljevalci ušlo.

Večje formacije nemških letal so do dopoldneva ponovno skušale dospeti nad London, vendar so bila letala večinoma že nad južnovzhodno obalo zaustavljena od protiletalskega topništva in lovskih letal. Ena izmed formacij so angleški lovci zavrnili že po desetminutni borbi. Več letal je bilo v bližini sestreljenih in letalci so se spustili s padali.

Skupina petih nemških lovcev tipa Messerschmitt je dopoldne napadala balonske zapore pri Doveru. Napad je trajal pet minut in se je nemškimi letalom posrečilo nekaj balonov sestreliti. Zaradi močnega ognja protiletalskega topništva so se morala nato letala umakniti.

Do dopoldneva je bilo po uradnih podatkih sestreljenih danes 6 nemških letal, Angleži pa so izgubili 2 lovška aparata. Po zasebnih cenitvah so nemške izgube danes še znatno višje.

London, 31. avgusta. s. (Reuter.) Pri letalskem napadu na London preteklo noč je bilo porušeni v nekem predmetu tudi več hiš, v katerih so živeli begunci iz Nemčije. Sedaj so se morali begunci izseliti v zasilne domove. Pet oseb, ki so bile v letih neke hiše, so ruševine, ki jih je povzročila neka bomba, zakopale ter se je štiri osebe šele po dolgem delu posrečilo odkopati.

V nekem drugem delu Londona sta bili ubiti dve osebi v jeklenem zaklonišču. Bomba je padla naravnost na zaklonišče. V mnogih drugih primerih so ostali ljudje v zakloniščih nepoškodovani, čeravno so bombe eksplodirale v neposredni bližini.

V nekem mestu v srednji Angliji je napad preteklo noč zahteval več smrtnih žrtev, sicer pa ni povzročil večje škode. V severozahodni Angliji je bilo neko nemško letalo ponoči sestreljeno od protiletalskega topništva.

Večerna uradna angleška poročila

London, 31. avgusta. s. (Reuter.) Letalsko ministrstvo je objavilo nočjo naslednje komurike: Sredi noči so letala vojne mornarice napadla pristaniške in železniške naprave v Boulogne.

Močne formacije vojnega letalstva so napadle izbrane vojaške objekte na ozemlju Berlina. Povzročeni je bilo več požarov in velikih eksplozij. Obstoji domneva, da je bila povzročena znatna škoda.

Drugi oddelki letal so bombardirali benčinske zaloge pri Gelsenkirchenu, Magdeburgu in Cherbourgu, nadalje ladje v Emdenu ter tovarne kolodvorov v Hammu in Sestu, kakor tudi postojanke težkih topov ob francoski obali Kanala. Napadenih je bilo tudi več letališč v Nemčiji in na Nizozemskem.

Dve angleški letali s teh poletov pogrešajo. Tri nadaljnia so po povratku zasilno pristala na angleške ozemlje.

London, 31. avgusta. s. (Reuter.) Komunikacije letalskega ministrstva, ki je bil objavljen nočjo ob 18. javlja, da je bilo doletel danes nad Anglijo sestreljenih najmanj 38 nemških letal. Angleške izgube znašajo danes 16 lovskih letal, vendar se je 11 pilotov rešilo.

O današnjih letalskih bitkah javlja dalje komunikacije: Nemški letalski napadi na angleška letališča v južnovzhodni Angliji so se davi obnovili. Nekaj po 7. zjutraj je

formacija nemških letal preletela obalo Kenta, Angleška letalska letala so takoj intervenirala ter so nemško formacijo razpršila.

Nekaj časa pozneje se je pojavila druga formacija nemških letal nad ustjem Temze ter je napadla neko letališče v vzhodni Angliji. Napad je povzročil nekaj škode. Toda angleška letalska letala so zopet stopila v akcijo ter prizadela sovražniku izgube.

Sledil je tretji napad na neko letališče ob ustju Temze. Zopet so bila nemška letala preganana. Prišlo je do resne letalske bitke. Nemška letala so vrgla bombe na več točkah ter so povzročila manjše število žrtev.

Doslej ni poročil, da bi bili napadi povzročili resnejšo škodo na letališčih.

Nemško vojno poročilo

Bombardiranje letališč in oboroževalne industrije na angleških otokih — Nov angleški napad na Berlin

Berlin, 31. avg. br. (DNB) Vrhovno poveljstvo nemške vojske je dopoldne objavilo naslednje službeno vojno poročilo:

Kakor je bilo že objavljeno, so naša bojna in letalska letala večeraj ponovno in neudarno napadla britanske otoke. Pri tem so bile z bombami močno poškodovane lope in druga poslopja na raznih letališčih. Več bomb srednjega kalibra je zadelo neko vojaško taborišče v južni Angliji. Pri teh napadih, kakor tudi pri prodorih lovskih letal skozi zapore vzdolž angleške južne obale, se je razvilo mnogo letalskih spopadov.

V noči na 31. avgusta so skupne bojnih letal napadle pristaniške naprave in tovarne oboroževalne industrije v srednji Angliji. Na ustju Temze so bili učinkovito bombardirani tanki benčini in dokl. V napadenih objektih so nastali veliki požari. Pred britanske luke so bile znova položene mine.

V pretekli noči so angleška letala znova napadla Berlin in druge kraje na državnem ozemlju. Nekaj bomb je treščilo tudi v notranje mesto ter v delavske stanovanjske okraje glavnega mesta. Tam, kakor tudi v drugih krajih države povzročena materialna škoda ni velika. Človeških žrtev ni bilo. Nekaj civilistov je bilo ranjenih.

V letalskih spopadih je bilo podnevi sestreljenih 93 sovražnih letal, pri ponočnih napadih pa je protiletalsko topništvo sestrelilo eno angleško letalo, nočna letalska letala pa dve. Dve nadaljnji letali sta bili sestreljeni od protiletalskega topništva vojne mornarice na obali Severnega morja. 34 nemških letal se ni vrnilo v svoja oporišča.

Neka podmornica je zapadno od Hebridov napadla močno zavarovan konvoj ter potopila tri sovražne trgovinske ladje (29.000 ton), med njimi tudi eno 12.000 tonsko petrolejsko ladjo.

Berlin, 31. avg. br. (DNB). V posebnem poročilu je bilo danes dopoldne objavljeno, da so skupne nemški letal danes zjutraj znova vdrle nad Veliko Britanijo in bombardirale letališče severno od Londona. Na nekem letališču sta bila zadeta dva hangarja, ki sta nato zgorela. V spopadih z angleškimi lovci je bilo sestreljenih 25 angleških letal in 6 nemških.

Zopet nočni napad na London

Berlin, 31. avgusta. AA. (DNB) Sredi noči je sovražnik napadel nemško prestolnico. Kmalu po polnoči je bil alarm, ki je trajal dobri dve uri. V tem času je nekaj britanskih letal preletelo okoli mesta Berlina in vrglo na razne dele prestolnice več eksplozivnih in zažigalnih bomb. Bombe so priletele tudi v centrum mesta in povzročile na stanovanjskih in na nekaj javnih poslopih požare v podstrešju, drugod pa drugačno škodo. V predmestju Neuköllnu je priletela ena bomba na neko tamkajšno bolnišnico in zanetila požar. Dve bombi sta treščili na neko cerkev. Sovražnik ni nikjer napadal vojaških objektov. Spridisciplin prestolniškega prebivalstva ni bilo.

Položaj Anglije po prvem letu vojne

Angleški minister Greenwood izjavlja, da je Anglija ob koncu prvega vojnega leta močnejša nego kdajkoli in nepremagljiva

London, 31. avg. AA. (Reuter.) Minister brez portfelja Arthur Greenwood, član vojnega kabineta, je podal ob koncu orvega vojnega leta naslednje izjavo zastopniku Reuterjeve agencije:

Leto dni smo v vojni. V začetku nismo bili v premoči, toda prestali smo največ varnejšo in najhujšo periodo in zdaj smo neizpodbitno močnejši kakor pred letom dni. Naše gospodarstvo na morju ni v nevarnosti in tudi ne bo. Naše letalstvo je moralo tako v metropoli kakor v tujini: prestati boje noč in dan. Če študi-amo naš narod v teh dneh, polnih dogodkov, lahko na našem otoku ugotovimo da Velika Britanija ne more izkuzbiti vojne. Bori na našem otoku — to so naša trdnjava — delavci na našem otoku, to so naše tovarne — in žene na našem otoku, to je naše ognjišče, prispevajo dan za dnem z vajetnimi žrtvami ki se med seboj dopolnjujejo, da se trdnjava našega odpora ne bo mogla zavzeti. Preproščam sem, da niti v enem trenutku dolge in tako mnogolčne zgodovine britanskega plemena ni bilo trdnjeseja in bolj klenega edinstva od onega, ki danes družijo naš narod. V Churchill imamo ministrskega predsednika, ki v svojih besedah dejanjih in vodstvu vtelesa do največje stonice misli in impulze vojskujočega se naroda. Ker je naš narod

London, 31. avg. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo javlja nočjo, da so angleška letala preteklo noč bombardirala tudi razne objekte v Hamburgu in Bremen.

Nad Berlin je ena sama eskadrila vrgla 15 ton eksplozivnih bomb in nad 750 zažigalnih bomb. Bombardirana je bila med drugim neka električna postaja in železniško križišče. Drugi napadi v Berlinu so veljali neki letalski tovarni, skladiščem benčina, kakor tudi trem letališčem.

London, 31. avg. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo javlja ob 21. da je bilo po zadnjih podatkih danes sestreljenih nad Anglijo skupno 46 nemških letal. Angleži so izgubili 21 lovskih aparatov, vendar je 16 pilotov rešenih. Zvečer je bilo sestreljenih še več nemških letal, vendar uradni podatki še manjkajo.

lo mnogo žrtev. Trije civilisti so bili nemvarno, trije pa lahko ranjeni.

Stockholm, 31. avg. s. (Reuter.) »Dagens Nyheter« poroča iz Berlina, da so angleška letala preteklo noč bombardirala Berlin v skupinah, ki so si sledile v polurnih presledkih. Med napadom so bile vse zvezbe Berlina z inozemstvom prekinjene.

Kaj pravijo angleški piloti

London, 31. avg. s. (Reuter.) O napadu na Berlin preteklo noč objavlja letalsko ministrstvo nekaj podrobnosti na podlagi izpovedi pilotov angleških letal, ki so sodelovali v napadu. Letalci poročajo predvsem, da so se med potjo naleteli na močan ogenj protiletalskega topništva. Nad Berlinom pa je postalo streljanje protiletalskih topov posebno silovito. Nebo je bilo oblato, pa so se kljub protiletalskemu topništvu mnoga letala spustila skozi oblake nizko nad zemljo, da najdejo svoj cilj.

Ena izmed eskadril je napadla veliko tovarno severozapadno od Berlina. Prvo letalo je vrglo svetlobno raketo, ki je razsvetlila ves tovarniški kompleks. Letala so pri napadu letela v smeri od severozapada proti jugovzhodu ter so vrgla več salv bomb. Protiletalsko topništvo je streljalo tudi s strelh tovarne same. Letala so imela nalogo, da bombardirajo iz višine 4000 m, zaradi oblak pa so se spustila mnogo nižje. Eden izmed pilotov javlja, da sta izbruhnila v tovarni dva požara. Sledila je večja eksplozija, ki je za dve sekundi razsvetlila vso tovarno. Naslednja letala so vrgla več zažigalnih bomb, ki so povzročile več požarov.

Ena izmed eskadril je preletela glavno berlinsko ulico Unter den Linden. Letala so vrgla pet ali šest svetlobnih raket, ki so razsvetlila ves osrednji del Berlina. Nato so bombardirala letala določeni cilj v bližini. Večina letal je kljub oblakom našla svoj cilj.

Ena izmed skupin je bombardirala neko tovarnico v predmestjih. Povzročena sta bila dva večja požara. Letala so pričela napad v severovzhodnem delu tovarnice ter so povzročila štiri večje eksplozije. Plameni požarov so segali 500 m visoko ter je bilo požar videti še potem, ko so bila letala že 15 minut na povratnem poletu. Sledilo je še več nadaljnjih eksplozij in tudi zažigalne bombe so zadale cilj. Dve veliki tovarniški zgradbi in neki stolp so bili zažeti. Ena izmed zgradb se je takoj zrušila.

Položaj na Islandiji

Kodan, 31. avg. br. (Stefani). Današnji »Vaderland« poroča o položaju na Islandiji. Iz sporadnih vesti, ki jih je moglo dobiti od mornarjev, izhaja, da je postal položaj tam, odkar so otok zasedli Angleži zelo težaven. V Rejkjaviku je prišlo že ponovno do menirov in incidentov. Angleži se nič ne ozirajo na kulturne in gospodarske potrebe prebivalstva Zveze otoka z dožalovanjem ostanca oceana so na vse strani prekinjene.

sestavljajo s svojimi značilnimi vrtnimi posojenimi enotam v vseh poslednjih letih vodstvom ki mu absolutno zaupa je postal nepremagljiv. Stopamo v drugo leto vojne z upravičeno vero v našo veliko moč in v prepričanjem, da bo svoboda na koncu zmogla.

Mnenje ameriške vojaške misije

London, 31. avg. s. (Col B. C.) Iz dobro poučenih virov poročajo da bo ameriška vojaška misija ki je nedavno dospela v Anglijo v prihodnjih dneh odpovala nazaj v Zedinjene države. Člani komisije sicer ne dajejo nobenih izjav, toda iz dobro poučenih virov poročajo, da je misija dobila navede dober vtis nad stanjem obrambe in opreme angleške vojske. Omenjeni viri pravijo, da je po mnenju ameriške vojaške misije Anglija sedaj dovolj močna, da lahko odbije vsak nemški napad. Ameriški vojaški strokovnjaki smatrajo, da bodo imeli Nemci po 15. septembra samo še 2 do 4 tedne časa, da izvedejo svoj napad na Anglijo. Po 15. oktobru pa zaradi vremenskih prillik invazija za dalj časa nemogoča.

Uvedba dvoletnega vojaškega službovanja

Izpopolnitev uredbe o ustroju vojske — Olajšave za izseljence — Povzicanje plač podoficirjem

Beograd, 31. avg. p. Današnje »Službene novine« objavljajo uredbo ministrskega sveta o izpremembi in izpolnitvi zakona o ustroju vojske in mornarice. Po tej uredbi se služba v stalnem kadru prične najkasneje v onem koledarskem letu, v katerem je rekrut izvršil 21. leto starosti ter traja dve leti.

Jugoslovenski državljani, ki so se izselili in ki bivajo stalno ali začasno v kaki drugi državi ali pa so bili tam rojeni, se ne bodo smatrali kot taki, da se izogibajo službi v primeru potrebe, če se v času svojega rekrutiranja ali pa najkasneje do končnega 27. leta starosti prijavijo pri naših vojaških oziroma diplomatsko-konzularnih predstavnikih v dotični državi ter podajo izjavo, da so kot jugoslovenski državljani in vojaški obvezniki pripravljeni odzvati se v primeru mobilizacije ali vojne pozivu jugoslovenskih državnih oblasti ter postopati po njihovih odredbah. Osebe, ki bodo podale tako izjavo, se bodo smatrale, da so uredile svojo vojaško obveznost, ako bi se do konča-

nega 21. leta starosti ne vrnilo iz izseljenstva v domovino na stalno ali začasno bivanje, ter se oprostje v času mira službe v kadru.

Uredba določa, tudi nove plače za podoficirje, ki bodo stopile v veljavo s 1. aprilom 1941. Po teh določilih bodo prejemali vodniki I. kl. po 825, 905, 985, 1065 din na mesec. Vodniki II. kl. 700, 750, 825 din, vodniki III. kl. 600, 650, 700, naredniki I. kl. 500, 555, 600 naredniki II. kl. 400, 450, 500, podnaredniki I. kl. 340, 370, 400, podnaredniki II. kl. 280, 310, 340 din.

Aktivnim podoficirjem in aktivnim glasbenikom vojske in mornarice pripada mesečna draginska doklada po naslednjem razporedu. Oženjeni vodci in ločenci z otroki: vodniki I. kl. 500, 350, 300 din na mesec, vodniki II. in III. kl. 460, 320, 280, naredniki I. in II. kl. 420, 300, 265, neoznjeni vodci in ločenci brez otrok omenjenih kategorij ne glede na draginski razred po 180 din, podnaredniki I. in II. kl. 90, kaplarji glasbeniki 30.

Vojna v Sredozemlju

Rim, 31. avg. br. (Stefani). Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo davi 85. službeno vojno poročilo, v katerem pravi:

Naše letalstvo je v okolici Dar el Hamre odstranilo cirenajške meje bombardiralo kolono sovražnih avtomobilov. Na Rdečem morju so naše letalske formacije napadle in z bombami zadale neko sovražno križarko.

Sovražna letala so napadla letališče v Agordat, 8 domačinov je mrtvih, 9 ranjenih. Materialna škoda je neznatna.

Rim, 31. avg. j. (Stefani). V dobro poučenih rinskih krogih izjavljajo, da ni tamkaj ničesar znanega o nekaj ameriški bombni napad na razne cilje v Sudanu. Te informacije je lansirala v svet angleška propaganda. Z ameriške strani doslej glede tega še ni bilo nikakega protesta.

Madrid, 31. avg. AA. Stefani. Zvedelo se je, da je britanska eskadra, ki je večeraj prispela v Gibraltar, davi odplula v neznano smer.

Švica grozi Angliji s prekinitvijo odnošajev

Bern, 31. avg. AA. (Stefani). Izvedelo se je, da je predsednik Švice prišilil britanskega poslanika, da se vrne z dopusta v Bern, da mu sporoči protest švicarske vlade proti preletu Švice po britanskih letalih. Britanski poslanik je odgovoril, da bo sporočil svoji vladi željo švicarske vlade, da ne bo v nobenem primeru dovolila kršitve svoje nevtiralnosti. V švicarskih političnih krogih izjavljajo, da bo Švica, če bo Anglija tudi še po tem tretjem energičnem protestu še kdaj preletela s svojimi vojnimi letali švicarsko ozemlje, videla v tem sovražno dejanje in da bo prekinila diplomatske stike z Anglijo.

Odklonjen nemški predlog

London, 31. avg. j. (DNB). Nemška vlada je nedavno s posredovanjem švicarske vlade označila britanski vladi vrsto malih parnikov in motornih ladij, ki jih je nameravala uporabljati kot reševalne ladje Rdečega križa. Ladje, ki so iz večine last zasebnih reševalnih društev, odgovarjajo vsem predpisom haškega lazaretnega dogovora. Navzlic temu je britanska vlada sporečila, da tem ladijam ne bo dajala varstva, ki pritiče Rdečemu križu ter je odredila svoji pomorski in letalski sili, da prične, počenši s 30. avgustom, uporabljati proti tem ladijam vojaška sredstva. V primeru, da bi Anglija res uporabila orožje proti nemškim ladijam Rdečega križa, potem bo znala nemška oborožena sila na to izzivanje na primeren način odgovoriti.

Nemški protest

Washington, 31. avg. j. (A. R.) Odpavnik poslov nemškega poslanstva v Washingtonu je izročil ameriški vladi protestno noto zaradi protinemške gonje in propagande v Zedinjenih državah ter zaradi anket, ki jih v neuradnem raznosilcu ženi namram Nemčiji vodi posebni protinemški komite.

Visoka bogoslovna šola v Mariboru

Beograd, 31. avgusta p. Današnje »Službene novine« objavljajo uredbo ministra za prosveto o visoki bogoslovni šoli v Mariboru, s katero se pretravja dosedanje bogoslovje učilišče v državni zavod za visoko bogoslovno izobrazbo kandidatov za katoliške duhovnike. Naloga te šole je, da da svojim slušateljem visoko bogoslovno izobrazbo za duhovne poklice in veroučitelje v narodnih mešanih srednjih in strokovnih šolah da gri in pospejuje bogoslovne nauke in nauke, ki so v zvezi z njimi, kakor tudi, da uvede slušatelje v znanstveno raziskavanje in delo.

Maturanti srednjih šol na učiteljskih

Beograd, 31. avg. AA. V zvezi s čl. 2. uredbe ministrskega sveta št. 11.01 od 20. avgusta 1940, po katerem se v peti razred učiteljske šole lahko vpisujejo tudi učenci in učenke, ki so napravili višji tečajni izpit, je prosvetni minister izdal odlok IV. št. 99.83 od 30. avgusta letos, da se v šolskem letu 1940/41 otvori novi peti razred učiteljske šole za učenke z višjim tečajnim izpitom in srednji šoli. Novi peti razred bo otvoren v učiteljskih šolah v Beogradu in sicer moški oddelki 40, ženski oddelki 40 učenec, v Kragujevcu 40 učenec, v Novem Sadu 40 učenec, v Jagodini 40 učenec, v Pirotu 40 učenec, v Banjaluki 40 učenec, v Sarajevu 40 učenec, v Užicu 40 učenec, v Zabu 40 učenec, v Ljubljani 40 učenec, v Mariboru 40 učenec, na Cetinju 40 učenec, skupaj 560 učenec. Pouk v teh razredih bo potekel po posebnem programu, ki bo naknadno predpisan.

Politični položaj Poljske in Alzacije

Po nemškem biltenu za inozemstvo »Les Nouvelles d'Allemagne« posnemamo o tem naslednje podatke:

Odgovorni krogi so pred dnevi podali nekaj važnih izjav glede bodočega položaja Poljske in Alzacije z vidika javnega prava. Generalni guverner za Poljsko dr. Frank je izjavil: Sklep vodje, po katerem se Poljska v bodoče ne bo več smatrala kot zasedena pokrajina, torej kot tuje ozemlje, marveč kot sestavni del velike nemškega rajha, vsebuje veliko obveznost za Nemčijo. Po izjavi dr. Franka nemška zahteva po vodstvu tega ozemlja ni nastala iz želje po raznaroditvi, temveč iz potrebe po zagotovitvi miru in reda v tem predelu. Poljski duhovniki, ki bodo lojalno izpolnjevali svoje verske dolžnosti, bodo smeli še nadalje izvrševati svoje dušobrižniške dolžnosti brez ovir in motenj. Tudi poljski pouk se bo nadaljeval in poljski listi bodo še nadalje izhajali. Poljski uradniki, ki bodo pokazali lojalno zadržanje, bodo smeli računati z lojalnim postopanjem. Generalni guverner zahteva od Poljakov samo to, da vrše svoje delo po svojih dolžnostih in obveznostih v službi skupnosti. V zamejnih in vojnih okoliščinah njihovega obstoja njihove lastnine, njihovega dela in njihovih kulturnih interesov.

Glede Alzacije je šef civilne uprave te pokrajine Wagner ugotovil, da »danes ni več alzackega vprašanja. To vprašanje so Francozi umetno stvorili. Alzacija je nemška po svojem bistvu. Čim bo dežela izgubila svoje v ostalem zelo površno prepletkanje tuje kulture, bo spet zavzela svoje staro prirodno mesto v okviru velike skupnosti nemškega naroda.«

Vpoklic 4 letnikov v Grčiji

Atene, 31. avg. j. (Atenska agencija) Grčija je poklicala pod orožje vse rezervne častnike letnikov 1919 in 1924. Pozvani morajo nastopiti službo v redni vojski 16. septembra. Načelje so bili pozvani v vojaško službo rezervni letniki 1925, 1926, 1927 in 1928, ki morajo nastopiti vojaško službo dne 11. septembra.

Japonska delegacija v Nizozemski Indiji

Tokio, 31. avgusta. br. (Stefani). Danes je odpotovala v Batavio, glavno mesto Nizozemske Indije, japonska trgovinska delegacija pod vodstvom trgovinskega ministra Kobajashi. Za časa njegove odsotnosti bo trgovinskega ministra zastopal finančni minister. Delegacija bo ostala v Nizozemski Indiji precej časa, da dokončno uredi trgovinske odnose med Japonsko in Nizozemsko Indijo na novih osnovah.

Prvi plavalni izidi iz Zagreba

Zagreb, 31. avg. o. Danes dopoldne se je pričelo državno juniorsko prvenstvo v plavanju. »Jadranc« je večeraj v waterpolu premagal Marathona z rezultatom 7:0. Danes zaradi premrzle vode ni hotel dalje tekmovali in je bila tekma zaradi tega razveljavljena, tako da se je Marathona plaširal za finalno borbo. Tudi Viktorija je odstopila zaradi mrzle vode.

Dopoldne so bili v predtekмах doseženi naslednji tehnični rezultati:

50 m prosti juniorji: 1. Ivo Štakula (Jug) 27.2, 2. Miloslavac (Jug) 28.2, 3. Milner (ZPK) 28.9.

100 m prosti juniorke: 1. Draguša Finc (Ilirija) 1:21, 2. Petrović (Jug) 1:22, 3. Vadas (ZPK) 1:32.

100 m vrhovni juniorji: 1. Jeremić (Bob) 1:19, 2. Irbović (ZPK) 1:22.1, 3. Miloslavac (Jug) 1:23.

100 m prsno juniorke: 1. Poznjak (Jug) 1:36.6, 2. Fiser (ZPK) 1:39.4, 3. Maurer (SSU, Sombor) 1:41.4.

V waterpolu je ZPK v dvakratnem podaljšku tekme, ki se je v regularnem času zaključila 1:1, premagal Ilirijo s 4:1. Zagrebčani so bili vztrajnejši. Gol za Ilirijo je zabil Banda. V opoldanskem urah je Jug premagal ZPK z 2:0 (1:0).

Iz državne službe

Beograd, 31. avgusta. p. Premišljen je za policijskega komisarja k policijski upravi v Ljubljani Milan Vohinc, doslej komisar pri obmejnem policijskem komisariatu na Jesenicah. Na njegovo mesto je prestavljen Vladimir Kante, doslej policijski komisar v Ljubljani. Za policijskega komisarja v Ljubljani je pre-travljen Franc Hartman, doslej pri obmejnem policijskem komisariatu v Mariboru.

Pomen dunajske razsodbe

Namesto etnografske pomežane Velike Rumunije se pojavlja enako pomešana Velika Madžarska — Ribbentrop: Poslednji problem v Podunavju je dokončno rešen

V svojih govorih po razsodnem sklepu o madžarsko-rumunskem sporu sta nemški in italijanski zunanji ministri kot glavni tvorca te razsodbe poudarila njen veliki pomen ne le za urejevalni sporni vprašanja med Madžarsko in Rumunijo, temveč za ves podunavski prostor sploh. Nemški zunanji minister Ribbentrop je svoja izvajanja zaključil z naslednjo važno pripombo: »Po sporazumu, ki ga je Rumunija dosegla s Sovjetsko Rusijo v zvezi z Besarabije in po načelnem sporazumu med Bolgarijo in Rumunijo, je bil danes po vseh obeh obeh interesiranih državah z razsodbo dokončno rešen poslednji problem v dunavskem prostoru. Ustvarjeno je dokončno stanje. Prepričan sem, da je stvarjena s tem čvrsta osnova za prijeteljske odnose med Madžarsko in Rumunijo.«

Te besede nemškega odgovornega državnika odkrivajo ne le načela, ki vodijo vsiljeni Rim-Berlin pri reševanju poedinih vseh vprašanj na evropski celini, odkar sta na njej obe edini odločujoči velesili, temveč tudi željo obeh, da izločita iz Podunavja sleherni možnost kakšnega rožljanja s sabljo zaradi neresenih vprašanj. Ribbentrop je pri tem posebej naglasil, da je z razsodno rešitvijo madžarsko-rumunjskega spora »dokončno rešen poslednji problem v dunavskem prostoru«. Ali je s to izjavo mišljen samo ozi podunavski prostor ali vse Podunavje v širšem smislu te besede, torej z vključitvijo Balkana, iz Ribbentropovih izjav ni neposredno razvidno, dalo pa bi se na to sklepati po njegovi omembi načelne rešitve bolgarsko-rumunjskega spora. Vsekakor mislimo, da po likvidaciji teh problemov na balkansko-podunavskem področju ni več takšnih ali

ki seveda ni naseljeno samo z Madžari, kar upošteva že sama dunajska razsodba, v katero so vnešene tudi posebne določbe glede opcije Rumunov, ki bodo prišli pod Madžarsko, in glede opcije Madžarov, ki bodo tudi po izvršeni reviziji meje ostali Rumuniji. Točne številke o enih in drugih nam seveda nekaj časa še ne bodo znane, ker ni še točno določeno, kod bo šla po dokončnem sporazumu na lico mesta nova madžarsko-rumunska meja. Pri bližino pa smemo soditi, da bo Madžarska z delitvijo Transilvanije pridobila okoli dva in pol milijona novih prebivalcev, med katerimi bo znanih do 80% vsega madžarskega prebivalstva v Rumuniji, torej verjetno precej nad en milijon in pol Madžarov (vseh jih je bilo doslej v Rumuniji okoli dva milijona), medtem ko bo z njimi prešlo pod Madžarsko tudi blizu 800.000 do 900.000 Rumunov, katerim je priznana opcijska pravica. K tem Rumunom moramo seveda pristeti tudi onih 16.000 Rumunov, ki so po madžarski statistiki bili že doslej vključeni v madžarsko državo.

Zanimivo je, da se dunajska razsodba — sprito izredne narodnostne pomešanosti transilvanske dežele — ni odločila za radikalnejše sredstvo zamenjave prebivalstva, ki bi ustvarilo čisto narodnostne prilike tako na madžarski kakor na rumunski strani marveč je bilo sprejeto načelo opcije, ki prepušča vsakemu posamezniku, da se po svoji volji in po svojih interesih odloči za eno ali drugo državo. S tem je dopuščena možnost, da ostanejo tako na madžarski kakor na rumunski strani še močne tujerodne rumunske, odnosno madžarske manjšine, ki bi mogle tvoriti med obema državama most, a tudi jabolko nadaljnjega spora.

Posebno pozornost zasluži končno skle-

podobnih problemov, ki bi resno ogražali mir tega prostora. Zato smemo pričakovati, da bo po dunajski razsodbi zares nastopila doba ploščnega podunavsko-balkanskega sodelovanja, ki ga nič več ne more motiti.

Kakšne bodo posledice dunajske razsodbe, danes sicer še ni mogoče reči. Neposredno pa ni mogoče prezreti, da je Madžarska z njo uredila velik del svojega velikega revizionističnega programa. Že s prvo dunajsko razsodbo pred dvema letoma (2. novembra 1938) je od bivše CSR pridobila skupno 12.000 kv. kilometrov zemlje ter okoli 1.085.000 prebivalcev, tako da je povečala svojo površino od prejšnjih 93.000 kv. km na okoli 105.000 kv. km, svoje prebivalstvo pa od prejšnjih 9.000.000 na okoli 10.100.000. Seveda je s tem povečanjem površine in prebivalstva v veliki meri rešila tudi svoje zahteve po vključitvi svojih rojakov v bivši CSR, kjer jih je bilo nad pol milijona, v svojo državo, obenem pa je s tem priključitvami znatno že tedaj povečala svoje tujerodno prebivalstvo, predvsem na škodo Slovkov, deloma Čehov in seveda predvsem podkarpatških Rusinov, ki jih je vključila v svojo državno telo okoli 550.000. Že tedaj so statistike navajale, da se je odstotek madžarskega prebivalstva na Madžarskem znižal na približno 82%, pri čemer so statistike upoštevale madžarske uradne podatke o odstotku tujerodnih manjšin na Madžarskem pred novimi spremembami, kakor izhajajo iz naslednjih števil: Nemcev 6,1%, Židov 6%, Slovkov 2%, Rumunov 0,5%, Srbov in Hrvatov 0,7% itd. Točno razmerje med Madžarov in drugimi narodnostmi pa je bilo že tedaj težko ugotoviti sprito nasprotujočih si podatkov prizadeletih.

Sedaj je Madžarska pridobila še približno 45.000 kv. km transilvanskega ozemlja,

nitev dveh ločenih dvostranskih manjšinskih pogodb med Nemčijo na eni ter Madžarsko in Rumunijo na drugi strani. Ti dve pogodbi, ki pomenita po svojem besedilu v marsičem popolno novost na področju manjšinskih pogodb na splošno, pa tudi posebej v zvezi z doslej sklenjenimi podobnimi pogodbami tretjega rajha z drugimi državami, dajeta nemški manjšini na Madžarskem in v Rumuniji vsesrčno privilegiran položaj. Kolikor je glede Rumunije dopuščena glede Nemcev možnost, da se izrečejo za izselitev v Nemčijo po podobnih zgledih drugih (na primer v Baltiku ali v najnovšem času v Besarabiji), so nove manjšinske določbe glede Nemcev posebnega pomena zlasti za Madžarsko, ki ima v svojem okviru po lastnih statističnih podatkih okoli 6% nemškega prebivalstva ali nad 600.000 Nemcev. Razen tega pa predvideva nova pogodba tudi pravico do tako zvezne dišimlacije, to je pravico pomadžarjenih Nemcev, da se s prevzemom svojega starega nemškega imena spet izrečejo za Nemce. O tem se je pred letom dni vodila velika debata v madžarskih listih in so se mnogi ugledni madžarski manjšinski strokovnjaki izrekli proti takšnemu postopku. Po novi pogodbi bodo morali Madžari to pravico Nemcem upoštevati, kakor bodo morali upoštevati tudi njih pravico do izpovedovanja »narodno-osebne ali etnične«, glede česar je bilo doslej tudi precej polemike in notranjih trenj.

Tako nam dunajska razsodba v zvezi z ostalimi sklepi kaže velik pomen dunajske sestanka ne le za ves podunavski prostor na splošno, temveč še posebej tudi glede na nadaljnji razvoj v obeh neposredno prizadetih državah. Medtem ko Velike Rumunije ni več, je nastala Velika Madžarska, ki je postavljena pred niz važnih in perečih problemov.

BELEŽKE

Vprašanje nadaljnje preureditve države

»Hrvatski dnevnik« razpravlja o izglelih posrednih nadaljnje preureditve države ter piše med drugim: »Tudi ljubljanski »Slovenec« je ponovil svoje zahteve, da se ustanovi posebna banovina Slovenija. O obeh hrvatskih občinah Strigovi in Razkuzju, ki nikdar nista pripadali slovenskim pokrajinam in ki sta v nacionalnem pogledu hrvatski »Slovenec« pri tej priložnosti ni rekel. Toda odstranitev spornosti plesne na fiscično hrvatskega kraljevstva v vasi Gibini sigurno ne bo koristila oziroma malenkostnim slovenskim, ki se ne razumejo, da je za nami čas, ko se je brez posredne moči delati krivica hrvatskemu narodu.«

Nato poudarja »Hrvatski dnevnik«, da je prišlo lani do ustanovitve banovine Hrvatske med drugim tudi zato, da se je osiguralo sodelovanje Hrvatov v državnih poslih. Srbi, Hrvati in muslimani sodelujejo pri vseh delih države že od prejšnjega razporeditve rano hrvatskega vprašanja ni mogla iti evropski vojni naspoti.

Ureditev položaja srbskega in slovenskega naroda ter muslimanske skupine ni bilo tako nujna, kakor ureditev položaja hrvatskega naroda. »Hrvatski dnevnik« poudarja, da sicer zahteve muslimanov za Hrvate ne bi predstavljale nobenih težav in tudi, kar se Slovencev tiče, ne bo težav, če bodo uvideli, kar se pa tiče Srbov, je vprašanje mnogo težje. »Zlasti v zadevi razmejitve hrvatske in srbske interesne sfere in obsega srbske enidine.« »Hrvatski dnevnik« posebej podčrta, da Hrvati nikakor ne bi mogli pristati, da bi se vsi krati izven Hrvatske, dravske banovine, Bosne in Hercegovine, enostavno proglasili za srbsko enidino a še manj bi mogli pristati, da bi te enidine pripadale tudi področje Bosne in Hercegovine. Glavno glasilo HSS predvideva, da bi se mogla pri razpravi o tem vprašanju nasprotovati znatno poostriži in strasti hudo razgreti. List se vprašuje, da-li bi taka razprava v današnjih časih bila koristna za državno zajedništvo in ne bi državi več škodila nego koristila. Razgovorjati se o tem seveda da. V politiki končno ni ničesar nemogoče in zato tudi ni izključeno, da bi se v tem vprašanju moglo priti do

sporazuma — zaključuje »Hrvatski dnevnik« svoja skeptična razglabljanja.

Iz samega sebe norce brije

Slednjic je »Slovenec« v svoji masovni vojni pripravi v vode stvarnosti. Opuštil je svoje ogorčene in zanosne deklaracije ter se je prišel iz samega sebe norčevati. V odgovoru na naše vprašanje, zakaj ni v Ljubljanski loži, o kateri je trdil, da obstoji v obliki nekega venčka, izvršena, kakor drugod, preiskava in zakaj nam »Slovenec« ne pove, kdo so opasni slovenski masoni in kaj so počeli, pravi, da oblasti masonskega templja v Ljubljani niso odkrile, ker je bila vsa njegova notranja oprava z masonskim bogom, prerokbami, čbreniki, piasči in svečniki, purami, prašički in piščanci ter sladkosnednimi deserti vred prenešana v »Jutrovo« redakcijo. Tu se sedaj opravljajo framažonske ceremonije in prižiga kadilo Neimaru.

Mi bi le dostavili, da inventar, ki nam ga je izročil »Slovenec«, ni popoln. Manjka glavni instrument, znamenite framažonske klešč, ki jih gospodje v Kopitarjevi ulici ne dajo in dajo iz rok. Te klešč, po so, ako smemo verjeti razlagam »Slovenčevih« strokovnjakov, ravno atribut vrhovne oblasti in brez njih ne moremo odpreti pribežališča za preganjane svobodne zidarje, kakor to želi »Slovenec«. Dajte torej klešč, gospodje!

Toda šalo na stran! Celjska »Nova doba« upravičeno vprašuje »Slovenčeve« gospode: Kaj mislite, ljudje božji? Ali ne bilo v današnjih dneh gospodarske in moralne krize bolj potrebno, da se vsi združimo v skupnem prizadevanju, kako bi pošteno odpomogli za naš vsakdanji kruh pretežni večini našega naroda, ki se ga polašča obup?

Tudi rotarjci so prišli na vrsto

Glasilo nemške manjšine v Sloveniji, »Deutsche Nachrichten«, obširno bečeli »Slovenčeve« napade na sokolstvo in na druge organizacije, ki da so pod vplivom masonov. Ker je »Slovenec« omenil tudi skavte, pravijo »Deutsche Nachrichten«, da je »še sedaj razumljivo, zakaj je to mladinsko gibanje tako protinemsko«. Marsikateri voditelj skavtskega pokreta je mason, rotarjaneec, ali sicer internacionalno vsmerjen in zaradi tega nasplošno mladim narodom in njihovega stremeljenja. V tej zvezi napadajo »Deutsche Nachrichten« tudi rotarjanece. Sklicujoč se na »Slovenca«, da je prvi podstarešina Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije dr. Belajčić mason, opozarjajo »Deutsche Nachrichten«, da je bil dr. Belajčić leta 1935/37 guverner jugoslovenskega rotarjskega distrikta. Nemškemu glasilu se zdi dokazano, da so s tem odkrite tesne notranje zveze med masonstvom in rotarjanstvom. Obe organizaciji sta v ostalem odvisni od inozemstva in imata tudi slični ceremonijeli, razlika je pa v tem, da se pojedine masonov vrše po končanih posvetovanjih, dočim rotarjci najprej večerjajo in šele potem razpravljajo...

Kaj bodo sedaj rekli odlični prijatelji Kopitarjeve ulice, ki so člani naših rotarjskih klubov, ko je postalo »odkrito«, da za nje še v mnogo večji meri velja, kar je »Slovenec« govoril o članih sokolskih organizacij?

Gospodarski pomen Dobružde

Švicarski list »Journal de Genève« je objavil te dni zanimiv prikaz gospodarskega pomena Dobružde. Posnemamo ga za naše čitatelje: »Narodnostno ni Dobružda nikdar prenehala biti bolgarska. Odcepitve te pokrajine

od Bolgarije se je zato vedno smatrala kot velika krivica. V gospodarskem pogledu je odcepitev tega »predela zlatega žita« pomenila z. Bolgarijo občutljivo izgubo. To dokazujejo sledeče številke: Južna Dobružda je izključno poljedelska dežela. Obdelana zemlja obsega 664.088 ha, kar predstavlja 30,24% površine te dežele, a 12,5% v primeri z vso obdelano zemljo Bolgarije. Zemljiška posest je razdeljena takole: posestva do 5 ha tvorijo 54% vseh posestev v Dobruždi, medtem ko tvorijo v Bolgariji 68,7%; srednja posestva od 5—10 ha predstavljajo 43,4% vseh posestev v Dobruždi, medtem ko znaša ta odstotek v Bolgariji samo 31%; čelež velikih posestev preko 50 ha znaša v Dobruždi 2,6%, v Bolgariji pa samo 0,3%.

Po splošnem popisu iz leta 1910 je imela Dobružda, ki je bila tedaj del Bolgarije, 15,6% vseh železnih plugov v Bolgariji, 42,4% vseh setev, 22,7% vseh konjev, uporabljivih za poljedelstvo itd. Kakšno izgubo je utrpela luka v Varni zaradi odcepitve Dobružde, najbolj dokazuje padec izvoza iz te luke od enega milijona 52.000 registrskih ton v letu 1911 na 700.000 ton po letu 1913.

Značaj francoske mladinske organizacije

Glede na napačna prikazovanja francoske mladinske organizacije kot navadnega posnetka podobnih pokretov v totalitarnih državah so v Vichyju izdali naslednje polituradno pojasnilo:

»Francoske mladinske organizacije niso niti politične, niti verske formacije. Pobude za ustanovitve mladinskih organizacij izhajajo samo iz moralnih in gospodarskih nagibov. Vsaka strankarsko-politična zamisel je pri tem izključena. Tako puziva na primer združenje »Tovarišev Francije« prostovolci od 16. do 20. leta starosti na delovna taborišča, ki jih odvarja na podeželju z namenom, da nudi prizlašenecem smernice intelektualne in fizične vzgoje ter navajanja h kristnim delom. Del te mladine se bo p-svetil delu za prekrbo države s hrano preko krme. Povsod bodo zgrajeni Mladinski domovi, ki naj po-

stanejo zbirališča vse zdrave, za delo vne te mladine. Ne da bi spremenile svoja pravila, so se pridružile novi mladinski organizaciji tudi nekatere dosedanje organizacije, kakor na primer skavtska Vlada seveda z vsemi sredstvi podpira te mladinske pobude za samostojno organizacijo, ki bo pod nadzorstvom ministrstva za družino in mladino. S tem mladinski gibanjem v okviru »Tovarištva Francije« pa se ne smejo zamenjati organizacije, ki jih predvideva zakon z dne 27. julija 1940, ki naj zbirajo mladino pri sportnih tekmah, javnih in pojedelskih delih in ki se nanašajo samo na rekrute letnikov 1919 in 1920, ki jih bo pozilji premira ni več mogoče uvrščati v vojsko. Ta odredba ima namen preprečiti brezposelnost mladih ljud ter jih uporabiti za splošno koristna dela v državi.«

Novo klasične gimnazije

Beograd, 31. avg. p. Današnje »Službene novine« objavljajo kraljev ukaz na predlog prosvetnega ministra, da se s pričetkom šolskega leta 1940/41 otvori v Beogradu popolna moška klasična gimnazija, v Siemskih Karlovih klasična gimnazija, in v ukne rečana, v Sarajevu I. moška klasična in v Skoplju I. moška klasična gimnazija.

Potresni sunki v Dalmaciji in Hercegovini

Dubrovnik, 31. avg. o. V pretekli noči okrog 2,30 je nastal v Dubrovniku precejšen potres. Fred njim je bilo slišati močno podzemsko grmenje. Mnogo ljudi je pribežalo iz stanovanj na ulice, a so se kmalu pomirili, ko se potresni sunki niso ponavljali.

Mostar, 31. avg. o. Kmalu po 2. uri je nastal v Mostaru in okolici zelo močan Potres je z nekaj presledki trajal nad 60 cmovov. O škodi, zaenkrat še ni vesti. Potres je z nekaj zresledki trajal nad 60 sekund.

INSERIRAJTE V »JUTRO«

MARTIN KOJC

avtor »Učbenika življenja« sprejema dneve v hotelu »Metropole«, Ljubljana od 16. do 18.

Prehranbena in gospodarska vprašanja

Na Hrvatskem so energično zagrabili problem prehrane. Zagrebska občina je ustanovila poseben aprovizacijski odbor, ki ima nalogo, osigurati prehrano Zagreba. Poleg tega je bil ustanovljen banovinski aprovizacijski odbor za celo Hrvatsko. Zagrebsko aprovizacijsko bodo organizirali s sodelovanjem trgovcev. Banovinski aprovizacijski odbor bo posloval zlasti preko nove ustanove društva »Pogod« (hrvatski Prizad), ki je že nakupil 1200 vagonov pšenice moke ter jo pospešno razpošilja v razna mesta, kjer je zavladalo pomanjkanje moke. Posebno v Splitu je postal položaj zadnje dni zelo kritičen.

Novosadski »Dan« poroča, da so pričeli producenti v Vojvodini kopičiti žito in da nihče ne misli na njegovo prodajo. Premošnejši posestniki kupujejo na debelo pšenico od siromanih in jo zbirajo v svojih kašah, ker je med njimi razširjeno prepričanje, da se bo cena pšenice dvignila še do 500 din za 100 kg. »Dan« nakazuje, da so te spekulacije tem bolj olajšane, ker je bilo plačanje zemljarine odloženo od 1. avgusta na 1. november in torej producenti lažje čakajo s prodajo. Kakor poročajo iz Novoga Sada, do sedaj še ni bila izvršena rekvizicija pšenice niti v enem slučaju.

V zadevi prepovedi izvoza drv iz banovine Hrvatske, ki je povzročila v Vojvodini težko krizo v preskrbi s kurivom, sedaj službeno objavljajo, da je zagrebska banska oblast odobrila, da smejo šumska podjetja do 50 odstotkov svojih zalog izvažati izven banovine Hrvatske.

Medtem je nastala nova afera. Železnicarje na Hrvatskem so predložile banski oblasti spomenico, v kateri se pritožujejo, da je topolinca v bosanskem Varešu, ki spada v koncern »Jugocelika«, že od maja ustavila dobavo surovega železa. Od zunaj je dobava takega železa danes onemogočena in hrvatske livarne imajo samo še za nekaj tednov surovina. Ako ne dobijo pravočasno surovega železa iz Varesa, bo ostalo brez kruha okrog 1000 delavcev. Oblastno nadzornišvo cen je prepovedalo v Zagrebu prodajo rž iz Južne Srbije, češ da je slabše kakovosti, nego italijanski in bolgarski rž, cen pa so višje. Odobritev teh višjih cen bi po utemeljitvi banske oblasti imela neugoden vpliv na cene rž sploh. Poleg tega pa bi to značilo podpiranje neutemeljenih zahtev južnosrbijanskih pridelovalcev rž.

V Dubrovniku je magistrat prepovedal prodajo moke izven granice dubrovnškega sreza...

Gospodarstvo

Otvoritev jesenskega velesejma

Ljubljana, 31. avgusta
Ob obilni udeležbi odličnih gostov in ostalega občinstva je bila danes dopoldne slovesna otvoritev jesenskega ljubljanskega velesejma. Ker letos redne pomladanske velesejske prireditve ni bilo, je bila slavna otvoritev velesejma tembolj priručna in razveseljiva čeprav je bila priprosta.

Kmalu po prihodu kraljevega zastopnika generala Ferda Janeža je stopil pred mikrofonski predstojnik upravnega odbora ljubljanskega velesejma Avgust Praprotnik, ki je pozdravil zastopnika Nj. Vel. kralja, nadalje zastopnika vlade bana dr. Natlačenca, knezovsko dr. Rožman, komandanta divizijske oblasti div. generala D. Stefanovića, zastopnika trgovskega ministra načelnika Istenjaka, zastopnika vojnega ministra polkovnika Partea, zastopnika poštne ministra Zekovića, zastopnika finančnega ministra direktorja Mozetića, komandanta žandarmerije polkovnika Barle, polnoštevili: zbrani konzularni zbor zastopnika zagrebske trgovske zbornice podpredsednika Dragana Trnsteja in tajnika dr. Festetića ter številne zastopnike vseh važnejših kulturnih gospodarskih in socialnih ustanov in organizacij. Otvoritev, sta se med drugim udeležili tudi zastopnik poslanstva SSSR Pavel Pravidin in predsednik Mariborskega tedna ur. Franjo Lipold.

Govor predsednika Avgusta Praprotnika

Predsednik Avgust Praprotnik je v svoji govoru orisal pomen letošnjega velesejma. Letošnji prireditelj prireja v neveseljenih časih, ko povzroča dolga vojna med največjimi gospodarskimi silami in gospodarstvom življenja velike motnje. Od gospodarskih krogov zahteva sedanost mnogo več, nego kdaj prej. Naša država Jugoslavija hoče sredi teh težav živeti delati in vztrajati. V njeni solidarnosti mora vsakdo izvršiti svoj nalog v na popolnejši meri. Med posebno važne ustnove spadajo v tem okviru nepogrešno tudi velesejmi. Za vse slovensko gospodarstvo pa je zlasti važen ljubljanski velesejem, ki nam nudi sliko naše gospodarske sposobnosti in tvornosti in nam nudi pregledno revijo naše gospodarske pripravljenosti in zmoglosti, je pa obenem odlična afirmacija naše kulturne pripravljenosti ter gospodarske in kulturne solidarnosti.

Letošnji velesejem prireja sredi uničevalne vojne. Toda navzlic oviram, ki jih povzroča današnji čas, smo postavili pester svojevrsen in mnogoličen spored, poučen in zanimiv za najširše plasti prebivalstva.

Predsednik je nato opisal posamezne oddelke in razstave na velesejmu, nakar se je zahvalil vsem, ki so pomagali z dobrimi nasveti in željami. Izrazil je zadovoljstvo, da ima naš velesejem toliko prijateljev in pospeševalcev. V teku zadnjih let je moral sredi izrednih razmer tudi ljubljanski velesejem preiti velikih avencnost. Sredi teh borb pa je bil deležen blagohotne naklonjenosti ter velike moralne in gnotne podpore od strani naših prvih gosposk. Iskreno se je zahvalil vsem, ki so pomagali velesejmu z naklonjenostjo in razumevanjem, zlasti tudi pri pripravi načrtov za preureditev sejmšča, ki ga bomo

v bližnji bodočnosti videli v novi moderni ureditvi.

Našemu velesejmu je pokrovitelj naš mladi vladar Nj. Vel. kralj Peter II., ki mu je predsednik ob zaključku svojega govora zaklical v znak neomajne vdanosti trikrat: »Živeli!«, nakar je vojaški godba zaigrala državno himno. Predsednik Praprotnik je nato zaprosil bana dr. Natlačenca, da v imenu vlade odpre letošnji velesejem.

Govor bana dr. Natlačenca

Ban dr. Natlačenec je v svojem govoru poudaril, da razmere, v katerih živimo niso ugodne za prireditve. Še noben dosednji velesejem se ni pripravil in vršil pod takimi okoliščinami, kakor sedanjim. Navzlic temu so velesejski prostori zopet oživi in veselo vrvenje jih bo skoro napolnilo. Tako se bo letošnji prireditelj častno uvrstil v dolgo vrsto dosedanjih velesejskih prireditev. Prav zaradi tega se mora-

K uredbi o maksimiranju cen v trgovini na drobno

Že v večerajšnji številki smo objavili besedilo najnovejše uredbe o kontroli cen na drobno, ki jo je izdal ministrski svet. S to uredbo je razširjen sistem maksimálnih cen za kontrolirano blago na detajlno trgovino. Po uredbi o kontroli cen imamo sedaj okrog 60 raznih predmetov, za katere določa banska uprava prodajne cene. Te cene pa veljajo samo za proizvajalce, veletrgovce in uboznike, ker doleži ni bilo obveznih predpisov o maksimálnih cenah za iste predmete v trgovini na drobno. To stanje je sedaj likvidirano z izdajo uredbe o kontroli cen na drobno, ki je bila že v petek objavljena v »Službenih novinah« in je s tem dnem tudi stopila v veljavo.

S to uredbo se pooblašča urad za kontrolo cen, da sme za predmete, za katere je predpisana kontrola cen v trgovini na drobno, določiti tudi cene v trgovini na debelo, in sicer na ta način, da bo predpisani bodisi maksimálna prodajna cena na drobno ali pa bo odredil največji kosmatni zaslužek v odstotkih, ki ga bo maloprodajalec lahko pribil k efektivnim nabavnim cenam. Urad za kontrolo cen sme pooblašiti tudi banske uprave, da po njegovih navodilih na svojem področju maksimirajo cene na drobno v tem smislu. Medtem ko morajo trgovci na debelo zahtevati odobrenje prodajnih cen kontroliranega blaga od banske uprave, trgovci na drobno niso dolžni zahtevati tako odobrenje prodajnih cen. Po uredbi jim je prepovedano prodati blago po višjih cenah, kakor so one, ki bodo določene v smislu te uredbe. Prestopki se bodo kaznovali po uredbi o pobijanju draginje.

Izjava trgovskega ministra

Ob izdaji gornje uredbe je trgovski minister dr. Andrej D. izdal izjavo, v kateri pojasnjuje sedanji režim cen in pomen novih ukrepov. Sistem kontrole cen se pri nas oslanja na uredbo o pobijanju draginje, ki pooblašča trgovskega ministra, da v sporazumu z ministrom za socialno politiko in ostalimi zainteresiranimi ministri izda uredbo o kontroli cen na debelo in drobno. Na podlagi tega pooblastila je trgovski minister izdal 5. februarja znano uredbo o kontroli cen v trgovini na debelo in je postopno razširil to kontrolo na okrog 60 predmetov. Istočasno je bil ustanovljen strokovni aparat, ki ga tvori danes urad za kontrolo cen in oblastni kontrolorji, ki v sodelovanju z bankami upravama izvajajo predpise te uredbe.

Kontrola cen po februarjski uredbi pa je imela veliko pomanjkljivost, ker je pustila na strani cene v trgovini na drobno. Od samega pričetka je bilo jasno, da pri tem ne more ostati, če hočemo uvesti res uspešno kontrolo. Te pomanjkljivosti pa ni bilo mogoče takoj odpraviti. Cene predstavljajo kompliciran mehanizem, zato zahteva njihova kontrola, zlasti v času izrednih gospodarskih razmer, strokovno organizacijo kontrolne službe, ki je prej niso imeli, med tem ko so v drugih državah ta kontrolni aparat ustvarili že pred vojno.

Plačilni promet s Slovaško

Narodna banka je na osnovi pooblastila finančnega ministra izdala navodila za izvajanje sporazuma v plačilnem prometu, ki je bil sklenjen med našo Narodno banko in slovaško Narodno banko.

Pri naši Narodni banki se odprli zbiralni račun Slovaške narodne banke, medtem ko bo na Slovaškem vodila klirski račun Slovenska hipotekna a komunalna banka v Bratislavi. Oba računa se vodita v slovaških kronah. Preko kliranga se bodo vršila plačila jugoslovenskega blaga, uvoženega v Slovaško, in slovaškega blaga, uvoženega v Jugoslavijo, plačila stroškov za predelavo jugoslovenskega blaga v Slovaški odnosno slovaškega blaga v Jugoslaviji, nadalje plačila stroškov za prekladanje in skladiščenje blaga, za patente in reklame, plačila stroškov za vzdrževanje skladišč in trgovskih zastopništev, provizije in stroškov zastopnikov, kolikor so ti zastopniki državljani ene od obeh držav, in naposled plačila stroškov jugoslovenskih državljanov, zaposlenih na Slovaškem odnosno slovaških državljanov, zaposlenih v Jugoslaviji do zneska 2000 Ks odnosno 3000 din na posameznega koristnika na mesec. Preko kliranskega računa se bodo vršila tudi druga plačila finančnega značaja, kolikor bosta prej dali soglasje devizna direktorja Narodne banke in slovaška Narodna banka.

Obveznosti, ki se glasijo na drugo valuto in ne na slovaške krona ali dinarje, se pretvorijo na Slovaškem v krono, v Jugoslaviji pa v dinarje po srednjem tečaju za dotično valuto v Bratislavi odnosno v Beogradu na dan pred vplačilom. Preračunavanje slovaških kron v dinarje in dinarje v slovaške krona se bo do nadaljnjega vršilo

mo današnjega dne tem bolj veseliti in smo prirediteljem za njihov trud tem bolj hvaležni. Tudi naše priznanje, ki ga izrekamo za njihov uspeh je tem bolj iskreno in priručno. Veselje do dela, smotrnosti in ustvarjalnosti, zaupanja v lastno tvorno moč, zdrav optimizem, ki ne išče temnih sen, ampak sončnih potočkov, vse to nam more lajšati težave sedanjega časa in nas popeljati iz teže sedanosti v boljše bodočnost.

Ogled posameznih razstav

Ko je ban proglašil, da je velesejem odprt, so si povabljeni gostje pod vodstvom predsednika Praprotnika in ravnatelja dr. Dularja z velikim zanimanjem ogledali številne razstave. Ogled je trajal skoro pol drugo uro.

Opoldne je bilo na sejmšči že vse polno obiskovalcev, ki so si z velikim zanimanjem ogledovali predvsem razstavo aktivne in pasivne obrambe pred napadi iz zraka, ki zavzema pretežni del velikega paviljona ob desni strani pri vhodu, kakor tudi zanimivo razstavo motornih in brezmotornih letal in modelov. Posebno privlačnost sta vzbudila dva lahka protiletalska topova, okrog katerih je bila ves dan največja gneča. Tudi razstava zornih tehnik vzbujala med obiskovalci mnogo zanimanja, prav tako kakor ostale razstave, zlasti razstava malih živali, razstava o naši vsakdanji prehrani, razstava cvetja in zelenjave, razstava likovne umetnosti, ter razstava poštne in industrijskih izdelkov, ki zavzema štiri velike paviljone.

Mi smo šli v vrtnice gospodarskih perturbacij, ki jih je izvala vojna, neprivravnjena. To naj upoštevajo naši kritiki. Potrebno je bilo ustvariti kontrolni aparat, najti potrebne ljudi in sredstva in postopno poseči v področje cen in oskrbe, kajti ni dovolj dekretirati cene. Navzlic tekočim, ki smo jih morali prebiti in pomanjkanju kontrolnega aparata, ki smo ga morali šele ustvariti, smo dosegli tudi mnoge pozitivne rezultate.

Danes pa imamo že organizacijo, ki nam omogoča uspešno kontrolo cen. Zato sedaj lahko izpolnimo in razširimo kontrolo na cene v detajlno trgovino, da bo kontrola cen res uspešna.

Od septembra lanskega leta so se pri nas cene znatno povečale, deloma upravičeno, pogosto pa tudi brez dovoljnih razlogov. V temni za dobički, ki je bila mogoča pri pomanjkanju popolne kontrole, so si mnogi nakupili zaloge, kar je treba v bodoče energično in brezobzirno onemogočiti. Mi ne moremo dopustiti, da bi relativno pomanjkanje posameznega blaga omogočilo obogatitev posameznikov na račun naroda. Uredbe se morajo v celoti izvajati, če hočemo zaustaviti val draginje. Zato se bodo sankcije, ki smo jih predvideli, najstrožje izvajale, nakar opozarjamo tako zainteresirane, kakor tudi druge oblasti, kajti vsa kbo za svoje dele odgovoren.

Maksimiranje cen za moko v Vojvodini

V zvezi z najnovejšo uredbo o enotni moki in enotnem kruhu je ban dunavske banovine dr. Branko Kljurić izdal odločbo o najvišjih cenah za moko v dunavski banovini.

Za zdrob, belo moko, enotno krušno moko in otrobo so za področje dunavske banovine določene naslednje cene v milinih: zdrob in bela moka »0g« 7.23 din za kg, enotna krušna moka 3.58 din za kg in otrobi 1.80 din za kg, vse brez vreč in skupnega davka.

Za trgovino na debelo je ban določil prav tako za področje svoje banovine naslednje cene, pri katerih pa je že vračunan skupni davek: zdrob in bela moka »0g« 7.63 din, krušna moka 3.83 din, otrobi 1.90 din.

Na trgovino na drobno pa je predpisal naslednje cene: zdrob in bela moka 7.75 din, krušna moka 4 din, otrobi 2 din za kg. Gornje cene bodo več ali manj merodajne tudi za določitev cen v dravski banovini, pri čemer pa je prišteti prevozne stroške, večji znesek prometnega davka in obširno trošarino.

Ban dunavske banovine je obenem določil, da sme mlinar pri mletju pšenice na merico vzeti kot merico 13 kg od 100 kg pšenice. V tem je že vračunana izguba pri mletju, tako da mora mlin izročiti onemu, ki da mleti pšenico 87 kg mlevskih izdelkov. Ceno kruhu bodo določila areška načelstva za svoja področja. In sicer na podlagi določenih minimalnih cen.

Gospodarske vesti

— Zasedanje jugoslovensko-nemškega stalnega gospodarskega odbora bo šele koncem septembra. Nedavno smo poročali, da se bo dne 10. septembra pričelo jesensko zasedanje jugoslovensko-nemškega stalnega gospodarskega odbora in da bo trgovsko ministristvo do 5. septembra sprejelo želje in pripombe gospodarskih organizacij, ki se nanašajo na vprašanje uvoza, izvoza in plačilnega prometa z Nemčijo, s protektoratom in državami, ki jih je zasedla Nemčija. Po najnovejših informacijah iz Beograda, pa je sestanek stalnega gospodarskega odbora, ki bo predvsem določal kontingente za tekoče gospodarsko leto in na katerem se bo razpravljalo tudi o vprašanju tečaja kliranske marke, odložen in se bo najbrž vršil šele ob koncu septembra, verjetno v Dubrovniku.

— Razveljavljanje banove odločbe o cenah kruha. V »Službenem listu« je objavljena odločba bana glede krušnih cen. Za čas, dokler pekarne ne bodo moke, mlete po uredbi o ukrepih za oskrbo prebivalstva in vojske s kruhom z dne 26. avgusta t. l., se razveljavlja odločba o cenah kruha v dravski banovini, ki je bila izdana 24. maja t. l. Do nove določitve cen enotnega kruha za dravsko banovino morajo pekarji pri določanju cen kruha upoštevati predpis čl. 8. odst. 1. uredb o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije (po 1. odst. čl. 8. uredb o pobijanju draginje je proizvajalec, posredovalec in prodajalec prepovedano zahtevati za življenjske potrebe in ostalo blago višjo ceno, kakor je tista, ki zajamči običajni in dovoljeni trgovski dobiček).

— Iz trgovinskega registra. Vpisala se je naslednja tvrdka: »Santos«, družba z o. z. v Mariboru (nakup in promet gostiln, kavarn in pensionov; osnovna glavnica 500 tisoč dinarjev, poslovodja žiga Graf, veletrgovci v Zagrebu). — Pri tvrdki »Oleum«, industrijsko trgovsko podjetje Tomažič Zvonimir, Ljubljana, je vpisana ustanovitev tvrdnice podružnice v Zagrebu (obratni predmet odsej: nakup in prodaja izdelkov iz mineralnega in vegetabilnega olja, tehničnih masel, kemično-tehničnih in mineralnih izdelkov, predelava surovin in polizdelkov kemično-tehnične industrije ter nakup ali zakup v Ljubljani ali drugje v državi ležališč, za obratovanje primernih nepremičnin).

— Konkurz je razglašen o imovini Ivana Belčerja, trgovca z mešanim blagom v Celju (upravnik mase Mirko Hočevar, odvetnik v Celju; prvi zbor upnikov 11. septembra ob 9. prijavi rok do 5. oktobra, ugotovitveni narok 7. oktobra).

— Dobave. Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 2. septembra ponudbe za dobavo svedrov za strojno vrtnanje tropnih skalep. Črpalke za vročo vodo, železne pločevine, orodnega jekla ter avtoplačev in zračnik. do 9. sept. za dobavo električnega aparata za destiliranje vode. Črpalke, svedrov za bremog, lomljenega gramoz, avtomatskih oljnih stikal ter improvirane pločevine. do 16. septembra za dobavo zobatih koles, tankega jamekega lesa in jamekega hrastovega lesa do 23. pa za dobavo jamekega lesa Komanda pomorskega arzenala v Titu sprejema do 7. septembra ponudbe za dobavo Die-selovih motorjev, ventilov, ležajev, sobnih peči ter bukovih drv. do 9. septembra za dobavo električnega stroja za brušenje, sesalke, merila, ieklene vrvi, naslonial in sedal iz trdega lesa in hrastovih parketov. do 10. septembra za dobavo stekla za brodska okna, sukanca koksa, pocinkane pločevine, žičnikov ter obroblihih gabrovih desk. do 11. za dobavo denaturiranega alkohola, kisa stroja za rezanje podolgovat ter stekel za svetilke. Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 5. septembra ponudbe za dobavo ieklenih električnih manometrov ter ricinovega kostnega in strojnega olja do 6. septembra za dobavo ieklene vrvi sukanca železa železnih matic, podložnih ploščic žičnikov, karbolina, sive barve in lesnega materiala. do 17. septembra pa za dobavo elektromotorja za avtomatskih strokov in dr. Hidrografijski institut mornarice v Splitu sprejema do 10. septembra ponudbe za dobavo razmera grafičnega in fotografskega materiala, kemikalij in tiskarskega papira.

Blagovna tržišča

— Mariborski svinjski sejem dne 30. avgusta. Prijavljeni bili 115 prašičev in

Poslednji odločilni boji na Mojkovcu

Spomini ob proslavi 25 letnice usodnih borb

Poročali smo, da bo 25letnica bojev na Mojkovcu svečano proslavljena. V naslednjem objavljamo nekatere spomine na to znamenito bitko.

Malo pred sv. Miklavžem 1915 je dobila črnogorska vojska, zbrana na levem bregu reke Tare na mojkovski fronti zapoved: »Naši položaji na Tari se morajo braniti najodločneje in do poslednjega moža!« Črno-gorci so se ogrožene borbe okoli Mojkovca, borbe, ki so trajale tja do božiča in v katerih se je borilo 53.320 črnogorcev, oboroženih s 155 topovi in 107 mitraljezi. Cele dneve se je vojna sreča nagibala zdej na eno, zdej na drugo stran. Sovražnikov smoter je bil zavzetje Črne gore in je zbiral svoje čete v Gacku in Bilecu. Čim bolj se je bližal božič, tem hušji so postajali boji, dokler niso dosegli vrhunca prav na sveti dan. Sovražnik je počasi napredoval. Črnogorci so z nadčloveškimi napori skušali držati svoje položaje. Čete z mojkovske

Pred 300 leti

se je pripisovalo z Rogaško slatino dosežena zdravjenja neki tajinstveni sili.

Danes

je ta zdravilna moč znanstveno ugotovljena. Je to blagodar narave trpečemu človeštvu.

Pa tudi za zdrave

je Rogaška slatina neprecenljiva za ohranitev zdravja.

Tudi Vam bo Vaš organizem poplačal z večjo odpornostjo, če namesto druge, pijete Rogaško slatino!

svinj, proclanih pa 79. Povprečne cene so bile naslednje: 5 do 6 tednov stari prasci po 90 do 120 din, 7 do 9 tednov stari po 125 do 150 din, 3 do 4 mesec stari po 170 do 320 din, 5 do 7 mesec stari po 330 do 440 din, 8 do 10 mesec stari 450 do 600 din, leto dni stari po 700 do 1000 din. Svinje so prodajali po 8 do 10.50 din za kilogram žive teže, odnosno po 12 do 16 din za kg. mrtve teže. Prihodnji svinjski sejem bo v četrtek dne 5. septembra.

Prehrana ob priliki

svečanosti v Ljubljani

Vsem udeležencem svečanosti odkritja spomenika, da je Delavni odbor za odkritje spomenika stopil v stik s strokovno organizacijo gostinskih podjetij glede ureditve prehrane na dan odkritja spomenika. Zdrženje gostinskih podjetij je s posebno okrožnico že opozorilo vsa gostinska podjetja v Ljubljani, da bodo pripravljena na večji post. Cene bodo normalne, ker bodo gostinska podjetja uvaževala nacionalen in manifestativni značaj odkritja, katerega se udeležijo vsi sloji našega naroda.

Organizacija prehrane je povsem prepričana, da gostinskih podjetij, ki bodo kos vsakemu, tudi večjemu navalu. Druga načina organizacije prehrane izven gostinskih podjetij ne bo.

Društva in organizacije, ki bi si hotela rezervirati prehrano v gotovih lokalih, naj se pogode neposredno z omini gostinskimi obrati, v katerih žele biti prehranjena.

Priročnost za prehrano bo tudi na velesejmu.

Vse udeležence pa tudi naprošamo, da se ob navalu v gostinskih obratih potrpežljivi in strplni.

Sporočamo gostinskimi obrati, da je do danes prijavljenih že 12.000 udeležencev. Ocenite po lastnih izkušnjah svoje priprave za prehrano. Delavni odbor bo v pogledu oceni več nadaljnega števila udeležencev na tem mestu spoti poročal, da bodo gostinska podjetja, predvsem centralno ležeča, v položaju pripraviti vse potrebno. Prosimo vsa gostinska podjetja, da slede našim pozivom in sporočilom, ki bodo se nanje naslovljena.

fronte so izvedle napad na Lepenac. Položaji so prehajali iz rok v roke, dokler se ni posrečilo Črnogorcem, da so jih iztrgali sovražniku. Izgube so bile na obeh straneh velike.

Medtem se je naglo razvijala katastrofa Črne gore. Sovražnik si je po sridnem napadu dobil pot do Puka in ga zavzel. Borba se je vodila z bombami in dušiljivimi plini. Katastrofa je bila nelzebežna. Na seji črnogorske vlade je bil sprejet sklep, da se prosijo za premirje. Sovražnik je bil že pred Cetinjem. Kralj se je s svojim dvorom preselil v Podgorico...

Tragediji Srbije je sledil polom Črne gore. Topove treh baterij srbske vojske, ki so sodelovali v borbah na Mojkovcu, so vrgli v reko Taro. Žrtve črnogorske vojske na Mojkovcu pa so ostale neme priče krvavih narodnih naporov in dragoceno jamstvo naše narodne svobode.

celotnega modela je 285 gr. Model nosi oznako P. B. — 6.

S tem uspehom je g. Petek dokazal, da se ljubljanski modelarji lahko prištejejo med najboljše v državi. Ljubljanski Aero-klub je dobil prvi skel, ki ga je obrodilo prizadevanje za napredek modelarskega sporta v Sloveniji. Upamo, da to ni prvi in zadnji uspeh naših odličnih modelarjev, kateri nas bodo gotovo še presenetili s kakšnim novim rekordom.

Rekordni model P. B. — 6 bo razstavljen poleg drugih na jesenskem ljubljanskem velesejmu, kjer priredi ljubljanski Aero-klub svojo razstavo.

Velesejem

Zdravilnost slovenskih zdravilšč in to- plile je splošno znana. Lahko se na trdi, da sloves njih zdravilnosti še ni prodrl v vse kroge, tako da vedno in vedno na d m ljudi, ki tožijo zaradi dolgotrajnih bole- čin in bolezni. Te bolezni bi si že zdavnaj lahko odpravili v katerikoli slovenskem zdravilišču. Predvsem so to razne živčne bolezni, kot reumatizem, išias in ne ralgija, pri katerih druga medicinska sred- stva skoro drbesedno onemogočijo zdravlje- nja v zdraviliščih pa privede do popol- nega ozdravljenja. Zelo razširjena in kljub temu na naravni način malo zdravlje- na žlečnica in črvesne bolezni ledvic, ma- huria in žolča, ki se prav tako dajo odpra- viti v slovenskih zdraviliščih z najboljšim uspehom. O slovenskih zdraviliščih ter njih zdravilnosti, o enah bivanja in zdravlje- nja v njih, se bodo mogli informirati vsi posetniki ljubljanskega velesejma v paviljonu ljubljanske mariborske tujs- konrometne zveze, ki bosta razstavili na velesejmu kolektivno razstavo slovenske- ga tujskega prometa.

Postani in ostani član Vodniške družbe!

Glavna kolektura drž. razr. loterije

»VRELEC SREČE«

ALOJZIJ PLANINSEK,

LJUBLJANA, BEETHOVNOVA 14,
javlja izid zrebanja z dne 31. avgusta 1940,
V. razreda 40. kola:

DIN 80.000.— št. 2116
DIN 60.000.— št. 32307
DIN 20.000.— št. 4973 57201
DIN 16.000.— št. 72493
DIN 12.000.— št. 2129 20288 57585 71201

PO DIN 10.000.—
2113 7391 17482 24207 48721 59357 60909
81870

PO DIN 8.000.—
2823 7815 12564 19249 52288 57537 63260
64221 67073 69495 75791 85842

PO DIN 6.000.—
4839 6299 28273 32719 34936 51880 56837
73976 75292

PO DIN 5.000.—
20047 28851 29251 37078 46848 51222 66444
69401 72923 74591 90438

PO DIN 4.000.—
4999 7068 9916 10117 12259 19005 26203
29786 31944 35147 36873 39658 42879 43416
46950 50613 52573 54302 55696 65800 66682
75996 77148 81987 82976 86646 93372 95864
95939 97320 98539 98913

Nadalje je bilo izrebranih še veliko šte- vilno dobitkov po din 1.000.—.

Ker so bili dobitki javljeni telefonično eventuelna nemota ni izključena. Prihodnje zrebanje bo v ponedeljek, dne 2. septembra.

Vsi oni, ki so zadeli v kolekturi »Vrelec sreče« naj sreče takoj predložijo v izpla- čilno.

Epilog k nesreči na Velebitu

Podrobnosti o najdbi in prevozu trupel inž. Mire Rečnitzerjeve in Vite Otoničarjeve

V naših dnevnikih, posebno v onih iz prestolnice, je bilo o tej nesreči toliko ne- točnih podatkov, da se mora človek čuditi siromašni naše poročevalske službe. Še bolj fantastične vesti pa krožile v ljudskih izročilih, tako na primer, da smo v Ljubljani pokopali razno krsto, in še bogve kaj.

Bodi mi kot ožjemu sorodniku pokojne Vite Otoničarjeve dovoljeno, da podam tu iz prve roke nekaj pojasnil, ki bodo dale zadevi pravo lice. Mnogostevnični izrazi so- žalja užalosteni družini in veličastni po- greb so pokazali, da je ta katastrofa od- jednala globoko v narodu in ne bo tako kmalu pozabljena. Saj je bila med vsemi

V terek so pokopali gospo Miro na Mi- rogoju. Kakorkoli je mogla grozota teh dni majati bit ubogega soproga, toliko ga ni mogla omajati, da bi ne bil pohitel dru- gi dan v Ljubljano in pomagal Dušanu spremi potro mater na Vitini zadnji poti. Pač višek plemenitosti, ki je more po- kazati človek človeku. Ali ni ta blagi mož izgubil najdražje, kar ga je družilo sedem srečnih let? Kdo drug bi sodil, da bi gospa Mira še danes gledala božji dan, če bi ne bila prišla vmes Vite Otoničarjeva s svojo neugnano željo. Gospod inženjer je daleč od takega obesa. On je prepričan, da je bilo vse to usojeno in zato nespreme- ljivo. Kar mi vsi skupaj nismo mogli, je zna! on povedati ubogi Vitini mami z mo- drostjo Marka Avrelija, da je naposled vsako žalovanje iz samoljubja, žalovanje za tistimi, ki so nam umrli, pa še prav po- sebno ...

Na kraju nesreče

Po pogrebu nam je g. Rečnitzer izpo- nil prošnjo, da nam je pripovedoval, kako je prišel na kraj nesreče.

»Ko sem izvedel, da letalo ni doseglo svojega cilja,« je začel g. inženjer, »sva takoj s tasto sedla v avto in šla iskat. Potegnili sem na avtomobilski karti pre- mo črto od Zagreba na Split, kakor jo nor- malno prevozi letalo, in vozili smo se po cestah, ki drže v to smer. Tako smo se preprašali tja dol do Bosanske Krupe, ko smo izvedeli, da se je nesreča zgodila da- leč vstran, tam nekje pri Gospiću. Poleg objavljenih nagrade Aeroputa je bilo alar- mirano po vsem okrožju okoli 5000 orož- nikov, da bi čim prej našli pogrešano le- talo.

V soboto zarana smo po neprespani noči in slabih cestah prispeli v Gospić. Od tam smo se potegnili do sela Počitelja na sa- mem vznožju Velebita, ki se s te strani strmo dviga s svojo gmojo preko tisoč me- trov visoko. Avto smo pustili v selu in vzeli s seboj samo dveje plašče, pa nekaj plaht, ki jih je nosil sofer. Šli smo za gru- čami seljakov, ki so se peli pred nami v strmino brez pota, skozi bukovno šumo in med grmadami sivlega kraškega skalovja. V štirih urah smo bili na vrhu Male Viso- čice, kjer se je že gnetlo mnogo ljudi okrog ruševin letala. Orožniki so skrbeli za po- trebni red. Naravno, da smo se takoj ogle- dali po nesrečnih žrtvah, ki so ležale raz- metane daleč vsak sebi. Sofer je bil prvi, ki je zagledal Miro, nekaj korakov dalje pa še Vito. Obe sta ležali na prsih, roko podvito pod obrazom, kakor jo zastavi člo- vek, ki se hoče ubraniti nenadnega udar- ca. Sofer je spoznal tudi Vito po obleki, ki jo je imela na sebi, ko ju je peljal iz Podsedusa na zagrebški aerodrom. Obe z Miro sta ležali na primorski strani, sami zase in doli daleč vstran od drugih. V le- talo sta stopili kot poslednji in najbrž za-

vzeli zadnja sedeža. Vita je imela zlom- ljeno levoico in veliko rano ob boku. Me- stoma sta imeli obe opaljeno obleko, sicer pa sta bili videti nepoškodovani ter ju je bilo lahko tudi po obrazih spoznati. Na obeh je še ležala drobna plast snega, ki je go- tovo padal v gostih kosmih med katastro- fo in pogasil gorečo obleko. Pogrnili smo naose drage žrtve s plahto in čakali pri- hoda uradne komisije, da se izvrše potre- ne formalnosti in dobimo dovoljenje za pre- nos v dolino.

Potrebne pripombe

Medtem smo si nekoliko ogledali prizo- rišče nesreče. Dobro se vidi, kako je le- talo posnelo vršiče v bukovju, naposled pa treščilo v skalo komaj dobrega pol metra pod samim vrhom. Preklalo se je na dveje tako, da je kabina s pilotom in radiotele- grafistom udarila na eno stran, potniška kabina pa na drugo. Do nepoznanja zdro- bljena sta bila samo pilot in radiotelegra- fist, ki sta bila tudi hudo ožgana. Skoraj vsi ponesrečenci so bili brez čevljev. Mo- žno, da jih je sezula že sila padca, zlasti ženske čevlje. Toda prej bi verjel, da so jih sezuli tisti, ki so jih našli, kajti tudi o prtljagi ni bilo nobenega sledu. Le nekaj razcefranih kosov obleke je ležalo tam. Pri nikomur niso našli ne ure, ne prstana in ne druge zlatnine. Seveda tudi ne nobene denarnice. Hijene so torej temeljito opra- vile svoj posel, še preden so prišli orožni- ki. Kaže, da so našli ruševine najprej pa- stirji s primorske strani, opravili temeljito svoje hijensko delo, pa zato niso javili svo- je najdbe oblastvom. Sicer pa bodo tudi to morala oblastva še natanko preiskati.

Za prenos obeh žrtve do Počitelja so za- htevali seljaki z liške strani kar 8000 di- narjev, neki moške s primorske strani pa so ju prav radi prenesli za 2000 din, kar so opravili v dobrih dveh urah. V Počitel- ju je stal že pripravljen avtofurgon Po- grebnega kaptolskega društva iz Zagreba, ki je pripeljal s seboj tudi obe krsti. V ponedeljek jutraj sta bili obe krsti v Za- grebu, odkoder je ona s truplom Vite Otoničarjeve nadaljevala pot na ljubljanske žale. Vsakdo, ki se je udeležil pogreba, je lahko opazil takoj za krsto inženjerja g. Rečnitzerja, kateremu že lahko zaupamo, da nam ni poslal prave krste ali pa koga drugega namesto Vite. G. inženjer je vi- žil v krsto tudi druge reči, ki jih je še do- bil pri Viti, samo legitimacijo je oddal oblastvu, da jo izroči materi.

K pogrebu samemu bi želel pripomniti, da so mnogi gledalci le preveč očitno po- kazali, da jim je pleteta čisto tuj pojem in da jih je prignala blizu samo senzacija. Nekatere obzrevali tudi tako zvanih bolj- ših ljudi si dobil na vsakem ovinku in čisto spredaj, kakor da je bil to kak cirkuski sprevid, ne pa poslednja pot tragično pre- minilega človeka. Da bi znali taki ljudje vsaj malo prikriti svojo grdo radovednost. Menda se tega ne bodo naučili drugače, kakor da jih bo treba imenoma ožigosati. Pa tudi vsiljivost raznih fotografirav je bi- la kar preveč očitna. Vsaj v cerkvi naj bi bili dali mir in ne motili obreda!

V. M.

Stari steklarji — nemirni popotniki

Zlati jubilar Josip Omerzi je redka izjema

Hrastnik, 31. avgusta

Steklarna stoji v Hrastniku že 84 let. Pr- vi steklarji so prihajali iz Nemčije. Pa ni- so dolgo zdržali, ker so postali malarični. Svet okrog steklarne je bil močvirjen. Ko se je pa leta 1860. ustanovila v Hrastniku kemična tovarna, so komarji izginili in z njimi vred seveda tudi nevarna malari- ja. Človek bi mislil, da bodo zdaj ostali steklarji v Hrastniku stalno v službi. Pa ne. Do prevrata so steklarji po vsej Evro- pi živeli nekako nomadsko življenje. Osta- li so v istem kraju le nekaj let, včasih ce- lo le nekaj mesecev in že so se preselili v drug kraj, v drugo steklarno. Zato imamo danes v Hrastniku steklarje, (to so otroci bivših steklarjev), ki so se rodili bogveje v Evropi ali celo v Aleksandriji.

Pred svetovno vojno je primanjkovalo kvalificiranih steklarjev. Zato so se las- tni steklarji kar tepli za nje. Tovarnarji so pošiljali posredovalce »birovce« v dru- ge steklarne »birmate« steklarje za svojo steklarno. Steklar, ki je bil voljan spre- meniti službeno meto, je prejel od »ovega go-

spodarja v naprej prosto vozovnico in še predujem za selitve. In tako je bila dana priložnost večnemu potovanju steklarjev in ne samo od steklarne do steklarne v drž- vi, temveč tudi izven nje. Kajti takrat je bilo lahko dobiti dovoljenje za prekorače- nje meje. Znanе steklarne so bile v Avstri-

ji, na Madžarskem, na Češkem, v Rusiji, v Nemčiji, Franciji, Italiji, Rumuniji, Grčiji, Turčiji, v Egiptu. Tako so bili otroci vedno potujoči steklarji rojeni v katerikoli teh držav. Drugi vzrok prostovoljne selitve steklarjev je bil tudi ta, da so se stro- kovno izobražili. Kajti v vsaki steklarni je bilo videti kaj novih izdelkov. Izurili so se steklarji tudi v ročnosti.

Nekaj steklarskih družin je pa vendarle ostalo svestih Hrastniku. Te so: Oberma- jer Karl in Andrej, Götz Jakob in Franc, v prvi vrsti pa družina Omerzi, ki je pri- šla pred 60 leti iz Liboj v Savinjski doli- ni, kjer je bila nekoč tudi steklarna. Stari oče Omerzi je imel 7 otrok. Od teh je edi- ni še v Hrastniku živeči 64-letni Josip, ki praznuje danes zlati jubilej dela. To je edinstven primer pri hrastniški steklarni. Do zdaj še ni služil noben steklar 50 let trdniki Abel v Hrastniku. Naš jubilar se je rodil leta 1876. v Libojah. Kot 4 leten dečko je prišel v Hrastnik, kjer je hodil v ljudsko šolo. Ko jo je dočrnil 1890, je sto- pil 1. septembra kot odnašalec stekla v oskrbi nad 1000 kalupov, katere izdaja po- močnik in kmalu tudi mojster. Danes je upravitelj šrambe steklarskih kalupov in to je precej odgovorno mesto, saj ima v oskrbi nad 1000 kalupov, katere izdaje po potrebi steklarjem za njihovo delo. Sam te- gela dela ne bomo mogli opisati, saj po- močniki. Jubilar je talentiran mož in ima izredno dober spomin. Dobro pozna zgo- dovinu Hrastnika zadnjih 60 let seveda še po- sebno razvoj hrastniške steklarne. Že kot mladenič se je naučil pri učitelju Gatju goslati, kar mu je prišlo v življenju prav. V prejšnjih letih je namreč vedno nasto- pal s harmonikarjem »turškim kraljem« kot gostilniški godec, kar je bilo zani do- bičkanosno. Če je dobre volje, še danes rad vzame v utrujene roke svoje gosle. Da je po materi iz glasbenega rodu, priča tudi to, da je mali stric pevca dr. Adrianu in Darianu. Vseh 50 let dela je bil le 7 te-

Lepa leta

Te dni je v Braslovčah kar na tihem obhajal 85letnico svojega življenja g. Ivan Kraševič, eden izmed najstarejših, če ne sploh najstarejših braslovških tržan. V mla- dih letih se je izučil v kovaštvu in se nato po takratni navadi — skoro 70 let bo že tega — se temeljito izpopolnil na večlet- nem potovanju po tujini. Ko je potem po povratku v Braslovče začel obrt samostoj- no, je zato kmalu zaslovel daleč na okoli kot mojster svoje stroke in obenem kot pameten, bister in pošten mož, ki je bil vsakomur na razpolago s koristnim nasve- tom in izpopolneno tolažbo. Po smrti svoje soproge ge. Neže je pred kakimi petimi leti opustil svojo obrt in se s svojo hčerko Minko posvetil le svojemu posestvu.

Delo, ki je izpopolnjevalo vse njegovo življenje, mu ni odreklo svojega blagoslo- va: tudi danes, pri svojih 85 letih, je še duševno veder in bister ter telesno zdrav in svež, da ga je veselo pogledati in užite- k z njim govoriti. Da bi tak ostal še dolgo vrsto nadaljnjih let, mu z njegovimi sorodniki vred iskreno želijo tudi nešteti njegovi prijatelji in znanci.

Ljubljana je dobila nov kvalitetni

modni salon. Vsem našim cenjenim čitate- ljem je morda še dobro v spominu »eno uspešna modna revija, ki jo je vodil in aranžiral poslovodja in tehnični vodja Sever Ferdinand. Vsi, ki so posetili to revijo, so bili polni hvale in občudovanja moj- strskemu delu, katere je vodil tedanji teh- nični vodja Sever Ferdinand. Tudi kritika se je nadvse pohvalno izrazila o tej modni reviji, publika pa ni mogla prebrati okusnih kostumov, površnikov, plaščev, promenadnih in sportskih oblek. Še je bila izdelava res brezhibna. S 1. septembrom pa se je poslovodja in tehnični vodja te modne revije osamosvoil in otvoril svoj lastni salon mod v Prešernovi ulici št. 5/II. S tem je Ljubljana dobila nov kva- litetni modni salon. saj je lastnik tega no- vega salona jamstvo, da bo izdelava kva- litetna in solidna. (—)

dnov resno bolan. Ima 6 otrok, ki so že vsi preskrbljeni. Ker bo moral menda čakati po predpisih še 6 let (do 70. leta starosti) na skromno pokojnino od OUZD, mu že- limo, da bi na večer življenja v službi in izven nje preživel srečno in zadovoljno. Vodstvo steklarne se je spomnilo jubilara z lepim darilom. Mi mu pa iskreno čestita- mo k zlatemu jubileju dela!

Združenje brivcev, frizerjev in kozmetikov v Ljubljani je pretekli mesec odprlo moderno opremljen zadržni lokal v Selenburgovi ulici 6/I. nadstropje. Glavno zaslugu za ustanovitev tega lokala si je pridobil predsednik združenja g. Gjud Aleksander, ki je s skrajno požrtvovalnostjo in nesebičnim idealizmom vložil v to stvar mnogo časa in truda. Lokal, ki je najmoderneje urejen, je namenjen učnim tečajem. V njem pa se bodo tudi polagali pomočniški in mojstrski izpiti

Naši gluho-nemi nastopijo v Zagrebu

Proslava 40 letnice naše gluho-nemnice

Slovenski javnosti so dobro znani šte- vilni propagandni nastopi Društva gluho- nemih v Ljubljani pod vodstvom in v re- žiji njegovega stalnega svetovaleca, stro-

Poleg bana, poslancev, županov, predst- avnikov cerkev je prisostvovalo nastopom od 9.000 do 10.000 oseb.

Naša javnost ni imela najlepših in naj- boljših pojmov o ljudeh brez sluha. zato jim je zapirala vrata v družbo in pred kruhom. pred državnimi zakoni pa stoji še danes gluho-nemi kot ljudje drugega reda. S svojimi nastopi so pa gluho-nemi dokazali, da postanejo koristni člani druž- be, ako se izobražujejo po zavodih. Gluho- nemi zavzemajo danes poleg običajnih obrti, kakor so krojači, čevljarji itd. tudi poklice, kakor so n. pr. kiparji, dentisti, tiskarji, litografi, risarji itd. Na zagrebški gluho-nemnici poučujeta celo dva gluho- nema kot strokovna učitelja ročno delo in risanje. Gluho-nemnica s svojo gojenca razvija in ga usposobi za samostojno pre- življanje; nauči ga živeti s svetom in ne kreteti! Noben gluho-nem ne bi bil v bre- me javnosti in oblastvom, ako bi se izo- braževali po zavodih in ako bi se tudi za- nie uzakoniša šolska obveznost.

kovnega učitelja g. Vinka Rupnika. Na povabilo bo društvo 7. septembra nastopi- lo v Zagrebu z namenom pomagati svojim jamstvom. To bo že 25. nastop našega Dru- štva gluho-nemih, ki bo v proslavo 40let- nice ljubljanskega zavoda in pod pokrovit- elstvom župana g. Starčevića. Župan je rade volje prevzel nad prireditvijo pokro- vitelstvo, s čimer je dokazal svoje razu- mevanje za ljudi, ki se morajo boriti še za svoje najosnovnejše življenjske pravice. Prireditelji pa, vsi bivši gojenci ljubljans- ke gluho-nemnice, bodo tako najlepše pro- slavili ime in jubilej zavoda, ki jim je dal živ govor.

Ob tem jubilejnem nastopu naj osvetli- mo nekaj važnih priobob s teh nastopov in nekaj najvažnejših motivov, ki so pri- vedli naše odrasle gluho-neme do propa- gandnih nastopov pred javnostjo. V teku zadnjih let je Društvo gluho-nemih v Lju- bljani priredilo 24 nastopov po vseh večjih krajih Slovenije, tako n. pr. v Ljubljani, Celju, Mariboru, Novem mestu, na Jese- nju, v Trbovljah, Kamniku, Trzinu, So- štanjcu, Ptutu, Ljutomeru, Murski So- toci, Ribnici in druzod. V Ribnici so se poklo- nili na grobu svojega največjega dobrotni- ka dekana Ignacija Halzavla, ki je s svo- jim voljo šele omogočil izidavo zavoda za vzgojo gluho-nemih otrok v Ljubljani.

Spominska pločča in relief

pisatelja Janka Kersnika,

ki so ju pretekli nedeljo odkrili dijaki, člani »Bistrice« na pisateljevi rojstni hiši, na brdskem gradu,

Slavnostna akademija

vojnih dobrovoljcev

V okviru odkritja spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. in proslave rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. priredi areška organizacija vojnih dobrovoljcev v Lju- bljani na predvečer, t. j. 5. septembra ob pol 21. slavnostno akademijo v ljubljanski operi z izbranim umetniškim sporedom. Na akademijo naših vojnih dobrovoljcev, ki bo pod pokroviteljstvom odbora za po- stavitev spomenika, opozarjamo vso našo javnost. Podrobni spored bo pravočasno objavljen. Vstopnice po znižanih ljudskih cenah se bodo dobile pri blagajni v operi od 3. septembra naprej. Posebnih vab ni bo.

Poziv sokolstvu

Dne 6. septembra, na dan, ko stopa naš starosta Nj. Vel. kralj Peter II. v leto pol- noletnosti, bomo v Ljubljani slovesno od- krili spomenik njegovemu očetu Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Sokolstvo bo pri tem odkritju sodelovalo z vsem svojim članstvom. Zbor za vse enice bo istega dne ob 8. zjutraj na telovadišču ljubljanskega Sokola v Tivoliju, kjer bo ob pol 9. uri najprej proslava rojstnega dne Nj. Vel. kralja, potem pa odkorakom na Kongresni trg, kjer bo odkritje spomeni- ka. Članstvo pozivamo, da se polnoštevil- no in pravočasno zbere na zbornem mestu. Sokolska župa, Ljubljana

Zvesto prijateljstvo

Vsako poletje je prebila Vita nekaj ted- nov ob morju, ki ga je ljubila nad vse. Ta- ko se je lani na Korčuli seznanila s sim- patično inženjerko Miro Rečnitzerjevo, soprogo mladega inženjerja Antona Reč- nitzerja, šefa pogona v cementni tovarni v Podsedusu pri Zagrebu. Oba zakonca sta bila velika prijatelja slovenskih planin in našega naroda ter sta posebno kot zim- ska sportnika rada prihajala med nas. Gos- pa Mira pogosteje kakor sopro, ki so ga za- drževali službeni posli. Zanimivo je, da se je gospa Mira kot Hrvatka tako naučila našega jezika, da jo je vsakdo smatral za rojeno Slovenko.

Z Vito sta si tudi dopisovali, in čudno, skoraj vselej sta se pisni srečali na poti. Dasi je bila gospa Mira deset let starejša od Vite, sta se začudo ujemali v najstarej- šem prijateljstvu. Dogovorili sta se, da tu- di letošnje poletje obiščeta morje v Kaštel- lih in da se popeljeta tja z aeroplanom, kar bi bilo za obe novo doživetje. Prav za prav je imela Vita to že več let v načrtu, samo da ji je zaskrbljena mama vedno bra- nila na aeroplan in ji zato ni hotela po- pisati potrebno privoljenje, s kakršnim se mora izkazati mladoleten potnik na leta- lišču.

Povabilo na pot

Viti se je namreč pogosto sanjala, da se je stara mama, ki je umrla pred nekaj leti, pripeljala z aeroplanom na obisk. To naj bi bilo po maminu sodbi živo svarilo, da preti hčerki nevarnost, pa se je zato ta- ko branila podpisati. Vita pa ni odnehala. Letos je bila polnoletna, pa se je lahko sama podpisala. Na veliki šmaren smo se poslovili v Vikrčah, kjer sta živeli z ma- mo na mojem posestvu že tam od maja. Zaman je mama pri odhodu še enkrat po- svarila hčerko, naj se nikar ne spuša v nevarnost. Vita, kakor da ni čula, je veselo pomahala z robcem — v zadnji pozdrav.

V četrtek 22. avgusta je prišlo pismo iz Zagreba. Vita je na kratko sporočila, da se ta dan odpeljeta z gospo Miro na tako zaželeno pot. Takrat, ko je mama brala te kratke vrstice, so v viharju toliko de- ževne kapije po oknih. S strahom se je ozirala ven, kakor da stoji tam nekaj groz- nega in se nikamor ne zgane. Ali je res šla v takem in ali —? Saj si ni upala ubožna tega niti v mislih izreči... Tisto uro Vite ni bilo več. Mama je nekaj sluti- la, zakaj ves dan je hodila okrog hudo vznemirjena in večkrat smo jo čuli, ko je vzdihnila le bolj sama sebi: »Vita, Vita!«

Materine sanje...

Drugo jutro nam je pripovedovala, da je v sanjah videla Vito med samimi belimi rožami, da jo je klicala, pa da se ji ni nič oglasila. Prepričana je bila, da pomeni to nesrečo. Nič ni pomagalo, da sem hotel osmešiti to »lahkovernost«. Šla je z malo vnujko Metko po opravkih v Tacen. Medtem je prinesel sin Dušan iz Ljubljane novico, da je letalo izginilo in ga še niso našli. Pa da je nemški radio javil, da je letalo strmoglavilo ter zgorelo s potniki vred. Mamo da naj s kako pretvezo spravi- mo z opoldanskim vlakom v Ljubljano. Slabo srce ima, v Vikrčah pa ni zdravni- ka, če bi bilo kaj treba.

Ko se je mama vrnila, je vprašala za »Jutro«, da bi pogledala, ali kaj pišejo o aeroplanu. Koj se ji je zdelo sumljivo, da nihče ni hotel vedeti, kje je časopis. »Vita je mrtva, nikar mi tega ne prikrivajte! Lažje mi bo, če mi poveste resnico«, je ter- jala s sklenjenimi rokami, drgetajoča po vsem telesu.

V Ljubljani so ji prinesli »Slovenski na- rodu«, ki je z debelimi črkami sporočil, da se je letalo le nekoliko poškodovalo pri za- silnem pristanku. Zvečer smo bil v Vikrčah spet dobre vo- lje. Se vem, da sem zafrikaval mater Da- nico zaradi tistih sanj o Viti in belih ro- žah. Ona pa se ni prav verjela. In tudi spala ni vso noč.

... so se žal uresničile

V soboto smo izvedeli, zvečer je se radio potrdil: letalo razbito, vse mrtvo... Tiste sanje o belih rožah so vendar imele po- men...

V nedeljo zjutraj sva se z Dušanom na- pravila na pot. V Ljubljani naju je pre- streglo telefonsko obvestilo iz Rečnit- zerja, da je našel obe in da ju prepelje do Zagreba.

Danes vsi na žegnanje v ZG. KAŠELJ H GRADU!

AVTOBUS vozi vsako uro izpred Mestnega doma.

u—Pevke in pevci iz Ljubljane in okolice bodo imeli prihodno skupno pevsko vajo za vse glasove v ponedeljek 2. septembra ob 20. v telovadnici na reški (Vesova) ulici.

u—Uprava Hubadove župe obvešča včlanjene zbere in druge pevsko društva, ki bodo sodelovali pri odprtju kraljevega spomenika in na koncertu popoldne 6. septembra da bo zbirališče za vse pevke in pevce točno ob pol 10. pred Glasbeno matice v Vesovi ulici. Vsako društvo naj se udeleži odprtja z društveno zastavo. Uprava Hubadove župe bo položila pred kraljev spomenik vence v imenu včlanjenih društev in njih zborov, ki žužno uravnavo o tem obveste.

u—Maturanti ljubljanske gimnazije in realke proslavljajo 40letnico dne 9. septembra. Ob 9. bo sv. maša na Rožniku, ob 12.30 obed v hotelu Bellevue. Pismene prijava do 6. septembra na naslov: dr. Fran Cerne, ravnatelj Mestne hranilnice ljubljanske, Ljubljana. (—)

Šolske predpasnike

otroške in damske v klotu in svilu — nudi v veliki izbiri trdnika IGN. ZARGI, Sv. Petra c. 11.

u—Privatna gimnazija v Ljubljani. Sprejelo se bo le omejeno število učencev in učenk, ki so izgnali pravico rednega soljenja ali pa so bili zaradi starosti odklonjeni. Da leto ne bo izgubljeno, lahko obiskujejo dva razreda istočasno. Posledni učni let bo za učence, ki so padli pri prejšnjem tečajnem izpitu. Nudila se bo pomoč tudi rednim učencem vseh srednjih šol. Informacije dnevno od 8. do 12. ure pri g. g. Strojniku g. Bombaču na II. št. realni gimnaziji, Poljanska cesta. Vpisovanje od 29. avgusta do 2. septembra od 8. do 12. ure. V nedeljo 1. septembra od 9. do 12. ure. (—)

Dr. Cirman Miroslav

zdravnik v Medvodah, od 1. do 22. septembra NE ORDINIRA

u—Odpiranje in zapiranje trgovin. Zdrženje trgovcev obvešča, da stopi s 1. septembrom v veljavo zimski čas odpiranja in zapiranja trgovin, in sicer od tri četrt na 8. do 12. ure in od 14. do pol 19. ure. Zilviliska stroka (specerija) je sklenila, da bo imela svoje obratovalnice tudi v mescu septembru odprte v popoldanskih urah od 15. do pol 19. na kar se kupujejo občinstvo opozarja. (—)

Salon MARA SAJOVIC

ZOPET REDNO DELA. Stari trg 2.

u—Hranilni in posojilni konzorcij, kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, ponovno opozarja članstvo, da bo izredni občni zbor glede sprejema novih pravil, prilagoditvi zakonov o gospodarskih zadrugah iz leta 1937., v ponedeljek dne 2. septembra ob 19.30 v beli dvorani hotela Uniona v Ljubljani. (—)

u—Očesni specialist dr. R. Bassin ne ordinira do 8. septembra. (—)

KRUPP GLAZASTOPSTVO
KVALITETNI O.ŽUZEK
TOVARNI AVTO TAVČARJEVA 11

u—Vpisovanje v umetniško plesno šolo Mete Vidmarjeve je vsak dan od 16. do 18. ure v Gajevi ulici 9. Začetek šole bo 1. septembra. (—)

u—Sv. maša za duševne za blagopokojno Antonio Lazarjevo se bo brala v župni cerkvi Sv. Jakoba v ponedeljek 2. septembra ob 7. jutraj. (—)

Iz Celja

e—Prehrana prebivalstva. Združenje trgovcev za mesto Celje opozarja vse članstvo na naslednji poziv mestnega poglavarstva v Celju z dne 29. avgusta: Izredno velikega pomena je preskrba prebivalstva z najnujimi življenjskimi potrebščinami. Zato vas prosimo, da nujno naročite svojem članstvu, ki se bavi s trgovanjem z življenjskimi potrebščinami, da v okviru obstoječih zalog in danih možnosti za njih dopolnitev porazdeljuje nujne življenjske potrebščine, zlasti moko, olje, mast, sladkor in riž svojim konzumentom v oni meri, kakršna je običajna v normalnih razmerah, in naj izvršuje nabave samo v onem okviru, ki ne presegajo normalne potrošnje konzumenta. V današnjih težkih dneh bi namreč ne bilo pravično, da bi širši in gošpodarsko šibkejši sloji trpeli pomanjkanje živil zaradi prekomerne nabave živil po premožnih konzumentih in zaradi kopičenja blaga po premožnih konzumentih na škodo šibkih. Obenem pa opozoriti svoje članstvo, da je z ozirom na določila uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom vsako zadrževanje moke v namenu, doseči morda višje cene, zelo strogo kaznivo dejanje s težkimi zakonitimi posledicami. Trgovci, ki prodajajo moko, opozoriti na določilo čl. 20. navedene uredbe in jih pozovite, da prijavi uredbo v veljavo, oblastu I. stopnje, t. j. mestnemu poglavarstvu v Celju, tržnemu nadzorstvu vse svoje zaloge moke. Ustavitve prodaje moke je kazniva.

ZOBOZDRAVNIK

dr. Stane Vrhovec

ZOPET REDNO ORDINIRA

e—Maturanti celjske gimnazije iz l. 1920. priredijo skupno z maturanti iz l. 1918 in 1919 proslavo 20letnice mature v sredo 4. t. m. ob 20. v hotelu »Evropa« v Celju. Vsi tovarši naj takoj javijo svojo udeležbo tov. Franju Vajdu, Celje, deška meščanska šola.

e—Srebrno poroko obhaja danes učitelj in znani planinski delavec g. Branko Zemljik v Celju s svojo soprogo Marico. Iskreno čestitamo!

e—Sokolsko društvo Celje I. prične z današnjim dnem redno telovadbo in sicer po naslednjem vrstnem redu: moška deca v torek in petek od 17. do 18., ženska deca v ponedeljek in četrtek od 16. do 17., moški naraščaj v sredo in soboto od 20. do 21.30, ženski naraščaj v ponedeljek in četrtek od 19. do 20., člani v torek in petek od 20. do 21.30, članice v ponedeljek in četrtek od 20. do 21.30. Vpisovanje novo pristopivšega članstva bo do vsehga 15. oktobra. V četrtek 5. t. m. ob 19. bo na dvorišču Sokolskega doma v Gaberju zbor vsega članstva, ob 19.15 pa bo skupen odhod na dvorišče mestne osnovne šole k slavnostnemu zboru Sokola Celja-malice v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. Udeležba strogo obvezna. Zdravo!

e—Clovekoljubna gesta. Znani celjski juvelir g. Anton Lečnik pogošča že deset let na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. po 50 revežev. Ob desetletnici tega pogoščenja bo g. Lečnik v petek popoldne pogostil v gostilni »Pri mostu« 75 revežev, ki dobijo pri g. Lečniku nakaznice za brezplačno kosilo.

Sokolsko društvo Zagorje ob Savi

bo odkrilo spomenik blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v nedeljo, dne 8. septembra t. l. v okviru svoje 50-letnice. Podrobna obvestila se sledi.

e—Alpinistični klub »Skala« v Celju bo imel v sredo 4. t. m. ob 20. redni članski sestanek v klubski sobi »Pri Angelju« v Prešernovi ulici. Na sporedu je tehnično predavanje o plezanju. Za člane obvezno. Vabljeni vsi prijatelji »Skale«.

e—Društvo absolventov drž. trgovskih sol v Celju. Kulturna sekcija priredi naslednje večerne tečaje: slovensčina za Slovence, srbohrvaščina in ruščina, začetni, nadaljevalni in konverzacijski tečaji za francoščino, angleščino, nemščino in italijansko, slovenska debata in nemška stenografija, tečaj za dopolnilni izpit in za 3. razred trgovske akademije ter nauk o reklamir-kartotičnem knjigovodstvu. Vsi zainteresirani naj se javijo v podružnici »Jutra« v Kocenovi ulici ali pa ob torkih, četrkih in petkih od 18.30 do 20. v društveni sobi v Strossmayerjevi ulici 3, kjer dobijo nadaljnje informacije.

OTROŠKI VOZICEK, kolo ali šivalni stroj najbolje in najhitreje kupite, prodate ali zamenjate v trgovini JOSIP URŠIČ — CELJE, NARODNI DOM

e—Promenadni koncert celjske vojaške godbe bo danes od 11. do 12. na balkonu mestnega poglavarstva.

e—Denar! Hranilnica dravske banovine, podružnica Celje, nasproti pošte, izvršuje vse denarne posle najkulantneje, obrestovanje ugodno, izplačevanje takoj. Pojasnila na razpolago. (—)

LEPE PLASCE, PLETENINE kupite v trgovini VRACKO GUSTI, Celje.

e—Glasbena Matica v Celju. Vpisovanje novincev in starih gojencev bo od ponedeljka 2. septembra dalje dopolnjevali v popoldne. Vse podrobnosti o pogojih so na solski deski v hodniku, Slomskov trg 10/I. (—)

ZÜNDAPP GLAZASTOPSTVO
KVALITETNI O.ŽUZEK
MOTOCIKLI TAVČARJEVA 11
VSAK MODEL DOBITE TAKOJ

e—Krava je usmrtila otroka. V Bodrežu pri Grobelnem je v petek krava stopila štiriletnemu posestnikovu sinčku Stanuku Rateju na prsi in mu zdrobila prsni koš. Otroka so takoj prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je še istega dne podlegel težkim poškodbam.

e—Stečel pes se je pred dnevi priklatil iz gornjeregalega v celjski srez, pozneje pa se je pojavil v Litiji, kjer so ga pokončali. Oni, ki jih je stekel pes morda ugriznil, naj to takoj javijo oblastvom.

Iz Maribora

a—Legitimacije za četrtinsko vozno v Ljubljano se še dobe v biletararh Putnika v Mariboru, Celju, Ptuj in št. lju. Tam se dobe tudi četrtinske vozne karte in železniške legitimacije K-14 za 30 din za II. razred potniškega in za 49.50 din za III. razred brzega vlaka. Pozivamo vse zainteresirane, da si kupijo vozne karte že v predprodaji pri Putniku, da ne bodo viaki imeli zamud!

a—Skel Maribor I. priredi danes ob 15. na letnem telovadišču veliko narodno prireditve brez vstopnine. Igra godba »D. a. v.«.

a—Vpisovanje dece v mestna dnevna zavetišča. Tiskovine za prošnje v sv. h. sprejema deca v mestna dnevna zavetišča se dobe pri mestnem sod. policijskem uradu na Rotovškem trgu, pri uradu Mestnega mladinskega doma v Koroševi ulici ali pri upravi Mestnega dnevnega zavetišča v V. oltarju v Jerostovi ulici. Prošnje naj prinese stariši do 5. septembra osebno upravi zaveda. Sprejeta deca pride v zavod 16. septembra.

a—Mariborski slikarski mej tri imajo danes ob 10.30 sestanek v pisarni Ob larku 6. Razpravljali bodo o kolektivni pogodbi in o zvišanju prejemkov pomočnikov Sestanka naj se zanesljivo udeležijo vsi moštri.

a—Poslovahno Glasbene Matice je prevzel znani knjižničar g. To. v. Koren. Prva pevka vala močnega zbora bo v torek 3. t. m. ob 20. v risalnici I. d. z. deklishe meščanske šole na Slom. kozem trgu. Vsi in točno. Novi pevci in pevke vabljeni. Prevodjaka.

a—Strela je udarila v otroka. Ob pr. l. ki neurja, ki je besnelo v petek popoldne nad Mariborom in okolico, je strela udarila v hišo kurčarja državnih železnic J. Krivca v Dolgašah Strela je šnila skozi streho v sobo, kjer je bila 10-letna hčerka Roza Krivčeva. Otrk je obšel naravnost s težkimi opeklinami na vsi telesu. Krivčeva so preneli v mariborsko bolnišnico, kjer si zdravnik prizadeva, da bi ji rešili življenje.

a—Obsojeni ponarejevalci denarja. Pred malim senatom se je morala večerj zagovarjati petlarska skupina ponarejevalcev 10 dinarskih kovancev, ki je lani v K. č. m. izdelala okoli 100 ponarejenih kovancev po 10 din. ter jih spravljala v promet. Skušali so tudi izdelovati 20 dinarske kovanice, kar se jim pa ni posrežilo. Falsifikatorjem je prišla na sled mariborska policija, ki je letos 13. februarja zasedla ne-

kega moškega, ki je s ponarejenimi kovanci plačal v neki mariborski gostilni svoj zapitek. Glavni akter družine je bil 28-letni kevaški pomočnik Maks Dreo, ki je bil zaradi ponarejevanja denarja že kaznovan in pri katerem so našli orožniki priprave, vzidane v zidu hiše. Dreo je bil obsodil na 2 leti robije na 2400 din globe in na izzubo častnih pravic za dobo 4 let. 28-letni mizarjski pomočnik Rudolf Sušilovič iz Studencev na leto dni in 6 mesev strogega zaporu, na 600 din globe in na 3-letno izzubo častnih pravic, nadalje 32-letni konjar Anton Stern iz Frama na 11 mesev strogega zaporu 600 din globe in na 3-letno izzubo častnih pravic. 30-letni ključavničarski pomočnik Oton Dreo iz Velike Linceplave na 6 mesev strogega zaporu, 600 din globe in 2-letno izzubo častnih pravic. 46-letni posestnik Franc Jerič iz Morja pri Framu na leto dni strogega zaporu, 1200 din globe ter na izzubo častnih državlanskih pravic za dobo 3 let.

a—Kovčev enoletni trgovski tečaj Maribor, Tyrševa 14 (s pravico javnosti). Začetek 9. septembra. Večerni trgovski tečaj z začetkom 1. oktobra. Tečaj za nemščino, strojeplasje itd. Prospekt zastoj. (—)

Iz življenja na deželi Iz Kranja

r—Vpisovanje gojencev v Glasbeno šolo bo v drh od 2. do 5. septembra od 9. do 12. dopolne v gimnaziji. Poleg klavirja in violine se bodo poučevali vsi orkestralni instrumenti in teoretični predmeti. (—)

Dr. Janko Kalan

specialist za ustne in zobne bolezni zopet redno ordinira

r—Ves graščeni material in pribor za vočevodno instalacijo dobite najceneje pri P. Majdiču »Merkur«, trg. z železnico in sanitetnimi potrebščinami, Kranj. Ogledite si razstavo na velesejmu pred paviljonom »Be«. (—)

Z Jesenic

s—Vpisovanje v gospodinjstvo šolo na Jesenicah bo 2. in 3. septembra v pisarni gospodinjstve šole na ljudski šoli. Natančnejša prijava se dobe istotam.

ZDRAVNIK

dr. Marčič Viktor

od ponedeljka 9. septembra naprej zopet redno ordinira

s—Gespe in gospodične, ki želijo obiskovati državni toledni tečaj na Jesenicah naj se prijavijo v ponedeljek 2. septembra od 9. do 11. ure dopolne v II. nadstropju narodne šole.

Iz Novega mesta

Primarij

dr. M. Ž. ČERVINKA

specialist za ginekologijo v NOVEM MESTU z opet REDNO ORDINIRA na Ljubljanski cesti 15 — nasproti lekarni »Pri Angelju« (Andrijačič).

Iz Zagorja

z—Ustanovitev jadrane sekcije v Zagorju. Aeroklub iz Trbovelj živahno deluje in se veselo razvija. Danes 1. septembra bo v Zagorju v prostorih Polčeve gostilne ob 9. dopolne ustanovitev jadrane sekcije.

Iz Ptuja

j—Glasbena Matica začne septembra redno solsko leto. Vpisovanje v glasbeno šolo bo 2., 3. in 4. septembra dnevno od 9. do 12. in od 15. do 17. v solskih prostorih Glasbene Matice na Hrvaškem trgu, kjer se dobe tudi vsa natančnejša pojasnila. Na zavedu se poučujejo: gosli, klavir, kontrabas, vsa pihala, solistično petje in glasbena teorija. Reden pouk se začne 9. septembra.

j—Zvočni kino bo predvajal danes ob pol 19. in pol 21. uri glasbeno humoresko z nepozabno Sonjo Henie in glavni vlogi z naslovom »Tua pesme«. Za dodatek Foxov zvočni tečaj.

j—Huda nočreča v gozdu. V vasi Sv. Miklavžu pri Ormožu je šla 13letna krojačeva hči Kolaričeva Alojzija v gozd nabirat šibe. Splezala je na drevo. Ko pa je stopila na suho vejo, si ji je ta odlomila. Deklica je padla in obledela nezvestna pod drevesom. Ker se deklica predolgo časa ni vrnila, so jo domači šli iskat v gozd, kjer so jo po večurnem iskanju našli nezvestno. Takoj so jo prepeljali v ptujsko bolnišnico, kjer se ugotovili, da ima razbito lo-
kajo.

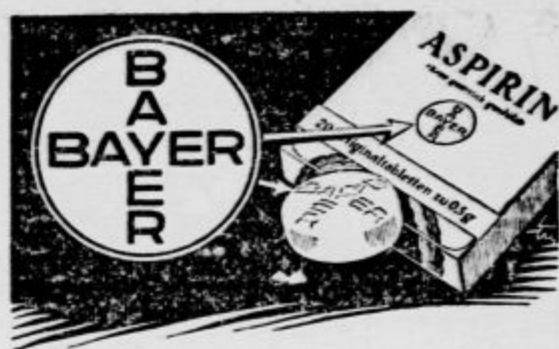
j—Keti vrela tekelne se je prevrnil na celavca zaposlenega v tovarni stroji v Mošpergu Bela Lepolca, ki je dohl smrti zaradi nevarne opeliline po vsem telesu. Prepeljali so ga v ptujsko bolnišnico.

Iz Hrastnika

h—Smrtna kosa. V ljubljanski bolnici je umrl v 69. letu starosti g. Matija Kovč, rudniški nadpaznik v pokopu. Blagi pokojnik je služboval 40 let pri hrastniškem rudniku. Kot zvest in zavezan član hrastniške sokolske družine, CMD in drugih narodnih društev, je tudi svoje otroke vzgojil v narodnem duhu. Pokopali so ga večerj ob veliki udeležbi pogrebcev na pokopališču v Dragi poleg soproge. Bil je oče gospe Pšenčnikove v Celju, Kavzarjeva v Dolančevu v Hrastniku. — V ženski bolnici v Ljubljani je umrla 57letna gospa Ana Pavlinčeva, soproga višjega žel. uradnika v pokopju in sestra župnika g. Medveška na Dolu pri Hrastniku. Pokopna je bila blaga gospa, skrbna žena in umna gospodinja. Pogreb je bil v sredo v Sevnici. — Lahka jim donaja zemlja! Prizadetim naše iskreno sožalje!

Enoletni trgovski tečaj v Novem mestu

s pravico javnosti vpisuje dnevno. Solina d. n. 120. — Začetek pouka 9. septembra.

Kadar kupite

sredstvo proti bolečinam, prehladu ali hripi in zahtevate

ASPIRIN

pazite, da je vsak zavitek in vsaka posamezna Aspirin-tableta označena z „Bayer“-jevim križcem.

Oglas reg. got. 5. ur. 7257 od 23. marta 1940.

SOKOL

Sokol Ljubljana III. Sporoča članstvu in staršem svoje mladine, da se prične 2. za ženske, 3. septembrom pa za moške oddelke redna telovadba po običajnem urniku. Vpisovanje novo pristopivših bo pred vsako telovadno uro. Septembra se začne tudi redne strelske vaje.

Sokolsko društvo št. VI. nad Ljubljano priredi 8. septembra ob pol 20. na svojem telovadišču akademijo v proslavo kraljevega rojstnega dne. Vabimo vse naše prijatelje, da se slavnosti udeležijo. V primeru slabega vremena bo akademija naslednjo nedeljo 15. t. m. ob isti uri. Uprava.

Novi, strokovnjaško izdelani domači proizvod, ki Vam nadomesti pravo kavo.

Šolstvo

s—Vpisovanje v otroški vrtec drž. učiteljskega bo 2. septembra od 9. do 11. v sobi otroškega vrta v I. nadstropju. S seboj je treba prinesiti krstni list oziroma družinsko knjižico. Podrobna navodila bo dala ga. Slavica Venceljova.

R A D I O

Nedelja, 1. septembra

Ljubljana 8: Jutrnji pozdrav. — 8:10: Kvartet trobil. — 9: Napovedi, poročila. — 9:15: Prenos iz trnovske cerkve. — 9:45: Verski govor (dr. G. Rant). — 10: Pevski in klavirski koncert gde Vide Valjalove in ge. Oster-Valjalove. — 11: Prenos promena koncerta vojaške godbe. 12: Ga. Zlata Gjurgijence peje. — 12:30: Poročila, objave, napovedi. — 13:02: Koncert radijskega orkestra. — 16: Kmet ura Oskrbna prašček (g. Hladnik Jakob). — 17:40: Fantje na vasi, kvartet sester Stritarjevih. — spremljava: prof. M. L. povs. — 19: Napovedi poročila. — 19:20: Nac. ura. — 19:40: Objave. — 20: Koncert dr. v. »Sloga« iz Kranja. — 21: Koncert radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Lahka glasba v veselejšem. — Beograd 18:15: Plesna muzika. — 20:40: Jugoslovenska glasba. — 22: Godba na pihala. — 22:50: Ples. — Zagreb 17:30: Pester glasbeni spored. — 20: Lahka godba in petje. — 21: Komorni koncert. — Praga 18: Prenos Smetanove opere »Dalibor«. — 21:20: Plošče in radijska revija. — Berlin 19:15: Veliki orkester. — 21:30: radijska revija. — 23:10: Nočna oddaja. — Sofija 20: Iz zvočnih filmov. — 20:50: Vesela muzika. — 21:30: Simfonični koncert. — 22:55: Ples. — Rim 17:15: Vojaka godba. — 20:30: Pester glasbeni spored. — 21: Operni večer.

Ponedeljek, 2. septembra

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7:15: Veseli zvoki. — 12: Iz operet (plošče). — 12:30: Poročila, objave, napovedi. — 13:02: Koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19:20: Nac. ura. — 19:40: Objave. — 20: Izseljenjski kotiček (g. Jože Zele). — 20:10: Ljudsko zdravje v Sloveniji. — 20:30: Pevski koncert »Ljubljanskega Zvonca«. — 21:15: Prenos lahke glasbe v veselejšem. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Za dobro voljo igra radijski orkester. — Beograd 19:40: Komorni zbor. — 20: Zvočna igra. — 21: Veliki orkester. — 22:30: Harmonika in plesna muzika. — Zagreb 17:15: Zagrebški kvartet. — 20: Domača glasba. — 20:30: Koncert solistov in pevkega zbora. — 21:30: Tamburaški zbor. — Praga 19:35: Komorna glasba. — 21:50: Zvočna igra. — 21:40: Plošče. — 22: Četki skladatelji. — Berlin 19:15: Vesela godba. — 21:30: Komorni koncert. — 23:10: Nočna oddaja. — Sofija 20: Bolgarske pesmi. — 20:50: Vesela muzika. — 23:05: Ples. — Rim 17:15: Vojaka godba. — 20:30: Pester glasbeni spored. — 22: Lahka godba 23:15: Plesna muzika.

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

Akumulatorji orig. Varta
za avto - radio - telefon
Popravila - service
polnjenje
A. Gorec
poleg nebotičnika

u—Pevski zbor Glasbene Matice bo imel prvo skupno vajo in sestanek vsega članstva v torek 3. septembra ob 20. Vpis novih pevcev in pevke bo v sobi 6. v ponedeljek in torek od 18. do 19. ure. (—)

u—Vpisovanje v šolo Glasbene Matice bo jutri v ponedeljek 2. t. m. v pisarni Matičnega pisarstva, Vesova ulica 7/I. Učenci se sprejemajo dnevno do 5. t. m. od 9. do 12. in od 15. do 17. ure. Poučujemo se vsi glasbeni predmeti. Ukovine in druge podrobnosti so razvidne v veži posloja. (—)

DAMSKA KROJAČICA
JERNEJC MARJETA
sedaj Slomškova ul. 4 — izdeluje plašče, kostime, obleke po zmerni ceni.

u—Kino Union obvešča vse svoje cen. obiskovalce, da si je za novo sezono nabavil serije odličnih rusko-sovjetskih filmov. Med kupljenimi filmi so največje umetnine, kakor »Cirkus«, muzikalno vedelo komponista Dunijskega znanega iz filma »Pastir Kotliar«, film »Minin in Požarski«, zgodovinska drama, v kateri sodeluje moskovski simfonični orkester, film »Ukralinska rapsodija«, spet muzikalno delo Dunijskega, nadalje »Psem mladosti«, film ruske olimpiade film »Brez dat« (po znanem gledališkem komadu Ostrovskega) in še večje število dr. gih ruskih filmov, katerih imena bomo v kratkem objavili. Poleg tega bomo na v. tekoč. sezoni spet pokazali krasno serijo odličnih čeških filmov, ki so bili napovedani še vsi pred zasedbo Češko-sovškega nadalje naslednješolske francoske filme kakor tudi angleške, ameriške in nemške filme. Uprava. (—)

Dr. Demšar

se je vrnil.

u—Samo 25 din stane vozna karta iz Ljubljane do Metlike in izkaznica za II. belokranjski praznik 7. in 8. septembra v Metliki. Videli na boste narodno nošo in običaje iz vseh delov Bele krajine: iz Adlešičev, Bojanecv, Črnomlia, Dragatuša, Metlike, Predgrada, Preloke, Starega trga in Vinice. Seveda ne bo manjkalo na tem belokranjskem slavi niti na razniju pečenega janca, niti pristne domače kapljice, izkoristite torej to priliko in se prijavite nemudoma pri društvu »Bela krajina«, Gradšče 14 (telefon 39-31), kjer dobite vsa potrebna pooblašila in izkaznice. Obiskovalce iz Ljubljane opozarjamo na posebni vlak, ki bo vozil do Metlike iz Ljubljane ob 5. in odhajal iz Metlike ob 8. uri.

u—Maturanti 8. a. klasične gimnazije iz leta 1930. proslavljajo desetletnico mature 9. septembra. Ob 10. dopoldne sestane v Unioni (sv. rožah). Prijavite se zaradi karte Zoržu Verovšku, Tyrševa 16., ali telefon 2145. (—)

u—Nove pevke in pevce, sprejema pevski zbor »Ljubljanska Zvenava« v ponedeljek, torek, sredo, četrtek in v soboto med 19. in 21. uro v društvenih prostorih Mestni dom I. desno. (—)

HIPNOTIZMA

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

Kinematografi

Kranj. Kino Narodni dom bo predvajal danes ob 5., 7. in 9. uri Hansa Albersa v filmu »Seržan Berry«.

Ribnica. Sokolski zvočni kino otvorja svojo rečno sezono. Danes ob 15.15 in 20.30 veliki film v naravnih barvah »Robin Hood«. Za dodatek Foxov zvočni tehnik. Prihodni film »Medeni mesec«.

Ljutomer. Zvočni kino Sokolski dom v Ljutomeru bo predvajal danes ob 16. in ob 20. uri prekrasen vefilm »Marija Antoineta«. Kot dodatek Foxov zvočni tehnik. Naslednji film bo 7. in 8. septembra. (—)

Novo mesto. Kino »Doma« v Sokolskem domu bo predvajal danes ob 18.30 in 20.30 »Univerzumove« tehnik, kratke zabaven film in film »Nasmejana mladež«. V glavnih vlogah Magda Schneiderjeva in Wolf Albach Retty. (—)

Jesenice. Zvočni kino Radio bo predvajal danes ob 15. in pol 21. vefilm »Tragedija Sanghaja« s slavnim ruskim igralcem Inkišinovim v glavni vlogi. Med dodatki domači kulturni film »Pionirji obrambe našega neba« in najnovejši vojni zvočni tehnik. Sledi za praznik »Nevidni sovražnik« (izgubljena patrola).

Bled. Zvočni kino bo predvajal danes popoldne in zvečer vefilm iz ruskega begunskega življenja »Kovaška kri« in obojčeni dodatek. (—)

SPORT

Slovenci prvi v Višegradu

Hribi in dež godijo našim dirkačem na dirki okrog Srbije

— Beograd, 31. avgusta

Današnja tretja etapa kolesarske dirke okrog Srbije je vodila od Sarajeva do Čačka z vmesnim postankom v Višegradu, ki je od Sarajeva oddaljen 119 km. Tudi ta del proge spada med enega najtežjih na vsaj poti, razen tega pa je danes nad Romanijo divjala huda nevihta z dežjem in burjo, tako da so imeli dirkači na poti zelo velike neprilike. Pri tem so bili prizadeti tudi nekateri izmed dosedanjih najboljših, medtem ko so v tem delu proge zasedli najboljša mesta sami Slovenci, dokaz, da so oni baš najboljši v hribovitim terenu in v slabem vremenu.

Vrstni red vozačev na vmesnem cilju v Višegradu je bil naslednji:

1. Pernel (Hermes, Ljubljana), 5:20:59,
2. Podmilščak (Hermes, Ljubljana), 3.
- Gartner (Ljubljana, Dobrunje), 4.
- Velkovič (Ljubljana, Dobrunje), 5.
- Grabnar, 6. Davidovič, 7. Golob i. t. d.

Popoldne so dirkači odšli dalje proti Čacku.

I. kolo tekem v ligi

ISSK Maribor v Ljubljani

Prva jesenska prvenstvena nedelja v Ljubljani, na Jesenicah ter v Celju in Mariboru

Danes se začne jesensko prvenstveno tekmovalje v Slovenski nogometni zvezi, in sicer zaenkrat s tekmi in ligi, medtem ko bodo klubi iz ostalih razredov in skupin nastopili za točke šele v drugi polovici septembra.

Današnji ligaški spored obsega naslednja srečanja:

v LJUBLJANI: Ljubljana—Maribor ob 16. na igrišču Ljubljane, na JESENICAH: Bratstvo—Mars ob 16. na igrišču Bratstva, v CELJU: Olimp—Amater ob 16.30 na igrišču Olimpa in v MARIBORU: Željeznik—Kranj ob 15.30 na igrišču Željeznikarja.

Prvih osem točk bo torej oddanih in drevi bomo že lahko sestavili prvo tabelo za slovensko ligo, v katero je razen 7 najboljših klubov iz vse Slovenije vstopil letos tudi bivši udeleženec v državni in hrvaško-slovenski ligi — SK Ljubljana. Kakor se vidi po imenih udeležencev, bo prvo tekmovalje v naši ligi prineslo velik in zanimiv dvoboj v štirih med »Stajerc« in »Kranjci«, med katerimi je že nekaj let odprto vprašanje, komu prav za prav gre najvidnejše mesto med slovenskimi nogometaši.

Še 10 ligaških tekem in ostalo

III. kolo pri HNS in SLS

Ligaško tekmovalje bo šlo razen pri nas svojo nadaljnjo pot tudi pri Hrvatih in Srbih, kjer imajo danes — zaradi tega, ker se še niso mogli zediniti, da bi bili današnje prve nedelje v mesecu še porabili za prve nastope udeležencev v takoli imenovanem tekmovalju za veliki pokal — na sporedu že tretjo zaporedno kolo, v katerem bo v obeh ligah spored tudi popoln in bo torej odigranih vsega še deset ligaških tekem, kakor sledi:

pri HNS: v Zagrebu: Gradjanski—Željeznik in Hašk—Slavija (O), v Subotici: Bačka—Concordia, v Splitu: Hajduk—Sask in v Varaždinu: Slavija—Split ter pri SLS: v Beogradu: Jugoslavija—Slavija (S) in BSK—Jugoslavija (Jabuka), v Subotici: Žak—Bask, v Novem Sadu: Vojvodina—Jedinstvo in v Skoplju: Gradjanski—Bata.

Novo vodstvo

SK Ljubljane

Na zadnjem izrednem obnem zboru SK Ljubljane se je našemu nogometnemu prvak slednjič posrečilo pridobiti soliden delovni odbor in močno zaslombo odločilnih faktorjev našega javnega življenja.

Na čelu kluba je pokroviteljski odbor, ki so v njem: ban dr. Marko Natlačen, veleindustriec Ivan Bonač, odv. dr. Ivo Benković, podpravnatelj »Prastedion« Hinko Bezgovec, tovarnar Ivan Bizjak, industrijski Josip Čemažar, ravnatelj »Mestne hranilnice« dr. Franc Černe, ravnatelj »Jugoslavije« Vladimir Fischer, veletrgovec Aleksander Friedrich, drogist Beno Gregorič, veletrgovec Ernest Hieng, lekarnar Stanko Hočevar, industriec Jakob Hrovat, industriec Mirko Lajovic, pred. »Gostilničarske zadruge« Ciril Majcen, ravnatelj »Hipotekarne banke« dr. Miloš Martekini.

Atletski miting v Celju

V Celju bodo imeli danes razen sportnega dneva Olimpa in zanimive ligaške tekme tudi veliko atletsko prireditev, in sicer ob 9.30 na Glaziji. Za udeležbo so se prijavili skoraj vsi naši najboljši atleti, zagotovljen pa je tudi nastop nekaterih znanih zastopnikov te panoge iz Zagreba. Po vseh napovedih sodeč, bo ta miting eden najlepših v sezoni.

To so seveda samo glavne prireditve, ki bodo izpolnile današnje sportno nedeljo, mimo tega pa bo še drugod kopica drugih prireditev med drugimi kateško prvenstvo na divjih vodah na progi od Lese do Mošenj po Savi, dalje kolesarska dirka v Mariboru, juniorsko plavalno prvenstvo v Zagrebu, nadaljevanje kolesarske dirke po Srbiji itd. Skratka današnji spored je bogat in pester kakor že dolgo ni bil.

Industriec Franc Majdič, veleindustriec Franc Medič, predsednik »Pokojninskega zavoda« dr. Anton Milavec, tovarnar Viktor Naglas, tajnik »Zbornice za TOI« dr. Ivan Pless, generalni tajnik TPD Joško Pogačnik, veleindustriec Avgust Praprotnik, ravnatelj »Kreditne banke« Franc Rus, generalni ravnatelj TPD Rihard Skubec, ravnatelj zavarovalnice »Sava« dr. Leo Skala, poštini direktor Franc Štuteli, tovarnar Branko Tuma, industriec Franc Tomažič, ravnatelj »Sposlošnega bančnega društva« Ante Tavčar, veletrgovec Avgust Volk, veletrgovec Jože Verovšek, predsednik »Merkurja« dr. Franc Windischer, ravnatelj TPD dr. Vinko Vrhunec, ravnatelj »Prastedion« dr. Djuka Vrbanič, direktor »Poštne hranilnice« dr. Vladimir Vidmar, stavbenik Miroslav Zupan in lastnik »Dajdama« Julij Zupan, lista pokroviteljska odbora še ni popolna.

V upravnem odboru kluba so: predsednik Filip Šibenik, I. podpredsednik Leopold Pavlič, II. podpredsednik Kazimir Budna.

Monumentalni ruski vefilm

PREDSTAVE DANES ob 15., 17., 19. in 21. uri

KINO MATICA, tel. 22-41

Preskrbite si vstopnice v predprodaji.

PETER VELIKI

Mogočna filmska epopeja o velikem carju reformatorju—ustanovitelju Velike Rusije!

PREMIERA angleškega vefilma

TOWERSKI KRVNIK

Predstave danes ob 15., 17., 19. in 21. uri.

— Blagajna odprta od pol 10.—12. in od 14. ure dalje. —

V glavnih vlogah: Boris Karloff, Basil Rathbone, Barbara O'Neil

KINO UNION, tel. 22-21.

tajnik Anton Mehle, blagajnik Vencelj Bizjak in Mirko Tozon, predsednik star. odbora Albin Turk, tehniški referent Nedeljko Buljevič, gospodar Ivan Šavs, klubovi zdravniški dr. Predan, dr. Arko in dr. Hafner ter odborniki: Branko Tuma, Rafko Koretič, Lado Maccoratti, Mirko Jančigaj, Miro Martelanc, podpolkovnik Hrast, major Stefanović, Stefan Vljaj, Ivan Boc, Vladimir Pesek, Anton Škofic, Bogdan Mihelič in Stane Deržaj.

V nadzorstvenem odboru so: dr. Janko Kostl, Franc Koruza in Janez Kušar, v častnem razsodišču pa: dr. Žužek, dr. Kuhelj, Karel Šircelj, Stane Gašperšič in Hinko Fajdiga.

Na prvenstvenem teniškem turnirju

Kako sta potekla prvi in drugi dan teniškega tekmovalja za prvenstvo dravske banovine

Ljubljana, 31. avgusta

Včeraj popoldne se je začel in danes ves dan nadaljeval teniški turnir za nacionalno prvenstvo dravske banovine in sicer na igrišču Ilirije pod Cekinovim gradom. Na turnirju nastopajo skoraj vsi najboljši slovenski teniški igralci in je samo iz Maribora prispela močna ekipa 22 igralcev.

V petek so bile na sporedu predvsem juniorske igre, danes pa so tudi že nastopili tekmovalci iz kategorije A in dame. V prvih kolid so zmagovali favoriti. Zelo zanimiva je bila včeraj igra med Bankom in Korenčanom iz Maribora, ki jo je slednji po napeti borbi odločil zase. Najzanimivejša pa je bila današnja igra med Albanežem in Šivicem. Prvi set je glado dobil Albanež, v drugem je že vodil s 5:2, pa ga je le izgubil s 7:5. Prav tako je bilo v tretjem, ko je Albanež vodil že s 5:0, pa je nazadnje kljub temu moral kloniti pred odličnim Šivicem. Dr. Smerdu je po lepi in zanimivi igri premagal Celjana Fabiana in se bo sestel s Perlesom.

Senzacija turnirja je bila zmaga Perlesa nad Toničevićem, slovenskim reprezentantom iz Maribora. Po ostri in naporni borbi je Perles v dveh setih premagal svojega velikega nasprotnika in tako dosegel svoj največji življenjski uspeh. Igral je odlično, tako na bazi-liniji kakor tudi na mreži in je z izredno borbenostjo po pravici dosegel ta krasni uspeh.

Podrobni rezultati

A kategorija: Smerdu-Boris-Majer 6:0, 6:1, Kodrič-Koželj 6:0, 6:1, Zajc-Kobl 6:4, 6:1, Skapin-Banjaj 6:1, 1:6, 1:3, dr. Smerdu-Nebesar 6:0, 6:1, Fabian-Gaberc 6:4, 6:3, Perles-Kobl II 6:2, 6:2, Albanež-Krell 6:0, 6:1, Juvanc-Pirc 6:0, 3:6, 8:6, Šivic-Skrobar 6:3, 6:2, Korenčan-Slana 10:8, 6:3, Banko-Božičev 6:2, 6:1, Milavec-Goršek 6:4, 6:3, Blanke-dr. Cijan 6:0, 6:0.

II. kolo: Smerdu-Kodrič 6:0, 6:0, Dr. Smerdu-Fabian 6:2, 6:0, Albanež-Juvanc 6:0, 6:1, Šivic-Cepuder 6:1, 6:2, Korenčan-Banko 9:7, 6:4, Blanke-Milavec 6:1, 6:0, Šivic-Albanež 1:6, 7:5, 7:5, Blanke-Korenčan 6:2, 6:3.

Juniorski: Slana-Šivic 6:1, 6:2, Urbanc-Krell 6:4, 2:6, 6:2, Blanke E.-Cepuder 6:0, 6:3, Kanský A.—Wute 0:6, 0:6, Kobl-Perles 6:4, 6:3, Kodrič-Juvanc 6:4, 6:0, Kozbovšek-Majer 6:1, 6:0, Bogataj-Kanský 2:6, 6:1, 9:7, Milavec-Wohinz 6:1, 6:0. — II. kolo: Lukman-Slana 6:1, 4:6, 6:1, Štular-Urbanc 4:6, 3:6, Blanke-Wute 6:4, 4:6, 6:2, Kobl-Nebesar 6:1, 4:6, 6:0, Kozbovšek-Kodrič 7:5, 6:1, Milavec-Bogataj 6:3, 3:6, 6:2.

Dame: Truden-Franzl 6:0, 6:4, Dacar-Čizmek 6:1, 6:2, inž. Eza Malre-Serneck-Mühleisen 6:1, 6:2, Mühleisen-Truden 6:1, 6:2.

Ocenjevalna vožnja

v Belo Krajino

v nedeljo 8. septembra od Metlike v izvedbi ljubljanske podružnice Touring kluba

Jugoslovanski Touring klub, podružnica v Ljubljani priredi o priliki narodnega festivala v Metliki dne 8. septembra t. l. avtomobilsko in motociklistično ocenjevalno vožnjo v Metliko. Proga: Ljubljana—Trebnje—Novo mesto—Metlika (km. 97). Start ob 7. zjutraj pri dolenjski mitnici.

Ocenjevalna vožnja je razpisana za vse kategorije avtomobilov, motociklov in motociklov s prikolici. Prijava do 6. septembra v tajništvo JTK, Ljubljana, Turška 11. Najboljše ocenjeni vozači vsake kategorije prejmejo častno darilo, drugi in tretji plaketo.

Pregled vozil bo na dan vožnje ob 6. zjutraj na startu pri mitnici na Dolenjski cesti. Razpisi so razpisani. Točnejše informacije se daje v tajništvo Jugoslovanskega Touring kluba, podr. Ljubljana.

Predtekma na igrišču Ljubljane za lgaško tekmo med Ljubljano in Mariborom se bo začela ob 14.30. Igrali bosta moštvu Grafite in Ljubljana II.

V ljubljanskem biljaristnem klubu bo v pričetku prihodnjega tedna gostoval mednarodni biljaristični mojster g. Sottler, ki uživa evropski sloves. V biljaristični kavarni »Zvezde« bo v torek, 3. septembra, ob 20.30 tudi predaval o pravilih in tehnikah moderne biljaristične igre. Predavanje je namenjeno tudi širšemu občinstvu. Zato so k predavanju povabljeni vsi, ki se zanimajo za ta sport. Klub je pridobil g. Sottlerja za dvodnevno gostovanje in bosta oba večera na novo preoblečenih biljardih v »Zvezdi« soričilo tega poteka nedvomno v zabavo in korist vsem ljubljanskim biljaristom.

SK Mars. Moštvo, ki potuje danes na Jesenice, naj bo točno ob 11.15 na gl. kolodvoru. Postava moštva je razvidna na oglasni deski. Načelnik.

SK Jadran. Ob 10. obvezen trening vseh igralcev na dva gola.

SK Slavija. Ob 9. igrajo juniorji prij. tekmo s Svobodo za Sokolsko tovarno. Ob pol 9. naj bodo vsi došli v klubski sobi. Ob 17. igra I. moštvo na Korotanu z Korotanom. Vsi, ki so v postavi, naj dvignejo opremo dopoldne v klubski sobi.

K sportnemu dnevu SK Amaterja. Preteklo nedeljo je Amater iz Trbovelj slavil svoj 14. sportni dan. Rudniški ravnatelj g. inž. Kolka je prevzel pokroviteljstvo, a ker je bil zadržan, je prireditvi prisostvoval nadinspektor g. inž. Rogl. Vse tekme so potekle v najlepšem redu, a največje zanimanje je vladalo za pokalni turnir. V finalni tekmi sta se srečala oba zmagovalca iz dopoldanskih tekem: Amater, ki je porazil Dask z 2:1, in Retje, ki je zmagalo nad Radečami z 2:1. Pokal si je priborilo Retje. V glavni tekmi je nastopilo moštvo Maksimira iz Zagreba, ki ga je prvo moštvo Amaterja porazilo s 4:1.

Sportno predavanje. Slovenska plavalna zveza priredi v ponedeljek 2. t. m. ob 20. v salonu restavracije pri »Levu« na Gosposvetski cesti predavanje priznanega jugoslovanskega plavalnega strokovnjaka g. Darka Prvana o plavanju na berlinski olimpiadi. Obenem bo predvajal ozki film

Na sobotnem živilskem trgu

Cene razen solati še vedno naraščajo

Ljubljana, 31. avgusta

V soboto, na glavni tržni dan, je bil ljubljanski živilski trg še precej dobro založen z živil, katerih cene pri neprestano rasejo. Upravičeno nezadovoljstvo pri gosposvetski cesti predavanje priznanega jugoslovanskega plavalnega strokovnjaka g. Darka Prvana o plavanju na berlinski olimpiadi. Obenem bo predvajal ozki film

Zagorje pripravljeno za veliko slavo

Prihodnjo nedeljo bo proslava zlatega jubileja Sokola in odkritje kraljevega spomenika

Zagorje, 30. avgusta

Obsežne priprave za sokolski zlati jubilej in za Petrovo petletko, s čimer bo združeno odkritje spomenika Viteškemu kralju v Zagorju, se bližajo koncu. Urejen je bil prostor pred Sokolskim domom, kjer bo stal spomenik. Prav tako je ves Sokolski dom prenovljen in na okrog po domovini je bila razposlana obsežna okusna tiskana spomenica z vrsto tehničnih člankov in izre-

Savezna štafeta 6. septembra

V zvezi s proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. bo najvažnejša prireditev štafeta Saveza SKJ, ki pojde iz vseh 25 žup v Beograd, kamor prinese pozdrave mlademu kralju iz vseh predelov Jugoslavije. Načelnstvo Saveza SKJ je odredilo točno in podrobno, kako in koliko bo teklo poedini tečaj. Iz našega črteza je razvidno, po katerih progah bo tekla štafeta. Te proge so štiri, in sicer: proga I za župe Maribor, Varaždin, Bjelovar, Osijek, Novi Sad, Petrovgrad—Beograd; proga II za župe Kranj, Celje, Ljubljana, Novo mesto, Karlovac, Sušak, Zagreb, Banja Luka, Tuzla—Beograd; proga III za župe Šibenik, Split, Mostar, Cetinje, Sarajevo, Užice—Beograd; proga IV za župe Skopje, Niš, Kragujevac—Beograd. — Štafeta prične v Beograd ob 13. uri. Beogradsko sokolstvo s saveznim starešinstvom na čelu bo štafeto pričakovalo na Terazijah. Po prihodu štafete pojde povorka s njo v Dvor, kjer bodo predali pozdravne adrese vseh 25 žup in tako izrazili čestitke in vdanostne izjave vsega jugoslovanskega sokolstva Nj. Vel. kralju ob njegovem rojstnem dnevu, ko stopa v leto svoje polnoletnosti in prevzemanja vladarskih dolžnosti. To bo doslej sploh največja prireditev te vrste v Jugoslaviji.

dno zanimivimi originalnimi slikami, ki so priče ne samo razvoja Sokolskega društva, marveč kulturnega napredka vse zagorske doline.

Po hudih borbah v prvih 10 letih, je Sokolsko društvo v Zagorju vidno napredovalo in je v svobodi postalo mogoča sokolska trdnjava. Nevedno se njegove za slave za utrditev narodne zavestnosti v času ko je tuje zastavljal pot vsemu, kar je bilo storjeno za dvig naše narodne samozavesti s ponosom gledamo. Zagorjani na uspehe, ki so jih dosegli prvoborniki za vzvišeno sokolsko misel v rudarskem Zagorju. Naš Sokol n. poznaj, umika, čeprav je moral obutiti razne zalet od raznih strani. Ze pol stoletja ponosno dviga prapor, pol štafeta si je v borbi utrjeval pot k napredku z geslom: »Sebi v čast, narodu v korist«.

V nedeljo, 8. septembra se bo zagnila zaslavo prebivalstva okrog spomenika Viteškega kralja, da se pokloni spominu največjega Jugoslavana in mu izreče svojo hvalčnost za veliko delo in dragoceno žrtve. Prejtni večer bomo odprli sokolsko razstavo v Sokolskem domu kjer bo zbrano na ogled vse kar spominja na društveno delovanje v razdobju 1890 do 1940. Vabljiv bo na sokolski praznik v Zagorju zlasti za filateliste rdeči poštni žig, s katerim bodo 8. septembra živosli vse pismene pošiljke iz Zagorja. Vabljeni so narodne noče, ki naj se prijavijo v čim večjem številu, da jim bo mogoče prekrbeti častno mesto pri odkritju spomenika.

Pridite med nas prav vsi, da spoznate Zagorje, kos živega telesa domovine. Zagorje ni, kakor so reviziji ponekod, to je kakor puščica na prahu mladničevih ali na deklica nedra prijet. Iz Kolonije, Toplice, Griča, Podkraja, Kotredže, Kioveca, Lok, Podtočke vasi in Podstrane, z mirnih, med zelen oblihi gričev zasanih kmetij, iz vlažnih ceste in ozkih temačnih dolin, s sternih bregov smaragdne Save... od povsod se elasi hiteči, krtajoči kosek rudarjev, kadar sirona brizga na posodi: Ob 6. in ob 2. in ob 19. v noč V tch črnih brezovih so rovi: Aleksandrovi Kotredže, Lokki. In zdaj že vrtajo vsako noč in vsak dan v Podstrano. Rovi goitajo tiste, ki trudni prihajajo, že rosnih oči, in vračajo jih spet trudne s kosom črnega kruha v žuljavni dani. Ob 6. in ob 2. in ob 10. vsak dan. Ta kruh je z globokih daljnjih njiv, kjer se bratita smrt in življenje, od koder je pregnan živi in topli dan in koder borba nikoli ne utihne. Zaradi vsega tega — morda razumete — ni prečnega smeha pri nas, ni lesketajočih se bučnih besed. Toda stopite vseno med nas. Prihite nam bleska iz vojnih oči, v bratje in sestre po krvi, jeziku in veliki misli. Osmi september naj bo skupni praznik Sokolov in vsega narodno zavednega ljudstva da ga najlepše proslavimo v dolino črnega dragulja.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V SISKI, telefon 41-79

Krasen letalski film

Velika iluzija

V glavni vlogi: Dita Parlo

Predstave: danes ob 5., 7. in 9. uri, jutri ob 9. uri

Prihodnji spored (v petek 6. IX.):

Rosalie

o isti temi. SPZ vabi vse, ki se zanimajo za to lepo panogo sporta, na to predavanje. Vstopnine ni.

Obiskovalce lgaške plavalne tekme Victoria—Ilirija 3. sept., ki so si rezervirali vstopnice opozarjamo, da jih dvignejo najkasneje do ponedeljka 2. sept. zvečer, ker se bodo sicer prodale drugim interesantom. Prireditelj.

Na Zagrebškem paviljon »D« PRIKAZOVANJE MODELOV od 10.—12. in od 4.—6.

EXPORT

Originalni dunajski modeli:

HALJE, OBLEKE, KOSTIMI

— Prosim za Vaš obisk

Gen. zastopnik za Jugoslavijo

F. J. Roset,

ZAGREB, GUNDULICEVA 3.

Idc John & CO • Modellhaus

WIEN I. SINGERSTRASSE 4 • TELEFON R. 27. 3. 17

Ob otvoritvi jesenskega velesejma

Avugst Praprotnik

predsednik upravnega odbora Ljubljanskega velesejma
in predsednik Zveze Industrijev za dravsko banovino.

Naša industrija in velesejem

V docela spremenjenih razmerah odpiramo letos jesensko prireditel Ljubljanskega velesejma, prvo v sedanjih vojni dobi. Lani je ravno v velesejmskih dneh izbruhnila vojna v Evropi, spomladi pa razmere niso dopuščale, da bi se vršil velesejem, čeprav je bilo že vse pripravljeno.

Zmotno bi bilo naziranje, da v sedanjih časih, ko divja vojna, ko pogosto kupec išče prodajalca in producent nima težko pri prodaji, med razstavljalci ni zanimanja za velesejmske prireditve, odnosno da ni potrebe po takih prireditvah. Letošnji jesenski velesejem bo pred najširšo javnostjo gotovo doprinesel nasprotni dokaz.

Vojna je postavila vse naše gospodarstvo pred nove velike naloge. Gospodarstvenikom pripada važna naloga izpopolnitve naše produkcijske naprave in ustvariti nove, da bomo čim manj navezani na oskrbo iz drugih držav. Pri tem konstruktivnem delu morata danes industrijec in obrtnik prebrskati marsikatero težavo, pa tudi v trgovini in prometu je treba reševati komplikirana vprašanja. Pozitivno in konstruktivno delo pa je v današnji dobi odločilnega pomena. To je zadeva nas vseh, zato moramo gospodarskemu človeku pomagati, da bo kljub težavam vztrajal pri svojem delu.

V zadnjem letu je prišlo na naš trg mnogo novih proizvodov domače podjetnosti in delavnosti. Naša proizvodnja se je na številnih področjih izpopolnila. Vsi ti proizvajalci čutijo nujno potrebo, da trgovino in širšo javnost čim bolj seznanijo z uspehi svoje prazidevanja. To potrebo čuti tudi oni proizvajalec, ki trenutno ne išče novih odjemalcev za svoje izdelke, kajti vsak da lekoviden gospodarstvenik se zaveda, da sedanje izredne razmere ne bodo trajne in da bo prišel čas, ko bo zopet blago iskalo kupca. Takrat pa se bo uspešno afirmiral predvsem oni, čigar izdelki bodo znani

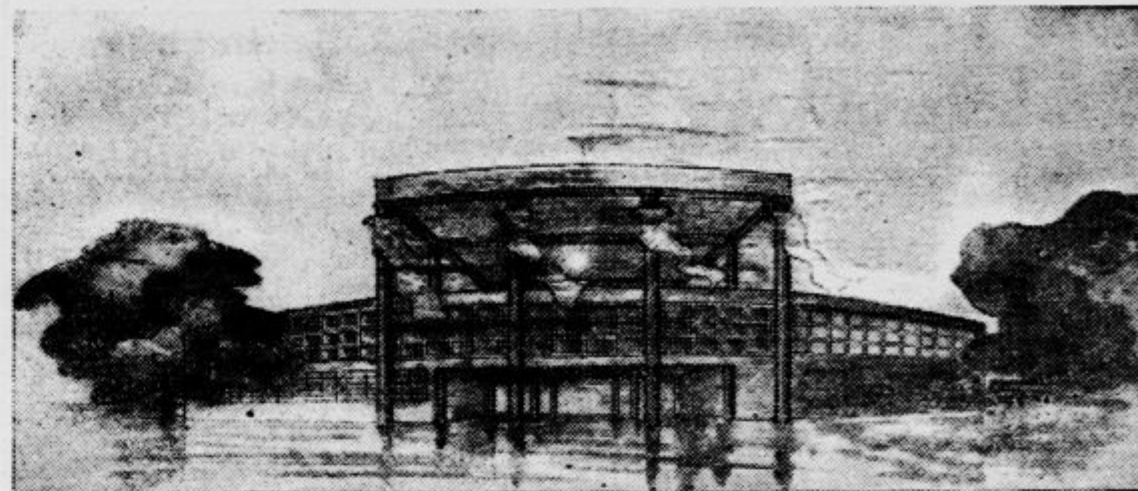
terisirani, da opozorijo javnost na svoje izdelke. Sploh nam izkušnje kažejo, da je zanimanje za velesejme najbolj živo v časih večje gospodarske delavnosti in v dobah živahnih investicij.

Zal pa je med industrijskimi podjetji tudi mnogo takih, ki ne smatrajo za potrebno, udeležiti se velesejmskih prireditev. Gle-

de na bližnjo gradnjo novega razstavišča in modernih razstavnih zgradb, ki bodo nudile mnogo več razstavnega prostora, je na mestu, da opozorimo industrijo v Sloveniji na dolžnost, udeležiti se velesejma v Ljubljani, ki mora slovenski in jugoslovanski javnosti pokazati, kaj proizvajamo, kaj imamo in kako napredujemo. Naš velesejem mora biti zrcalo slovenske produkcijske delavnosti, saj veljamo kot najbolj industrializirana banovina v naši državi. Ne smemo pozabiti, da je industrija sprčo agrarne pasivnosti najvažnejši gospodarski činitelj v dravski banovini, saj zavisi predvsem od njenega napredka naš življenjski standard. Naše velesejmske prireditve morajo biti prav zaradi tega čim bolj reprezentativne. Ko bodo dograjene nove večje razstavne zgradbe ne bo smelo manjkati na velesejmu nobeno proizvajajoče podjetje v Sloveniji. To zahteva že ugled Slovenije kot industrijske pokrajine. Stroški, ki so za podjetje s tem v zvezi, igrajo le podrejeno vlogo v primeri s koristmi za podjetje samo, kakor tudi za vse naše gospodarstvo. Taki izdatki se razstavljalcu gotovo izplačajo, če ne takoj pa v poznejšem kupčijem poslovanju.

Ceprav je jesenski velesejem posvečen tudi afirmaciji naše kulturne delavnosti, vendar nam bo navzlic temu podal živo in pestro sliko našega gospodarskega dela, naše vztrajnosti in našega napredka. Brez dvoma bo to pomembna manifestacija naše gospodarske stvarilnosti, obenem pa tudi manifestacija naše gospodarske in kulturne solidarnosti, ki je tako važna v današnjih usodnih dneh.

Uspešno nam je pripraviti zaokroženo in zanimivo velesejmsko prireditev, ki bo gotovo še povečala krog prijateljev in pospeševalca našega velesejma. Naša javnost pa po enoletni pavzi gotovo ne bo zamudila prilike, da si prireditev ogleda.

Impozantno vhodno poslopje ob Celovski cesti na kraju, kjer je že sedaj glavni vhod

stava Slovenskega novinarstva, ki je bila prirejena v jeseni leta 1937, s prav posebnim uspehom.

Higijenske razstave smo imeli v letih 1925. do 1934., veterinarsko razstavo pa leta 1933. Omeniti je še izseljeniško razstavo v letu 1934. in geološko razstavo v letu 1935.

Tudi sportu je velesejem posvetil svojo pozornost, leta 1925. je bila prirejena razstava slovenskega sporta, 1925, 1935 in 1938 smo imeli zrakoplovne razstave, leta 1932. razstavo o naši alpinistiki, v letih 1924., 1930. in 1937. velike lovške in planske razstave, leta 1933. sokoljsko razstavo in v letih 1933. in 1937. dve skavtski razstavi.

Kako je nastalo sedanje sejmišče

Leto 1940. bo važen mejnik na razvojni poti ljubljanskega velesejma. Z novo ureditvijo razstavišča in z gradnjo novih razstavnih stavb se bo pričela nova doba za naš velesejem. V novih trajnih stavbah bo gotovo lažje izvesti koristne in zanimive načrte in bo lažje ustreči številnim željam glede razstav gospodarskega in kulturnega značaja.

Prvotno ureditev razstavišča ob Gospodarski cesti in razstavne paviljone je v letu 1920. in 1921. projektiral arhitekt Josip Costaperaria. Prvi ljubljanski velesejem jeseni 1921. je imel pet velikih lesenih razstavnih paviljonov in kakih 20 manjših paviljonov, ki so jih postavili poedini razstavljalci. Svoj paviljon je takrat zgradila tudi Češkolovška. Razstavišče je obsegalo 25.000 m².

Eno leto pozneje je mestna občina dala velesejmu v najem še pas ob drugi strani Lattermanovega drevoreda, ki obsega

le počasi naraščal in šele leta 1938. odnoseno lani je lahko uprava pričela misliti na to, da pristopi k realizaciji svojih načrtov. Ko je lani mestna občina določila nove regulacijske črte sedanjega razstavišča je uprava velesejma povabila pet projektantov za izdelavo osnutkov za preureditev razstavišča in za gradnjo novih trajnih razstavnih zgradb ter velike dvorane, ki naj služi tudi za razne prireditve, koncerte, festivale, kongrese itd. preko vsega leta. Projektanti so bili naprošeni, naj upoštevajo praktične izkušnje velesejma glede uporabnosti zgradb in možnosti uporabe materiala sedanjih paviljonov zlasti lesa in stekla.

Uprava velesejma je prejela štiri osnutke in jih predložila v oceno komisiji strokovnjakov. Ta komisija je prisodila osnutku inž. arh. Vinka Glanzu 29,37 točke od 34 dosegljivih. Projektu inž. arh. Stanke Rohrmanna in inž. arh. Lada Khama je bilo prisojenih 16,4 točke, projektu inž. Jožeta Mesarja 15,6 točke in projektu inž. arh. Milana Severja in inž. arh. Nika Bežka 14,83 točke.

Glanzov projekt

Pri Glanzovem projektu, ki je iz gospodarskih ozirov, glede izbire zemljišča in danih konstrukcij, kakor glede jasnosti koncepcije in enostavnosti najbolj primeren za izvedbo, je ocenjevalna komisija predvidela le nekaj korektur. Ta Glanzov projekt je odobrila tudi uprava velesejma in je sedaj tudi že odobren od mestnega gradbenega urada, tako da so vse priprave za preureditev sejmišča in gradnjo novih razstavnih zgradb končane. Tako se bo prihodnje leto lahko predstavljal ljubljanski velesejem naši javnosti v novo urejenem

Ob 20 letnici ustanovitve ljubljanskega velesejma

Kakšen bo novi velesejem

Letošnji jesenski velesejem bo poslednja prireditel, prirejena v sedanjih razstavnih zgradbah. Čim bo končan jesenski velesejem torej že sredi septembra, bodo pričeli rušiti stare velesejmske paviljone in takoj bodo tudi pričeli graditi novo sejmišče z modernimi razstavnimi zgradbami. Sedaj razstavnih paviljonov, ki so bili zgrajeni leta 1921., torej pred 19. leti kot začasne stavbe, so v polni meri izvršili svojo nalogo. Morda bi lahko služili svojem namenu še vrsto let, če ne bi potrebe velesejma zahtevale zgraditev novega sejmišča.

Skromen začetek pred 20 leti

Leta 1920 se je združila skupina dalekovidnih, nesebičnih in poštenih mož iz vseh panog gospodarstva, ki je ustanovila zadruge z namenom, da prireja vsako leto razstave velesejmskega značaja. Iz skromnih začetkov se je kmalu razvila ne samo doma, temveč tudi v svetu priznana mednarodna ustanova, ljubljanski velesejem, ki letos praznuje 20letnico ustanovitve. Prvotno je bilo predvideno, da bo ta ustanova vsako leto priredila eno velesejmsko razstavo, toča kmalu se je izkazala potreba organizacije dveh velesejmov na leto. Poleg tega je bilo organiziranih še nekaj posebnih velikih strokovnih razstav. Tako je ljubljanski velesejem v času od svoje ustanovitve priredil nič manj kakor 46 vzorčnih velesejmov in posebnih strokovnih razstav.

Osnovna glavnica za prireditel velesejma je znašala le 152.000 din, potrebnih pa je bilo za pričetek 2 in pol milijona din. Takratni velesejmski odborniki so s osebnim rizikom preskrbeli potrebni kredit, kar je omogočilo zlasti zgraditev paviljonov, ki so svojemu namenu služili do danes, ko se bodo morali umakniti novim razstavnim zgradbam.

Ko je bil prirejen prvi ljubljanski velesejem jeseni leta 1921 ni bilo v naprej zagotovljeno, da se bo ta ustanova lahko držala. Danes lahko rečemo, da so sredstva, ki so jih dali na razpolago ustanovitelji, pri-

nesla ogromne koristi vsemu slovenskemu gospodarstvu. Če izvajamo vsak kupčijski uspeh, je velesejem slovenskemu gospodarstvu že dovolj koristi s tem, da je omogočil slovenski industriji in obrti ter tudi trgovini, da vsako leto nazorno prikaže svoje izdelke in svojo produkcijsko sposobnost.

Tri leta je velesejmska uprava prirejela samo velesejme vzorčnega značaja za industrijo in obrt. Od leta 1924. naprej pa imamo v Ljubljani vsako leto po dve glavni razstavnih prireditvi. Izkušnje prvih let so pokazale in potreba je narekovala, da je treba s posebnimi kulturnimi in gospodarskimi razstavi poskrbeti tudi tesneje zvezo s kmetijskimi in drugimi gospodarskimi panogami ter z našim kulturnim življenjem. Tako so pričele razstave pod geslom »Ljubljana v jeseni«. Ogromno razstavljanje ga gradiva je bilo od leta 1924. pripravljeno in pokazano na teh specialnih razstavah. Za prireditel teh razstav je uspelo velesejmski upravi združiti stotine pridnih delavcev, znanstvenikov, gospodarstvenikov in kulturnih delavcev. Krog sodelavcev in prijateljev se je od leta do leta povečal in tako je velesejem postal gospodarska in kulturna last vsega naroda.

Dosedanje prireditve

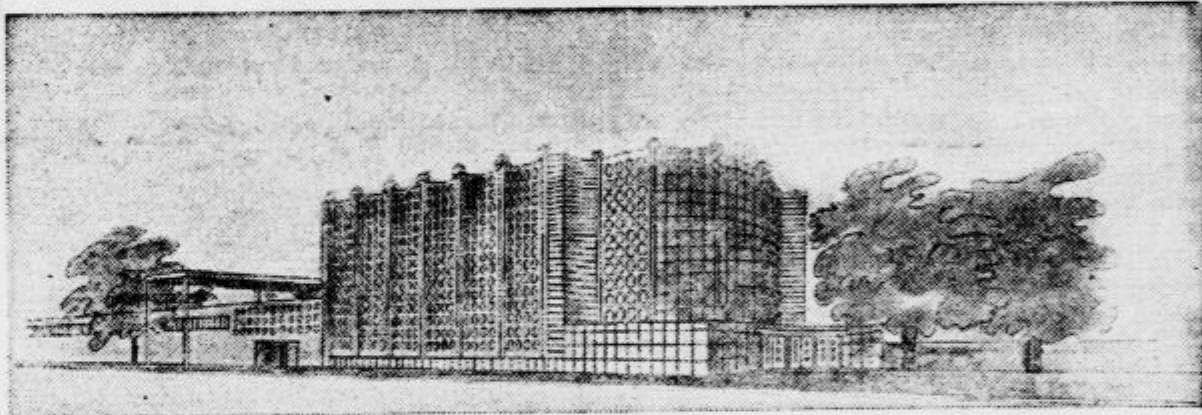
V plemenitem tekmovanju po izboljšanju in izpopolnitvi izdelkov sta naša industrija in obrt vidno napredovali. To velja še posebej za našo poljedelno stroko, ki prireja že od leta 1926. vsako leto razstave poljstva. Naša mala obrt razstavlja v posebnem prostoru že od leta 1925. naprej Turško prometne razstave smo imeli že štiri, velika gostinska razstava je bila prirejena leta 1936, razstava stavbarstva leta 1927, kmetijske razstave pa so se začele v letu 1926. in jih je bilo doslej osem. Zlasti zanimiva je bila impozantna kmetijska razstava leta 1928. ob 160 letnem jubileju obstoja Kmetijske družbe, kakor tudi ona v letu 1939, ki je pokazala na manifestativni način napredek slovenskega kmetijstva. Kmetijskim razstavam so bile priključene številne razstave živine, drobnih-

ce in malih živali. Posebne sadne razstave pa so bile izven okvira kmetijskih razstav prirejene leta 1924. in 1935. Prekrasne vrtnarske razstave smo imeli sedemkrat, vmes pa so bile razstave ljubiteljev prirode v stanovanju. Leta 1939 je bila prirejena razstava gob in zvrstnih zelšč, ki je vzbudila veliko pozornost. Omeniti je tudi številne mednarodne razstave čistokrvnih psov. Leta 1931. smo imeli prvo gospodinjisko razstavo. Tej so sledile slične razstave vsako leto, pogosto zvežane tudi z modnimi revijami. Prvo modno revijo je na slovenskih tleh priredila uprava velesejma v marcu 1924 v opernem gledališču.

Obiskovalcem, so gotovo še v spominu obsejni in poučni gozdarski in lesni razstavi v letu 1930. in 1936. prav tako razstava o gradnji cest v letu 1933. V okviru gospodarskih razstav so bile prirejene še tri razstave sladkovodnih in morskovodnih rib, nadalje hranilniška razstava v letu 1934., zadružna razstava in propagandna razstava leta 1936. Po sili razmer je bila v jeseni 1939. tudi prva razstava o pasivni obrambi prebivalstva za primer napada iz zraka.

Od leta 1926. prireja ljubljanski velesejem v zvezi z Lovsko zadruzo vsako leto dvakrat, to je v januarju in marcu, dražbo kuhovine. Te dražbe so se dobro vpejale ter so privabile številne kupce iz inozemstva.

V vrsti kulturnih razstav moramo predvsem omeniti številne razstave likovne umetnosti ki jih je bilo že devet. V letih 1932., 1938. smo imeli dve mednarodni fotografski razstavi leta 1933. pa razstavo umetnostne portretne fotografije poklicnih fotografov. Istega leta, je bila prirejena razstava Slovenske knjige, leta 1933 razstava francoske knjige, leta 1934 velika glasbena razstava, leta 1927. gledališka razstava, leta 1933. razstava slovenskih cerkva, leta 1931. prekrasna razstava slovenskih mest, trikrat so bile prirejene revije slovenske narodne noše. Leta 1935. smo imeli na velesejmu obsežno in sila zanimivo razstavo pod geslom »Naš Jadran«, leta 1934. pa kartoografsko razstavo. V svezem spomin pa je vsem še raz-

Velika dvorana za prireditve ki bo stala nasproti pivovarni Union

13.000 m². Tudi na tem prostoru je projektiral nove paviljone arhitekt Costaperaria, in sicer dva velika razstavnega paviljona ter restavracijski paviljon, posamezni interese pa so v severozapadnem delu tega pasu zgradili manjše paviljone za restavracijo, vinotoče in kavarnice. Od teh paviljonov je znano velesejmsko zabavišče. Paviljon »L« je leta 1925. najel državni higienski zavod ter v njem uredil dragoceno higiensko razstavo, ki pa jo je s paviljonom vred uničil požar leta 1932.

Vsi do takrat zgrajeni razstavnih paviljoni so iz lesa in provizoričnega značaja. Kanalizaciji ni še bilo in tudi hidranti so manjkali. Ko se je pozneje izkazalo, da mora ostati velesejem ohranjen kot trajna in koristna ustanova, je velesejmska uprava ojačila vse temelje razstavnih zgradb, preuredila je upravno poslopje, kanalizirala razstavišče, napeljala nove elektrovođe in deloma plinovode, izvedena je bila drenaža in postavljenih več hidrantov. S tem je bila omogočena nadaljnja uporabnost paviljonov za vrsto let. Toda vzdrževanje je bilo težavno in drago. Ob desetletnici obstoja ljubljanskega velesejma leta 1930. je uprava zgradila še dva upravna paviljona v središču velesejma.

Načrt za novo ureditev sejmišča

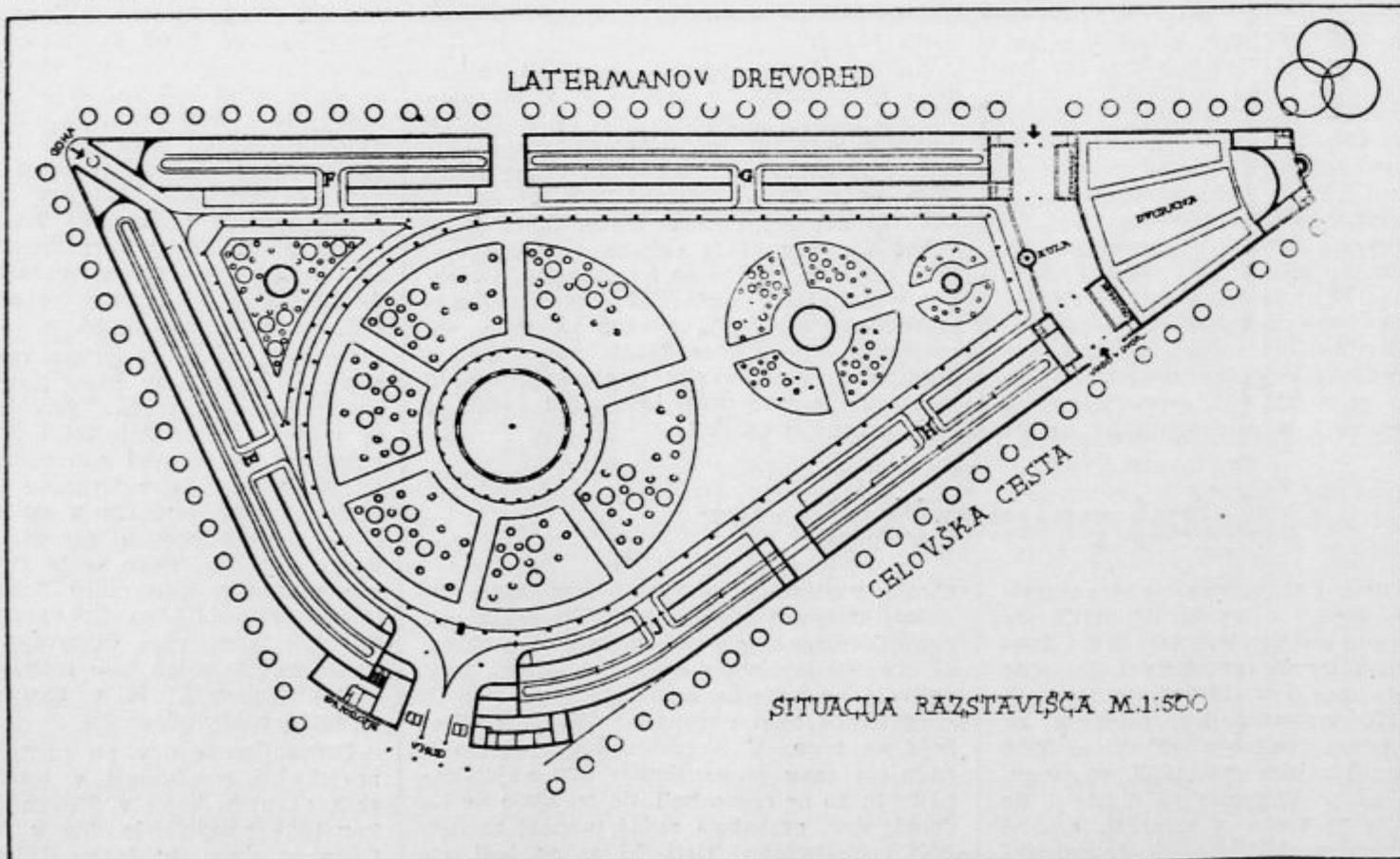
Že pred 4 leti je uprava velesejma pričela misliti na gradnjo novih trajnih razstavnih zgradb. Kljub štednji je gradbeni fond

sejmišča in novih razstavnih zgradbah. Glanzov načrt za velesejem predvideva ob regulacijskih linijah razstavne paviljone tako situirane, da tvorijo v notranjosti regularen trg obdan z odprtimi lopami in pokritimi hodniki za obiskovalce. Vhod v novo razstavišče je situiran na križišču Lipovega drevoreda in Celovške ceste na mestu kjer je tudi sedaj glavni vhod.

Vhodno poslopje vsebuje vse upravne prostore, in sicer v pritličju: blagajne, pisarne, arhiv, sobo za tajnika, razen tega pa še pošto, pisarno »Putnika« in reševalno postajo, v I. nadstropju pa: sobo za ravnatelja, sobo za seje, sobo za ekspedit itd.

Upravno poslopje tvori na notranji strani veliko pokrito halo, odkoder vodijo levo in desno pota v paviljne. V prostoru med meridijskim Lattermanovim drevoredom in Celovško cesto nasproti pivovarni Union bo zgrajena velika dvorana za prireditve. V dvorani bo prostora za 100 sedežev. Pred dvorano pa bo velik vestibul z garderobami in stranišči. Ob odru so predvidene garderobe za nastopajoče igralce in godbenike. Nad vestibulom pa je situirana velika restavracijska s terasami, ki so obrnjene proti velesejmskem trgu.

Razen razstavnih paviljonov na obhodu razstavišča je v središču sejmišča pri vhodnem poslopiju projektiran še velik reprezentančni paviljon ki bo služil za razstavo.

Troriz nove ureditve sejmišča in novih razstavnih zgradb

Takšen je bil prvi ljubljanski velesejem pred 20 leti

Draginja in položaj na naših tržiščih

Pomanjkanje smo v mnogih primerih povzročili z nesmotreno gospodarsko politiko

Rastuća draginja je v zvezi s pomanjkanjem blaga na trgu v zadnjih mesecih ustvarila pri mnogih ljudeh bojazen, da bo zmanjkal najvažnejši življenjski potrebin. Pri mnogih ljudeh pa celo prepričanje, da bo nastopila še hujša draginja in da bo prišlo do večjega pomanjkanja. To je mnoge dovedlo do tega, da so se pričeli preko mere zalagati v živila. Začelo se je pri olju, potem pri sladkorju in končno je prišla na vrsto tudi moka poleg kolonialnega blaga. Dejstvo da je komaj mesec dni po novi letini zmanjkalo moke na trgu, je dalo mnogim misliti, kaj bo na zimo in kako bo prihodnje spomlad. Ljudje so pričeli povprek kupovati, kar se je kupiti dalo, in tako najdeš danes v mnogih hišah cela skladišča živil. So ljudje, ki so si nakupili kave, čaja, začimb in drugega kolonialnega blaga za celo leto. Zato ni dočela neupravičen predlog, da bi oblastva malo pogledala v taka privatna skladišča.

Nakupovalna politika je položaj na trgu šele prav poostila in to na škodo najsiromašnejših, ki jim sredstva ne dopuščajo, da bi se založili, in morajo kupovati najpotrebnejša živila od dneva do dneva.

Gospodinjice so morale v zadnjem času pogosto hoditi od trgovine do trgovine, da so dobile po četrt kilograma sladkorja ali četrt litra olja. Nastopalo je pomanjkanje, ki bi se mu dalo pri smotrni gospodarski politiki izogniti, je končno privedlo tudi kmetu, da je prišel zadrževati svoje blago, zlasti pridelke, ki se ne pokvarijo. Tako se je v zadnjem času naglo povečala cena krompirja, čeprav bo letošnja letina krom-

pirja izredno obilna in bi morala cena zelo popustiti.

Naraščanje draginje ni upravičeno

Čeprav vzbuja trenutno stanje naše prehrane in oskrbe z najpotrebnejšim blagom skrb za zlasti glede na okolnost, da je pomanjkanje živil nastopilo ob novi letini, vendar položaj naše prehrane ni tako neugoden, kakor se zdi marsikomu na prvi pogled. Do pomanjkanja sploh ne bi smelo priti pri smotrni gospodarski politiki.

Tudi v naši državi prihajamo postopno v dirgano gospodarstvo. Mnogi, ki odločajo o posameznih konkretnih vprašanjih, pa si pogosto predstavljajo stvar preveč enostavno. Medtem ko so si druge države ustvarile o tem več ali manj popoln sistem, se moramo mi še mnogo naučiti. Neizodostno pretehtanje vseh možnosti posledic, ki jih lahko rodi ta ali oni ukrep, pogosto tudi površnost pri sestavljanju posameznih predpisov, neskladnost posameznih ukrepov, zlasti pa nezadostna strogość ali praktično neizvajanje predpisov, vse to je omogočilo, da je sploh prišlo do sedanjih razmer.

Naši prvi koraki v smeri dirganega gospodarstva so pokazali neuspeh. Sedaj se učimo na podlagi izkušenj, ki pa jih moramo drago plačati. Šele v zadnjem času so pričeli na merodajnih mestih posamezna vprašanja bolj sistematično urejevati, zlasti odkar so izkušnje pokazale, da delne rešitve ne dovedejo do zaželenega uspeha in da nezadostno pretehtani ukrepi in slabe uredbe ostanejo le na papirju.

Kakor rečeno, se je krompir v zadnjih dneh znatno podražil. Ta podražitev pa je dočela neupravičena in se sedanja cena ne bi mogla držati, ker se povsod obeta obilna letina in bo v jeseni brez dvoma zelo narasla ponudba. Isto velja glede čebule, kjer bo letina prav tako zelo dobra.

Milo, sveče in petrolej

Milo se je podražilo od lanskega leta za okrog 20%. Zaenkrat ni verjetno, da bi cena še nadalje narasla, pač pa je računati s tem, da se bo deloma poslabšala kakovost, ker niso na razpolago inozemske surovine in je verjetno, da bo država predpisala izdelovanje enotnega mila.

Težkoče pa so s svečami, ker nimamo parafina, ki smo ga prej dobivali s Poli-

Bombažno blago se bo še podražilo

Razmere v naši tekstilni stroki so več ali manj znane. Naša bombažna industrija je prišla v težaven položaj zaradi pomanjkanja bombažne preje, zlasti odkar je zaprt pot za dovoz prekomorskega bombaža. V zadnjih mesecih gre naše prizadevanje predvsem za tem, da si zagotovimo potrebne količine bombaža in tako smo nedavno sklenili kupčijo za 3000 ton turškega bombaža, vrhu tega pa bomo iz Turčije dobili še nadaljnjih 8000 ton. Poleg tega bomo dobili po pogodbi z Rusijo bombaža za milijon dolarjev, predvidena pa so še pogajanja z Egiptom za dobavo najfinjšega egiptskega bombaža.

Po najnovejših informacijah pa bo turški bombaž, ki je že kupljen, prispel v Jugoslavijo šele proti koncu leta. Medtem bomo skušali dobiti bombažno prejo iz Italije. Dobava italijanske bombažne preje nam je po količini že zagotovljena v trgovinski pogodbi z Italijo in nam bo po tej pogodbi Italija dobavila četrtletno po 1000 ton čiste bombažne preje, 1000 ton bombažne preje, mešane s 25% celuloze in 750 ton preje celulozne volne. Ni pa še prišlo glede dobave te preje do sporazuma glede cen. Zavedna pogajanja, ki so bila na Bledu z italijanskimi predlčniki, so ostala brez uspeha. Kakor čujemo, se odpelje danes v Benetke naša delegacija predstavnikov tekstilne industrije in predstavnikov direkcije za zunanjo trgovino, da se ponovno pogaja glede cen za to prejo, in sicer za kontingent, ki nam ga ima Italija dobaviti po pogodbi v tretjem letošnjem četrtletju. Do

ške. Sveče so se znatno podražile. Sedaj gre prizadevanje za tem, da dobimo potrebne količine parafina iz Rusije in Rumunije.

Petroleja je sedaj dovolj na razpolago, ker smo ga v zadnjem času precej uvozili. Cena je ostala nespremenjena in bi bilo priporočiti, zlasti kmetom, da se sedaj založijo.

Suhe češnje in slivovka

Suhil češnje bo letos manj in bodo tudi dražje, ker bo letina češnjevega sadja. Tudi slivovka se bo podražila. Po lanskem rekordni letini češnje je na jugu padla cena bosanski slivovki na 6 do 8 din za liter, ker kmetje slivovke sploh niso mogli prodati; danes pa se ista slivovka na jugu prodaja že po 20 d/n.

Omeniti je še, da je na razpolago dovolj rozin in se je blago podražilo le v toliko, kolikor je dražji prevoz do železnice, medtem ko smo prej grške rozine uvažali preko Sušaka.

Družina dobi nove člane

Treba si je vsekakor marsikaj omedliti. Izdatki postajajo vse večji in večji. Pametno nabavljati znači koristiti sebi in svoji družini. Kadar kupujete novo perilo, namizne prte in drugo perilo, ali kadar želite imeti obleko v stalnih in pestrih barvah, tedaj samo — Indanthren! Blago, barvano z Indanthren-barvami, čista se posebno zaradi njegove trpečnosti in stalnosti ter je znano po vsem svetu. Z Indanthren-barvami barvano blago je nepreoslivo stalno v pranju, na svetlobi in po vsakem vremenu.

po cenah, ki so za 10 do 20% nižje, kakor znaša oblastveno določena maksimalna cena.

Položaj v Sloveniji je še precej nejasen. Kakor je znano, je banovina Hrvatska rezervirala za lastne potrebe polovico produkcije drv na svojem področju in je zaradi tega izvoz drv iz banovine Hrvatske v druge banovine zlasti v dunavsko banovino deloma omejen. Zato je bilo v zadnjem času v Sloveniji precej povpraševanja po drvah tudi od strani Vojvodine.

Naša javnost se dnevno vprašuje, kaj je vendar vzrok, da ni bukovih drv na trgu. Predvsem je treba poudariti, da smo imeli skoro sedem let razmeroma tople zime. Leto za letom smo videli na postajah velike količine neprodanih zalog drv. To blago se je ponujalo po tako nizkih cenah, da so bili plačani skoraj le vozniki, za sama drva in njih pripravljanje pa skoro nič ni ostalo onemu, ki je imel pogum baviti se s produkcijo tega blaga. Naravna posledica tega stanja je bila, da mnogi, ki so se hoteli baviti z izdelovanjem drv, niso več hoteli investirati denarja v ta posel, ki prinaša izgubo. Tako so minila leta in prišla je lanska jesen, ki nam je

Zakaj je prišlo do pomanjkanja pšenične moke

Položaj, ki je nastal pri oskrbi z moko, je tipičen v pogledu nepremišljenosti naše izvozne politike. Znano je, da smo lani imeli izredno obilno letino pšenice. Lani v avgustu so prišle na trg tako ogromne količine pšenice, da te pšenice Prizad ni mogel prevzeti, potem ko je nakupil že preko 30.000 vagonov. Šele z izbruhom vojne je bila ponudba popustila, kmalu pa je začelo blago primanjkovati in je cena naraščala. Če takrat smo opozarjali, naj Prizad kupljeno pšenično moko na trgu in s tem prepreči dvigovanje cen. Prizad pa je pšenično izvažal v inozemstvo, češ da nima pooblastila za tako intervencijo na domačem trgu in da ima obveznost po trgovinskih pogodbah. To pooblastilo je prišlo šele kasno, toda navzlic temu je Prizad izvažal pšenično naprej. Tako smo samo lani v drugem polletju izvozili 18.091 vagonov pšenice, letos pa smo z izvozom nadaljevali in smo v prvem polletju izvozili nadaljnjih 6479 vagonov, tako da smo v teku enega leta prodali v inozemstvo nekaj manj nego 25.000 vagonov pšenice. Ko so razmere na trgu v maju in juniju pristile vlado, da je izdala ukrepe za prislilni odkup in za maksimiranje cen pšenici in koruzi, smo bili prepričani, da se bo v tem trenutku tudi ustavilo vsako nadaljnje prodajanje pšenice v inozemstvo. Toda Prizad je pšenično naprej izvažal in še v juniju smo izvozili 1003 vagone pšenice, v juliju, ko pri

dočela nezadostni ponudbi sploh ni bilo več dobiti pšenice po maksimalnih cenah in so ljudje kupovali pod roko pšenično že po višjih cenah, ter je bila stiska tik pred novim letom za v višku, smo izvozili še 426 vagonov pšenice. Če bi Prizad v pravem času ustavil izvoz, zlasti v trenutku, ko je bilo jasno, da bo letina slaba, ne bi mogli vojvodinski proizvajalci pričeti s svojo kampanjo za izsiljevanje višjih cen in gotovo tudi ne bi prišlo do sedanjih razmer, ki so vrhu tega posledica nezadostne kontrole na trgu, neizvajanja izdanih predpisov ter pomanjkljivosti kazenskih določb.

Bolj razumljivo je, da primanjkuje koruze, kajti lanska letina koruze je bila v nasprotju z letino pšenice zelo slaba in smo vrhu tega preveč koruze potrošili za pitanje svinj za izvoz.

Značilna za presojo naše dosedanje izvozne politike je najnovejša izjava, ki jo je te dni podal ravnatelj Prizada dr. Totl, da bomo v kratkem uvozili iz inozemstva precejšnje količine pšenice in moke.

Tudi sedanjí položaj na našem žitnem trgu ni tako napet, kakor se zdi na prvi pogled sprčo minimalnih ponudb. Če se bo nova uredba o pšenici pravilno in strogo izvajala, bodo prišle na dan rezerve žita, ki jih zadržujejo zlasti kmetovalci in Vojvodini pod vtlom nedopustne kampanje za povlšanje cen.

Položaj na trgu specerijskega blaga

Sladkor

Bojazen, da nam bo primanjkovalo sladkorja sprčo letošnje letine sladkorne pese ni upravičena. Novi sladkor bo prišel v drugi polovici septembra na trg in do tega trenutka ima Centrala za sladkor še toliko blaga, da bo za sproti. Od nove letine sladkorne pese pa bomo dobili več sladkorja, kakor znaša sedaj naša enoletna potrebnja, ki se cení na 800 vagonov mesečno. Vrhu tega je treba upoštevati, da so bile v zadnjih mesecih prodane večje količine sladkorja, kakor bi to ustrezalo normalno potrošnji in morajo biti pri konsumentih še znatne rezerve. Cena novemu sladkorju bo morda nekoliko višja, zaradi višje odkupne cene pese, toda ta povisek bo sorazmerno majhen.

Pomanjkanje olja

Najobčutnejše je trenutno pomanjkanje pri olju. Običajnega olja iz oljnatih repice in sončničnega semena danes ni več na trgu. Pomanjkanje je prišlo le zaradi tega, ker smo v zadnjem letu uvozili iz inozemstva mnogo manj oljnega semena, kakor prejšnja leta. Le spomlad smo dobili nekaj sončničnega semena iz Bolgarije. Verjetno je, da bomo imeli v novem gospodarskem letu na razpolago več surovine za izdelovanje olja. Vrhu tega so nam za jamčene iz Bolgarije in Turčije potrebne količine. Razdelitev razpoložljivih količin pa je zajamčena z novo uredbo o oljnicah. Cena novemu olju, ki bo prišlo kmalu na trg, bo neprimerno nižja, kakor znaša danes cena za fina olja, ki se še dobe v trgovinah. Zavedati se moramo, da je cena rafiniranemu oljnému olju, ki se danes prodaja v trgovinah po 40 do 45 din, dočela nemoralna in da gre pri tem olju za takozvano medicinsko oljno olje, ki je bi-

lo vedno zelo drago in ki se vrhu tega prodaja v pločevinastih ročkah, pri čemer odpade znaten del cene na samo ročko. Pričakovati je, da bo znašala cena novemu repičnemu olju in olju in sončničnega semena le okrog 20 din za kg v nadrobni prodaji. Novo olje bo prišlo na trg sredi septembra.

Kava, riž in začimbe

Glede na onemogočen dovoz iz prekomorskih držav je računati s tem, da bo primanjkovalo raznih začimb in dišav. Tu je važen predvsem poper, ki ga pa bomo menda le dobili toliko, kolikor ga nujno potrebujemo.

Kave je še zmerom dovolj na trgu, čeprav je ne moremo več dobiti iz prekomorskih držav, zlasti iz Brazilije. V zadnjem času smo dobili večje količine kave preko Hamburga, ki pa je pri uvozu, torej brez carine in trošarine za 20% dražja. Značilno je, da so se pojavile v zadnjem času nove ponudbe za kavo iz Brazilije. In sicer preko Lizbone, tako da bi se ta kava po železnici prevozila preko Španije, Francije, Švice in Nemčije v našo državo.

Riža še ne primanjkuje. Z novo trgovinsko pogodbo nam je Italija zajamčila potrebne količine italijanskega riža, ki bo na na razpolago že v oktobru. Kakšna bo cena se še ne ve, vendar ni verjetno, da bi se riž še bistveno podražil.

Koruzna moka in krompir

Koruzne moke trenutno ni in če bo prišla na trg v prihodnjih tednih, bo izredno draga, ker je cena koruzi, ki je bila prej maksimirana na 180 din, v Vojvodini narasla že na 350 din. Čim pa bo prišla na trg nova umetno sušena koruza, bo cena koruzni moki rapidno padla.

Železa ne bo primanjkovalo

Mnogi zainteresirani se boje, da bo nastopilo pomanjkanje pri železu, kakor v nekaterih drugih državah. Ta bojazen pa je dočela neupravičena.

Produkcija naših železarn je danes večja, kakor je bila kdajkoli in tudi glede surovin se ni bati pomanjkanja. Lani v jeseni, takoj po izbruhu vojne, je obstajala bojazen, da ne bomo imeli za potrebe naših železarn dovolj starega železa, ki smo ga prej uvažali iz inozemstva v letnih količinah okrog 3000 vagonov. Ker so črge države po večini prepovedale izvoz starega železa, ni bilo misliti na to, da bi vsoto potrebnih količin lahko uvozili. Zato je bila izvedena akcija za zbiranje starega železa v naši državi, ki je pokazala npr. večji uspeh, kakor se je prvotno pričakovalo. Dovož domačega starega železa se je povečal na petkratno prejšnjo količino. Povsod je bilo organizirano zbiranje, pri čemer so zlasti sodelovali učitelji in gasilci, ki so pokazali pri tem mnogo požrtvovalnosti. Druge pa je zopet privabila ponudena višja odkupna cena. Dovozi starega železa k našim železarnam so zavzeli tako znaten obseg, da so imele večših železarne težave z razkladanjem in niso vedele, kam spraviti to staro železo. Tako so morale dovoze celo nekoliko omejiti. Starega železa torej ne bo primanjkovalo navzlic temu, da nič ne uvažamo. Tudi rezerve železarn so sedaj prav znatne.

Vrhu tega pa je Kranjska industrijska družba na Jesenicah zgradila drugi plavž (visoko peč) z dnevno kapaciteto okrog 120 ton surovega železa (prvi plavž ima dnevno kapaciteto 150 ton). Ta drugi plavž bo proizvajal surovo železo predvsem kot nadomestek za staro železo, ki ga je podjetje prej uvažalo, tako da se tudi za bo-

doče s te strani ni bati nobenega pomanjkanja. Druga visoka peč na Jesenicah bo prišla v obrat že v novembru.

Pred tedni je Kranjska industrijska družba v svoji železarni na Jesenicah stavila v obrat tudi prvo električno peč za izdelovanje jekla v naši državi. Tako imamo sedaj možnost, da doma izdelujemo najfinše vrste jekla in smo tudi v tem pogledu postali neodvisni od inozemstva. Sploh se je kapaciteta naše težke železarske industrije v zadnjih letih znatno povečala. Produkcija jesijske železarne bo letošnja dosegla rekordno količino 130.000 do 150.000 ton, medtem ko je v dobi krize znašala le okrog 60.000 ton. Lani v jeseni smo se tudi bali, da ne bomo imeli dovolj koksa za potrebe železarske industrije. Toda dovozi so dočela normalni in imajo železarne tudi potrebne rezerve.

Železa bo torej tudi v bodoče dovolj, zlasti potem, ko bodo krite velike potrebe, ki jih je imela v zadnjem letu država. Glede cen, pa je pričakovati, da bodo po pravkar izvršenem povišanju ostale za dajšo dobo nespremenjene. Železarne so ob koncu avgusta sklenile ponovno povišanje za 65 par pri kg. To povišanje pa je izključno posledica povišanja železniških tarif in delavskih mezd. Samo pri jesijski železarni so se izdatki zaradi povišanja železniških tarif (za prevoz rude, opeke, smota in gotovih izdelkov) povečali za okrog 20 milijonov dinarjev na leto.

Težkoče so se glede oskrbe z livarskim surovim železom. Livarne in železarne dobivajo sivo surovo železo le iz železarne v Varesu, ki spada v konzern Jugočelika. Dobava te surovine iz tuje pa je zaradi znanih razmer nemogoča. To livarsko surovo železo pa je le težko dobiti iz Varesa.

Premoga bo dovolj

V zvezi z vprašanjem oskrbe industrije in privatnikov s premogom je gotovo pomirljiva najnovejša statistika naše rudarske produkcije, ki zaznava za mesec julij naravnost rekordno proizvodnjo premoga. Produkcija premoga je v normalnih razmerah najnižja v poletnih mesecih, največja pa v zimskih. Letos pa se je produkcija ravno v juliju izredno dvignila. Medtem ko so v juniju v vseh premogovnikih Jugoslavije nakopali 545.249 ton premoga (lani v juniju 453.548) se je že v juliju produkcija dvignila na 612.831 ton nasproti 475.449 tonam v lanskem juliju. V primeri z julijem lanskega leta je bila torej letos produkcija premoga za preko 137.000 ton ali za 29% večja (v primeri z julijem 1936 pa je narasla na 87%). Tako visoke mesečne produkcije premoga naša statistika še ni zabeležila, saj smo letos v marcu prvič prekoračili 600.000 ton. Ker so se v zadnjih mesecih mnogi potrošniki oskrbeli s premogom za daljšo

dobo, ni verjetno, da bi na zimo nastopile težave. Sicer izvažamo znatne količine premoga (trboveljskega) v Italijo, toda bilanca naše oskrbe kaže na drugi strani tudi povečan uvoz inozemskega črnega premoga in koksa, ki je znašal v juliju 73.000 ton nasproti 38.400 tonam v lanskem juliju.

Kolikor se da položaj presoditi, so se letos konzumenti že zgodaj in v znatnem obsegu založili s premogom, kajti tudi v poletnih mesecih so premogovniki z lahko prodali svojo produkcijo. Poleg industrije so se precej založili tudi privatniki. Zato ni pričakovati, da bi na zimo prišli v večje stiske glede oskrbe s premogom. Tudi cena se menda ne bo dvignila, kvečemu v nekaterih sortacijah. Ker se cena premoga v razmerju s ceno za drva ni mnogo dvignila, bodo ljudje raje kurili s premogom. Zlasti nizka je cena lignitu, ki je navzlic večji kurilni izdatnosti danes še mnogo cenejši od drv.

Zakaj primanjkuje drv

Težave z drvmi se gotovo ne bi pojavile v večjem obsegu, če ne bi dopustili, da se izvažajo tako znatne količine drv v inozemstvo. Naša izvozna statistika je letos zabeležila, da smo v prvih sedmih mesecih izvozili 16.176 vagonov drv, medtem ko smo lani v istem razdobju izvozili le 5009 vagonov, predlanskim pa 1932 vagonov.

Še posebej so prišli pristojni činitelji do spoznanja, da je treba v interesu oskrbe domačega trga omejiti izvoz. Trgovinski minister je 21. avgusta izdal odlok, po katerem je v bodoče dovoljen izvoz drv le na podlagi posebnega izvoznega dovoljenja. Vrhutega je v bodoče izvoz drv obreme-

njen s posebno dajstviyo za izravnavo dobička, kar znaša 500 din pri 10 tonskem vagonu, kar znaša pri kubnem metru okrog 25 din. Ta izvozna dajatev bo gotovo tudi vplivala na cene na domačem trgu.

Posledice tega ukrepa se deloma že kažejo na trgu. V Zagrebu, kjer je bilo v zadnjem času pomanjkanje drv najobčutnejše in so se resno bali, da za zimo ne bo dovolj drv, presojajo sedaj položaj mnogo bolj optimistično. Tisti, ki so se bali, da bo moral pozimi zmrzovati, so se pomirili, odkar vidijo, da je dovoz drv normalen in da so pričeli okoliški kmetje celo ponujati na trgu drva v znatnem obsegu.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

je največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod.

Dovoljuje posojila na menice in vknjižbe.

Za vse vloge in obveze hranilnice

jamči

Mestna občina ljubljanska.

drva na 110 din franko nakladalna postaja.

Kakor smo že omenili, bo omejitev izvoza drv pripomogla k stabilizaciji cen in bo tudi povzročila večjo ponudbo na domačem trgu, čeprav izvoza drv ne moremo v celoti ustaviti, ker smo deloma vezani po trgovinskih pogodbah. Upoštevati je tudi okolnost, da so se mnogi inter-

resenti letos prej založili s drvni kakor prejšnja leta. Ni izključeno, da bo cena celo popustila. Če zima ne bo huda. Upoštevati je namreč treba, da se bo letos pokurilo mnogo manj drv nego v prejšnjih letih, ker bodo ljudje v večji meri kurili premogom, ki se je razmeroma le malo podražil.

Po znatnem dvigu cen je nastopila reakcija na lesnem trgu

Star pregovor pravi: drevesa ne rasejo do neba. Kdor je zadnji mesec zasledoval razvoj cen na lesnem trgu se je morda spomnil tega pregovora. Po naglem dviganju, ki je doseglo svoj višek v marcu, je nastopila reakcija, ki se je še poostriala ob vstopu Italije v vojno.

Lani po izbruhu vojnega stanja v Evropi je v naši lesni stroki nastopila dobra prav ugodna izvozna konjunktura. Od lanske jeseni do zgodnje spomladanske letošnjega leta so šle cene na našem lesnem trgu v skokih navzgor in to ne samo pri izvozu, temveč tudi na panju. Za lesno trgovino, še bolj pa za gozdove, so se spričo konjunkturalne prihodnosti tudi ljudje raznih poklicev, ki prej z lesom niso imeli nič opravka. Vse to je dvigalo cene še bolj pospeševalo. V strokovnih krogih so opozarjali interese, naj ne bodo preveč pogumni pri nakupih, ker mora takemu naglemu dviganju cen priti ali slej sedeti reakcija.

Tako je tudi prišlo. Ko je bilo konec zime in snega je bilo tudi konec pretirane gibanja cen. Reakcija pa se je pojavila zlasti, ko se je z vstopom Italije v vojno razširilo vojno področje na Sredozemsko morje, kar je izzvalo popoln preobrat.

Francija in Anglija sta bili s svojimi kolonijami na mah izločeni iz tržnišča kot odjemalca našega lesa. Zaradi ovir v pomorski plovidbi, nesigurnosti in silne podražitve prevoza, so bila istočasno izločena tudi druga tržišča za naš les. V Sredozemskem morju ne upoštevamo Španjo, ki se kot odjemalca našega lesa ni več pojavila od pričetka državljanske vojne. Tudi Švica, ki je prej mnogo kupovala našega lesa deloma kot posredovalka za francoski trg se je obično omejila pri nakupih le na Madžarskem nam je ostalo dobro tržišče poleg

domačega trga. Izvoz v Grčijo je v zadnjem času zaostajal zaradi neurjenih razmer v trgovinskem in plačilnem prometu, pa tudi zaradi podražitve in rizika pri morskem prevozu. Nemčija in Italija sta izbrali svoje kontingente, v zadnjem času pa tudi promet s tema dvema državama ne kaže preveč živahnosti.

To skrajšanje izvoznih možnosti je prišlo vidno do izraza tudi v naši izvozni statistiki, iz katere sledi, da smo v juliju izvozili le 6619 vagonov gradbenega lesa, medtem ko je znašal izvoz lani v juliju 10.032 vagonov. Letos v prvih mesecih pa tudi preko 13.000 vagonov na mesec.

Posledice na razvoj cen seveda niso izostale. Naši lesni trgovci in industriji so postali oprezní in se niso hoteli zalagati za dragim okroglim lesom v preprčanju, da so cene od lanskega leta preveč poskočile in obstoja nevarnost izgub. Potem ko so se cene mehkeemu rezanemu lesu od lanskega leta do letošnje spomladi skoraj podvojile, so v zadnjih mesecih zopet popustile za 15 do 20 odstotkov. Oni ki so po visokih cenah nakupili preveč lesa, imajo danes že izgube. Seveda te izgube niso tako katastrofalne kakor pred 10 leti, ker je danes situacija vendar drugačna. Kakor v dobi svetovne gospodarske krize. Zlasti je upoštevati dejstvo, da potrošniki lesa v državah, ki so navezane na uvoz, niso založeni, na drugi strani pa se je že skrčila tudi naša produkcija.

Naši gozdni posestniki skušajo še držati visoke cene za les na panju, v pričakovanju, da se bodo cene na lesnem trgu zopet poravnale. Ni pa verjetno, da bi se cene rezanemu blagu v bližnji dobi zopet dvigale. Če pa bodo cene še nadalje popuščale, tudi ni pričakovati, da bi to nazadovanje zavzelo večji obseg.

Vredno posnemanja

Priobčujemo zanimiv dopis, ki ga je idealen narodni delavec in gospodarstvenik naslovil Trgovini za dušik d. d. Ruše o razmisli potrebe intenzivnejšega gojenja. Ta dopis glasi:

Po več kakor 40 letih praksi kmečkega mlina sem prišel do prepričanja, da pridelava naš poljedelec mnogo premalo in to še kvalitativno zelo slab pridelek. Temu nedostatk od pomoči je najvažnejša naloga vsake agrarne politike in pogoj vsakega gospodarskega napredka v agrarni državi. Potrebujemo torej prvovrstno seme in najboljše gnojilo v povsem zadostni množini. Da si naš obubožen kmet tega ne more privoščiti, sem je povsem jasno; torej mu morajo priti drugi na pomoč. Država tega doslej ni storila, vsaj ne v zadostni meri, in v doglednem času menda tudi ne bo. Ker pa se mora s tem vendar enkrat začeti, sem se jaz sam odločil, da omogočim vsem svojim odjemalcem, ki pri meni redno meljejo in zamenjujejo, praktičen poskus z najboljšim semenjem in umetnim gnojilom.

Vsekaj moj odjemalec dobi od mene brezplačno določeno količino najboljšega se-

menja, ki zadostuje za 100 m², kakor tudi potrebno količino umetnega gnojila s točnimi navodili za porabo. Ta poskus bo imel v večini primerov tako dober uspeh, da bo marsikateri napotil prihodnjič posejati svojo zemljo z najboljšim semenjem in uporabiti vsa umetna gnojila, ki so v danem primeru potrebna. Po večini bo seveda potrebno v ta namen dati poljedelcem kredit do prihodnje žetve.

Poljtg te aktivite, ki je moja zasebna zadeva, pa predlagam, da bi se ta poskus napravil v okviru ene vasi, v vsaki občini. Oblast naj bi določila vas, v kateri morajo pod kaznijo vsi posestniki narediti isti zgoraj navedeni poskus s semenjem in gnojilom.

Ta donis zavednega mlinarja iz naših Slovenskih goric dokazuje, da med našim narodom kliče smisel za načrtno in dirigirano gospodarstvo. Ali pa se bo našlo v vsaki občini širok slovenski dovolj moč, ki bodo po lastni iniciativi hoteli zavzeti reke in začeti z delom na pospeševanju našega kmetijstva, kakor je tukaj predloženo?

novana člana Anton Macun, trgovec v Mariboru, in Franc Kirar, župan v Košakih pri Mariboru; prokura je podeljena pooblaščenca trdnice Viktorju Pernetu in Ivanu Sušniku.

Konkurz je razglašen o zapuščini Franca Ažnoba, zidarskega polirja na Prevaljah (upravniki mase dr. Hinko Schreiner, odv. na Prevaljah; prvi zbor upnikov pri okrajnem sodišču v Prevaljah 7. sept. ob 9. prijavitni rok do 28. septembra, ugotovitveni narok 12. oktobra).

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Matije Smida in Marije Smid-ve, trgovcev in posestnikov v Novi vasi občine St. Jernej pri Celju (poravnalni upravniki dr. Jakob Hodžar, odv. v Celju; poravnalni narok 30. sept. ob 9. prijavitni rok do 25. sept.).

Gospodarske vesti

Uredba o oljarih je razširjena na banovino Hrvaško. V »Narodnih novinah« je objavljena naredba bana banovine Hrvatske, s katero so razširjena na področje banovine Hrvatske uredba o oljarih in jedilnem olju. Z drugo naredbo pa je razširjena na področju banovine Hrvatske uredba o izvozu konj.

Iz trgovinskega registra. Pri trdnici Siegel & drug, družbi z o. z. v Ljubljani je vpisana sprememba besedila firme v: **Domača lanena industrija »Platno«,** družba z o. z., prej Siegel & drug (osnovna glavnica je odslej 500.000 din, od tega vplačano v gotovini 75.000 din, z aporti pa 425.000 din). — Pri **Hranilnici dravske banovine**, Maribor, sta izbrisana razrešena člana upravnega odbora dr. Anton Bartolj in Ivan Prijatelj, vpisana pa sta novo ime-

MICHEL ZEVACO:

198

Don Juan

ROMAN.

»Kar neverjetno se mi zdi,« je rekel Bel-Argent, čigar obraz je v resnici zdaj izražal osuplost. »V trenutku, ko sem se vzpel na konja, da bi odjahal z vajinima visokorodjema, priteče nekakšen dolgin v bogati obleki in zavpije: »Bel-Argent! Kje je Bel-Argent? Gospod oskrbnik, ki bolje govori po latinsko kakor brantomski župnik. Pokaže s prstom name: »Evo ga!...« Dolgin se obrne proti meni in jaz že zgrabičam za rapir, meneč, da me hoče odvesti nazaj v ječo. Pa ni bilo tako. Mož vzame izpod plača vrečo in mi pravi: »Tu notri je dvajset tisoč pariških liber, ki so vaše. Z Bogom!...« Kar zazijal sem. Dolgin je bil že daleč. Vrečo sem dal v shranilo gospodu Jakobu Aubriotu, ki je žebal ne vem kakšne latinske molitvice. A kaj le pomeni vse to?»

»Najbrže bo darilo,« je zamišljeno rekel Klotar. »Od koga neki? To mi povejte, gospod.«

»Od kralja,« je rekla Leonora. »Kralj vam je najbrže hotel pokazati, kolikan vas čišla.«

Bel-Argent se je privzdignil in stremeni in zarjovel:

»Živel kralj!...«

Ob tem klicu se je nekaj zelenjavarjev, ki so vozili mimo, odkrilo in jelo vzklikati:

»Živel kralj!...«

»Da,« je nadaljeval Bel-Argent. »A vendar še ne razumem. Prekleta romaria naju zavitaba v zasledo. Mene pobijejo do polmrtnega, me zvežejo in me odneso v luknjo, kjer sem zaprt sam Bog si ga vedi koliko dni. Nazadnje mi pridejo povedati, da me bodo vlekli na natezalnico. Prav. Izkušam se

spomniti tistih bore molitvic, ki sem se jih naučil svoje dni, in se pripravim, da bi spodobno umrl. Tedaj se vrata moje celice znova odpro. Jaz kakopak mislim, da je strašni trenutek prišel. Kaj šel Visok gospod, ves v zlatih našivih in trakovih, plane noter in vpije, da je zločin, ker so me uklenili, peha ječarje sem ter tja, mi da sneti verige, me prime za roko in me z mnogimi pokloni spremi do vrat trdnjave; tam pravi, da sem prost, in me za slovo poprosi, naj rečem kralju, kadar bom govoril z njim, da sem z njegovimi uslugami na moč zadovoljen. Kaj neki pomeni vse to?»

»Hej,« je dejal Klotar, »to pomeni, da si izpuščen na svobodo!«

»Da. A zakaj, tri sto vragov?«

»Zato, ker je kralj spoznal vaše zasluge,« je rekla Leonora.

»Če je tako, živel kralj!« je zakričal Bel-Argent. »Razumem pa še vedno ne. Zdej sva po tem takim prostu, vi in jaz, hkratu pa lačna, žejna in vsa izmučena od trpljenja v ječi. Prav. Mislim bi torej, da vsaj teden dni ne bova delala drugega kakor jedla, pila in spala. Kje neki! Dež lije, burja piha, mi trije pa hajdi čez hribe in doline, kakor da nam je ves pekkel za petami. Le kaj naj to pomeni?«

»Aha,« je dejal Klotar, »prav imaš: iz vseh najin pustolovščin je to najtežje razločiti. Saj niti sam ne vem, kaj bom delal v Ponthusu. Vsekako pa se ne morem premagati, da ne bi šel tja.«

»V Ponthusu,« je rekla Leonora, »bova obujala spomin na vašega očeta, plemenitega Filipa Ponthuskega, ki vas je naučil ubirati pravo pot do sreče...«

»Da,« je rekel Klotar, presunjen od njene ganjenosti, »to je tisto, kar me vleče na stari grad. V starodavnih orožarni se bom spominjal dni, ko me je Ponthus po najinih mečevalnih vajah še dečka jemal na kolena in mi ponavljal:

»Dragi Klotar, nikar nikoli ne pozabi, da je meč

Po sledovih naših davnih prednikov

Znamenita odkritja v Vinomeru, nedaleč od Metlike — Razkriva se pradavno naselje iz četrtega tisočletja pred Kristom — Pet let dela bo treba, da bodo odkrite vse starine

Draščiči, 30. avgusta.

Naša domovina skriva v sebi veliko številno starin iz vseh mogočih zgodovinskih dob. Nič čudnega. Naša zemlja leži v osrčju, preko katerega so se vrstila vsa velika gibanja narodov, ob velikem preseljevanju v začetku srednjega veka, pa tudi že davno prej.

Iz mladokamene dobe poznamo tri vrste selišč: po jamah, kakor je Potočka zijalka, ki jo je pred leti raziskal prof. Brodar; po močvirjih, kakor stavbe na koleh po Ljubljanskem Barju; razen teh pa še tako imenovane plane postaje. Teh doslej nismo poznali, zdaj pa smo takšno odkrili v idiličnem Vinomeru blizu Metlike.

Kako je nastala ta naselbina? Kako so prišli do nje njeni nekdanji stanovalci? Njihova pot je nekoliko zagoteta. Prebivalci tiste dobe, ki so bili že kmetovalci, so iskali svoja naselja navadno ob rekah in ob njih je tudi vodila pot za novimi selišči. Donava, Drava in Tisa so bile glavne črte, ob katerih so se gibal. Verjetno je, da so prebivalci vinomerske naselbine na svoji poti po panonski nižini prišli do Kolpe in ob njej do kraja, kjer so se naselili. Sicer pa je okolica Vinomera polna raznih zgodovinskih naselij. Pod Kučerjem pri Podzemlju je prof. dr. Zupanič odkril ilirske grobove iz hallstadtske dobe, kjer je bila razvita železarska industrija in je cvetelo blagostanje. In potem še dalje je Plešivica, polna starin iz dobe, ko še ni bilo zapisanih prebivalcev edina priča, da so tam nekoč prebivali naši pradedni predniki bog ve kakšnega rodu. In najbrž je tudi tu blizu neke stali rimske Metullum, čeprav ga nekateri zgodovinarji stavljajo v razne druge kraje. Še primera imen Metlika in Metulium je precej zgornja.

Toda preveč smo se oddaljili od našega predmeta. Ugotovili smo, da je bil prebivalec v Vinomeru kmet. O tem priča že dejstvo, da si je izbral za svoje naselje puhlico, mehko, rodovitno prst. Vas je stala na široki terasi, s čudovitim razgledom, na severozhodu pa je bila zavarovana proti neprijetnim vetrovom. Studenec Orehovec, od koder izpeljavajo prav zdaj vodoval na banovinsko posestvo v Vinomeru, je dajal našim davnim prednikom vodo.

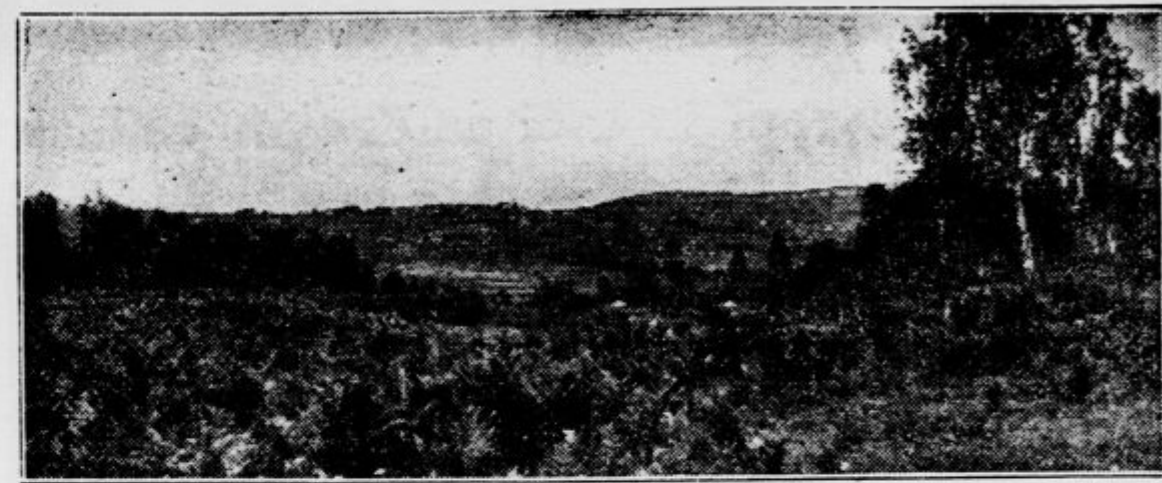
Naselbina je bila zelo velika. Le škoda, da je mnogo prastarih ostankov uničenih. Na terasi, kjer je stala, so njeve in trsnice. Puhlica leži tu okoli 80 centimetrov visoko nad naselbino. Zaradi oranja in rigoliranja je bilo razdejanih najbrž mnogo starin. Treba je bilo iti samo po vsej terasi, ki meri skoraj en hektar, pa si našel vse polno ostankov starih loncev in artefaktov, kamnitih sekir, brusov in podobnega. Šele lani so postali pozorni na »črepinje in podobno šaro« in obvestili o tem ljubljanski muzej, ki se je letos lotil razkopavanja pod strokovnjakim nadzorstvom kustosa g. dr. Ložarja. S svojimi delavci skuša zdaj rešiti to, kar se še rešiti da. In tega, kakor kaže, bo le še precej, zlasti zaradi tega, ker je naselbina velika, saj je morala šteti po približni cenitvi okoli 35 hiš.

Naselbina je, kakor smo že povedali, iz neolitika, starejše mladokamene dobe, torej približno iz četrtega tisočletja pred Kristom. V tej dobi ljudje še niso poznali kovin. Stavbe na koleh z Ljubljanskega Barja segajo v nekoliko mlajšo dobo, v kuprolitiko, ko sta bila že znana baker in tudi bron.

Za sedaj je razen ostankov, ki so bili najdeni na površju zemlje, izkopana ena hiša. Po njej se vidi, da je moral naselbino uničiti požar. Ali so padli naseljenci kot žrtev kakšnega bojevitnega plemena, ali pa jih je zadela elementarna nesreča — požar — za sedaj še ni mogoče ugotoviti. Po drobcih sežganih kosti, ki so očitno človeške, se lahko sklepa, da je moral vsaj en prebivalec hiše zgoreti s svojim domom vred.

Kako je bila hiša zgrajena? Na način, ki ga v Beli Krajini in drugje tudi še zdaj uporabljajo za preproste sadne sušilnice. Okoli pletene stene je ometana flovka. Ali pa tako, da je med dvema pletenima stenama natlačena flovka. Sledovi tega se še dobro vidijo na sežganih ostankih flovke, ki kažejo odtise debelega, pletenega protja.

V hiši sami so pod 15 do 20 centimetrov debelo plastjo pepela in oglja odkrili marsikaj zanimivega. Našli so ostanke loncev, ki se odlikujejo po skrbno, čeprav preprosto izdelanih ornamentih. Ponekod so ti ornamentni narejeni kar s prsti, drugje pa s posebnim orodjem v tako imenovani tra-

kasti tehniki (Bandkeramik). Pri nas poznamo to tehniko samo iz poznejših stavb na koleh. Najbližje najdišče a podobnimi ostanki je Vučedol na Hrvaškem. Kolov, na katerih je hiša stala, za sedaj še niso dobili. Našli so mikrolite, majhne izdelke iz kremenca, ki so služili za orodje, nadoščeal nože, svrdle in podobne predmete, ki jih je potreboval že naš davni prednik. V prejšnji dobi — mezolitiku — je bila kultura kamnitnega orodja zelo razvita. Vsi izdelki tistega časa so skrbno obdelani in veliki (artefakti, z Olšave in iz Nevelj), v dobi vinomerske naselbine pa se vidi, da je tehnika izdelovanja zelo nazadovala. To je tudi eden izmed dokazov, da tedanji prebivalec naselja ni bil lovec, ki potrebuje ostro in veliko orožje, ampak poljedelec, ki ima v tem pogledu manjše, skromnejše potrebe. Drugi dokaz bi bil to, da niso našli nikakršnih ostankov velike divjačine. Medved in mamut in tisti dobi tudi nista več živila v naših krajih.

Zelo zanimivo je odkritje tiaka iz slabo žgane flovke. V poznejši hallstadtski dobi je bil tiak neznan, tu pa ga najdemo mnogo stoletij prej. Ohranilo se je pet lepo zloženih opek in nekoliko dalje še nekaj posameznih v raznih medsebojnih oddaljenostih. To kaže, da je morala biti soba precej obsežna, da je imela najmanj štiri metre v kvadratu. Razen tega pa so našli v tej sobi še nekaj, kar je pri nas edinstveno. Prave statve v stilu tistih, ki so jih pred kakšnimi sto leti uporabljali v Beli Krajini in tudi po drugih naših krajih, zlasti pa v bližnji Hrvatski. V flovki so odkrili dve preluknjani vretenca, ki dokazujejo obstoj stavev. Več luknjic, ki je bilo odkritih, kaže, kje je stalo nasnovalo. Sedem centimetrov globoka posveta luknja kaže, kje je stalo ogrodje stavev.

Kakšna odkritja lahko še pričakujemo? Najbrž še zelo značilna, kolikor lahko sklepamo po številnih ostankih, ki jih je plug prinesel iz globine na dan. Sicer pa bo treba za podrobno raziskanje naselbine v obsegu, ki je zdaj približno določen, najmanj pet let vnetega dela. Ali bo mogoče najti tudi kaj dobro ohranjenih ostankov? Nekaj upanja je. Znanosti so bile nekatere

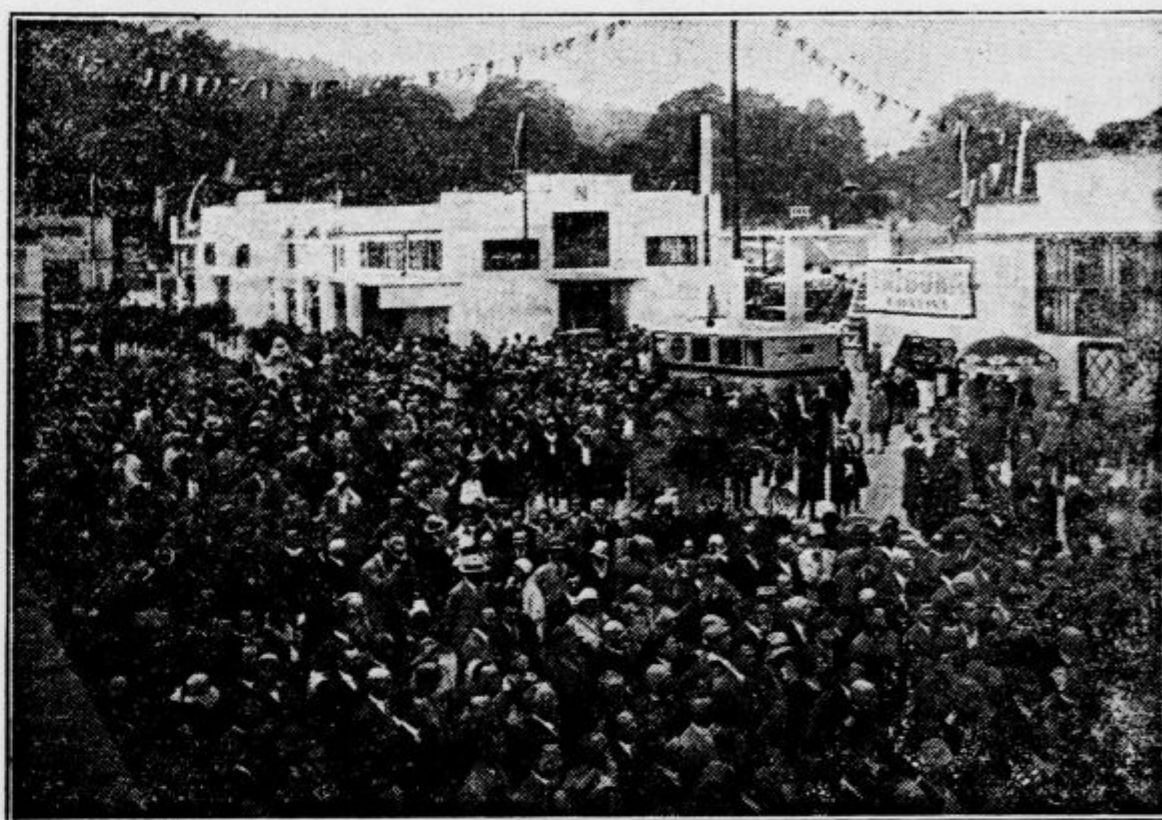
hiše niže, kakor je segel plug. Morda jih je trša ilovka ohranila. Zemlja je pač takšna, da časih ohranja, časih pa neusmiljeno uničuje.

Vsekako pa lahko že danes napravimo nekaj pomembnih zaključkov. Vinomer je naša prva lana naselbina iz neolitika, ki jo poznamo. Človek, ki je tu živel, ni bil lovec ali zbiralec sadežev, ampak kmet, obdelovalec zemlje. Potem: naenkrat dobimo tu nov kulturni krog — trakasto keramiko — ki je značilna po svojih ornamentih v cikcaku, krogih, trikotnikih, pa tudi po prvih primitivnih risbah, kakor so na primer tekoč pes itd. Najdba je za naše kraje zelo važna in vsi predmeti, ki so bili doslej odkriti, so vezani na eno samo naselbino. Črepinje so lepo izdelane, delno iz črne, delno pa iz lepo rumenkastorjave glin. Njih število je ogromno, toda za sedaj še ni upanja, da bi bilo mogoče sestaviti iz njih posode, ker so raztresene in med seboj pomešane, kar je posledica preoravanja zemlje. Nekatere so iz iste dobe kakor v najdišču Nemški gori pri Krškem. Iz tega bi se morda dalo sklepati, da je naselbina obstajala zelo dolgo. Značilna najdba je del lončka, ki so ga nosili na vrvi. Več takšnih lončkov poznamo iz poznejših dob, zlasti iz Barja. Vinomerski bo najbrž najstarejši. Tudi ostanki skodelice na nogah, ki ni prav pogosta, so bili najdeni. V hiši so odkrili tudi barvaste kamenčke. Poznašo se jim zareze, ki pričajo, da so neke vrste. To so bili najbrž skromni okraski tedanjih prebivalcev, ki so jih dajali tudi svojim dragim mrtvecem v grobove.

Grobov do sedaj še niso odkrili. V tej dobi so ljudi pokopavali, medtem ko so jih v prejšnji dobi in pozneje sežigali. Ker pa so grobišča pri naselbinah iz stare dobe navadno blizu hiš, jih bodo najbrž tudi tu prej ali slej našli in v njih še kakšne nove, pomembne najdbe.

Prebivalec tiste dobe, katere sledove razkrivajo zdaj v Vinomeru, je imel najbrž že tudi živino — konja in neke vrste govedo. Kostni živine doslej še niso našli, verjetno pa bodo prišli do takšnih odkritij prav v kratkem.

B. R.

Slika, ki se ponavlja leto za leto: vrvenje množice gostov ob otvoritvi velesejma

Nemara ga je vabila v Vrvarsko ulico tudi želja, kljubovati skrivnostnemu glasu.

Toda kaj, ko je hodil o belem dnevu! Ob času, ko na pariških ulicah ni prostora za skrivnostne reči!

Don Juan ni nobenkrat več slišal glasu... Tolikanj zaželeno priliko, da bi prišel v Aronški dvorec, se mu tudi ni ponudila.

Leonora in Klotar sta zapustila Pariz, don Juan pa je ostal prepričan, da je Leonora še vedno v Vrvarski ulici in da je Klotar slej ko prej jetnik v tempelski trdnjavi.

Običajno torej Juana Tenoria v njegovi sobi pri »Vedeževalki«, okrog desetih zvečer, ko se je baš hotel vreti snu v naročje, kajti resnično življenje mu je pripravljalo zgolj žalost in nejevoljo.

»Gospod,« ga je ogovarjal Jakomin Corentin, »prav je, da se spravljate spat. Čudno vročini se mi zdite, še bolj kakor vse te dni. A vendar se vam ni moglo zgoditi danes nič nevsčnega, saj se vobte niste ganili iz sobe...«

»Kdo ti pravi, da se ni nič zgodilo?« je z mrkim glasom rekel Don Juan.

»Oha! Kaj bi se bilo moglo zgoditi?«

»Kaj vem! Nikar si ne beli glave. Človek tvoje vrste je zgolj nizka tvar, ki jo razmaje kvečjemu udarec s palico. Jaz pa, vidiš, Corentin — jaz imam tenkočutno dušo, ki ne zaznava samo bližnjih, ampak tudi daljne stvari. Nu, sleci me, saj vidiš, da nisem za drugo rabo; negotovost me ubija.«

To reki se je vrgel v naslanjač.

»Gospod,« je rekel Jakomin, »če hočete, da vam odvežem vrvice na kamizoli, morate vstati... Zastran tega, da sem nizka tvar, nič ne rečem, kar se pa tiče namere, da bi šli spat, vam bogme ne morem pritrditi. Ves dan še niste ničesar zaužili.«

»Nisem lačen, Corentin.«

Na proščenju pri Treh farah

Preko Gorjancev in drugih klan cev — v Belo Krajino na metliško črtno ...

Bela Krajina je naša Trnjavica. Kljub napredku, industrializaciji, motorizaciji in drugim pridobitvam modernega časa, je ohranila še nebroj starih, nepokvarjenih lastnosti. Govorica njenih prebivalcev je mila in pojoča. Nič tuje navlake, nekaj hrvaškega pridodatka ji daje še poseben čar. Dekleta so lepote, ki v belih ali sila pestrih nošah privlačajo oči zvedavih moških in leče fotografskih aparatov. Bela Krajina premore polastice v obliki pečenih jancev in žumberaških puranov. In slovi po izborni kapljici: črtna je še bolj cenjena kakor metliško belo vino. Le škoda, da v dne, ko se zbira tisočglavi narod na staroslavni proščenju pri Treh farah že pojema črna v sodih. Zato pa prijatelju vinske kapljice ni treba ostati doma. Imajo še polno hektov prekrasnega belega vina, ki teče vse drugače po žejnem grlu, kakor oni iz ljubljanskih ali drugih sodov.

Popotnik bo obilno poplavljen za pot preko Gorjancev z razgledom, ki ga nudi ta mehka, valovita, z belimi brezami in redkim gozdom porasla zemlja. Edinstvena je v pogledu narodnih običajev in marljivo društvo Bela Krajina bo pridobilo spet nekaj novih prijateljev, ki bodo navdušeni zapuščali festival dne 8. septembra. Tudi prijatelji naše kulture bodo našli na vsakem koraku svoje zadovoljstvo, ko bodo spoznavali kraje, ki so nam dali toliko imenitnih mož; pisateljev, pesnikov, višjih uradnikov, vzgojiteljev, gospodarstvenikov.

Popotnik, ki drži v bencinskem konjcu od Novega mesta, se bo ustavil sredi gorjanskih klancev, na početku serpentin. Nasproti Badovinčeve gostilne, odkoder je tako lep razgled na Novo mesto z okolico, stoji zajetna stavba. Zidaj je tam nameščen obojniška stanica, na postopju pa priča kamenita spominska plošča, da so jo hvaleži ni novomeški planinarji postavili v juniju 1921 proslavljatelju Gorjancev, Podgorja in Bele Krajine, pisatelju »Bajk in povesi o Gorjancih, Janezu Trdnini (* 1830 v Mengšu, † 1905 v Novem mestu).« Čast in slava njegovemu spominu! Vzkliknemo še mi z vrliimi Novomeščani pa sedemo v vozilo in zahropemo navkreber. Pri Petru Badovinču na Luži, gostilničarju na drugem koncu gorjanskega sedla, pričajo dolgi hlevi in ostala gospodarska poslopja, kak pomen je imelo to furmansko oporišče v času, ko se ni tekla v Belo Krajino železnica, zlasti pa od leta 1896, ko so uredili to novo cesto, pa do leta 1914, ko so piski lukamatije pregnali furmanske idile. Vas Luža je dobila ime po precejšnji

luži, ki je v kraškem svetu brž opažena in so vozniki napajali svoje štirinogato vprego in privezovali tudi svoje spehane duše na izmučena telesa, ko so morali bodriti in poganjati upehane živali v gorjanske zavojce.

Pri Badovinču srkamo običajni požirek, pa švigamo mimo Suhorja v dolino. Ves čas odpira nov film prelepe belokranjske zemlje. Snažne hiše, idilne vinske gorice, skromna, a lepo urejena kmečka gospodarstva. Skratka, prijeten paradiz.

Izraz Bela Krajina ni star več ko kakih 150 let. Valvazor govori le o metliškem kraju, kar je veljalo za vso današnjo Belo Krajino. Z izrazom Bela Krajina ga je gotovo krstil poetičen domačin. Saj je ta svet res ves bel: številne breze dajejo prav posebno sliko ter krajem. Dekleta in žene, otroci in moške v svojih belih nošah iz hodnega platna — to so naši beli rojaki. Po travnikih se premikajo črede belih jancev in ovčic. Nad pokrajino veslajo beli oblaki. Vse je belo, vse veselo.

Na Jernejevo nedeljo je Metlika razgibana. Tesej se steka narod v pol ure oddaljeno vas Tri fare. Tri cerkve se tišče kakor tri sestre, druga ob drugi, le srednja dviga visoko v nebo ponosen zvonic. Na proščenjsko nedeljo vihra s stolpa slovenske trobojnice in se igra z obzidjem iz davnih dob. Svoje čase so tu odmevali bojni rogovji templarjev. Vitezi križevskega reda so se v XIII. stoletju umaknili iz Jeruzalema in odšli najprej v Benetke. Od tam je del templarjev prišel v Metliko, kjer so bili novi naselniki — vojaki in duhovni obenem — lepo sprejeti. Menda že od takrat stoji Tri fare. Trifaranci slave žegnanje dvakrat na leto. Prvič na Jernejevo nedeljo v avgustu, teden dni kasneje pa je posredina. Obakrat pritoima semkaj toliko sveta, kakor menda na nobeno drugo žegnanje na Slovenskem. Nepozabne slike bo odnesel dobrovoljni nedeljski izletnik s trifarskega žeganja. Ne samo od Zagreba, tudi vse do Ljubljane se tu zbere svet, preživi nekaj počasnih pa tudi veselih, razigranih ur med belimi rojaki. Z vozovi in avti se dovajajo romarji in izletniki. Silno pestrost pa vnašajo v množico okoličani in okoličanke v narodnih nošah. To so sosedje iz Vivodine, Preloke, Zaluke, Bojancev in drugih krajev, koder so ostali zvesti i veri i noši svojih dedov in babic.

Tisoče ljudi valovi na razsežnem prostoru. Štacionarji in kramarji so si postavili vrsto stojnic, ki tvorijo zase kar celo plateno mesto. Gostilničarji so potegnili zelene preke kolov in stogla množica njihovih gostov sedi v hladu in si nataka belokranjskega. Lačnega ni med nami. Za nekaj dinarjev si kupiš pri dolgi vrsti prodajalcev pečenega prijetno dišečega odjoka ali jancja. Poveš, za koliko želiš mesnatca, ga daru in brkati čiča ali brhko dekle ti nameče na skodelasto tehtnico kup pečenja.

Svojevrsen, nepozaben je pogled na prostor pod cerkvijo, kjer je posebna planjava določena za žegnanjske kuharje. Pri petnajstih ognjih so vrtili hkratu 60 jancev, ob vsaki strani ognja po enega. Janjci so barometer ljudskega obiska. To nedeljo še ni bilo uradnega sporočila o posetu in o janjcih, ki so storili naglo smrt zaradi ljudskih množic. Predlanskim, ko je bilo prilično lepo vreme, so spekli in prodali 300 jancev pa seveda še mnogo, mnogo drugih dobrot. Pa presodite sami, koliko tisoč ljudi se zgnete okrog trifarskih cerkva. Letos je en sam gonjač prignal čredo 120 repov in je vse prodal.

Na žegnanjskem prostoru vlada ves dan živahna muzika: klubi prodajalcev, barantanje kupcev — k Trem faram pritegnejo ta dan tudi številni prodajalci sukna,

čevljev, košar, raznega drugega poljskega orodja, igrač, leca, pišč, okrasov, — skratka, pravcati belokranjski velesejem. Vmes se oglašajo melodije z vrtljakov in drugih zabavišč. Deca piska na konjčke in frule. Izpod nekega šotora poka kakor v vojski; tam belokranjski fantje preskušajo strelske sposobnosti. Tak živder žavder, bi šel ob drugi priliki na živce in skozi ušesa, pod trifarskim zvonom pa je bujna melodija narodnega valovanja in uživanja.

Srkani so pogledi na otročičke, ki so

okrašeni z lectastimi paternostri okrog vratu. Takle neugnan malček zdaj pa zdaj odloži in pogoltno lectasto znamenje in paternostri se krajšajo sproti. Kaj bo le še ostalo do doma? Med tisočglavo množico je precej znanih obrazov. Direktor dr. Niko Zupančič kramlja z brkatimi prijatelji in skupina mož se zbira okrog modroslovca. Slikar Božidar Jakac se je z družino umaknil pod listnato streho in se pripravlja, da nam v svojo spretno kamero ujame nov film o trifarskem prazniku. Tam spet predsednik Bele Krajine dr. Bano tolmachi znancem, kako namero imajo ljubljanski rojaki iz Bele Krajine za septembrski festival. Metliški rojak Engelbert Gangl z značilno belokranjsko srcajo z narodnimi okraski se kmeta v množico okrog »štantov«, kamor ga je privlekel vnuček Matjažek, ki je prav ta dan dopolnil dve leti in hoče spominek s sejske bogatije. Pisan vrvež vlada od sobote pa do nedelje zvečer.

Kakor na vse ostalo, ostane nepozaben spomin tudi na rajde beračev in drugih nesrečnikov, ki so se postavili kakor zvesti stražniki na vseh pripravnih točkah. Steguje roke, kažejo rane, s pojočim glasom obujajo sočutje, prosijo milodarnost. Presečen si, ko ti zapojo, da si mili gospodar in blagi gospod, da imaš lepe oči in da režiš srce, da si pameten in moder. Vsak berač te hvali na vse pretege: zato pa leti drobšč in nastavljenе klobuke, da se beračem dviga srce od veselja. Kakor povsod, ima tudi tu dober domislek privlačno moč: neka siromašna mati razteguje harmoniko, ob njej sloni dva otročička. Deca steguje roke in prosí daru, vsa trojica pa z milim ubranim glasom v akordu in ob spremljavi harmonike poje in prosí miloščine. Vsega dovolj: dobre volje in bednih siromakov. Trifarsko žegnanje je prav polnoben list v kroniki naše slovenske zemlje.

Jože Grbine

Slaba letina na Gorenjskem Izredno mnogo raznih škodljivcev na polju in v sadovnjakih

Kakor povsod drugod po svetu so tudi v našem kmetijstvu letos nenavadne razmere. Skozi vse leto še čutimo posledice hude zime, ki jih je v mnogih primerih še znatno poslabšalo izredno neugodno pomladno in poletno vreme. Nekoliko se je bilo izboljšalo čez pomlad žito, ki je ob koncu zime zelo slabo kazalo. Mnogi so zomizino tudi podorali in nje obdelali na novo. Zimsko žito, ki je ostalo, se je v pomladnih mesecih popravilo in zgostilo. Kar je zraslo, je imelo kar lepo, težko klasje. Seveda pa je bil pridelek kljub temu za polovico manjši, kakor smo ga navajeni pri nas v dobrih letinah. Mernik posejane pšenice ali rži je dal namesto šest le nič tri mernike prideleka. Nekoliko bolj je obrodil ječmen. Oves, ki ga prav zdaj žanjejo, ima drobno zrnje.

Nenavadno so letos krompirjeve nišve. Zaradi hude mokrote je izredno bujno rasel krompirjevec. Zrasel je visok do 1/2 m in dobil v visoki rasti celo nekoliko drugačno obliko, kakor smo jo bili navajeni v drugih letih. Pri zgodnjih vrstah se je krompirjevec kaj hitro prieljal rja, medtem ko je krompirjevec poznih vrst še zmerom precej bujen. Kmetje so bili zadovoljni, kaj je z gomolji, ko so razkopali posamezne rastline, so bili še precej zadovoljni. Zgodnji krompir s suhim rjavim krompirjevcem ima sicer malo gomoljev, toda kar je, je debelo. Polez debelih gomoljev je precej majhnih krompirjevih kroglic, ki se pa zaradi sušečega krompirjevega ne morejo več debeliti. Pomnejše krompirjeve vrste z visokim, bujnim krompirjevcem se razvijajo normalno in so gomolji precej enakomerni. V rahli in pešeni zemlji je krompir zdrav, medtem ko v težki ilovnati zemlji že zdaj močno gnije. Na mnogih njivah delajo letos veliko škodo miši in razna golazen, ki jo je kljub hudi pretekli zimi mnogo več kakor v drugih letih. Kier krompir postaja črn ali ga objedajo miši in golazen, ga bo treba kmalu vzeti iz zemlje.

Nenavadno so pojavi tudi na fižolu. Med dežjem je bujno rasla fižolovka. Prerasta je najvišje prekije. Toda cveteti dolgo ni hotela. Seje ko je nekoliko ponehalo deževati, se je jelo razvijati cvetje. Namesto sredi julija smo jedli prvi stročji fižol v začetku avgusta. Zdaj, ko že cvete aida, tudi fižol bujno cveti. Pri tleh in sredi prekeji je polno mladih, po večini še slabo razvitih strokov. Na vrhovih prekeji pa je vse polno cvetja. Kmeta bolj srce, ko gleda vse to. Ker so že zdaj hladne noči, je le malo upanja, da bo naš tako važen pridelek fižol dozorel. Lahko se zgodi, da zapade kaj kmalu v planine sneg, doline pa posrebi zgodnja slana, in vsi udi našega kmeta, ki je posebno letos tako zelo navezan na svoje prideleke, bodo splavali po vodi.

Veliko škodo na fižolu in tudi na drugih poljskih pridekih dela letos mrčesje. Posetniki vrtov okoli Javornika in Jesenic, po večini tovarniški uslužbenici, ki so letos zasadili po vrtovih in polju izredno mnogo fižola, tožijo, da so se letošnji pomlad in poletje močno pojavile na fižolovskih listnih uši. Le te zelo kvarno vplivajo na rast fižola. Naiveč škodo pa dela letos po vsem radovljiškem srezu kakke 3 do 4 cm dolgi karmarji, ki so se pojavili na fižolovskih črv. Le ta obleda do malega vse naše poljske prideleke na točki, kjer prehaia steblo v zemljo, torej prav nad koreninami rastline. Ta črv pokvari steblo in rastlina se posuši. Zlastno je videti, kako vene najlepše rastline, ki je spodaj in sredi polna mladih strokov.

Omenjeni črv na prav isti način napada tudi krompir. Kakor pri fižolu tudi pri krompirju pregrize steblo na prehodu v zemljo. Nekateri kmetje trdijo, da so tega škodljivca zalotili že tudi v gomoljih. Močno je obledena pesa, ki se sicer lepo redi. Huda prede letos tudi zelju. Pomladi so hudo napadale zelje boihe in stenice. Goseneč letos pri nas ni bilo. Prišlo pa je nad zelje drugo zlo: ni izključeno, da ga povzroča tudi oni nesrečni rumeni črv, bržčas ličinka nekega hrošča. Mnogo zelnatih rastlin je bilo uničeno takoli, ko so bile presajene. Zjutraj še zelene so popoldan ležale odlomljene in ovenele. Na točki, kjer se je steblo dotikalo zemlje, se je pojavila bulica, ki je jela naraščati kakor otekline na rani. Otekline se je odprla, nastala je rana in steblo z listi je odpadlo. Mnogo zelnatih rastlin je ovenelo, ko so že začele delati glavice. Najbolj ostneše pa je gledati še domalega razvitjo glavo, ki leži na zemlji z razjedanim stebлом.

Naši kmetje si kar ne morejo tolmčiti tega navadnega pojava. Mnogi obtožujejo ličinko rjava hrošča, nekateri miši, drugi spet bramorje. Bramor je morda sokrivce, kajti mogoče je, da stika za zalego črvov in pri kaki priliki rani in do konca uniči rastlino. Kmetje, ki so povzročila škodo že videli, menijo, da je povod za razvoj črva ta, da gnoje z gnojem, v katerem je nerazkrojeno žaganje. S tem da prinašajo na njivo velikega škodljivca našega polja, kar pa ne drži.

Posebno nezadovoljni so letos sadjarji. Mnogo mladega drevoja je bil uničen zimski mraz. Cvetno popje je pomladi pokončal cvetožer, zdaj pa se je po mnogih naših sadovnjakih pojavil veliki škodljivec kapar. V okolici Radovljice je uničil kapar cele silivce in češnjeve nasade. Veliko dreves se je posušilo. V Ljubljani dolini se je kapar pojavil na jablanah. Kaže, da se je kapar prijel najbolj tistih dreves, ki so bila že oslabiljena od mraza. Se zdaj sredi poletja se večkrat primari, da kar naenkrat oslabi eno ali drugo mlado

sadno drevo, ki je pomladi še bujno doglalo.

V splošnem se obeta letos v našem srezu prava slaba sadna letina. Naiveč sadija bo menda v neposredni okolici Radovljice in Bleda.

Prekmurska metropola naj dobi nova ulična imena!

Iz vrst prekmurskih akademikov nam pišejo:

V teku zadnjih let se Murska Sobota, ki je bila do nedavna še majhno in zakonito provincialno mestec, ogromno napredovala. Dobila je nekaj reprezentativnih modernih stavb, ki so ji kot prekmurski »metropoli« dale mestni značaj. In kar je še važno! Ob naraščajočem pomenu, ki ga zadobiva vsled nekaterih državnih uradov (okrožno sodišče itd.) in kulturnih ustanov (gimnazija, Trgovska šola), se je v njenem »območju« v poslednjih časih dvignila tudi gradbena delavnost. Zgrajenih je namreč bilo nemalo novih hiš, zrasle so docela nove ulice in pričelo se je z urejanjem starih.

V nečem pa se Sobota kljub vsem še ni premaknila z mrtve točke.

Vrsto let sem označujoče soboške ulice in ceste stara, močno neznačilna in brezbarvna imena, ki so v gotovih primerih celo nelep spominek iz preteklosti. Tako ima Sobota Zvezno, Staro Novo, Prečno, Križno itd., itd. ulico, nima pa še nobene ulice, ki bi s imenova po kakem zaslužnem prekmurskem delavcu, kaj šele po kakem velikem Slovencu, ki si je stekel za Prekmurje nevenljivih zaslug. Pri tem je naravnost nerazumljivo, zakaj soboška občina ni posvetila nobene ulice ne *Temlinu*, ne *Küzmičema*, ne *Ivanociju Baši* itd., ko pa ni nobena skrivnost več da so ti prekmurski nabožni pisci in buditelji na tem kočulj panonske zemlje postavili slovenski književnosti in kulturi trden meini kamen; prav tako n' laž, če trdimo da se v lepi prekmurski »metropoli« danes brez njihovega dela morda ne bi tako živo glasila slovenska beseda — Zato je docela upravičena želja, da soboška občina v kar najkrajšem času preimenuje del ulic in se v tem pogledu dvigne na stopnjo ostalih slovenskih mest.

Hude posledice avtomobilske nesreče

Tržič, 29. avgusta
O avtomobilski nesreči družine Jermana Toneta v nedeljo 18. t. m. smo prejeli še nastopne podrobnosti: Usodnega dne je šla na sprehod ugodna rodina Jermana Antona, mojstra v tovarni »Peka« v Tržiču proti Pristavi. Še v območju občine Tržiča je pridrval z vso silo iz Tržiča proti Pristavi tovorni avto podjetnika g. Kovaca in odbil vso družino, da je v velikem toku zletela preko 50 m po pobočju navzdol, kjer so vsi trije obležali z težkimi poškodbami. Triletna hčerka je še tisti večer podlegla.

težkim poškodbam in smo jo v terek ob veliki udeležbi občinske pokopali na tržičnem pokopališču. Gospa je še vedno v kritičnem stanju, edini, ki je izven nevarnosti, je gospod Jerman, najstarejši pevec in predsednik pevskega odseka Bralnega društva, odlikovan za pevske zasluge od JPS in tudi zaveden Sokol, večkratni odbornik. Zaradi vzornega značaja in delavnosti je povsod splošno priljubljen. Posebno je ne sreča prizadela tovariše pevce in brate Sokole, med katerimi je preživljal svoj prosti čas in dajal vzpodbudo za novo delo. Zato vsi prav iz srca želimo, da bi kmalu okrevail, kakor tudi njegova soproga in da bi ju spet pozdravili v svoji sredi zdrava. Pričujoča slika je posnetek rodine Jermanove s pokojno triletno hčerko in najstarejšo hčerko, ki je edina ostala zdrava.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

je lotil izdelovanja trstikovih orglic, ki jih je delal tu pa tam tudi že prej. Kakor pravi, je danes on v Sloveniji edini, ki se peča s tem. Izdelava jih več sto in jih prodaja po žegnanjih in sejmih. Zda mu pesmi ne nesejo nič, ker čas poeziji ni naklonjen, zato je obubožal. Kravica je šla iz hleva, ogon niivce gre za ozonom, zakaj brez kruha se ne da živeti. Zda je edini njegov dohodek v denarju izkupiček za orglice.

Lani se je napotil z njimi tudi v Ljubljano na velesejem ali stražniki so ga nekie ušli in mu prepovedali prodajati orglice, češ da nima obrtnega dovoljenja, da ni plačal davkov in da si ni oskrbel prodajnega dovoljenja. Ni si vedel pomagati in ves obupan je prišel domov. Letos, ko mu beda trka na črva vrata hrama še huje, namerava spet v Ljubljano na le-senski velesejem.

Lepo bi bilo ob oblastev, da človeku, ki je vse svoje življenje posvetil poeziji, kate-rega pesmi se pojejo v cerkvi in na vasi, pri potrebih in pri kolekcih, pri prodajanju orglic, ki baše ssaadati med naše narodne instrumente, ne delajo nepravil. Nai mu prosvetljena Slovenija v priznanje njegovim pesniškim stvaritvam dovolji na stara leta vsaj prodajanje trstikovih orglic po sejmih, predmeta, ki je njegov izdelek. Posetnikom velesejma zlasti pa Ljubljancem in ljudem s kranjske strani, ki jim ta instrument ni vsakdanja stvar, priporočamo Matijo Belca, ljudskega pesnika in človeka. O njegovem celotnem literarnem delu bom ob priliki še pisal.

I. Koprivec.

Vsakdanji kruh ljudskega pesnika Edini izdelovalec orglic iz trstike v Sloveniji

»Gospodari, orji, sejaj, če si kmet; de-laj s koso in motiko pri kmetu, če si viničar; služi si ogone pri težkem gruntarju, kočar, da te ne bo strah zime. Ne želi-ta si pa, viničar in kočar, boljšega življenja. Ne poizkušajta se izmakniti kmeč-keemu delu. ... Morda se izuči obrti, kočar, obrti, ki bo služila kmetu v korist, ti viničar si pa viničar, ki ni zate. Delaj z motiko ter ne glei poželjivo na sosedovo njivo, da se življenje ne maščuje nad te-boj.« To je osnova, na kateri so si v Slo-venskih gorah zgradili težki kmetje svo-je razmerje do pripadnikov kočarskega in viničarskega stanu. To pravilo je stopilo v veljavo nekoč, ko so kmetije cvetele, vla-da še na dandanes, četudi so težki časi razgrizli še tako trdne grunte.

Meščanstvo, ki kmečkemu življenju ne pozna, uporabila za vsakogar, kdor obde-luje zemljo, naziv kmet. Ne ve namreč, kako točno je določeno, kdo je kmet in kdo ni. Sto let bi fara ne pozabila žela-ru s par oralci zemlje, če bi se spozabili in bi rekli kie v mestu, da je kmet Zelar ne more biti kmet, in viničar ne more biti ne želar ne kmet kakor ne more biti hla-pec lastnik veleposrstva.

Stroga razlika, ki deli p'samezne »sta-novske« skupine, je v nekaterih krajih ostrejša, v drugih je za zadnja leta že ne-koliko popustila. Obstoji pa še povsod. Zlasti je to razliko lahko opaziti v občins-kih odborih, v društvih in v kmečkih za-drukah. Če se je v občinski ali društveni odbor stlačil na kak način želar, je tam

samo številka. Njegovega mnenja ne spo-štuje nihče, njegovega glasu težji gruntar-ji ne poslušajo.

Mursko polje, kjer prebivajo v vel'kih vaseh želarji in kmetje, ne pa kakor v Slovenskih gorah, ki imajo določene va-si za kmete, vrhe pa za želarje in viničar-je, je glede »stanovske« porazdelitve pre-ščenov tipično. V gotovih časih njih pre-sledkih prirelija vaščani domače veselice, imenovane vedro ali štirjak. Na kmečko verod želarji nimalo dostona, ko na ima-jo vedro želarji, si morajo šteti v čast, če pride med ne kak težji gruntar in pose-di med njimi.

Razlika med kmeti in siromaki, kakor želarji in viničarji sebe navadno imenuje-jo, je vidna v vsakdanjem življenju: na cesti, v cerkvi, pri delu, povsod. Čelo po-nočno življenje deklet in fantov se je še ni sprostilo. Redko kdaj se spozabi grun-tarski sin tako daleč, da bi šel pod olno želarskega dekleta, čeprav bi bila še tako privlačna, zbrati si mora sibi enako. Gor-je sinu, ki bi se hotel spočeti s »sirotco«. Tak upornik mora navadno od hrama praznih rok. Do smrti svojih staršev se preživlja kot viničar.

Če se na kak želar ali viničar posveti poklicu, od katerega gruntarji nimalo ko-risti, je tako rekoč izobčen iz vaškega živ-ljenja. Deležni je zasmeha in zaničevanja, kjer koli se bo pokazal. Kakor na močro vrano bodo kazali nani; razglavi bodo metali za ntim kamenje in gruntar ga bo osramotil, kjer se bo le dalo. Tudi študi-

ran sin želarja ni enakovreden študira-nemu sinu kmeta. Izvzet je duhovniški poklic. Pri tem tudi kmet ne vpraša, od kod so gospod izšli.

O teh rečeh vé veliko povedati Matija Belčec, želar, ljudski pesnik, in zdaj, na stara leta, ko so ga stislili kakor po ačo, izdelovalec trstikovih orglic, od Sv. Bol-fenka v Slovenskih gorah.

Pred davnimi leti se je priženil na žel-arjo v Bišečji vrh, ko je potkusil še vloga hlapca ter industrijskega delavca. Dokler kmetije v fari niso izvedeli da ku-je pesmi, za katere preiema tudi denar, jim je lahko s pridom služil kot delavec z motiko in koso. Ko je na izšla prva zbirka njegovih pesniških izdevkov, ki nosi ime »Pejvačič slavec«, se je razmerje med njim in vasjo tako zaostrojilo, da mu je bi-lo nemogoče zahalati med ljudi. Kamor koli je prišel, povsod so se norčevali iz njega. Fantje so mu tresli ponoči hram, ženske so ga obirale, in težko je dobil ko-ga, da mu je izoral njivo.

Leta in leta se je bila med njim in med kmeti borba za priznanje najosnov-nejših človeških pravic. Hotel jih je pri-gnati do spoznanja da ni manj vreden, kdor se poleg svojega dela posveti še ču-mu drugemu, a ni usel. Vas je smatrala, da se je pregrešil zoper tradicijo in fari, ker je prejemal denar za po-transko delo. S tem se je odtotegoval težakim poslom. Na lažji način živeti pa želar nima pra-vice.

Bili so časi, ko je, kakor pravi, bil bor-be tudi sam s seboj. Boleče je občutil osamljenost, v katero so ga pahnili prezir, ki ga je obdajal, in večkrat se je že hotel ukloniti, da bi se vsaj lahko pogovoril

mirno s sosedom, da bi bil zopet človek, a ponos mu ni dal. V letih samote se je posvetil pesništvu in glasbi še globlje. Na-pisal je pesem, ki napravil naved in šla je med ljudstvo. Peli so njegove pesmi radi, dajsi njega niso trpeli, in če je umrla kme-čka gospodinja, so prišli k njemu, da ji je zložil posmrtno pesem. To so peli na po-grebu in potem še dolgo, nemara več let, po lučenjih, pri prieliah in ličkanjih.

Takrat je bil zdrav in močan, sicer bi se uklonil, starost in borba za obstanek sta ga za strli. Ker mu pri kmetu delati ni bilo več mogoče, živeti pa je bilo tre-ba, se je lotil kolarskega posla. In če je bil kak kmet glede kolarskega dela v si-li, je naročil ročico ali kolo pri njem. De-lal je v delavnici, žagal, sekal, vmes pa je zlagal pesmi. Glas o zmešanem čudaku, ki posedla po kolarskih stolicah s papirjem na kolenih, je letel čez vasi in ljudje so se smejala še huje. Značilen za mnenje, kakršno so imeli farani o njem, je dozo-del, ki ga je doživel nekega dne. Prišla je k njemu želarka s sosednjega vrha. Ču-la je, da piše pesmi in da se pečaio s takšno stvarjo le nekoliko zmešani ljudje. Imela je sina, ki je bil malo prikaštan pri pameti. Materinska skrb za sinovo bo-dnost jo je primela k Belčcu. »Lepo te prosim, pi, bi hotel vzeti v uk mojega fanta! Boz ga je prikaštal pri pameti, ali pesmi delati se bo že naučil. Vzemi ga, te prosim!«

Po tem dogodku je hotel odvreči pero, ali ni ga mogel. Zmerom in zmerom se je vračal k papirju, na katerega je zapisoval svoje občutke.

Ko ga je revmatizem skliučil v dve gu-bi in ni bil več za težko kolarsko delo, se

„JUTROVA“ POSVETOVALNICA

Davčna

Radi nepričakovanih tehničnih ovir je morala naša rubrika prejšnje nedelje žal izostati, kar nam naj p. n. interese oprostite. V naslednjem objavljamo odgovore na vsa doslej dopisna vprašanja.

A. T. — P. — Kdaj boste pričeli plačevati davek od svoje nove hiše? — Zgradba postane davčni predmet, ko je dograjena. Plačevanje zgradnine pa se začne z mesecem, ki nastopi po izdaji uporabnega dovolila, če pa se uporabi zgradba prej, z mesecem, ki nastopi po začetku uporabe.

T. B. — C. — Davčna uprava vam je za leto odmerila pridobitno, ne da bi svoječasno vložili prijavo in ne da bi vas davčna uprava pred odmero kakorkoli zaslišala. Ali je bil njen postopek pravilen? — Davčna uprava je bila za odmero pridobitne upravičena, ne da bi se poslužila formalne priloge in ne da bi vas pred odmero zaslišala. Če namreč davčni zavezanec na poziv davčnega oblastva ne predloži prijave ali drugih podatkov, omeni čisti dohodek davčni odbor, in sicer prvenstveno, po možnosti in sorazmerno s sličnimi obrati.

G. V. n. — Črnomelj. — Obžalujemo, da vam na vašo urgenco ne moremo odgovoriti drugega nego to, da vašega pisma nismo prejeli. Zato vas prosimo, da nam svojo zadevo ponovno obrazložite.

R. B. — C. — Po poklicu ste sofer. Vozili ste niste 7 let, pa tudi nobenega davka niste za ta čas plačevali. Sedaj bi imeli zopet priliko, da pričnete z vožnjami. Ali morate plačati davek za vsa leta nazaj? Ali je staro vozno dopustilo še veljavno? — Ne poveste nam, ali ste svoj obrat svoja pristoja davčni upravi tudi formalno objavili. Ako vam davčna uprava ni predpisovala iz lastnega nagiba pridobitne in vas zanjo tudi ni terjala, je umevno, da vam pridobitne ne bo treba poravnati za pretečena leta, zlasti tudi za leto, ker je deloma že nastopilo zastaranje. Glede veljavnosti voznega dopustila pa se informirajte pri pristojnem sreskem načelniku o odnosu pri mestnem poglavarstvu.

Mojsirski izpita. — To vprašanje sicer ne spada v našo rubriko, vendar pa vam bomo skušali nanj odgovoriti. Zbornica za TOI je izdala glede prijav za mojsirskie izpite posebna navodila. Iz teh navodil je razvidno, da se vsi mojsirski izpiti za vse stroke pri imenovanju zbornici, po možnosti pa tudi v Celju, Mariboru in Novem mestu za kandidate tamošnjega okoliša. Prijave za pristojnost k izpitu morajo priložiti pisneno vložiti pri Zbornici, ki bo z rešitvijo ohenem tudi odredila, kje bo kandidat delal izpit. Prijavo je treba takrat pri 10 dni, priložiti pa je treba za izpitičevalo kolek za 20 dni in za 10 dni. Izpitičevalo v znesku 230 din je treba Zbornici poslati po pošti. V nadaljnje podrobnosti se ne moremo spuščati, svetujemo pa vam, da se obrnete na Zbornico za TOI s prošnjo, naj vam pošlje vsa nadaljnja navodila.

F. T. — M. — Davčni odbor vas je letos obremenil z neobičajno visoko pridobitno, ki je pod nobenim pogojem ne boste mogli poravnati. Tem manj, ker imate še za prejšnja leta običuten zaostanek. 30-dnevni priložbeni rok je po našem mnenju že potekel. Kdaj ste prejeli plačilni nalog ne morete povedati, ker si tega niste zabeležili. Ali bo priložba, če jo vložite po preteku priložbenega roka, zavrnjena? — Zakon določa, da prekoračitev roka za največ 15 dni ni mogoče posledice, ako se ob enem z vloženo priložbo opraviči s posebno važnimi razlogi. Vložite torej potem pristojne davčne uprave takoj na reklamacijski odbor Dravske finančne direkcije v Ljubljani s 30 dni takratno priložbo ter navedite v njej vse tehne razloge, ki opravičujejo prekoračitev zakonskega 30-dnevnega priložbenega roka!

A. F. — Lj. — V inozemstvu imate izvestno podjetje, od katerega doslej niste plačevali davka. Davčna uprava pa zahteva sedaj razčiščenje tega vprašanja in to tembolj, ker ste od silnega obrata tudi v naši državi obdavčeni. Kaj vam je v zaščito svojih interesov podvzeti? — Na vaše dokaj skromno vprašanje vam ne moremo dati drugega pojasnila, kakor da vam nevedemo deloma dopolnjenega zakonsko do 49. čl. zak., ki velja, da na dohodek od podjetij, podružnic, prodajalnic itd., ki jih ima davčni zavezanec dokaže, da plačuje na ta obrat neposredni davek že v inozemstvu. Podjetja s sedežem v inozemstvu, ki razširijo svoje poslovanje tudi na ozemlje naše države, plačujejo davek na dohodek samo od tujkajšnjega svojega obrata ali poslovanja. Velja, da so razširila svoje poslovanje na ozemlje naše države tista inozemska podjetja, ki imajo na ozemlju naše kraljevine poslovno pravico. Za poslovno pravico velja razen sedanja in kratka uprave tudi odenki in podružnice, trgovine in delavnice, kraji nakupovanja in prodaje, skladišča in druge poslovalnice kakor tudi stalna zastopništva. Za poslovno pravico inozemskega podjetja velja tudi vsako podjetje v državi, pri katerem je inozemsko podjetje udeleženo pri glavnici, razdelitvi dobička ali kako drugo, zlasti vsaj s 50%, oziroma če vsaj s 50% zalaga podjetje z blagom. Takisto velja, da so razširila poslovanje na ozemlje naše kraljevine tudi tista inozemska podjetja, ki prodajajo pri nas blago po trgovskih pogojih. Po potrebi se oglasite ponovno!

I. Č. — T. — S 1. avgustom ste najeli služkinjo, ki je doslej niste imeli. Da si prihranite nabavo davčne karte za leto, nameravate služkinjo prijaviti še le v novim letom in od tedaj dalje zanjo plačevati ustrezni davek. Ali naj vam ta postopek priporočimo? — Nikakor! Davčno karto za služkinjo si mora vsakdo nabaviti najkasneje do konca meseca januarja vsakega leta, oziroma v 15 dneh po sprejemu v službo. Službo davek, ki davčne karte ne nabavi pravočasno, plača za kazni 5kratni znesek davka. Toliko v pojasnilo!

K. A. — M. — Upokojenec ste, a imate več otrobovskih otrok, ki bi morali zanje plačati šolnine. Kakšna dokazila vam je izročila za odmero te šolnine in v koliko izvirov? — Če imate poleg pokojnice še kakšne druge dohodke, tega niste povedali. Isti predpis kot letos, so veljali tudi lani. Če ima upokojenec poleg svojih prejemkov še drugo lastnino, ki zanj plača davek pri davčnih upravah, mora od teh davčnih uprav dobiti potrdila o višini davka na to lastnino. Takemu upokojencu se odmeri šolnina na podlagi skupnega davka na vseh teh potrdilih. Za vpis več otrok v razne šole ni treba zahtevati isto toliko potrdil, marveč zahteva, da se pri pristoj-

nem oblastvu sestavi in potrdi več prepisov izdane potrdila, tako da se za učenca, ki plača polno šolnino, priloži izvirnik, za druge pa overjeni prepisi. Za več otrok na istem zavodu zadošča eno potrdilo za najstarejšega otroka, ravnanje ali upravitelj šole pa je za ostale otroke dolžan zabeležiti v dnevniku, da je potrdilo o višini davka pri osebi, vpisani pod to in to številko dnevnika o pobiranju šolnine.

Pravna

I. L. P. Člani lovskega društva vam pretilo s prijavo, ker nosite orožje po svojem zemljišču da s tem ostrašuje poljske tave. Ali so upravičeni k prijavi. — Ker posedujete še veljavno orožni list za nošenje in posest orožja, prijava dotične lovške družine ne bo mogla imeti vspeha in Vas oblastvo ne bo moglo kaznovati. Le v primeru, da bi po svojem zemljišču lovili, bi Vas na prijavo sodišče moglo kaznovati radi protipravne prisvojitve tuje premične stvari, z zaporom. Zakon o posesti in nošenju orožja je bil razglašen v Uradnem listu z dne 1./VIII. 1928 pod št. 260/72; Uredba o izvrševanju zakona o posesti in nošenju orožja pa v Uradnem listu z dne 16./VIII. 1928 pod št. 275/77.

Fr. Br. C. Kam ste prav za prav pristojni. Kot državni uslužbenec ste službovali v Z. nato ste bili premeščeni v J. predno ste pa nastopili službo v tem kraju ste prejeli dekret o vpokojitvi. Sedaj živite v C. kjer bi se nastanili tudi v primeru službovanja v J. in kamor ste pred vpokojitvijo prijavili svojo stalno nastanitve. — Pristojni ste kot državni uslužbenec v Z. ker ste tamkaj stalno službovali, in ker tamkaj pred vpokojitvijo še niste bili razrešeni radi nastopa službe v J. v katerem kraju torej sploh nikdar niste službovali. Če želite spremeniti občino pristojnosti, zaprosite mestno občino v C. kjer sedaj stanujete in kjer bi stanovali stalno tudi če bi nastopili službo v J. — da vas sprejme med svoje občane. Zglasite se tamkaj na domovinskih uradu.

Dr. L. M. Lj. S pravomočno sodbo Velikega vojaškega sodišča je bila nam vami potrjena kazen za dejanje, ki ste ga izvršili v stanju živčne bolezni. Ali je dopustna pritožba zoper to sodbo na Državni svet. — Sodba Velikega vojaškega sodišča je glede kaznovanja vašega dejanja dokončna in ni možno zoper njo prijaviti nikakega rednega pravnega leka. Tudi pritožba na Državni svet bi morala biti zavrnjena, ker je to oblastvo za razsoj vaše zadeve sploh nepristojno. Če ob presoji vašega dejanja pred rednim vojaškim sodiščem ni bilo vpoštevanje vaše duševne stanje, v katerem ste se nahajali ob času storitve dejanja, ker niste te okolnosti mogli navajati v svojo obrambo, vložite predlog na obnovo Vašega kazenskega postopanja pri rednem vojaškem sodišču, ki je prvo razpravljalo in sodilo v vaši stvari. Odgovornosti za kaznjivo dejanje ni naprtiti in v posledici tega ni izreči kazni nad storilcem, ki v času, ko je storil dejanje ni mogel pojmovati narave in pomena svojega dejanja, ali pa ravnanj po tem pojmovanju radi duševnega razstroja ali skaljene zavesti ali duševne nerazvitosti ali slabomnosti. Stanje Vaše bolezni, je v času storitve dejanja, moglo biti tako, da vam je onemogočilo pojmovati pomen kaznjivega dejanja, dokazali pa v tako stanje le potom zvedencev — zdravnikov za duševne in živčne bolezni. Če niste zamudili še roka za vložitev prošnje na obnovo, bi mogla imeti Vaša prošnja uspeh, če boste dokazali navedeno nadvse važno okolnost.

M. Sv. Ivan. Za izsleditev zločina vam je interesiranec že izplačal delni znesek, večino obljubljenega nagrade delo izplačati kljub pisnemu svoji obvezi in kljub vašim opominom. Kje ga morete tožiti na plačilo. — Seveda imate izgled na uspeh tožbe, če boste dokazali, da resnično obstoja obveznost dotičnega interesiranca. Za obstoj te obveznosti govorijo še okolnosti o delnem plačilu obljubljenega nagrade in vam gotovo pritiče tudi ostanek, ker niste bili po službeni ali državljanski dolžnosti dati pred izsleditvijo dejanja navodila varnostnim in poizvedovalnim oblastvom, da je bilo svojčas izvršeno ono kaznjivo dejanje. Tožbo morate vložiti pri sreskem sodišču, ker vložitev vsoto pod 12.000 Din, in sicer v kraju, kjer ima obvezanec sedaj svoje stalno bivališče torej v Z. Tožba vložena pri sodišču v kraju vašega stalnega bivališča, bi morala biti na Vaše stroške zavrnjena po predlogu toženca radi nepristojnosti ali pa odstopljena pravemu sodišču, če bi tak odstop pravočasno predlagali. Tudi v tem primeru bi Vas zadeli pravdni stroški nastali od izdaje takega sklepa s katerim bi sodišče odstopilo Vašo pravno stvar pristojnemu sodišču.

M. J. Lj. Na vašem zemljišču so si sosedje zgradili vodnjak. Ob gradnji so napravili dolg, ki je vpisan še v kronski veljavi. Ali vam pritiče kot lastniku zemljišča kakšna pravica na vodovod.

Ali morejo plačilo dolga terjati nasledniki že pomrlih upnikov. — Le v primeru, če bi dokazali, da so sosedje zidali z lastnim gradivom, na vašem, zanje torej tujem zemljišču, brez privolitve zemljiščnega lastnika, bi pripadla zgradba vam, kot zemljiškemu lastniku. Morali bi pa seveda do povrniti stroške njihovega dela in plačati gradivo. Obveznost plačati dotični dolg še obstoji, ker terjatev še ni zastarala. Upravičen v izterjavo je glavni dedič dotičnega upnika, če jih je dedičev več, pa vsi v razmerju prisojne dedščine. Po plačilu dolga so upniki dolžni izstaviti izbrisno pobotnico na svoje stroške, če ni bilo ob nastanku dolga ali pozneje med prizadetimi dogovorjeno kako drugače.

Zdravniška

Jer: V nasprotju z vami, ki mislite, da imate srce zdravo, mislim jaz, da le ni srce popolnoma v redu. Znaki, ki jih opazujete, govorijo, da srce malo peša. Svetujem točen zdravniški pregled. Posledice srbečice to sigurno niso.

Tonči in M. Kranj: Vse, kar navajate, je mogoče, to pa iz razloga, ker je pač vsak človek razvit malo drugače. Razume pa se, da so ti slučajni sino redki. Obratno so tudi sino redki primeri, kjer je potrebna celo zdravniška pomoč. Glede zadnje točke pa bi jaz rekel, ne.

J. Č. Hraščnik: Zelo verjetno je, kot morem sklepati iz opisane pike pod čelom, da imate poleg kapavice še čankar. Svetujem, da greste nemudoma k zdravniku.

M. M. Da tako slabo izgledate, po mojem prav sigurno ni v zvezi s spolnim organom. Bolj verjetno se mi zdi sledeče: mogoče ste slabokrvni ali imate katar pljučnih vršičkov, ali pa sladkorno bolezen. To bi bilo samo glavno. Možno pa so še druge bolezni. Najbolje bi bilo, da se javite zaradi točnega pregleda v najbližji bolnici. Tak pregled je v vašem primeru mogoče samo v bolnici. Potreben je namreč rentgenološki pregled, pregled krvi in pregled vode.

Jana: Niste vi edini, temveč samo ena izmed mnogih. Razlogi so različni. Pojdite k zdravniku, da vam predpiše olajševalna sredstva, za načne dni.

Stara prodajalica: To, kar imate vi, se lahko imenuje poklicna bolezen. Dvomim pa da boste z obsevanjem dosegli kaj uspeha. S tem, da uničite žile, se včasih stanje izboljša, odnosno se rana zaceli. V vašem primeru je treba torej najprej poskusiti, da se bo videlo, kakšen uspeh bo z injekcijami. Ako ne bi bilo uspeha, bo seveda treba operirati.

Vajenka: Začasno ni potrebno nobeno zdravljenje. Mislim, da se bo z leti vse samo od sebe uredilo. Priporočam samo tečno hrano (posebno jetra, spinačo in sadje) ter dovolj gibanja na svežem zraku.

N. K.: Garje so popolnoma ozdravljive in sicer v teku par dni, odnosno celo nekaj ur. Čudim se, da se niste začeli z zdravljenjem, ko imate zdravilo od zdravnika.

Ana Roza 5: Zelo verjetno je, da vam opisane nevroze povzročajo umetno zobovje. Pojdite ponovno k zobozdravniku zaradi pregleda proteze, odnosno popravlja.

F. L. S.: Z ozirom na dejstvo, da je preiskava po specialistu dala negativen rezultat, vas moram pač smatrati za ozdravljeno. V vašem primeru gre verjetno samo še za navaden katar sečne cevi, zaradi katerega pa se vam ni treba razburjati. Nekoliko drugačna je stvar pri ženah. Pa tudi v teh primerih moremo sedaj, ko imamo na razpolago sredstva, ki ga vi omenjate, doseči zelo pozitivne rezultate. O boleznih pri vas ni govora. Pač pa ste zapadli nekoliko hipohondriji, kot se čisto opaža. Hipohondrija pa je treba vsako stvar večkrat dokazati, da končno le verjame. Svetujem torej, da se obrnete še na enega specialista in potem mislim, da boste pomirjeni.

M. Žana — Ljubljana: Brez dvoma je, da vaši žilci niso popolnoma v redu. S tem pa seveda še ni rečeno, da bi bili duševno bolni. Potreben je točen pregled. Kot žena državnega uslužbenca imate pravico na ambulantno, kjer boste brezplačno preiskani.

Marija I. 29: Možno je, da je vaša jalo-voš posledica vnetja. Svetujem, da se obrnete na zdravnika, ki vas je operiral, da vas pregleda in vam da naslednja navodila.

T. V. 19: Pri spremembi klime, hrane in slično žene pogosto izgubijo perilo. Ta razlog bi torej v vašem primeru že prišel v poštev. Možno pa je seveda tudi, da ste zanosili. Druge stvari, ki jih navajate proti materinstvu, ne drže. Po mojem mnenju je baš obratno.

V. Vuhred: Kolikor morem iz vašega dopisa rekonstruirati vašo bolezen, je stvar sledeča: Vi ste najprej preboleli skipleni revmatizem in nato vnetje srčne mišice, odnosno srčnih zaklopk. Posledica tega je srčna napaka, katere niste še povsem ozdraveli. Priporočam torej, da se varujete vsakega napornega dela. Pitje preobilnih količin tekočine, v tej ali oni obliki, ravno tako škoduje. Zaradi kontrole pojdite večkrat k vašemu zdravniku, ki vam bo dal nadaljnja potrebna navodila.

C. Z. Sečnanj: Po mojem mnenju si delate povsem nepotrebne skrbi. V pogledu razmerja do drugega spola ste razviti normalno in imate zdravega otroka. Kaj hočete še več? Vsi ljudje pa miso enako krepko razviti. Živite solidno in ogibajte se prekomernega pitja in kajenja!

I. G. R.: Kar se tiče paradiznirove konzerve in raznih slatinskih vod, grede naša mnenja pač narazen. Po mojem mnenju je namreč samo slučaj, da se vam je stanje izboljšalo. Ravno paradiznik je zaradi svojih vitaminov važen del hrane. Na drugi strani pa imajo slatinske vode tudi važne lastnosti tako, da jih moramo imenovati zdravilne.

Kmetijska

S. B. Gor. I. Na zelju in ohrovtu so se pojavile gosenice v taki množini, da ogra-žajo pridelek. Vprašate, s čim se najhitreje pokonča škodljivca.

Za uničevanje gosenic poznamo razne preparate, vendar se nam dozdeva, da je roka še vedno najboljša. S škropljenjem sicer mnogo mrčesa pomorite, veliko gosenic pa se tako skrrije pod in med listje, da jih ne dosežete. Gosenica najde še vedno nepokropljene dele zelja, ki ji služijo za nadaljnji razvoj. Najprimernejšo prakso pri uničevanju gosenic smo imeli v nekaterih krajih baš lansko leto. Kdor je gosenice pridno ročno obiral, je ohranil še največ pridelka.

Gojenje lana

N. Š. Z. Lan nameravate sejati in želite našega nasveta glede podnebja, lege, zemljišča in splošne obdelave. Imamo premalo prostora, da bi vam mogli kaj več napisati, zato priporočamo, da si nabavite primereno čtivo, iz katerega se temeljito poučite o gojenju lana. Priporočamo vam knjigo o lanu, ki jo je spisal inž. Sadar V tem berivu boste našli vse, kar vam je potrebno vedeti za pridelovanje lana.

Mičurinovo sadjarstvo

F. S. Lj. Slišali ste, da se dobi v neki beograjski zaščbi »Mičurinovo sadjarstvo«. Ker zelo cenite dela največjega ruskega in lahko rečete svetovnega sadjarja, bi radi vedeli če se prodaja knjiga tudi v Ljubljani.

Mičurinovo sadjarstvo se v Ljubljani še ne dobi, lahko pa ga naročite sami iz Beograda. Ker smo zvedeli, da izide v slovenskem prevodu, je bolje, da počakate z nakupom.

Oleander

Z. Iv. M. Svetujem vam, da drevesa presadite v večje posode Na dve oziroma vsaka tri leta se mora oleander presaditi v večje posode. Zadnje največje posode so škafi, ki jih pripravijo iz sodov od olja. Vsakokrat izmenjajte zemljo z mešanico komposta, gline in peska. Prihajte nekoliko razredčene gnojnice in prve dni dobro zalivajte z vodo.

Slab med

A. Z. C. Nabavili ste večjo količino medu, ki bi služil pri morebitnem pomanjka-

nju sladkorja. Rečeno te bilo, da je med cvetlični. Kolikor ste mogli oceniti kvaliteto medu bi moral biti dober. Pri nakupu je imel med dober okus in svetlo barvo. Sedaj je postal moten in je nekoliko kisel. Kaj je krivo, da se med kvari?

Če je postal med moten, še ni s tem dokazano, da ni dober. Tudi najnečistejši med se spremeni, ko stado kristalizira. Pozneje se se vedno lahko očisti. Velika napaka bo v medu, če se kisa. Navadno se začne kisati voden med. Take vrste med je zelo redek zaradi velike količine vode, ki jo vsebuje. Verjetno, da še ni dozorel v panju, ker so ga predčasno točili.

ŠAH

Letošnji občni zbor Jugoslovenskega šahovskega saveza se je vršil preteklo nedeljo prava v Celju, kjer je bil savez pred 20 leti ustanovljen. Pomembni jubilej pa je tokrat dopuščal malo prilike za svečane proslave. Padel je ravno v čas, ko mora savez reševati vprašanje svoje reorganizacije glede na novo politično ureditev države in v zvezi s tem ustanovitve novih nacionalnih šahovskih zvez. Seveda so s tako reorganizacijo zvezane neizogibne težave, pa je zato kazalo, da bo občni zbor v Celju potekel v zelo borbenem razpoloženju. Tem večjega pomena je popoln spoznanje, ki je bil z vsestransko dobro voljo zastopnikov Srpskega in Hrvatskega šahovskega saveza ter Slovenske šahovske zveze v Celju končno dosežen. Na predkonferencah so se delegati zedinili o vseh važnejših vprašanjih, ki se tičejo vsaj prehoda v novo stanje v savezu, pa je potem občni zbor nudil sliko najlepše sloge. Kakor je upati, bodo sklepi občnega zbora v Celju tvorili tudi temelj za še uspešnejši razvoj šahovskega življenja v državi. Najvažnejši izmed sklepov je pač resolucija, ki jo je občni zbor soglasno odobril in ki pomeni, da naj odsele ne sestavljajo saveza več klubov kot osnovne enice — kakor je bilo to doslej —, temveč na novo osnovani nacionalni savezi. Seveda je za sedaj ta sklep samo načelnega pomena. Novolvoljeni savezni odbor ima nalogo, da v najkrajšem času na tej osnovi pripravi nova pravila, ki bodo potem sprejeta na izrednem občnem zboru saveza. Da se izključi možnost neprimerne oblike reorganizacije, je bilo določeno, da morajo nova pravila predhodno odobriti vsi trije narodni savezi. Novi odbor s sestavo novih pravil gotovo ne bo imel lahkega dela, mnogo tehničnih vprašanj bo še treba rešiti. Toda za sedaj se zdi, da med različnimi stališči ni nobene nepremostljive difference. — Novi savezni odbor je bil spoznamo sestavljen tako, da so svoje pripadajoče zastopnike določili, odnosno jih odobrili poedinai narodni savezi. Soglasno je bil za predsednika saveza ponovno izvoljen minister n. r. g. Stevan Čirić, pri čemer so zastopniki vseh treh narodnih savezov poudarili njegove izredne zasluge za razvoj našega šahovskega življenja. Dalje so v predsedstvu: I. podpredsednik Branko Dimić (Beograd), načelnik zunanega ministrstva; II. podpredsednik univ. prof. dr. Milan Vidmar (Ljubljana) in III. podpredsednik prokurist Josip Prokop (Zagreb). Slednji je ob enem predsednik poslovnega odbora saveza v Zagrebu. Poslovni odbor tvorijo gg. Funderle, Lelak, dr. V. Nedeljković, Nevečel, Petek in Horvat (vsi v Zagrebu). Odbor se bo po običaju šele naknadno konstituiral. V širšem upravnem odboru zastopata Slovence gg. univ. prof. dr. M. Kasal za Ljubljanski šahovski klub in Lj. Furian za Centralni šahovski klub. Slovenska šahovska zveza je obema svojima največjima kluboma prepustila, da sta sama določila svoje zastopnike. Dalje so v upravnem odboru gg. O. Nedeljković, dr. Kulaš in dr. Trifunović (vsi v Beogradu), A. Stanković (Niš), dr. Trbojević (Sombor) in dr. Kopač (Karlovac). Revizorja sta gg. Knežević in Bondi iz Zagreba. — Skoraj vsa vprašanja, ki so bila na dnevnem redu med slučajnostmi, so bila odložena za izredni občni zbor. Edino gle-

de znane partije Petek-Furiani za mojstanski naslov, ki doslej še ni bila odigrana, je bil obema igralcema podaljšan rok za tri mesece, da jo odigra. — Statistično naj bo še ugotovljeno, da je bil končan občni zbor v Celju v rekordno kratkem času. Dnevni red razen slučajnosti, vključno poročila funkcionarjev in volitve, je bil izčrpan v manj ko pol ure, ves občni zbor pa ni trajal niti uro.

Istotakošno z Jugoslovenskim šahovskim savezom je praznoval 20letnico obstoja tudi Celjski šahovski klub. Svečana proslava je združila šahovske predstavnike iz vse države, ki so vsi poudarjali izredne zasluge Celjskega šahovskega kluba. Gotovo spada Celjski šahovski klub med najagilnejše in najzornješe klube v državi. Z vrsto važnih prireditvev doma pa tudi v inozemstvu je dosegel velike uspehe. Zasluga za to gre tako prejšnjim odborom, kakor tudi sedanjemu, zlasti pod predsedstvom g. prof. J. Grašerja.

Nacionalni amaterski turnir, ki ga je priredil Celjski šahovski klub v proslavo svoje 20letnice, je bil te dni končan. Rezultat je bil še med tednom objavljen v »Jutru«. Zmagal je na turnirju s 14 točkami izmed 17 ter izredno visokim procentom 18letni Rus Georgij Berner, maturant ruske gimnazije v Beogradu. Berner je končal turnir brez poraza ter je bil skoraj ves čas v vodstvu. Njegova igra kaže gotovo talent, čeravno je še nekoliko nesigurna. Kakor lani zmagal mladega Gligorića, je tudi Bernerjev uspeh zelo razveseljav, saj odpira novemu mlademu nacionalnemu moštvu možnost, da doseže še nadaljnje večje uspehe. — Slovenska »favorita« šiška in Šorli sta zaočala z 13 odnosno 11½ točkami na drugem odnosno četrtem mestu. Čudno je, da našim slovenskim amaterjem tako redko uspeha zmagati na nacionalnih amaterskih turnirjih, čeprav po jakosti običajno prekašajo svoje konkurente. Ostala prva mesta so zasedli: tretje Šubarić z 12½, peto Jerman z 10½, šesto in sedmo Šmigovec in Götthelb s 10 in osmo Pavlović z 9½ ter deveto Marek s 9 točkami. Omeniti je treba uspeh Celjans Šmigovca, ki je prvič nastopil na nacionalnem amaterskem turnirju. — K sestavi turnirja pa je treba dati tudi nekaj kritičnih pripomb. Že več let se zdi, da so naši nacionalni amaterski turnirji vedno slabše zasedeni. Morda zaradi izrednih prilik je bil turnir v Celju primeroma še posebno šibek. Skoraj pol udeležencev je bilo novincev v težjih turnirjih. Prav sedanja reorganizacija Jugoslovenskega šahovskega saveza naj bi dala priliko, da se spoznamo najde nova dobra oblika za prirejanje amaterskih turnirjev, ki bi zagotovila čim večji nivo igre. Z nekaterih strani so bili stavljeni predlogi, da naj bi odsele državni savez priredil turnir za naslov nacionalnega mojstra vsako drugo leto, vmes pa naj bi vsak narodni savez imel svoj amaterski turnir, ki pa bi vsak tudi dal svojega ravnopravnega mojstra. Po zadnjih skušnjah se zdi taka solucija težko sprejemljiva. Že za en turnir na leto je trenutno težko zbrati dovolj močnih udeležencev, še manj pa bi bilo seveda to mogoče za štiri turnirje v dveh letih. Na ta način bi sicer dobili po dva mojstra na leto, njihova moč pa bi bila najbrž temu primerno manjša. V mnogo večjih in v šahu močnejših državah, na primer v Rusiji in Nemčiji, so s podeljevanjem mojstrskih naslovov mnogo bolj previdni. — Naposled naj še omenim, da je bil turnir v Celju s strani Celjskega šahovskega kluba nad vse vzorno organiziran. Nedvomno ni bilo še na nobenem amaterskem turnirju v državi za udeležence tako odlično poskrbljeno kakor v Celju. Vasa Pire.

Smrt cirkuškega veterana

V 91. letu svojega življenja je v Monakovem umrl najstarejši nemški dreser Benoit Ahlers, tast cirkuškega ravnanja Karla Kroneja. Pokojnik je bil markantna osebnost v cirkuškem svetu. Od svojih mladih let se je ukvarjal z dresuro živali in po omožitvi svoje hčere z direktorjem Kronejem je se tudi sam priključil temu podjetju, kjer je dresiral konje.

Križanka št. 32

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
						14		15			
16		17				18			19		20
21	22		23		24			25			26
27		28		29				30			31
32					33					34	
35				36				37	38	39	
40			41			42			43		44
		45				46			47	48	
	49				50			51			52
								54			

Vodoravno: 1. morská ožina v Sev. morju, 7. vrsta glasu, 13. razkuževalno sredstvo, 15. oče Ikarja, prvega letalca, 17. del glave, 18. slova. oblika, 19. struja, 21. angleška kratica za »gospod«, 23. gibanje morske vode, ki ga povzroča luna, 25. začimba, 26. kem. znak za prvine, 27. svojilni zaimek, 29. vrsta vrbe, 30. perzijski kralj, 31. vprašalnica, 32. judovsko moško ime, 33. sozvoč, 34. alkohol. pijača, 35. holandski izseljenec v Južno Afriko, 36. jugosl. reka, 37. najmanjši del elektricitete, 39. grški bog pastirjev, 40. pamet, 41. žuželka, 42. verolozpoved, 44. kaz. zaimek, 45. ruska reka, 46. žival, ki rije, 47. denarna nakaznica, 49. del baterije, 51. hud veter, 53. mesece na Hrvaškem, kjer se je rodil Ljudevit Gaj, 54. snov, ki je za življenje potrebna; brez nje nastopajo razne bolezni n. pr. skorbut, rahitis.

Navpično: 2. starejša oblika veznika, 3.

Izgubljeni v metežu vojne

Otroci brez očetov in mater, roditelji brez sinov in hčera — V Franciji še bijejo usmiljena srca — Dojenček v kupu razvalin — Mati, ki je izgubila 11 otrok — Rdeči križ lajša begunsko gorje

V vrtincu časa, ki premika državne meje in preoblikuje ljudi, v zmedeni največje poloma, kakršnega je kdajkoli doživela vesela na evropskem kontinentu, smo pozabili na siromake najdenke, nedožne žrtve sedanje vojne, ki so morali ostaviti svoje domove in se podati v begunstvo. Te sirote so otroci.

V centralah za begunce vseh nezasedenih francoskih mest in vasi so razgrnjeni

seznam nesrečnikov,

Imena otrok vseh starosti in stapov, deklic in dečkov, revnih in bogatih staršev iz vseh tistih francoskih provinc, ki jih je vojna obiskala, pomendrala, raztrgala in ugonobila.

Tu je n. pr. 16letna Madeleine, ki je navelič svojo jedva tri mesece staro sestrico na rokah, ko se je izgubila nekje na poti med Metzom in Chalensom. Dekle je bilo nemo od prestanih grozot. Povedala je, da je

pogrešila mater

na veliki državni cesti, ko se je začel sovražni napad izpod neprijaznega neba. Nadalje najde na nekem seznamu štiri brate iz departementa Haute Marne: 14letni André, 12letni Michel, 11letni Francois in 5letni Lucien so sinovi istega očeta in matere. Vse, kar znajo povedati o svoji usodi je to, da so na begu izgubili roditelja »papa et mame«, kakor se izražajo. Bilo je v Chagnyju, kjer sta oče in mati

stopila iz prenapolnjenega vlaka,

da bi zajela malo vode. Vlak pa se je nenadoma začel pomikati dalje, odpelje sinove, roditelja pa sta ostala kdo ve kje... Kmalu nato je vojna vihra zadivila tudi v kraju, kjer os dečki poslednjič videli očeta in mater. Iskali so roditeljev z oglasi in po radiu — brez uspeha. Rdeči križ ne more dobiti nobene informacije, kjer sta ostala in ali sta še živa. A to sta samo dva primera od tisočih, ki kažejo, kako so otroci prišli ob svojo roditeljsko naravno, izmed otrok ni zaradi tega

nihče ostal brez strehe in hrane,

kajti povsod so se navleli veliki nesreči, ki je zadela Francijo, našla usmiljena srca, ljudje, ki so se zavzeli za usodo otrok in jo skušajo ublažiti, da ne bodo nedolžni že v rani mladosti čutili strahotnih krivic tega sveta.

Plemeniti ljudje so v tem položaju pokazali mnogo razumevanja za sirotne begunce. Posebno v srednjem stanu so se našli mnogi, ki so se izjavili pripravljeni, da posvojijo in pohotirajo najdenke, ki so izgubili roditelje zaradi vojne. Nasprotni oblasti pa so se morali obvezati, da bodo

izročili otroke takoj,

če bi se našli njih starši.

Le v redkih primerih je bilo mogoče otroke vrniti svojem. V nekem kraju na jugu Orleansa so n. pr. našli pod kupom razbitih avtomobilov in pohištva dojenčka. Daleč naokrog ni bilo ne duha ne sluha o prebivalcih bližnjih hiš. Očividno so ljudje zbežali ponoči, ko so nemški letalci izvedli neprerakovan bombni napad. V tej zmešnjavi je neka mati izgubila svojega otročka in ga ni mogla več najti. Otroka je po vsej priliki našel neki avtomobilist in ga je vzel s eboj na pot, toda tudi on je moral ostaviti

vozilo z otrokom

ter reševati lastno življenje. Pustil je otroke v vozu. Našli so ga, a imena male deklice ne morejo dobiti še danes ne vedo, kdo in odkod je, če je prišla na svet v Franciji, Belgiji ali na Nizozemskem, v mestu ali na kmetih.

V bolnišnici v Vichyju leži kakšen tucat takšnih najmlajših brodolomcev, ki so jih mimoidoči

pobrali na cestah.

Bili so ranjeni in hudo bolni, vsi so potrebovali nujno zdravniško pomoč. Pod zdravniškim skrbstvom so se kmalu popravili in zdaj iščejo njih roditelje, o katerih nihče ne ve, če še živijo ali če so postali žrtve bombardiranja med 10. in 20. junijem v področju med Marno in Loire. Nekdo je predlagal, naj bi matičke fotografirali in objavili njih slike. Tako bi na Nizozemskem, v Belgiji in Franciji lahko

iskali izgubljeno deco.

Toda kdo ve, če bi bilo otrokom s tem pomagano? Saj je znano, da se glava ter iz-

ZA VROČE POLETJE

nabavite lahka volnena blaga: »fresco«, »tropical«, kangarn itd. pri tvrdki

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA 7.

V zalogi vsakovrstna oblačila za sport, turistiklo, letovanje itd. — Precizni kroji. Solidna domača izdelava.

»Kaj me ščiplješ v bedro — uči me rajši plavati!«
»Saj to delam, in sicer natančno tako, kakor je Pepe počel za mano.«

(»Marc Aurélio«)

raz obraza pri novorojenih naglo izpreminjajo. Tu leži torej več nego dovolj snovi za tragedije, ki so nastale iz neizbežnih pomet usode...

Manj tragični, zato pa nič manj žalostni niso primeri, ko so starši ostali živi in zdaj iščejo izgubljene otroke. V tej zvezi se največ omenja neka gospa A., ki je

izgubila enajst svojih otrok v starosti od 16 mesecev do 16 let. Poslala je bila vse svoje potomstvo k neki prijateljski družini v vinorodni kraj Cote d'Or. Ko so prijatelji bežali, so vzeli otroke s seboj. Zdal sedi mati v Cantalu in objokuje svojo najdražje. Vendar ima malo upanja, da bo otroke našla, medtem ko se druga žena, gospa F., ne more nadejati, da bo kdaj videla svojo edino hčerko, s katero je odšla njena mati, stara naglušna oseba z doma, ko se je začel napad iz zraka. Nič manj obupen ni primer dveh staršev, ki sta poslala svojo edino Renée

v počitniško kolonijo

v Loretu. Ko so tja priletela nemška letala, so se ljudje razkropili na vse strani in danes ni o nikomer najmanjšega sledu.

Če človek samo preleti ogromne množice seznamov izgubljenih francoskih otrok, starih in mladih oseb, se mu pred duševnimi očmi razgrne strahovita podoba množestvenega bega po prašnih cestah proti

Loiri... Toda ni nesreče brez sreče. Primer za to nudi

usoda šestorice otrok iz Epernaya,

o kateri se nedavno poročal neki francoski list. Našli so jih, dečke in deklice, kakor vrbce na strel. V strahu so se tisti drugi drugega na klopi neke železniške postaje. Zbežali so, ko je bomba udarila v vagon ni ga raztrgala na dvoje. Roditelji je namah zmanjkalo. Bili so preprečeni, da st aubita. Otroke so odpredili v neko mesto v Srednji Franciji. Začeli so polzedovati po starših. Slednjic je mednarodna organizacija Rdečega križa izposlovala, da se je našla mati, ki se je po bombardiranju hotela za vsako ceno

vrniti domov,

pa ji niso tega dovolili. In kmalu nato se je našel oče. Lahko si mislimo, kakšno veselje je zavladalo v družini, ko so vsi izvedeli za to srečno naključje. Mati je bila prepričana, da ji je vojna vzela moža in otroke; oče je bil uverjen, da ne živi ne žena ne deca, otroci pa so bili v strahu za življenje svojih roditeljev. To izredno naključje, ki ga je moglo roditi le življenje, je več vredno nego tucat pravic in romanov, v katerih junaki trpijo, ko iščejo in se najdejo le po posredovanju iznajdljive domišljije.

Smučanje na valovih

Najnovejši poletni sport na vodi

Pristanišče Portsmouth

Največja vojna luka na svetu

Že v srednjem veku je Anglija skrbela za gradnjo vojnih pristanišč, ki naj bi nudila varna zavetišča vojni mornarici ter oskrbovalna oporišča za njene ladje v Kanalu so tedaj zgradili sistem luk, ki jih še danes imenujejo »Cinque Ports«. Teh pet luk tvorijo pristanišča: Dover, Romney, Sandwich, Hastings in Hithe. Od vseh teh pristanišč pa je za vojno mornarico danes uporaben samo Dover na nasprotni strani Calaisa. Anglija je na tej točki oddaljena od celine samo 36 km.

V preteklosti, ko se je Anglija nahajala v borbi s Francijo, je imela na južnem in jugovzhodnem nabrežju močna vojna pristanišča Portsmouth, Plymouth in Portland, oziroma, ko je nastopila Nemčija kot tekmeček proti Veliki Britaniji, je zgradila pristanišče v Scapa Floyu na Orknejskih otokih. Tukaj je nemška mornarica po svetovni vojni izginila v hladni grob. Poleg Scapa Flowa sta še dve znani pristanišči za vojne namene: Cromarty na Morey Firthu in Rosyth na Firth of Forthu. Ob koncu svetovne vojne 1918. so se Angličani pobrigali za to, da utrdijo svoja pristanišča na južni obali, predvsem Portsmouth in Južni Angliji. To pristanišče je zanj smoter najhujših nemških napadov iz zraka. Obenem je to največja in najmočnejša trdnjava na morju in največje vojno pristanišče na svetu.

V srednjem veku je bil Portsmouth prometno trgovsko mesto. Šele pod Rihardom Levjesrčnim, ki se je udeležil križarske vojne, se je razvilo v postajo za mornarico. Pod Edvardom IV. v 15. stoletju so začeli v Portsmouthu graditi utrjena oporišča, pod Edvardom VI. pa je bila luka že tako urejena, da je mogla tam stacionirati cela angleška mornarica. Pozeje so pristanišča vedno preurejali in modernizirali.

Portsmouth je danes največje vojno pristanišče na svetu. Ima četr milijona prebivalcev in se razprostira na površini 35 četvornih km. Med Portsmouthom in Wightom je ogromno sidrišče Spithead, ki ima dovolj prostora za vse vojne ladje angleške mornarice. Luka meri v dolžino 6 kilometrov in je pet kilometrov široka. Vhod pa je širok samo 350 m. Portsmouth obsega ladjedelnico Portsea, vojaško četrt ter industrijsko četrt Landport. Nekakšen podaljšek pristanišča je morsko kopališče Southsea, kjer stoji krasna vile. Portsmouth je poleg tega zveza z Gosportom, ki leži na zapadni strani. S to točko ga veže premični most.

Lahko se reče, da Portsmouth nima pomena samo kot vojna luka, ampak tudi kot trgovski emporij vobče, zlasti kot središče za vojno industrijo. Tukaj obratuje velika tvornica orožja, livarna za topove, tu je mnogo ladjedelnic, dokov in postaj za podmornice. Seveda ne manjka velikih kasarn, bolnišnic, šol za pomorščake ter kulturnih ustanov z gledališči, tehničnimi visokimi šolami in knjižnicam. Slove cerkev sv. Tomaža z 12. stoletja ter garnizijska cerkev iz 13. stoletja. Ena najlepših zgradb je admiralska palača.

Portsmouth je zvezan po kopnem z železnico, upravlja ga župan s 14 pomočniki

in 60 svetniki. V Portsmouthu se je rodil veliki angleški pisatelj Charles Dickens, l. 1812, torej v letu, ko je bil Napoleon poražen v Rusiji.

Moč ruskega jezika

Ruščina kot izkaznica za vstop v svetovno kulturo

»Sovjetska revolucija je tako zelo izpremečala razna plemena, jezike in stanove, da je danes pri mladini razlika po narodnosti popolnoma zabrisana — piše I. L. Solonjevič? v knjigi »Rusija v konologiji.« V vsakodnevnem boju za obstanek se nikoli ne pojavlja nasprotje: ruski-neruski. To dejstvo ustvarja izredno važen vzporedni pojav pospešene rusifikacije tujerodne mladje.

Cudno, da sem postal pozoren na ta pojav šele ob svojem pešačenju po Kavkazu. Kasneje sem ta opažanja preveril na temelju spomina in poznejših opazovanj. Bil sem zelo presenečen, da je tako važno in očitno dejstvo šlo neopazno mimo mene.

Kakemu Abarzumjanu je bil ruski jezik njegova novo pridobljena lastnina, takorekoč njegova osvoboditev in te tekovine ne bi nikoli več zamenjal za kakršenkoli separatizem. Ruščina je njegova izkaznica za

65 let zakonskega jarma

V švicarskem naselju Affoltern-sur Albis pri Curihi sta obhajala Anton Bachli-Laubli in njegova žena 65-letnico zakonskega življenja. Možu je zdaj 90, ženi pa 86 let

Ne pijte vode po sadju!

Zaradi takšne neprevidnosti lahko človek umre

V starih časih je veljalo pravilo: Kdor je preveč sadja, dobi kolero! Ali pa: Kdor pije vodo na jabolka, slive in hruške, umre. Ta stvarila so več nego prazne besede, dati morda ne drže brezposolno v vsakem primeru. Toda vsako pravilo pozna izjeme. In tako so časih izjeme tudi tisti, ki greše in pijejo vodo potem, ko so jedli sadje.

Vsko leto na jesen, ko zori sadje, se zgodi, da otroci, pa tudi odrasli, ki bi jim takšne stvari morale biti znane, po uživanju sadja dobe več ali manj hude kolike. Posebno rado se to primeri, če po sadju pijejo vodo. Niso redki primeri, ko se takšna neprevidnost konča s smrtjo.

V bistvu je uživanje sadja, kakor vsakega živila v preveliki meri. Skodljivo. Zlasti velja to za nedozorelo sadje. Zelo dec se napolni z različnimi kislinami, ki mu ne prija. Na nastanek komolike, ki se izražajo v ščipanju ali pa grizli. Težave se pojavijo ne samo po nezrelih jabolkih, hruških in slivah, ampak tudi po nedozorelih kumarah in melonah.

Zato zanima zdravnike že dolgo časa

vprašanje, ali je voda s sadjem prenapolnjenemu želodcu škodljiva? Ali nastopi lahko celo smrt? Kakor smo že povedali, je vsako čezmerno uživanje sadja nezdružljivo, ki se pojavijo, na zavislosti od tolesnega ustroja posameznika. Nekateri ljudje prenesejo vse, lahko se najedejo od sitosti vsega, kar jim dovolijo žep. Drugi pa, ki so občutljivi, tožijo ob vsaki priliki, da tih v želodcu »neka tišči«. Ti so izpostavljeni strašnim mukam, če na sadje pijejo vodo. V želodcu nastane zastrupljenje in posledica tega je, da oteča ves organizem.

Ugotovljeno je, da voda ali pivo po sadju silno škoduje. Seveda ne velja to samo za vodo in pivo, ampak tudi za mleko, kajti mleko na slive povzroči strašne bolečine, ki se lahko končajo s smrtjo. Sadje samo na sebi je zdravo in priporočljivo — za tistega, ki ga prenese. Jeimo torej sadje s kruhom in ne pozabljamo, da nam sadje samo že gasi žejo. Vode pa ne pokušajmo, dokler nismo prebavili sadja, kajti sledi potem nam ni več nevno.

Nevesta prodala ženina

V zakonu pa je prišlo vse na dan...

Pričujoča zgodba, katere epilog se je nedavno odigral pred ameriškim sodiščem v Bostonu, je takšne narave, da razpravlja o nji vsi prekomorski listi.

Nastavljenec pri nekem velepodjetju v Bostonu je bil zaročen ter se je hotel poročiti. Kratko pred poroko pa je prejel od svoje neveste odpoved. Pisala mu je, da ga ne more vzeti za moža. Vzroka ni hotela povedati.

Odpoved mu ni vzela veselja do ženitve. Našel je kmalu nadomestilo, in sicer v osebi prijateljice njegove neveste. Ta ženska je, ko je opazila, da lahko vpliva na mladega moža, ponudila svoji prijateljici odkupnino zanj, in sicer sta se dogovorili za vsoto tisoč dolarjev. Uredili pa sta stvar tako, da je interesentka za ženina plačala

svoji prijateljici sto dolarjev na račun, ostanek bi pa morala plačati v mesečnih obrokih.

Po poroki je prišla mlada žena v plačilne težave. Napočil je rok za pravnomočno prvega obroka — in tedaj je morala žena izdati svojemu možu tajno, kako si ga je prisvojila. Razkrila mu je pogodbu med njo in njegovim prvotno zaročenkom. Na koncu je zahtevala, naj plača ostanek iz lastnega žepa.

Mož je debelo pogledal in se je strašno razburil, ko je videl, da ga je prvotna nevesta zapustila samo zavoljo kupčije. Svojo ženo pa je takoj zapustil in vložil proti nji tožbo za ločitev. Ko bo zakon ločen, o čemer mož niti malo ne dvomi, pravi, da bo stopil pred oltar s svojo prvotno nevesto...

Jubilej dalije

Pred 150 leti je prvič vzcvetela v Evropi

L. 1789 so prinesli iz Mehike v Evropo dalijo, z latinskim imenom dahlia variabilis, katere gomolji proizvajajo tirozin, sredstvo proti kašljemu piku in letos pred 150 leti je na evropskih tleh prvič vzcvetela.

Preden se je dalija udomačila pri nas je trajalo polstotletje. Že v 16. stoletju se v Evropi pojavljajo poročila o tej čudoviti roži, toda šele pred 150 leti se je razcvetela in sicer se je to zgodilo v madriškem rastlinskem vrtu. Njegov direktor je rožo imenoval po švedskem naravoslovcu Dahlu. V Nemčijo pa je prinesel dalijo Aleksander von Humboldt, ki se je l. 1803 povzpel na mehiški ognjenik Jorullo. Na čast petrograjskemu botaniku Georgiju je imenoval dalijo tudi georgino, in tako se je pri nas udomačila tudi to ime zanj.

Dalija je postala za rastlinoslovce hvaljen objekt proučevanja in eksperimentiranja. Posebno holandski vrtnarji so imeli veliko veselje z njo ter so jo vzgajali v najrazličnejših barvnih odtenkih. Kmalu so dosegli nad 200pavst dalije, danes pa kažejo katalogi že 7 do 8000 pavst dalij ali georgin. To število pa se od leta do leta

ta večja in mogoče ni več daleč čas, ko bo raznovrstnost dalij dosegla število 10.000.

Za izredno lepe primerke dalij so se plačevali in se še danes plačujejo visoki zneski. Tako je n. pr. l. 1838 v Franciji nekdo kupil izredno lepo vrsto dalij za 70.000 frankov. Neki drugi ljubitelj cvetja je ponudil v odkup za nenavadno lepo dalijo prstan z dragoceninam demantom. Takšne cene za dalije danes niso več v modi, toda rože te vrste niso zaradi tega nič manj priljubljene. Kdor ljubi lepoto in poezijo, ne more iti mimo dalij.

A NEKDOTE

Hodža Nasredin, turški Paviha, je splezal nekega dne na mošejo svojega rodnega kraja in je napravil obraz, kakor da ga je Alah razsvetlil. Vsi verniki so se zbrali spodaj in čakali z napetim zanimanjem, kaj se bo zgodilo.

»Ali veste, kaj vam hočem povedati?« je zaklical Nasredin.

»Ne«, je zadonelo iz množice.

»Tedad vas moram obžalovati«, je dejal šaljivo hodža. »Kajti tega vam ne bom povedal.« In odšel je.

Drugi dan je bil spet na mošeji in spet je vprašal: »Ali veste, kaj vam hočem povedati?«

»Da«, je zavpila množica, kajti ljudje mu niso hoteli privoščiti druge zmage.

»Tedad ste srečni!« je odgovoril Nasredin, »in meni ni treba govoriti. Spet je odšel.

Ko pa je naslednji dan zastavil isto vprašanje, so bili verniki vendarle prerodeni, pa so hoteli na vsak način zvedeti, kaj mu je na jeziku. »Nekateri vedo, drugi ne vedo,« je bil njihov odgovor.

»Izvrstno!«, je dejal hodža. »Tisti, ki vedo, pa naj povedo tistim, ki ne vedo.« In spet je odšel ter se ni več vrnil.

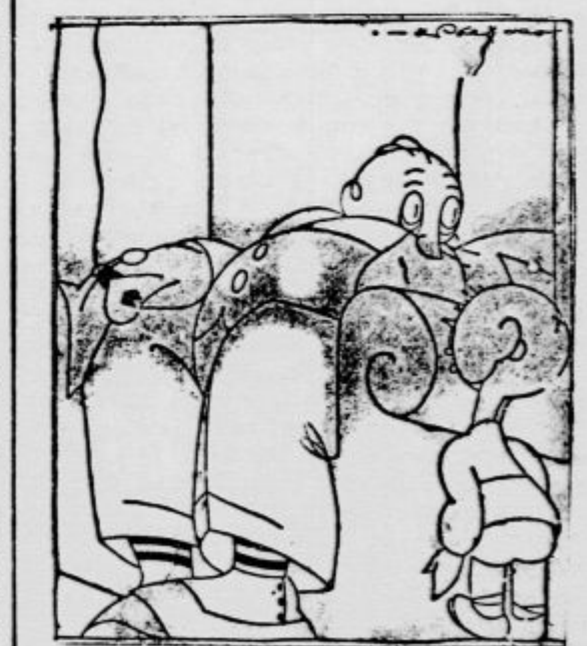
Do najgloblje puščave je prodrli evropski potovalec, v kraj, kamor je pred njim prišel kvečjemu še Karl May, pa brzokone šeta ne. Ves srečen je sedel v taborniku Beduinov, ki civilizacije niso poznali niti po besedi. Vesel je bil tudi sam, da je tej civilizaciji ušel in je občudoval šejkove čudovite vblode.

»Prekrasna žival!« je vzkliznil, ko so mu pokazali vodilno šejkovo žival samico.

»Kako ji je ime?«

»Dal sem ji, o gospod, edino ime, ki je nje vredno,« je odgovoril šejk. »Imenoval sem jo: Greta Garbo!«

VSAK DAN ENA

»Na, Janosek, kako pa je bilo na gosti...«

»Grozno, ti rečem! Dejali so mi, naj pojem, kotkor morem, jaz pa nisem mogel pojesti vsega.«

(»Buen Humor«)

Bombnik, največje letalo na svetu

Letalski general Arnold je dal izjavo, da je dograjeno največje letalo, kar so jih kdajkoli izdelali konstruktorji aeroplanov. Letalo je bombnik in lahko leti iz Amerike v Evropo brez vmesnega pristanka.

Aeroplan je bil izgotovljen v Douglasovih tvornicah v Kaliforniji. Gradili so ga štiri leta. Še v teku tega mesca bo izročen prometu. Zenejo ga štirje motorji, ki imajo skupno 4000 k. s. Trup letala meri v dolžino 37 m, razpetina kril znaša 69 m. V letalu sprejmejo tanki lahko 5000 l bencina. Bombnik je oborožen s topom, kakršnega nima noben aeroplan na svetu. Posadka nove zračne pošasti bo znašala 10 mož.

INSERIRAJTE V „JUTRU“

NAŠA ŽENSKA STRAN

Nekaj misli o draginji

Nisem nikak gospodarski strokovnjak, niti ne dosti gospodinj, a čisti so že takšni, da dandanes ne moreš spregovoriti besedice z nobeno žensko in že skoraj z nobenim moškim ne, ne da bi začeli govoriti o tej čudni pošasti: draginji.

Ko se je lani začela vojna, smo vsi zmagovali iz glavo: težko za kolonialno blago. Kave ne bo, čokolade ne bo, riža ne bo, tekstilno blago bo dražje... Naše sluttje so se kmalu uresničile: zmanjkalo sicer zaenkrat še ni veliko stvari, a cena kavi je narasla, pri isti kvaliteti, n. pr. od 100 din za kg na 108, čokolade od 40 din na 60 din, riža od 12 na 14—15. Za dobro volno blago se ljudje trgajo, ker ga zmanjkuje in novega ne bo, volne za razne pletenine zmanjkuje in če nisi nakupil z začetka raje preveč kot premalo, se ti zgodi, da prideš v trgovino po malo več volne, da dokončaš zadnji rokav, pa ti ljubezljivo povedo, da take volne že dolgo nimajo več in je tudi več ne bo, in tako ti ostane žemper brez rokava ali obleka brez prednika ali kakor koli že. In kotenina, tisto blago, ki je najbolj potrebno pri oprani najmlajšega naraščaja, se je podražila za celih 100% in več, tako, da je otroček letos še enkrat dražji, kakor je bil že lani. Pa vse to je človek še nekako razumel krivi se pač ti presneti Angleži, ki delajo blokado, in konec koncev homo pač pili mleko namesto kave, dajali otrokom, ki tako stvar potrebujejo, sladkor namesto čokolade, in riž je luksuz — saj imamo zdroba, šeprenčka, kaše — in oblačili se bomo pač v staro.

In res, z mlekom in slakorjem bi se lahko držalo. Sladkor, ki ga doma baje dovolj pridolamo, je sicer od nekada pri nas dva-do trikrat tako drag kot v drugih državah, pa tega smo se že nekako navadili... A glej ga spakta: mogle vendar imamo dovolj, še za izvoz je imamo, pa čude čudno: cena raste v nedogled. Lani se je bila krušna moka po 3 ali 3,5 din za kg, letos je po 5,5! In kaj je še huje — te krušne moke kratkotalno ni! Samo najboljša je še ostala, se zdi, dvojna nularica, in če hočeš tako, moraš pač tudi več plačati: namesto 4,25 din, kakor lani, po 6,5 din; in grožijo, da bo cena še višja — če bo moka sploh kaj... In tu se lahk začuden sprašuje: kdo pa je tega kriv? To je vendar domači proizvod, in nobena blokada ga nam ne odjemlje... No, pa bomo pač živeli kakor ujetniki v starih časih, ob kruhu in vodi... a pogled, kruh se dela iz moke in — ne, podražil se ni: toda struica, ki je prej tehtala pol kile, tehtala sedaj 30—35 dkg! Kaj pa krompir, ta hrana naših revežev? Sedaj je čas zanj, lani je bil po dinarju ali polin dinar o tem času; bomo pa jedli krompir. Pa mi je bil prijatelj služkinja povedala čudno vest, da krompirja na trgu skoraj ni, samo dve ali tri so ga imele, okrog njih so se gnetle gospodinj in se teple za krompir, ter ga kupovale po — 3 din kg! Pri tem so si strahoma pošepetevale: doma ga drže, da ga bodo pozimi prodajali po 5 din za kg! Bog ve, ali je to samo zlobno natolcevanje?

Kaj pa meso in jajca? No, meso je domači proizvod, ki ga izvažamo in imamo menda zato sedaj kar tri brezmesne dni v tednu, ne glede na to, ali smo zdravi ali bolni, in govedina, tisto še najcenejše meso, je namesto po 10 zdaj že po 16 din kg. Teletine, ki jo potrebujejo če imaš bolnika v hiši, pa itak komaj dobiš... Jaje je bilo lani o tem času včasih tudi po 17 za kovača, letos jih več ko 12 ne dobiš...

In maščoba? Mast, maslo, olje? V šoli, kot se spominjam, so nas učili, da mora človek imeti za prehrano beljakovine, ogljikove hidrate, maščobe, vodo, soli, vitamine. Maščobe so torej tudi potrebne, vsaj do neke mere. Kako pa je s tem? Mast je namesto po 22 po 25 din za kg, kar bi ne bilo tako hudo. A naenkrat izgine s trga, tako, kakor krompir — kar na lepem je ni! Maslo je namesto po 28 po 40 din, in olje liter namesto po 16 — po 42! Vsaj danes sem ga dobila po tej ceni, kakor bo jutri, še itak ne veš. Pa je čudno še to: to so cene v Ljubljani. Nekaj moja sreč-

nejša prijateljica pa je bila na počitnicah v majhnem kraju, blizu Ljubljane, in je plačevala maslo, po 24 din! Seveda kvaliteta menda ni bila povsem ista, a vendar! Torej ne pomeni ravno popolnega pogina proizvajalca, ako daje maslo ceneje? (Moram namreč omeniti, da ga ni dobila po tej ceni pri kakih dobredelnih ustanovih!) Da olje? So ljudje, ki jim razne prebavne motnje ne dajo prebaviti masti, marveč potrebujejo olja. Naše cene poznamo. Pa vprašam ondan svojo sorodnico iz sosedne banovine, po čem ga plačuje. Malomarno mi odgovori: »Po 20 din, mislim, ali je bilo 24?« Kar vrglo me je pokoncu. In sedaj naj mi kak gospodarski strokovnjak razloži, kako je v isti državi, brez carinskih mej, mogoča taka razlika v ceni? In danes sem zvedela še bolj čudno stvar: v sami Sloveniji, v istem kraju, je bilo olje istočasno v eni trgovini po 28, v drugi po 36 din liter! Kako se reče temu?

A ne smemo gledati samo cene, pogledajmo še plače. Realna mezda, pravijo, da ni odvisna samo od vsote denarja, ki ga dobiš, temveč od tega, kar za ta denar lahko kupiš. To ve brez teorije vsaka gospodinja. Cene so torej višje — kaj pa plače? Zares penekod so višje. Nekatera podjetja

so povišala delavcem in nameščencem plače za nekako od 6—16%. In celo država je nekaterim (ne vsem!) svojim nameščencem povišala plačo za različne vsote. A cene so žal narasle za dobro tretjino!

Pa moram nehoti pomisliti na novi razred, ki ga pred lanskim letom še nismo imeli: to so družine vpoklicancev. Tiste družine delavcev, dinarjev, obrtnikov, karterih rednik so pri vojakih po mesec dni, dva mesca, tri mesce, pet mescev... Te dobivajo podpore. (Če jih dobiš!) V največjem mestu Slovenije, v prvem draginjskem razredu, znaša ta podpora za ženo 150, za otroka 80 din — na mesec. Sedaj ima torej žena pred seboj lepo izbiro: ali hoče plačati iz tega denarja stanovanje, da je ne postavijo na cesto, ali hoče kupiti otrokom vsak dan kos kruha, ali nemara rajši kapljico mleka? Eno ali drugo ali tretje seveda — za vse naenkrat bi ne bilo zadosti. In tisti žene, ki leže na porodu, z novorojenčkom in kupom starejših otrok?

Draginja se tiče nas vseh. Kako bo z njo? Ali res ne bi moglo biti dovolj in poceni kruha, krušne moke, krompirja, masti, ali — ali se bodo naše oblasti zadovoljile z ureditvami in ukazi, ki ostanejo na papirju, ali bodo celo dejansko kaj ukrenile v ureditvi teh preudnih razmer?

O. G.

Po ženskem svetu

Potujoče gospodinjske šole

V vaseh okoli Valjeva so lansko leto priče delovali potujoče gospodinjske šole. Njihovo delovanje je za prosvetni in gospodarski dvig vasi izredno velikega pomena. Pregovor pravi, da žena podpira tri ogled v hiši, ni torej vseeno, ali je to neuka, nepismena ženska, ali pa je to kmetica, ki zna čitati, pisati in računati in se marsikaj drugega. Žena ima tudi veliko večji vpliv na vzgojo otrok, saj ima ves dan opravka z njimi, dočim jih morda vidi le zjutraj in zvečer. Da bo pa svojim otrokom lahko nudila kaj koristnega, jih česa naučila, se mora najprej sama učiti. Vsaka domačija na vasi, kjer gospodinja pismena ženska, se lahko smatra za gospodinjsko šolo v malem, najboljšo in najbolj zanesljivo šolo, ker se v njej otroci uče in vzgajajo že od malega.

Tedaj v potujočih gospodinjskih šolah trajajo po 6 mesecev. Ko šola konča svojo nalogo v eni vasi, se preseli v drugo, kjer jo ponavadi že težko pričakujejo. Dekleta,

ki ne znajo pisati, se tu naučijo tudi pisanja, čitanja in računanja. Tiste pa, ki so končale osnovno šolo, si tu še osvežijo znanje iz zemljepisa, učijo se lepega vedenja in higijene. Posebno pozornost imajo svačajo stvarim, s katerimi bodo imela dekleta kot bodoče gospodinj največ opraviti. To je predvsem mlekarstvo, kokučereja, svinjereja, povrtinartstvo, sadjereja itd., učijo se spoznavati robo, negovati otroke, vodijo pa tudi borbo proti pretrganemu vplivu mode ter propagirajo narodno nošo in narodni vez. Za časa šole so učenke praktično zaposlene s pripravljanjem zimске zaloge. Vsaka mora kaj pripraviti za svoj dom.

Živahno je v teh šolah, kjer se nahajajo 15-letna dekleta poleg tridesetletnih poročenih žen, vse enako željne znanja. Izkazalo se je, da fantje veliko raje snubijo dekleta, ki so obiskovala gospodinjsko šolo, čeprav nimajo nobene dote.

kocke dušimo s sladkorjem in cimetom, iz grozda posmukamo jagode in jih posladkamo. Košarice nadevamo tako, da vlagamo menjaje po pol žlice sadja, vmes rozine, orehe itd.

Večerja: Jajčni krokoti solata jabolčni pire.

Jajčni krokoti: Iz 4 dkg masla, 4 dkg moke napravi prežganje in ga zalij s četrt litra mleka, vse naj dobro prevre. Hladnemu primešaj 6 do 8 trdo kuhanih, sesekanih jajc, sol, poper, zelen petušji, žilico zribanega sira. Oblikuj zrezke in jih speci ali napravi klobasice, jih posmaži v jajce, povaljaj na drobtinah in cvrči.

Jabolčna kaša: Jabolka prereži na pol, očisti peške in jih skuhaj, očedi in pretlači. Kaši primešaj sladkor, rum, limonin sok, ako je pregesto zalij z jabolčno vodo. Za kašo lahko uporabljaš drobna, cenena jabolka.

Če povabimo koga na čaj, lahko naredimo mikadov kruh. Sestavine: četrt kg sur. masla, 5 sardel, 12 dkg šunke, 10 dkg prekajenega jabolka, 1 dkg pistacij, 10 dkg teletje pečenke, 4 do 5 kislih gob ali kumare, 2 trdo kuhani jajci in pol kg težka ržena struica.

Maslo penasto mešaj, pretlači sardele, šunko nareži na kocke, prav tako jezik, pečenko, gobe ali kumare. Pistacije sesekaj, jajca pretlači. Struico izdolbi in nadevaj z maslo in izgaod olupj truplj uvoapetu z olupj jo in pusti stati čez noč.

Nogavice nekda in zdaj

Dolge svilene nogavice niso bile vedno privilegij ženskega spola. Moški so se jim odrekli šele v začetku 19. st. Pred nekaj desetletji so imele dolge ženske nogavice 475.000 zank in pletli so jih stroji z 26 iglami. Z roko izdelana nogavica, ki jo pletemo s petimi iglami, ima komaj 23.000 zank in potrebujemo zanjo približno 425 m niti. Moderni stroji za nogavice pa imajo okoli 600 igel in danes ima ženska noga-

To bi bila ne samo najidealnejša, marveč tudi najbolj človeška dostojna rešitev otroškega skrbstva.

Ali se dajo ti načrti izvesti?

Seveda, toda le s pomočjo vseh, ne samo posameznikov. Ko bo slehernega človeka zanimala usoda otroka brez staršev ali iz revne hiše, tedaj bo vprašanje otroškega skrbstva odpadlo samo po sebi. Reševati to vprašanje v danih razmerah pa ni lahko. Z denarjem, ki ga banovina in občine plačujejo rejnicam za vzdrževanje dojenčkov, bi lahko vzdrževali domove za dojenčke in otroke. Denar za zidavo bi seveda morala prispevati država. Imamo pa tudi več sto humanitarnih organizacij in društev, ki lahko dele podpore potrebnim le po kapljicah. Če bi se ves ta denar zbral v skupni fond, bi danes že imeli več kot preveč otroških domov. Izprva bi na ta način res omogočili človeka dostojno življenje res samo nekaterim, toda postopoma tudi vsem ostalim.

Vprašanje dojenčkov in otrok, ki jih starši ne morejo sami vzdrževati, je treba rešiti na ta ali oni način, in sicer čim prej. Kajti vsak teden potrkata ena do dve materi zamen na vrata Dečjega doma in to samo v Ljubljani, a še vedno je število otrok, ki žive v največjem pomanjkanju, izredno veliko. Kako naj iz njih postanejo koristni člani družbe, ko jim je ta v njihovi najnežnejši mladosti zaprla vrata pred nosom in jim ni dala tega, kar za svoje življenje neobhodno potrebujejo — hrane in zavetja?!

M. G. K.

Prvovrstne damske

vica okoli 2 milijona zank. Za moderno svileni nogavico porabi danes stroj do 4.8000 m niti.

Otrok potrebuje družbo otrok

Potepanje otrok je poglavje, ki zadaja včasih materam izredno velike skrbi. Poskusile so že vse mogoče, da bi priklenile otroka na dom — a vse zaman. Ob prvi priliki, ki se mu bo nudila, bo otrok odnesel pete.

Kaj ga žene z doma? Odgovor je kaj preprost: potreba po družbi drugih otrok. Otroci se doma, kjer so sami odrasli, počuti osamljenega. Nemogoče mu je, da bi bil ves dan sam, ves dan v družbi ljudi, ki žive v nekem drugem, njemu tujem svetu. Potrebna mu je družba njemu ravnih in ta potreba je tako močna, da vse kazni nič ne pomagajo. In prav je, da ga pustimo med druge otroke. Res je, da slabo vzgojeni otroci niso najboljše družina za njih vendar je običajno

kroje po meri

dobite v modnem salonu

ROZMAN JELKA
CESTA 29. OKTOBRA (RIMSKA) št. 23

škodljiv vpliv enega otroka na drugega manjši od koristi, ki jo imajo otroci, če se družijo med seboj. Starejši otroci se navadno pogovarjajo tudi o tem, kar so se učili v šoli in v teh pogovorih se marsikaj nauče boljše kakor v šoli. V krogu drugih otrok postanejo nesebični in družabni. Zaradi tega puščamo otroke, naj se družijo, kolikor je to le mogoče.

Razstava slik van Gogha v Rotterdamu

Ob petdesetletnici smrti umetnika Vincenta van Gogha bodo priredili v Rotterdamu umetnostno razstavo z deli, ki jih je van Gogh naslikal v Brabantu. Razstava van Goghovih del bo obenem prva umetnostna razstava v Rotterdamu izza sedanje vojne.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Jesenski kostumi

Saj veste, kako je jeseni: v sami obleki vas zebe, pod plaščem pa vam je skoro prevroče. Prav kakor pomlad je tudi jesen idealen čas za kostume, le da so jesenski kostumi zaradi bližajoče se zime bolj temni, bolj topli in vse bolj umerjeni v kroju. Zlasti letos dobiva ta za jesen značilna umerjenost že nekam resno obelje — kar je povsem razumljivo z ozidrom na čas, v katerem živimo. O potratnih širokih krilih skorajda ni mogoče več govoriti — vsa krila so se občutno zožila, če ne za drugo, že zavoljo prištednje na blagu. Pri jopicah je po večini opaziti klasično obliko, ki ne pride tako hitro iz mode. Iz te prvotne oblike izhajajo potem razne inačice, ki se izražajo v skromnih in preprostitih podrobnostih kakor so: dečji ovratnik, večji ali manjši žepi, stranski šivi, zavezan opek pas itd. Tudi razni krzneni okrasji se novim toplim kostumom prav lepo podajo. Tu mislimo predvsem na majhne krznene ovratnike, krznene pentlje ali krznene žepe.

Samo in stisnemo z ozko progno iz blaga, ki jo postarani zavežemo v enostavno pentljo (4. skica).

Jopico z zaokroženimi robovi in s stranskimi šivi, ki takisto zaokroženo prehajajo v žepe, okrasimo z okroglo pentljo iz kratkodlakega krzna. Krilo je povsem enostavno (zadnja skica).

Vaša hčerka je prerastla obleko

»Tale jesenska obleka iz lahkega volnenega blaga je še čisto dobera, ste morda oni dan vzdihovali, ko ste karlarasto, progiasto ali enobarvno oblačilce obračali v rokav. Samo prekratka je — in ni nič več nima roba, da bi jo mogla podaljšati...« Dekletce se je pač potegnilo v dolžino, kupiti bo treba novo obleko in sedaj je takšna draginja! Toda nemara se da iz obleke še kaj napraviti. Ne zavrite je še. Če ne drugače, si lahko pomagata z blagom druge barve, ki ga spretno vstavite v obleko, da ne bo videti kakor nerodno reverjan del! Iz novega blaga lahko na primer ukrojiš oplenik in če so rokavi prekratki, tudi rokave. Na ta način takoj podaljšate obleko najmanj za pet prstov — in to bo zadostovalo vsaj za eno leto. Tudi iz barvaste volne lahko napletete k stari obleki nove rokave, obleko samo pa podaljšate s širokim pletenim pasom, ki ga vstavite v život. Zaradi skladnosti izdelate še enak pleten ovratnik (skica).

Eno uro v Dečjem domu

Skoraj ne mine teden, da ne bi potrkala na vrata Dečjega doma Kraljice Marije uboga mati. V svojih šibkih, od poroda še onemoglih rokah drži pet do šest dni starega dojenčka in prosi za sprejem. Ni treba spraševati. V devetindevetdesetih primerih od tega uganeš z gotovostjo: mati, ki prosi za sprejem, je doma od nekod iz revirjev, iz kmečke bajte ali iz sobe za služkinje. Običajno je otrok nezakonski. Če ima mati srečo, jo z otrokom vred sprejmejo. Toda imeti mora res srečo, kajti izmed štiridesetih postelji jih je brezplačno na razpolago komaj dvajset. Kredit je omejen, ne smejo ga prekoračiti, in tako se zgodi, da po ena do dve materi vsak teden zamen trkata na vrata Dečjega doma. Tako odide vsako leto okoli osemdeset mater z otrokom izpred vrat Dečjega doma v neznan usodo. Sreča v Dečjem domu sprejete dojenčka traja komaj dva do tri mesece. Najprej leži otrok 8 dni v izolirnici in če se izkaže, da je zdrav, ga premešajo v eno izmed svetlih skupnih sob za dojenčke. Prezgodaj rojeni in šibki otroci imajo soto zase. Na njihove postelje so pritrjeni posebni ogrevalni aparati, s katerimi dovajajo dojenčkom potrebno toploto.

Dojenčki v ljubljanskem Dečjem domu so pod stalnim nadzorom zdravnikov in 7 do 10 seater negovalk. Ki vestno pazijo na otrokovo zdravje in njegov razvoj. Skoz njihove skrbne roke gre letno približno 400 dojenčkov.

In potem?

Večina otrok, ki nimajo doma in nikogar, ki bi zanje skrbel, pridejo iz doma k rejnicam ali v otroške domove. Rejnice se v splošnem ne obnesejo. Včasih dobijo dojenčka, ki je pri rejnici, že po nekaj tednih vsega bolnega in shujšanega nazaj. Kajti rejnica je običajno revna ženska, ki ni bogve kako poučena v negi dojenčkov in ji je skrb za otroka samo vir dohodkov. Kasneje, če otrok pri rejnici odraste, ga neštetokrat že v najnežnejši mladosti silijo k težkemu delu in ga izrabljajo kot delovno moč, na kmeth največkrat kot pastirja.

Če bi zasledovali življenjsko pot teh drobnih bitij, ki prihajajo v Dečji dom, z golim nagonom po življenju, bi videli, koliko njihovih zavestnih hočenj jim je ubila usoda zgol zato, ker jim je stala pri rojstvu ob postelji — beda.

Ali se da olajšati usoda vsem tistim dojenčkom, katerih matere plaho trkajo tedno za tedno na vrata Dečjega doma?

O da, potrebovali bi le denarja, da bi povečali dom tako, da niti enega dojenčka ne bi bilo treba zavrniti ter da bi lahko ostal v domu vsaj do šestega meseca, to je do tiste dobe, ko se otrok navaja na mešano hrano... Potrebovali bi le denarja za domove, kjer bi bili otroci do 14. leta pod stalnim nadzorom našašč za to izvežbanih ljudi, nakar bi se učili krkšne obrti, nadarjeni pa bi šli naprej v šolo.

Najugodnejše cene priznanih
Ardie in Horex
 MOTORJEV in vseh REZERVNIH DELOV
 le pri trvdki
J. Praprotnik, Domžale
 na velesejmu, paviljon G

PARNI STROJ

polstabilen, rabljen, v dobrem stanju, 75-150 HP
 s 2 cilindroma in pregrevalcem (Überhitzer)
KUPIMO ZA TAKOJ.
 Obširne ponudbe s ceno na: LJUBOMIR
 S. STEFANOVIČ Smederevac, Veliko Gradišče
 na Dunavu.

PHILIPS

SPREJEMNIKI 1940/41

S O D O S P E L I

OGLEJTE SI JIH PRI TVRDKI

H. SUTTNER, LJUBLJANA

PHILIPS RADIO ZASTOPSTVO

Aleksandrova c. 6

Telef. 34-70

Vinko Kukovec

nasl.

mestni tesarski mojster
 in lesni trgovec

Celje-Lava 7 — Tel 242

Izvršuje
 vsakovrstna tesarska in
 stavbna dela.

Avto Šolman & Co.

CELJE

Mariborska 5 — Tel. 241

zastopstvo avtomobilov Opel Blitz,
 zaloga starih avtomobilov in novih
 gum.
 Vsem Opel avtomobilistom se priporoča
 za naš Opel service!

Posetniki velesejma obiščite renomirano restavracijo

„Pri Sestici“

Prekrasen vrt - Udobni notranji prostori - Pristna
 vina - Prvovrstna kuhinja - Cene zmerne - Postrežba
 solidna. Ana in Albin Izlakar

Kokus tekači

za hodnike in stopnišča
 v vseh barvah v zalogi
 pri Sever Rudolfski
 Ljubljana, Marijin trg 2.

Trstje

za strope
 iz najboljšega
 materiala, veza-
 no s pobakreno
 žico izdeluje in
 dobavlja

Jos. R. Puh, Ljubljana
 ZALOGA STREŠNE LEPENKE
 Gradaška ulica 22. Telefon 2513

Orožarna J. Pastuović
 Zagreb, Jurišićeva ulica 1

Orožje za lov, sport in ohrambo, lovsko-sportske po-
 trebnosti in razne novosti. — Katalog 4 z novim ce-
 nikom 6 poljemo vsakomur priporočeno, kdor nam
 pošlje din 10.— kateri znesek vrnemo pri naročilu din
 300.— Za sam cenik št. 6 je treba poslati samo din
 3.— v poštini znamkah. Po povzetju kataloga ne po-
 šiljamo.

Inserirajte v »Jutru«

V petek zvečer je dotrpela naša

Božica

Pokopali jo bomo danes ob 5. uri po-
 poldne.

Velike Lašče, 1. septembra 1940.

Družine:

Štibler, Pucelj, Ilgo,
 de Costa, Andolšek

Vodovode — Kleparska dela — strelovode

Vam napravi solidno in po konkurenčni ceni ter izvršuje tudi
 vsa popravila. Zahtevajte ponudbe in proračune!

DOLŽAN FRANJO — CELJE
 ZA KRESIJO 4. Telefon 245

AVGUST ŠTOK

CELJE, Aškerčeva ulica št. 8

Splošno kleparstvo — Vodovodne instalacije. — Sanitarne,
 toplovodne in strelovodne naprave, kritje streh, zvonikov itd.
 TELEFON št. 218.

Otomane

ima v zalogi
SEVER — Marijin trg 2
 Modroce vrhnje pod Din 180, spodnje
 260, dobre posteljne odeje od Din 135 dalje. Prepričajte se sami!

ŠKODA

nadaljuje nemoteno svoj program

DOBAVLJA:

Celotne električne centrale in njih dele - Celotne industrijske napra-
 ve, posamezne dele in pomožne naprave - Železne konstrukcije in trans-
 portne naprave vseh vrst - Gradbene stroje - Vozila - Obdelovalne
 stroje - Precizno orodje - Lite in kovane dele v vseh velikostih itd.

SERIJSKI IZDELKI SO V JUGOSLAVIJI VEDNO V ZALOGI

Obiščite nas na ljubljanskem velesejmu v paviljonu G ali pa na zagrebškem velesejmu v češkem paviljonu

Generalno zastopstvo škodovih zavodov:

JUGOŠKODA

ZAGREB A. D. BEOGRAD

Prodaja elektromotorjev v Ljubljani: L. PAULIČ Prodaja avtomobilov v Ljubljani: E. ROSA

P I V O

LEŽAK

in

BOK

iz

pivovarne UNION v Ljubljani

se najbolje priporoča

PORTLAND CEMENT

- je najpopolnejši in najbolj ekonomičen grad-
- beni material, ki ustreza vsem zahtevam
- moderne gradbene tehnike in omogoča
- izvajanje najdrznejših stavbnih kon-
- strukcij in najraznovrstnejših izdelkov

CEMENT A. D.

LJUBLJANA — BEOGRAD — ZAGREB — SPLIT

ZAHTEVAJTE ŽIMO SAMO Z ZAŠČITNO PLOMBO
STERILIZIRANO

ZADRUŽNA TOVARNA ŽIME D.D.

STRAŽISCE

NAŠA ŽIMA JE
 HIGIJENSKO OČIŠČENA IN
 STERILIZIRANA NA PARI 115°C. NE DIŠI.
 JE BREZ MAŠČOBE IN FERMENTOV, PO CENI.

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE!

Najnovejši otroški in igračni vozički, dvokolesa, šivalni stroji,
 prevozniki, tricikli, pnevmatike. — Ceniki franko!

TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovska 4

Stroje za obdelavo lesa!

t. j. za mizarstvo,
 kolarstvo itd. ter
 žaginske naprave —
 DOBAVI slej ko
 prej v najboljši
 izvedbi trrdka

PETER ANGELO, d. z o. z.
 LJUBLJANA — MIKLOŠICEVA 30
 (Vhod Pražakova 8/1)

Velesejem — Paviljon „F“

MOSKII
 Pri spolni nesposobnosti, pri spolni
 slabosti, poskusite hormone
 pilule

HORMO-SEKS
 Dobivajo se v vseh lekarnah. 30
 pilul 34 din, 100 pilul 217 din, 300
 pilul 560 din. Zadržite samo
 prave in originalne HORMO-SEKS
 pilule! Po post. diskretno razpo-
 šilja

Lekarna Bahovec, Ljubljana.
 Glavno skladišče: Farm. kem. la-
 boratorij »VIS-VISIT« Zagreb,
 Langov trg 3.
 Ogl. reg. 8. br. 5646-36

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

Razstava pohištva v Št. Vidu

v lastnih prostorih tik zadnje tramvajske postaje

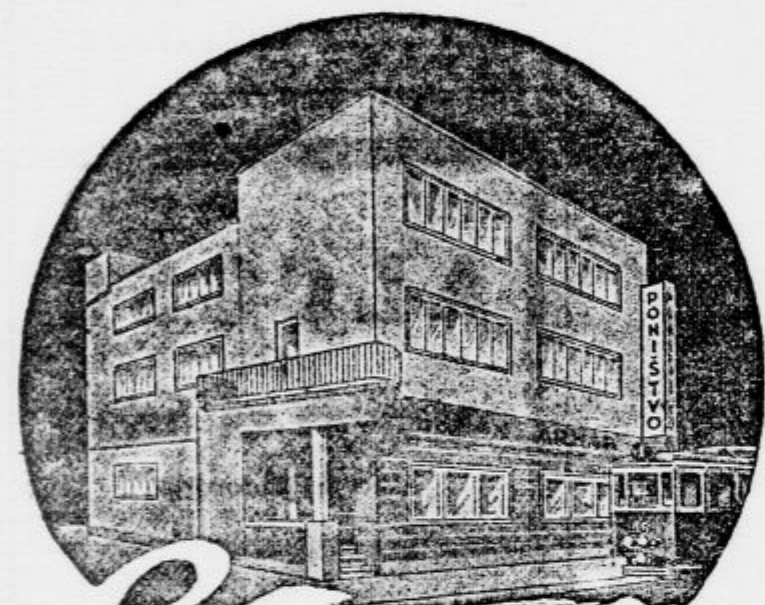
Ogled brezplačen

Velika izbira: jedilnic
 stilske sobe,
 narodni slog,
 moderne oblike

spalnice
 kuhinj

po lastnih načrtih.

UGODEN NAKUP — KVALITETNO BLAGO.

Erman & Arhar

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljen: **Zgodbe brez groze**
 Klabund: **Piotr-Rasputin**
 Ravljen: **Črna vojna**
 Thompson: **Šivko**
 Majerjeva: **Rudarska balada**

Broširana knjiga: din 10.-
 Vezana knjiga: din 15.-

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
 KNAFLJEVA ULICA 5

STANCE

Javoršek Ignac
 CELJE
 STROJNA MEHANIKA
 Izdelovalnica specialnega orodja, šnitov,
 štanc, orodja za vlečenje vseh
 vrst kovin in papirja, modelov za
 prešanje umetne smole itd.

Mariborska cesta št. 5.

ŽOLČNI KAMENČKI

Znani SALVAT OAJ proti
 žolčnim kamenom in boleznim
 žolčnega mehurja se
 dobi pri glavnem zastopniku
 Lekarna pri Sv. Ivanu, Za-
 greb, Kaptol 17. — Zastonj
 pošljemo prospekte o zdrav-
 ljenju.

O. L. S. št. 27870-1936 Ra 5487

Naročniki „Jutra“
 so zavarovani
 za din 10'000

M.A.N.
 MASCHINENFABRIK AUGSBURG-NÜRNBERG-A.G.

DIESEL MOTORJI
 stabilni in brodski

PLINSKI MOTORJI
 SAUGGAS — na sesalni plin

Zahtevajte ponudbe od zastopnika!

M.A.G.
 ZAGREB Varšavska ul. 11

Najnovejše znojnice
 patentirane in zakonsko zaščitene.
 Znojnice so brez gumij, higienske
 in praktične ker vpijejo pot ter so
 pralne.

Zato zahtevajte samo AER potnice.
 Dobijo se v vseh boljših trgovinah.
 Naročila sprejema AER, Ljubljana,
 Novi trg 5/II.

Najnovejše mesečne obveze
 patentirane in zakonsko zaščitene.
 Zložljivi krog, praktičen z ozirom
 na pranje, prijetna uporaba, Posebno
 blago, ki dobro vpija.

Dobi se v vseh boljših trgovinah.
 Naročila sprejema AER, Ljubljana,
 Novi trg 5/II.

Pozl na AER znak!
 Glej VELESEJEM, Paviljon H 302.

Mamice!

Veselite se Vas in družino pri-
 nesete naši vozički najnovejših
 modelov.

Velika izbira koles.
 Prodaja tudi na obroke!

TEHNIK Banjal
 LJUBLJANA MIKLOŠICEVA CESTA 20

VAŽNO OPOZORILO

mojim odjemalcem, gostilničarjem in restavratorem.

Ker imam še velike zaloge starega vina za dobivanje BERMETA, bom mogel za sezono 1940/41 postreči svoje cenjene odjemalce še po starih nepovišanih cenah 13 din liter, originalno BERMET-VINO z Fruške gore. — Ker ne vem če bom mogel osebno obiskati vse svoje prijatelje, jih tem potom prosim, da mi pravočasno sporočijo svoje potrebe.

B. MARINKOV
 LASTNI PROIZVOD BERMET VINA
 Sremski Karlovci — Fruška gora.

KREDITNI ZAVOD
 za trgovno in industrijo
 LJUBLJANA

PREŠERNOVA ULICA št. 50.
 TELEFON: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84
 Brzojavni naslov: KREDIT LJUBLJANA.

Podružnica: BEOGRAD — UZUN MIRKOVA UL. 10.
 Telefon: 29-154
 Brzojavni naslov: KREDIT BEOGRAD.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjuri in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic, kuponov, nakazila doma in v tujino, safe-deposits itd.

Čateške toplice

pošta Brežice ob Savi. Najbolj vroči (59° C) radioaktivni vreli dravske banovine. Sezona od 1. maja do 30. septembra, v pred- in posezoni znatni popusti. Prospekte razpošilja uprava toplice.

Zdravilo se z neprekosljivim uspehom boleznim: Visoki krvni pritisk (hipertenzija), revmatizem sklepov in mišičevja, vnetja, protin, nevralgicno trganje in predvsem išias, nevrastenija, poškodbe kosti, ohromelost, kronični eksudati in vnetja, ženske bolezni in drugo.

Rekonvalescenti, slabotni in slabokrvni najdejo tu svoje izgubljeno zdravje.

V vseh paviljonih beogradskega sejmišča se bo vršil

BEOGRAJSKI JESENSKI VZORČNI SEJEM
 od 7. do 16. septembra 1940. leta

Na sejmu bodo zastopane vse stroke: tekstil, usnje, papir, pohištvo, glasbeni instrumenti, kovina, stroji, motorji, aparati, elektrotehnika, optika, radio, poljedeljski stroji, stavbarstvo, kemija, steklo, porcelan, galanterija, prehrana, alkoholne pijače, knjiga, propaganda in reklama.

POPUSTI 50% NA ŽELEZNICAH IN BRODOVIH.

Pri odhodu treba kupiti celo karto z žolnim blanketom za znižano vožnjo, ki je potrjen na sejmišču in daje pravico za povratek z isto karto, ki jo je treba shraniti!

Železniško-carinski, špedicijski in transportni zavod za industrijo in trgovino

SLOVENIA TRANSPORT

EKSPOZITURE: Jesenice, Rakov, Maribor, Sušak. — Zastopstva in korespondenti v vseh industrijskih in trgovskih centrih v tuznem inozemstvu

Josip L. Šilih

3rzojav. naslov: SLOVENIA-TRANSPORT. Telefon 27-18, 37-18, carin. pisarna 37-19, stanovanje 24-19

IZVOZ

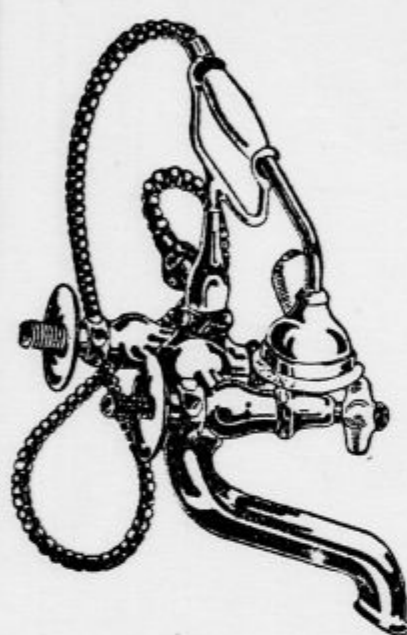

UVOZ

Špedicija - Mednarodni transporti - Odprema robe po kopnem in po morju preko raznih tu- in inozemskih pristanišč. Zbirni promet za tu- in inozemstvo - Reekspedicije - Strojni transporti - Carinska špedicija - Oskrba uvoznega, izvoznega tranzitnega ocarinjenja ter raznih dovoljenj za carine svobodni in znižani uvoz. — Skladišča - Prevozi - Avtotransporti - Preselitve s pobištvenimi vozovi - Inkaso faktur in povzetij - Železniško carinski, tarifni in revizijski biro. Kontrola tovar. listov in carinskih deklaracij - Reklamacije - Rekurzi - Transportni proračuni - Železniško-tovorninske in carinsko-tarifne informacije - Oskrba transportnih zavarovanj - Obavljanje vseh v trans. stroko spadajočih poslov.

Transportna organizacija za blagovni promet z Bližnjim vzhodom, Turčijo, Perzijo, Iranom, Irakom, Egiptom preko lastnih šped. zvez v Istanbulu, Solunu in Bassori. Odprema po kopnem ali po vodi. — Vse informacije brezplačne!

LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA CESTA — JUGOSLAVIJA

Armature
fitmge
cevi

kopalne kadi
umivalnike
ves gradbeni material

kupite najceneje pri
P. MAJDIČ »MERKUR«
trgovina z železnino in sanitarno opremo
KRANJ

„ALPEKO“ TOVARNA UMETNEGA KAMNA

vabi

na ogled svojega razstavnega
paviljona na velesejmu, kakor
tudi stalne tvorniške razstave
na Tyrševi c. 48.

Važno za graditelje in privatnike!
PAZITE NA NASO TVORNIŠKO ZNAMKO A. P.

PILARNA
Ivan Figar
Ljubljana

Stalna zaloga, izdelovanje in popravila vsakovrstnih pil (trapija) in zapel

Prevzamemo tudi stare pile v nakup.

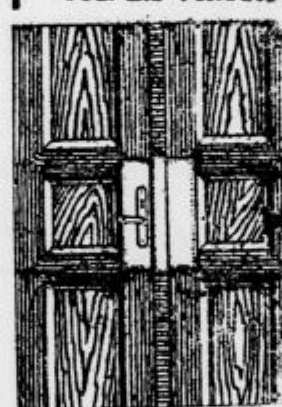
Vošnjakova ul. 12
Telefon 39-42

Prvovrstna izdelava in konkurenčne cene. Pri večjem naročilu primeren popust.

KLISEJE

ENO
VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

CELULOZNE
KITE ZA VRATA

CELULOZ
V PLOŠČAH
naročajo pri
F. Zrnc
Ljubljana,
Kopitarjeva ul.
Telefon 38-66.

No. 2262 Sp.

DAIMON

**FOKUS ŽEPNE
SVETILJKE**

edinstvene med množico svetil!

MOČNA SVETILJKA

z uravnavanjem
fokusa opremo za Morse-
jevo telegrafijo in kontak-
tom za trajno luč. Elek-
trična centrala v žepu.
Trgovci in mehaniki, za-
hlevajte brezplačni cenik.

Dobavlja samo
preprodajalcem

**RUDOLF
PRPIČ**
ZAGREB
Vrhovčeva 13
Tel. 92-44

Posteljno perje

po din 10.—, kemično očišćeno din 14.—, čehano in kemično očišćeno din 25.—, 35.—, 55.—. Eclo in sivo gosje perje in puh dobite najugodnejše pri »LUNA« — MARIBOR, samo Glavni trg 24-a. VZORCI BREZPLACNO!

CELULOZNI LES

jelov in smrekov v cepanicah in okroglicah KUPUJEMO
vsako količino. — P o n u d b e na Zagrebačku dioničku
tvornicu papira, Zagreb 2, Pošt. pretinac.

Domače proizvode

laneno olje, firnež, oljate in suhe barve, vse vrste lakov, emajlnih lakov, cinkovo belilo, litopon, svinčeni minij, steklarski klej itd. Runa barve za kožo, ter vse slikarske in pleskarske potrebščine za zasebnike, trgovino, obrt in industrijo, pomorstvo, vazduhoplovstvo in železnice — lahko nabavite po solidnih cenah pri domačem podjetju

MEDIĆ - ZANKL

tovarne olja, lakov in barv,
družba z o. z. v Ljubljani,
lastnik: Franjo MediĆ

Centrala v LJUBLJANI; tovarne v LJUBLJANI, MEDVODAH in DOMŽALAH;
podružnica v MARIBORU; ekspoziture v BEOGRADU in NOVEM SADU.

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.

1870 Tovarne v Celju in Hrastniku 1940

proizvaja:

Solno in žvepleno kislino
Kalijev in natrijev soliter
Kristalno sodo in pralni prašek
Glauberjevo in grenko sol
Žgano apno in klajno apno
Rudninski in kostni superfosfat
Fosfatno žilindro in kostno moko
Železno-oksidsne barve in zeleno galico
Vodotopna olja za industrijske svrhe
Alkaloide opiuma in druge farmacie. Izdelke.

Razna sredstva za desinfekcijo in za zaščito rastlin proti škodljivcem.

VZORCI IZDELKOV SO RAZSTAVLJENI
NA LJUBLJANSKEM VELESEJMU V PAVILJONU G 174-180.

Natančnejša pojasnila se dobe pri tvornici v Hrastniku
Int. telefon 2 Brzojavni naslov: Kemična-Hrastnik

Poslušalci in kupci radio aparatov

Tudi letos je treba, da pred nakupom radio-aparata čujete novo serijo znanih

SIERA aparatov

Aparati so razstavljeni na beograjskem, zagrebškem in ljubljanskem seimu

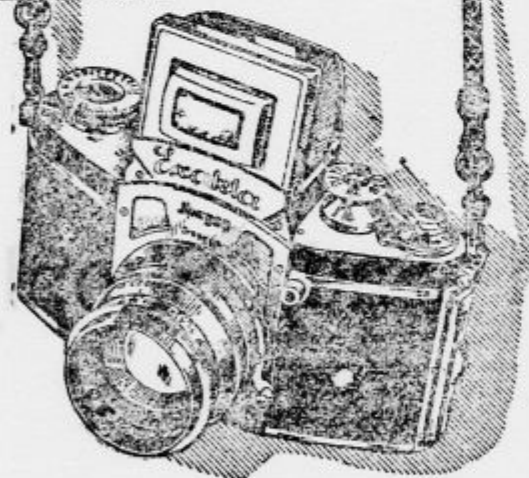
Vprašanja, ki jih dobivamo, dostavljamo našim zastopnikom.

SIERA Radio BEOGRAD

Topličin venac 4-6 — Telefon 29-330

EXAKTA

Mногоstranska zrcalna
elektronska kamera
24/36 mm, 4x6,5 cm
ali 6x6 cm.
Zaklop na zapor od
1/1000 do 12 sekund.
Izmenljivi objektiv
Smaragdiolite. - Da-
ljinski in širokokotni
objektiv. - Priključek
posnetke z bliskovico. -
Perspektivni zastoj po
zastopniku za
Jugoslavijo:
Barta i Drug,
NOVI SAD,
Kralja Petra I. ul. 30.

Za potovanje

Šolske torbice, aktovke, nahrbtniki, peresnice, gamaše,
kovčki itd., gonilni jermeni

IVAN KRAVOS — Maribor
ALEKSANDROVA 13 — TEL. 22-07.

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

NOVI
MENŠKI
IZUM

Naraven les v zvezi s papirjem.
Pripravno za pokrivanje zidov in
za dekoracije.

»ECHTHOLZTAPETE« za
KAVARNE,
KINEMATOGRAFE,
RESTAVRACIJE,
STOPNISCA,
URADNE PROSTORE,
STANOVANJSKE
PROSTORE (kot le-
sena obloga)

nadalje posebno uporabne za
VEZAVO KNJIG TER KARTONAZO
VSEH VRST.

Dobe se v vseh barvah. Tapetiranje
je mnogo bolj enostavno kakor s
papirnimi tapetami ter trajnejše. —
Lesene tapete »DEHO« se lahko
navoščijo, naoljajo, pobarvajo ali
lakirajo.

Rajonske zastopnike iščemo.
Vzorci na zahtevo zastoj.
Zastopstvo za Jugoslavijo:

Ing. L. EHRLICH
ZAGREB, Gundulićeva ul. 8/III.

V »JUTRU«

V Zbelovem pri Poljčanah

prodamo tovarniško poslopje,

žago s polnojarmenikom in venetjanko.

Poleg tovarne se nahaja ennadstropna stanovanjska hiša
in 3 orale zemlje. Poslopja ležijo tik ob železnici Poljčane-Konjice.

Pismene ponudbe na podružnico »Jutra« v Celju pod šifro:
»Tovarniško poslopje«.

AGA-RUŠE d. d.

razstavlja v lastnem paviljonu na
ljubljanskem velesejmu raznovrstne
potrebščine za avtoveno varenje in
daje vse tozadevne strokovne nasvete
in informacije brezplačno. Interesente
vabimo na ogled našega paviljona

Lokomobilo ali motor

na vpojni plin cca 100 ks v popolnoma dobrem
stanju, po možnosti z odgovarjajočim trofaznim
generatorjem 220/380 voltov

iščemo za takoj

Ponudbe poslati na oglasni oddelček »Jutra« pod
»Pomočna centrala«.

TEKSTILNA INDUSTRIJA MARKO ROSNER

»JUGOSVILA« D. Z. O. Z.

»JUGOTEKSTIL« D. Z. O. Z.

MARIBOR

Slograd

slovenska gradbena
in industrijska d. d.

Ljubljana
Tehnična pisarna: Vrtača št. 9

Brzjavke: Slograd Ljubljana
Telefon interurban: 21-80

Izdeluje:

stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske stavbe,
betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav, mosto-
ve in silo, železobetonske tlačne cevi za vodne naprave, vodovode itd.

Izdeluje:

vsakovrstne tehnične projekte in statične račune.

Državna hipotekarna banka kraljevine Jugoslavije

Centrala v Beogradu

Glavne podružnice:

Zagreb, Ljubljana, Split, Sarajevo, Cetinje, Novi Sad, Skoplje,
Banja Luka, Zemun in Niš

Podružnice:

Kragujevac, Petrovgrad in Valjevo

Agencije:

Čačak, Pančevo, Bitolj, Prijepolje in Šabac

Bančne stanje na dan 30. junija 1940:

AKTIVA

	Dinarjev
Gotovina in blagaj. zapisi	526,000.000.—
Posojila	9.347,000.000.—
Vrednostni papirji	1.523,000.000.—
Razna aktiva	352,000.000.—
Obratna sredstva	11.748,000.000.—
Evidentne pozicije	9.940,000.000.—
din	21.688,000.000.—

PASIVA

	Dinarjev
Fondi in javni kapitali	2.912,000.000.—
Privatne vloge	1.103,000.000.—
Tekoči računi	5.925,000.000.—
Založnice, obveznice in avansi	853,000.000.—
Lastni fondi	474,000.000.—
Razna pasiva	481,000.000.—
Obratna sredstva	11.748,000.000.—
Evidentne pozicije	9.940,000.000.—
din	21.688,000.000.—

Državna hipotekarna banka opravlja vse vrste dolgoročnih in kratkoročnih
bančnih poslov

Za hranilne vloge sprejete po uveljavljenju uredbe o izplačilu vlog pri denar-
nih zavodih od 7. septembra 1939 kakor za one, ki so odpovedane v smislu
uredbe a niso bile dvignjene v odpovedanem roku **veljajo redni pogoji**
za izplačilo vlog pri Državni hipotekarni banki, ki so bili v veljavi
pred veljavnostjo omenjene uredbe

Za vse bančne obveznosti jamči država

Zedinjena zavarovalnica d. d.

se priporoča za vse vrste zavarovanj, osobito za požarna in življenjska.

Jamstvena sredstva:
din 100,000.000.—

Kapital življenjskih zavarovanj:
din 290,000.000.—

Premijski dohodek leta 1939:
din 39,000.000.—

FILIJALNA DIREKCIJA: LJUBLJANA, CIGALETOVA ULICA št. 1 (pred sodnijo) — TELEFON 29-17

INSPEKTORATA: MARIBOR, VETRINJSKA 11 — TEL. 27-30

CELJE, GLAVNI TRG 6 — TEL. 2-29

SPREJEMAMO POVSOD AGILNE ZASTOPNIKE!

CENE MALIM OGLASOM

Prva stran za besedo. Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— Za sifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo. Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za sifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo. Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za sifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka Jutra* odgovor, priložite **Din 3.— v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vpsolati v pisnu obnem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana št. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoč se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelk „Jutra“, Ljubljana.

Službo dobi

Prvo vrstno frizerko, majhno in hitro delavko, sprejme salon „Eva“ na Poljski cesti. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23717-1.

Iščem

soborico na grad, izmed 300 do 400 kvadratov, v bližini mesta. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23681-1.

Samostojna kuharica

dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23670-1.

Mesarski pomočnik

semoten sekaj (na kmetu) ter varenec se takoj sprejme. Treznost in poštenost predpogoji. Franc Ovirik, mesar, Posvetova 38, Ljubljana. 23799-1.

Samostojno gospodinjstvo

pošteno, ki je dobra kuharica in sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23768-1.

Točilca

sporočena, s steno, z dobrimi sprejemnimi sposobnostmi, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23841-1.

Gospodinjstvo

veščo vseh pisarniških del, sprejemajo za takoj. Prednost imajo s službami v hotelih, podletni, z dobrimi sprejemnimi sposobnostmi, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23801-1.

Debrava violinista

in harmonikaš. Reflektanti na si takoj igrati na stroko Kurzovič, Dubrovnik 1. 23828-1.

Ključničarja

za izdelavo železnih rolet, sprejme Bernik, Ljubljana, Linhartova 8. 23829-1.

Krojaška pomočnica

sprejme takoj Zupan, Ljubljana, 17. 23834-1.

Fotografski pomočnik

semoten, dobro reči, kerko, sprejemajo v traku, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23756-1.

Zeleznorugar

semoten, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23791-1.

Modistinja

semoten, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23689-1.

Frizerka

samo dobro moč sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23771-1.

Za romo

v gospodinjstvu, vsem takoj sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23771-1.

V meščanskem kuharju

in vsem gospodinjstvom, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23941-1.

Samostojen avtomobilist

in ključničar, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23905-1.

Dekle

srednjega leta, ki ima veselje do gostilne in znaka kuhne, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23891-1.

Natekarica

ali začelnica, stara do 24 let, čedne, znanostne, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23907-1.

Tehnični uradnik

keramične stroje po možnosti s prakso dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23908-1.

Gospodinjstvo

mlačilo, zdravo, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23909-1.

Krojaška pomočnica

res sposobna za velike kose, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24004-1.

Praktikanta

sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23927-1.

Brivskega pomočnika

dobroga in hitrega delavca, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23897-1.

Služkinjo

vestno in pošteno z znanjem vsi neke kuhinje, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23923-1.

Krojaški pomočnik

dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23887-1.

Frizerka

semoten, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23886-1.

Sprejemnik takoj

tri sobodolke in plekar, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23885-1.

Natekarica

sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23942-1.

Šiviljo

za pletenje, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23987-1.

Spretno navijalno

smoteno pletenico, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24195-1.

Poštenega fanta

in pridnega sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24023-1.

Ploščno natekarico

dobro moč, z znanjem mešine, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24177-1.

Spodobnega sodjarja

vrtinara, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23939-1.

Pletiljo

za jope in perilo, perfektno sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23931-1.

Več zidarjev

dobrih in 4 tona, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24038-1.

Gospodinjstvo

trgovskega telesa, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23913-1.

Kovaškega pomočnika

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24211-1.

Natekarico

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24193-1.

Fotograf

za amaterske dela, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24193-1.

Persejstvo

izumeno v ploščah in kromu, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24093-1.

Hilinka

vrstnoga, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24193-1.

Fejzovica

dobro moč, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24093-1.

Šiviljo

za pletenje, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24193-1.

Krojaška pomočnica

za male kose sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24176-1.

Postrežnica

pošteno, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24190-1.

Dobro službo

dobi, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24183-1.

Trgovskega pomočnika

za špec. in usne, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23784-1.

Šiviljo

za pletenje, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24114-1.

Strojnega ključničarja

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24230-1.

Trgovski pomočnik

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24230-1.

Trgovski pomočnik (-ica)

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24247-1.

Pomočnica

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24211-1.

Čevlarskega pomočnika

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23754-1.

Ploščna natekarica

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23791-1.

Fant

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23747-1.

Kuharica

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23992-1.

Prodajalica

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23893-1.

Trgovski pomočnik

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24005-1.

Frizerka

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23981-1.

Prodajalica

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24051-1.

Šiviljo

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24145-1.

Krojaška pomočnica

za male kose sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24176-1.

Postrežnica

pošteno, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24190-1.

Šiviljsko pomočnico

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24394-1.

Čevlarskega pomočnika

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24227-1.

Radijske tehnike

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24230-1.

Trgovski pomočnik

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24230-1.

Trgovski pomočnik (-ica)

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24247-1.

Pomočnica

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24211-1.

Čevlarskega pomočnika

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23754-1.

Ploščna natekarica

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23791-1.

Fant

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23747-1.

Kuharica

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23992-1.

Prodajalica

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23893-1.

Trgovski pomočnik

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24005-1.

Frizerka

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23981-1.

Prodajalica

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24051-1.

Šiviljo

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24145-1.

Krojaška pomočnica

za male kose sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24176-1.

Postrežnica

pošteno, sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24190-1.

Podjetja, trgovci

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23754-1.

Absolvent

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23822-1.

Natekarica

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23865-1.

Dekle

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23861-1.

Absolventka mešč.

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23696-1.

Sadno drevje

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23771-1.

Dekle

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 24005-1.

Plačilna

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23992-1.

Sluga

za ploščne sprejme, dobi mesto v tovarni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 23970-1.

5 sob. stanovanje

z vsemi pritlikinami v centru mesta nad II nadstropjem, izjemno za 1. oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »19074«.

23998-21a

Mlad zakonski par

išče enosobno stanovanje za 1. oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »19074«.

23914-21a

Štirisob. stanovanje

prostorito, s kabineto, izjemno za 1. oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »19074«.

23952-21a

Dvosob. stanovanje

ali s kabineto, izjemno za 1. oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »19074«.

23960-21a

Zakonca brez otrok

išče eno- ali dvosobno stanovanje za 1. oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »19074«.

23875-21a

Mlad zakonski par

brez otrok, ali s kabineto, izjemno za 1. oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »19074«.

23995-21a

Mirna stranka

3 članov, izjemno za 1. oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »19074«.

24078-21a

Trisob. stanovanje

s kabineto, izjemno za 1. oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »19074«.

24074-21a

Dvosob. stanovanje

komfortno, izjemno za 1. oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »19074«.

24157-21a

Mirna stranka

brez otrok, izjemno za 1. nov. trebošno ali prostorno dvosobno stanovanje s kopalnico in pritlikinami. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »19074«.

24100-21a

Stanovanje

sobe in kuhinje, lepo sončno, in sbo s št. di nikom oddam. Šišenska c. 31, Zg. Šiška.

24093-21a

Dvosob. stanovanje

sončno, s kabineto, v Ljubljani v bližini Tabora ali b. b. izjemno za 1. oktober. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24252-21a

Sobo odda

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za sifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

V novi vili

pod R. znakom, izjemno za 1. oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »19074«.

23867-21a

Lepo sobo

opremljeno ali prazno, oddam s 15. septembrom gospodu ali gospodini na Linji. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

23820-21a

Lepo sobo

s posebnim vzhodom, lepo, oddam s 15. septembrom gospodu ali gospodini na Linji. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

23925-21a

Solno sobico

opremljeno oddam boljši gospodini. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24000-21a

Prazen kabinet

vhod z dvorišča se odda takoj. Jesenkov ul. št. 4 v sokopritično desno.

23924-21a

Sostanovalko

se sprejme. Poire se Poljanska c. 51. Trafika.

23919-21a

Lepo zračno sobo

sončno s posebnim vzhodom oddam eni ali dvem osebam za takoj. Gospodstva c. 12/II.

23944-21a

Prazno ali oprem.

sobo s soprobaro kopalnice, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

23948-21a

Prazno sobo

ali opremljeno, oddam gospodu ali gospodini. Šišenska c. 148. Ob cesti na Brdo.

23988-21a

Čisto sobo

s posebnim vzhodom, lepo, oddam solidnemu gospodu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »19074«.

23983-21a

Soba

s kopalnico v sredini mesta se odda. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

23968-21a

Sobo oddam

v centru mesta. Ponudbe na ogl. Jutra pod »19074«.

24026-21a

Oporemljeno sobo

oddam v centru mesta solidnemu gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

23916-21a

Oporemljeno sobo

s posebnim vzhodom in tekočo vodo oddam takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

23929-21a

Veliko prazno sobo

sončno s soprobaro kopalnice oddam solidnemu gospodu s 15. sept. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

23935-21a

Oporemljeno sobo

oddam takoj nasprotni Lince. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

23938-21a

Sončno sobo

oddam boljši gospodini. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

23789-21a

Oporemljeno sobo

s 1 ali 2 poste jama oddam v bližini kavarn. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24063-21a

Oporemljeno sobo

s posebnim vzhodom, oddam takoj boljšemu gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24077-21a

Lepa sončna soba

z uporabo kopalnice oddam takoj v bližini b. b. ali brez. Zrinjska c. 5 (pritličje desno).

24065-21a

Sobico

prazno, lepo s posebnim vzhodom, ugodno oddam. Podmliška c. 22. Bazarjad.

23973-21a

Sobo

opremljeno ali prazno, oddam. Dravska 1.

23980-21a

Oporemljeno sobo

lepo, zračno s posebnim vzhodom, ugodno kopalnico, oddam boljši gospodini. Zvezna c. 6, pritličje levo.

23982-21a

Oporemljena soba

sončna, s posebnim vzhodom se odda. Vodnikova 28/II.

23986-21a

Solno sobico

z vso oskrbo oddam solidni osebi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24237-21a

Prazno sobo

s posebnim vzhodom takoj oddam. Zrinjska c. 15. Ogled od 12. do 14.

24234-21a

Solno sobo

lepo sobo takoj oddam. Trstenjakova 1/II., levo.

24147-21a

Oporemljeno sobo

za eno ali dve osebi oddam takoj. Piano na razpolago. Mestni trg 17/III, levo. Bežikov. Ogled od 10. do 15 ure.

24181-21a

Gospoda

sprejem na stanovanje. Cankarjevo nabrežje 9-I, IV.

24179-21a

Oporemljeno sobo

v sredini mesta takoj oddam boljšemu gospodu ali gospodini. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24175-21a

Oporemljeno sobo

oddam takoj gospodu. Bohoričeva 24a.

24172-21a

Gospodini

uradniki oddam opremljeno sobico z dobro domačo hrano in soprobaro kopalnice. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24153-21a

Oporemljeno sobo

oddam eni ali dvema osebam takoj ali 15. septembra. Trnovo, Cerkvena 21, vrata 14.

24133-21a

Prazno veliko sobo

s posebnim vzhodom oddam takoj ali pozneje starejši upokojenki. Istotam kupim omaro za obleko. — Tome Ivan, Povšetova c. 82, Kodeljevo.

24159-21a

Dve lepi prazni sobi

z strogi sredini mesta oddam za pisarno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24152-21a

Oporemljeno sobo

mesečno, s posebnim vzhodom oddam boljšemu gospodu. Natančnejše: Poljanska c. 20/III., levo.

24151-21a

Sostanovalka

sprejem takoj ali s 15. septembrom. Kastelic, Gosposka 10-I. 24105-21a

24103-21a

Oporemljeno sobo

vhod s stopnic, oddam. Razpotna 6, Trnovo.

24225-21a

Sostanovalko

ali dijakino z vso oskrbo ali brez sprejem. Medvedova 7.

24232-21a

Oporemljeno sobo

z balkonom in Dukičevim bloku takoj oddam. Centra na kurjavi, lift. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24201-21a

Veliko sobo

prazno, pri sodni, vhod s stopnic, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24213-21a

Prazno sobo

lepo in solčno, oddam boljši osebi. Naslov: Rudnik 121/III.

24254-21a

Oporemljeno sobo

solčno, s soprobaro vzhodom, oddam 15. septembra. Linhartova 9/I.

24259-21a

Sostanovalko

sprejem. Lahko diskinja, a takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24258-21a

Sobo

s posebnim vzhodom oddam 2 ali 3 osebam. Pred škofijo 16. 24196-21a

24196-21a

Lepo sobo

oddam v centru mesta. Poseben vhod. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24197-21a

Dve sobi

solni, sonni, s posebnim vzhodom oddam v centru mesta dvema dijakinijama z vso oskrbo ali brez. Zrinjska c. 5 (pritličje desno).

24191-21a

Oporemljeno sobo

in sobico z uporabo kopalnice oddam takoj v bližini b. b. ali brez. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24194-21a

Oporemljeno sobo

lepo, veliko, za 2 osebi, oddam. Stari trg 17/II.

24076-21a

Oporemljeno sobo

s posebnim vzhodom, oddam event. diaku srednješolcu s prav dobro domačo hrano. Stari trg 28/III.

24148-21a

Sobo

opremljeno, čisto, takoj oddam. Ljubljana, Šiška. Kneževa 11.

24053-21a

Dve prazni sobi

sončni, lepi, soprobaro kopalnice, centralna kurjava, poseben vhod, oddam takoj oboje skupaj ali posamezno v vili. Levstikova 16, I. a.

24089-21a

Sobo

lepo, solčno, ugodno oddam. Ljubljana, 2. dijakom (diskinjam) letom sprejem. Gosposvetska 13, vrata 50.

24090-21a

Lepo prazno sobo

z balkonom in soprobaro kopalnice, oddam na Malgajevi ul. št. 12.

24140-21a

Solno sobo

lepo sobo takoj oddam. Trstenjakova 1/II., levo.

24147-21a

Oporemljeno sobo

za eno ali dve osebi oddam takoj. Piano na razpolago. Mestni trg 17/III, levo. Bežikov. Ogled od 10. do 15 ure.

24181-21a

Gospoda

sprejem na stanovanje. Cankarjevo nabrežje 9-I, IV.

24179-21a

Oporemljeno sobo

oddam takoj gospodu. Bohoričeva 24a.

24172-21a

Gospodini

uradniki oddam opremljeno sobico z dobro domačo hrano in soprobaro kopalnice. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24153-21a

Oporemljeno sobo

oddam eni ali dvema osebam takoj ali 15. septembra. Trnovo, Cerkvena 21, vrata 14.

24133-21a

Prazno veliko sobo

s posebnim vzhodom oddam takoj ali pozneje starejši upokojenki. Istotam kupim omaro za obleko. — Tome Ivan, Povšetova c. 82, Kodeljevo.

24159-21a

Dve lepi prazni sobi

z strogi sredini mesta oddam za pisarno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24152-21a

Oporemljeno sobo

mesečno, s posebnim vzhodom oddam boljšemu gospodu. Natančnejše: Poljanska c. 20/III., levo.

24151-21a

Sostanovalka

sprejem takoj ali s 15. septembrom. Kastelic, Gosposka 10-I. 24105-21a

24103-21a

Oporemljeno sobo

vhod s stopnic, oddam. Razpotna 6, Trnovo.

24225-21a

Sostanovalko

ali dijakino z vso oskrbo ali brez sprejem. Medvedova 7.

24232-21a

Oporemljeno sobo

z balkonom in Dukičevim bloku takoj oddam. Centra na kurjavi, lift. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

24201-21a

Sobo

malo, prazno oddam takoj ženski brez otrok. Cesta na Brdo 153, Vič.

24051-21a

Profesor

sprejme nižješolca v vseh poslovalnicah Jutra.

23693-21a

Za nižješolca

privatno stanovanje in oskrba z vsestransko zanesljivim nadzorstvom pri boljši dobro vzgojeni rodbini. Zdravje, snaga, red, mir, center. Resljeva c. 18-II desno.

23726-21a

Dijaka

srednjošolske sprejem na hrano in stan

Obisk pri svetovalcu v vseh težavah življenja

Ljubljana, 31. avgusta

V hotelu »Soča«, kakor navadno, se je zopet za nekaj dni nastanil naš mojster moderne psihografologije F. T. Karmah. V Ljubljani ima dolgo vrsto prijateljev in prijateljic, ki si žele njegovih nasvetov in ljubezenskih, zakonskih, stanovskih, poslovnih, vzgojnih, zdravstvenih in najrazličnejših drugih zadevah. V svoji dolgotrajni praksi si je pridobil neomajno zaupanje tudi pri nas, kakor po vsej prostrani Jugoslaviji in daleč čez njene meje. Se nedavno se je mudil z največjim uspehom v Franciji in Belgiji, kjer je obiskal med drugimi tudi kolonije naših izseljencev.

Kakor vedno je tudi sedaj pri njem vedno živahno: neprestano prihajajo in odhajajo ljudje, ki iščejo pri njem sveta za svoje zamotane zadeve. Tu prihaja postavna mladenka. Ženina ima, poročiti bi se morala, pa jo mnogi od tega odvračajo. Skrbil, ali naj stori ta usodni korak ali ne in ali bo v zakonu s svojim izbrancem srečna ali ne, jo more. V tej stiski se zateka k mojstru F. T. Karmahu. Prinaša mu svoj rokopis in pismo svojega ženina. Karmah se zamisli, izvrši analizo obeh rokopisov, ugotovi značaj, temperament in vse druge okolnosti, ki so važne za skupno življenje dveh mladih ljudi. Potem izreče svojo strokovnjo sodbo, da ali ne. Sledi zakonski mož. Podvomil je o zvestobi svoje »boljše polovice«. Trdnih dokazov še nima, zato ga moli negotovost še dvakrat bolj kakor bi ga dokazana nezvestoba. Karmah zopet študira. Tokrat k sreči ugotovi, da dvom v ženino nezvestobo ni upravičen. Zakon, ki je bil že na poti, da se spremeni v pekel in se morda celo razbije, se spet srečno uredi. Tako prihajajo potem fantje, dekleta, gospodične, gospe, gospodje vseh stanov in poklicev, srčne in zakonske zadeve so pač najbolj zapletene.

So pa vmes tudi ljudje, ki prihajajo h Karmahu bolj v prozaičnih zadevah. Mati ali oče bi rada spoznala svojega otroka značaj. Treba bi se bilo odločiti, kakšna pot v življenje naj se mu izbere. Ali je za šolo, ali za obrt, ali za kaj drugega. Saj je uspeh v vsakem poklicu tako zelo odvisen od značaja, temperamenta in mnogih drugih lastnosti, ki že v otroku in jih ni mogoče kar tako objektivno ugotoviti. Podjetnik bi se rad preuči o zaposljivosti in sposobnosti svojih uslužbencev. Tudi ti se lahko pretvarjajo in skrivajo svoje resnično bistvo. Pisava jih vendarle izda. Analizi psihografologa Karmaha ne uide nobena podrobnost, na čem je še tako skrita. Pisava je očiščena duše in se ne da nikdar tako napačiti, da bi skriljo temeljne lastnosti. Drugi iz poslovnega živ-

ljenja se zanimajo za analizo značaja svojih poslovnih prijateljev. Težko je včasih zaupati neznanim ljudem posle, pri katerih gre za velike denarne vsote, za dobiček ali usodno izgubo. Karmah jim jih opo-šle in pove: ta je vreden zaupanja, oni ni. Potem slede včasih tudi ljudje, ki jih more telesne in duhovne depresije. Neuspehi v življenju jim jemljejo pogum do nadaljnjih korakov. Često je treba stopiti na popolnoma nova pota, da se najde izhod v novo, uspešnejše življenje. Včasih je vzrok nerazpoloženja bolezenska dispozicija. Morda boleznijo sploh še ni, vsaj tako se ne, da bi se človek »vedel«. V pisavi se pa že napoveduje in izkrija svoje pogubne učinke. Kdor to ve, se lahko ubrani vsega bližajočega se zla in mu pravočasno uide.

Pa še nešteto drugih vprašanj mori ljudi, da se zatekajo k »čarodeju« F. T. Karmahu, ki pa v resnici ni prav nič čarodej, saj njegovo delo ni prav nič skrivnostnega, marveč temelji na polni znanstveni metodi eksperimentalne psihografologije, kakor jo do danes pozna in priznava več znanstveni svet. Nad 50.000 pisav je Karmah že preštudiral, na tisoče ljudem je pomagal z nasveti urediti pot v življenje, na tisoče hvalačih občudovalcev ima po vsej Sloveniji, Jugoslaviji in Evropi, povsod ga že poznajo in cenijo. Ni tedaj čudnega če je tudi v naši Ljubljani predmet pozornosti in zanimanja, kadarkoli se na svojih velikih turnejah ustavi za nekaj dni pri »Soči«. Nedavno je prišel iz Italije. Iz Ljubljane odide dalje po Jugoslaviji in Bolgariji in čez nekaj mesecev bo že kdo ve kje v kakem evropskem središču. Povsod ga kličejo, povsod pričakujejo, nikoli o njem, povsod je svetovalec in tolažnik nešteti tisočih ljudi vseh starosti, spolov in poklicev, od delavca do državnika, od uslužbenke do filmske zvezde. Pisano in bogato je življenje nekoga velikega modernega psihografologa F. T. Karmaha. Kdor ne veruje, naj se sam prepriča! (—)

Dostop Bolgarije k Egejskemu morju

Neizpolnjena določba mirovne pogodbe — Francoski znanstvenik o bolgarskih težnjah — Bolgarija in Grčija

Sofija, v avgustu 1940.

Vprašanje bolgarskega dostopa na Egejsko morje, ki se je zadnje dni načelo, ni nova zahteva in ne izhaja samo iz sedanje politične konjunktive, marveč je stara bolgarska težnja, podprta tudi z močnimi pravnimi in gospodarskimi razlogi. Po drugi balkanski vojni, v kateri je Bolgarija zaradi svoje nesrečne politike izgubila večji del svojih pridobitev, je Sofiji vendarle ostal razmeroma širok pas ozemlja, segajoč do morja s pristaniškim mestom Dedeagač. V svetovni vojni je Bolgarija plačala svojo politiko z nadaljnjo izgubo ozemlja, ki je bila tem bolj boleča, ker je morala Grški odstopiti ves on prehod do Dedeagača, ki je vezal bolgarsko zaledje s pristaniščem ob Egejskem morju. Turčija in Grčija sta dobili skupne meje ob Marici in Bolgarom je bila zaprta pot na Belo morje, kakor se v bolgarski imenuje Egejsko morje. S tem je bila pokopana davna želja Bolgarov po izhodu na svobodno morje, kamor je bolgarskemu izvozu kazala zemljepisna lega in položaj Rodopskih gor, ki se polagoma znižujejo proti morju in so od obale oddaljene samo nekaj 15 do 20 km.

V sanstvenem miru pred 60 leti je bila ta bolgarska želja izpolnjena do zadnje točke. Bolgarija je dobila tedaj veliko obalo od Orfanske zaliva do zaliva Porto Lagos. Berlinska konferenca, ki je imela namen, da Ruse spravi ob pridobitve zadnje rusko-turške vojne, je temeljito oklestila tudi sanstvensko Bolgarijo ter jo zlasti odtrnila od Egejskega morja. Slično se je ponovilo v bukareškem miru l. 1914., ko bi Bolgarija morala dobiti pristanišče Kavalo, pa ji je bil dodeljen le Dedeagač. Dokončno pa je izgubila Bolgarija svoj dohod k morju po svetovni vojni z mirom v Neuillyju.

lec obale nekje med Dedeagačem in Makro, kar so v Sofiji odklonili iz strateških razlogov, ker bi železnica do luke šla izključno po grškem ozemlju, s čimer bi Grška kontrolirala ves bolgarski uvoz in izvoz. Na mesto tega je Bolgarija zahtevala, da se ji da opek pas ozemlja ob Marici, pa je najetela na združeni odpor Grkov in Turkov. Slednjim Grška kot sosed nikakor ni bila nevarna, o bolgarskem vojaku pa so imeli drugo mnenje zaradi nedavnih izkustev v balkanski in svetovni vojni.

Prof. Tibal je bil na osnovi teh svojih ugotovitev mnenja, da pritisk na Grčijo, naj izpolni člen 48. mirovne pogodbe pravno ne bi bil nepravilen in bi se bolgarska zahteva ne dala overiti, toda uresničiti se to ni dalo zaradi političnega položaja, ki je Bolgarijo popolnoma osamila in ji vzel možnost za uresničenje njenih želja. Tibal je tudi dokazoval, da je z gospodarskega stališa nesmiselno pustiti Grški par sto kilometrov obale, katere zaledje je mestoma široko le 20 km. Slabe posledice tega čuti pred vsem obrežno prebivalstvo, ki gospodarsko propada, ker nima primerne zaledja. Grčija bi zato — zaključuje Tibal svojo razpravo — storila prav, ako bi vsaj do neke mere ustregla težnjam svojega severnega sosesa.

Pripomniti moramo, da Bolgari svoje zahteve po izhodu na Egejsko morje nikdar niso postavljali v obliki, ki bi medsebojno odtujala oba naroda, ki sta prav po bolgarski sodbi tesno navezana na medsebojno sodelovanje. saj se Bolgari kot poljedelci in Grki kot znani in dobri pomorščaki in trgovci odlično izpolnjujejo. Na to Bolgari vselej opozarjajo, kadar znova zahtevajo to zanje boleče vprašanje. Zato tudi niso nikdar odklanjali čim tesnejših vezi z grškim sosedom. zlasti na

Bolgariji je ta pogodba odvzela vso tragično ravnanje z obalo, vendar pa je člen 48. te pogodbe priznaval pravice Bolgarom do prostega pristopa k Egejskemu morju. Ta člen mirovne pogodbe pa ni nikoli prišel do uresničenja, kar je bil stalen razlog za slabe grško-bolgarske odnose in kar je bila tudi ena glavnih ovir, da Bolgarija ni pristopila k Balkanski zvezi. Bolgarija je opetovano naglašala, da ne more sprejeti grške ponudbe za prosto luko v Solunu, marveč da vztraja na teritorialnem dohodu k morju, ki ji ga zagotavlja omenjeni člen neuillyske pogodbe. Zato je bilo to vprašanje vedno odprto in v Sofiji niso izpustili nobene prilike, da ne bi naglašali svoje zahteve. Politična konstelacija pa je bila vedno proti Bolgariji, le med znanstveniki si je bolgarsko stališče priborilo precejšnje upoštevanje. Pred desetimi leti je francoski profesor André Tibal izdal delo »Les Communications dans l'Europe Danubienne« (Prometne zveze v podunavski Evropi), v katerem se je odločno postavil za bolgarske težnje in je knjiga tudi v političnih krogih izzvala precejšnjo pozornost. Tibal z naslednjimi besedami zagovarja pravico Bolgarije do pristanišča ob Egejskem morju: »Večina bolgarskega izvoza gre po vodni poti. V letu 1929. je bilo n. pr. 38% bolgarskega izvoza odpremljeno po morju, 21% po Dunavu in le 41% po železnici. Pred vojno pa je bil izvoz po morju še večji, saj je Bolgarija takrat imela še Dedeagač. Poslej je pot bolgarskim pridelkom na svetovni trg znatno otežkočena in precej dražja.«

»Dolina Marice — pravi dalje Tibal — je najprirodnejši dohod Bolgarije do Egejskega morja, pa tudi dolini Meste in Strume bi se dali prav dobro porabiti v ta namen. Na žalost se je Venizelosu posrečilo prepričati zapadne državnike, da bi bila Bolgarija ob Egejskem morju stalna nevarnost, ker bi si ob obali zgradila oporišča za podmornice. Okretni Venizelos je nato ponudil Bolgarom pristanišče in de-

gospodarskem področju, kakor je to pred meseci zgovorno pokazalo bivanje večje grške gospodarske delegacije v Sofiji.

R. P. B.
Opomba uredništva. Ko objavljamo zgornji dopis našega bolgarskega sodelavca, ne moremo svojim čitateljem zamolčati skrajno netaktnega in — najmanj, kar lahko rečemo — vseskozi neutemeljenega napada sofijskega lista »Zora«, katerega številka od 27. julija tega leta nam je zakasnelo te dni prišla v roke. List najprej ugotavlja, da smo sicer objavljali (tedaj, v juliju, o priliki obiska bolgarskih dižavnikov v Solnogradu) »obširna poročila iz Solnograda«, da pa »nismo hoteli opredeliti svojega stališča glede bolgarskih zahtev«, češ da smo »organ jugoslovenskih fašistov«.

K temu pripominjamo, da smo se mi načelno že zdavnaj izrekli za mirno in pravično ureditev vseh spornih vprašanj na Balkanu, zlasti pa onih med Bolgarijo in drugimi balkanskimi državami, pri čemer naj samo opozorimo na svoje komentarje o priliki poslednjega zasedanja Balkanske zveze v Beogradu v februarju letošnjega leta, da nas pa je pri tem vedno vodila misel, da se morajo vsa viseča vprašanja urediti v korist balkanske skupnosti in vzajemnosti balkanskih narodov. Kolegom pri sofijski »Zori« je gotovo tudi znano, da smo Bolgariji celo po vetili posebno številko s toplo pisanimi člaiki. Najmanj, kar torej lahko rečemo svojem sofijskemu kolegi, je, da je njegova opomba depisirana in so jo za tako gotovo smatrali tudi vsi oni številni Bolgari, ki naš list dnevno čitajo in ki so nam že opetovano izrazili svoje priznanje. Ti gotovo tudi ne dele mnenja »Zore«, da bi bil naš list »organ jugoslovenskih fašistov«, kakor da bi bil zato nasproten bolgarskim upravičenim stremeljem. Svetujemo sofijskemu listu, naj bo v bodoče bolj previden pri graji in hvali prijateljev bolgarskega naroda v inozemstvu, kajti s takšnim pisanjem, kakor smo ga zgoraj navedli, ne služi plemenitimi namenom medsebojnega zblizevanja, ki jim hočemo služiti mi.

Šolstvo

3. Na III. državni meščanski šoli v Ljubljani-Meste se bodo začeli vsi po-
pravni izpiti 30. avgusta ob 8. uri K izpi-
tu bodo pripuščeni le oni učenci, ki bodo
do 29. avgusta oddali prošnje, kolikove
s kolkom za 10 din in za vsak predmet po-
sebej še s kolkom po 10 din. Vojsovanje
bo 2. s. in 4. septembra od 8. do 12. ure.
V I. razred se morelo vpisati učenci, ki so
dovršili IV. razred ljudske šole brez s'aba
ocene ali kak razred višje ljudske šole.
A ki pred 1. januarjem l. 1941. ne bodo do-
polnili 14 let. V ostale razrede so bodo
vpisovali učenci na osnovi zadnjih izpri-
čeval meščanske ali druge srednje šole.
Vsak učenec mora prinesiti k vpisu razen
izpričevala tudi davčno potrdilo in s 5 din
kolikovo in izpolnjeno prijavo, ki jo do-
bijo pri šol. služ. novinci na tudi krsne
liste. Vsi ostali podatki bodo objavljeni na
šolski deski.

Pridelki

Beseda 1 Din davek 3
Din za sifro ali dajanje
naslova 5 Din. Najmanjši
znesek 17 Din

Kislo zelje!
Prvovrstno kislo zelje je
imam v vsaki meri in
v zalogi po najnižjih
dnevni cenah 3 Ora
žem Meste 23673 3

Koroške brusnice
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Kislo zelje
dnevno sveže razpohila od
6 ku naprej Henrik Cehner,
Libečice, žel. postaja Dra-
vograd Meža. 185-33

Trgovce

mlad, napreden, želi
znanja z gospodično
nekaž g. govine, katero
veseli do o. sport in
bava. Silka zaželena, se
diskretno vrne. Ponud-
be na ogl. odd. Jutra
pod »Popolnitev živ-
nja« 23687-24

37letno dekle
iz deželne želi znanja z
gospodino vedel osamljenosti.
Dopise na ogl. odd. Jutra
pod »Osamljenosti« 24002-24

Inteligentna
temperamentna, prijetna go-
spa iz dobre družine, raz-
čarana v zakonu in pe-
krivdi moča materično uni-
čena želi spoznati dobro
situiranega gospoda srednih
let, ki bi si želel v tujini
materično stal ob strani.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Diskretna sreča samo
za enega« 19498-24

Gosna
plavalna stara 40 let, za
zakonu nevedna neodvisna
z lastnim stanovanjem želi
iskrenega prijatelja. Dopis-
be na ogl. odd. Jutra pod
»Stroga tajnost« 24008-24

Talica
Pridem gotovo. Polihit R.
23906-24

Lečene
39 let star, rudniški paznik,
želi spoznati gospodično,
lečenko ali vdovo v starosti
do 35 let z nekaj gotov-
vine. Cenene ponudbe pod
»Zadovoljstvo na področju
Jutra v Trbovljah« 23888-24

Samostojen
ter hišni posestnik išče sebi
primerno situirano gospo-
dično. Silvile niso izključne.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
na Jelenčah pod šif.
»Resna in točna« 23772-24

Katera
simpatična, značajna
gospodična v službi ter
v izobitku dragin, izko-
ričevana po pripravih
stanovanjih, sprejme
skupno gospodinstvo z
gospodom v dobri suž-
bi in lastno stanovanju
sko opremo. — Ozadje
ustvaritev doma. Popol-
ne ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Razumno
tovarstvo« 24073-24

Gospodična

srednjih let z nekaj goto-
vine, in v zakonu varana
gospa, išče radi pomani-
kanja znanja, tem potom
dva res iskrena prijatelja, za
kon ni izključne. Ponudbe
na ogl. odd. Jutra pod šifro
»še ni prepoznal« 23779-24

Uradnik
s stalno službo želi po-
znanstva z gospodično čed-
no razumnostjo za skupne iz-
lete. Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Bistva« 24087-24

DKW lastnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Uradnik
Vabim na kratek poučen
razgovor v ponedeljek 2.
t. m. ob 8 uri zvečer v
poslovno sobo restavracije
Keršič, Tridežla vsem ko-
ristna. DKW avtomobilist.
24629-24

Oglejte si
avtomobile

„LANCIA“

PRI ZASTOPNIKU
JOSIPU STUPICI

AVTOLICARSTVO - AVTOGARAZA
SUMIZASTOPSTVO PIRELLI
LJUBLJANA, SLOMŠKOVA 6 - TEL. 28-26

Fiat Topolino

najcenejše prometno sredstvo
poraba 6l bencina na 100 km

Dobava promptno
pri zastopstvu Fiat

„Garaza Loze“
TYRŠEVA 35 Tel. 34-29

Mizarji! Slikarji!
Zadnja novost!

»Gupo« odtisni papir, idealno pomožno sredstvo za imitacijo žlahtnega lesa točno po naravi na Ljubljanskem velesejmu, ki se nič ne razločuje od najlepšega žlahtnega furnirja. — Pouk brezplačen!

Peter Ziegler, Apatin (Bačka).
Na velesejmu paviljon II

Adolf Okrožnik

Celje — Bezenškova 10,
telefon št. 217.

Specialno podjetje za vodovodne in
toplovodne naprave ter sanitarne
opreme. — Proračuni in strokovni
nasveti brezobvezno na razpolago.

KAVKA KAREL

POOBLASČENI GRADITELJ
IN TESARSKI MOJSTER

Ljubljana — Žibertova št. 11
TELEFON št. 20-59.

*

Gradi vsa v graditeljsko in tesarsko stroko
spadajoča dela po danih in lastnih načrtih
SOLIDNO in POCENI!

Javna zahvala

Čutim dolžnost, da se zahvaljujem gosp.
dr. VENCESLAVU ARKO-TU, kirurgu v
Ljubljani, za skrbno izvršeno težko opera-
cijo, s katero me je rešil 40letnega trp-
ljenja.

Zahvaljujem se tudi čč. sestram Leonišča
za požrtvovalno skrb in nego.

Dol. Logatec, 1. IX. 1940.

Téšar Anton

SPECIJALNA STROJNO KLJUČAVNIČARSKA
DELAVNICA ZA IZDELOVANJE ŠTANC IN
KOVINSKIH PROIZVODOV

FRANC SEDOVNIK

Ljubljana-Šiška Černetova ul. 26

STROJNO: izdelujem stroje, strojne dele, precizne strojne dele
tiskarskih strojev, nadomestne dele, reskarje mizarskih
strojev itd.

ŠTANCE: izdelujem strokovnjaško štance vseh vrst za vsako-
vrsten artikel po vzorcu ali risbi.

KOVINSKI PROIZVODI: sprejemam v izdelavo tudi vsakovrstne
množinske artikle, katere izvršim točno po vzorcu ali
risbi.

Vsa poverjena mi naročila izvršim strokovnjaško, točno
in solidno.

OKAMA MAZILO

iz zdravilnih zelišč. Ču-
dovit uspeh pri ranah,
opeklinah, ožuljenjih,
volku, turih in vnetjih
id. za nego dojenčkov,
pri kožnem vnetju, izpu-
ščajih in hratih na te-
menu, za razpoke na pr-
stih, bradavice. Dobi se
v vseh lekarnah in dro-
gerijah.

**ZA VSAKO
PRILIKO**

najboljša in naj-
cenejša oblačila
si nabavite pri
Preskerju,
Sv. PETRA C. 14

**Lesene in jeklene
rolete, žaluzije in
medokenske zaves**

poceni in solidno izvršuje
tvrdka

IVAN BERNIK

LJUBLJANA — LINHARTOVA 8.

Ogled rolet na velesejmu, paviljon E.

VODNE TURBINE

VENECIJANKE - MLINI - DVIGALA - STROJI
STROJNO PODJETJE ING. BORŠTNAR,
LJUBLJANA — JERNEJEVA C. 19

MIHAEL DOBRAVC

slikarsko, pleskarsko in črkoslikarsko podjetje

CELJE, Glavni trg 15

Najnovejši vzorci — solidna izdelava — konkurenčne cene!

FRANC BELAK

Telefon št. 243

CELJE

Za Kresijo 12a

Instalacijsko podjetje za elektriko, vodovod in centralne kurjave.
Specialna delavnica za previjanje motorjev, transformatorjev
in dinamov

TRGOVSKI SAMOPOMOČI V MARIBORU

izrekam vdano zahvalo za točno in izdatno izplačilo posmrtnine po mojem umrlem
sopruhu **Laufer Josipu**.

Pri tej priliki si ušojam predvsem trgovskim krogom toplo priporočati pristop
k tej kulantni dobrodelni instituciji.

Maribor, dne 31. avgusta 1940.

LAUFER KAROLINA, trgov., vdova

Splošna zavarovalna družba

ANKER

ZAVARUJE:

ZIVLJENJE, POŽAR, NEZGODE, JAMSTVO, LOM STEKLA,
VLOM AVTOKASKO IN JAMSTVO, CHOMAGE — TER
PREVZEMA TUDI DRUGE VRSTE ZAVAROVANJ.

Podružnica: Ljubljana, Kralja Petra trg 8-I

**Tvornica za dušik
d. d. Ruše v Rušah**

izdeluje in dobavlja

1. Umetna gnojila: apneni dušik, oljen in neoljen ter mešana gnojila nitro-
foskal I, nitrofoskal II, nitrofoskal-Z
2. Karbid za razsvetljavo in avtogeno varjenje ter rezanje kovin
3. Kovinske legure: ferokrom, ferosilicij, elektro-korund
4. Amonijak in amonijačno vodo.

Telefon: MARIBOR 22-48

Brzjav: AZOT-MARIBOR

ZAHVALA

Iz srca se zahvaljujem vsem, ki so našo predobro sestro, teto in svakinjo,
gospo

Marijo Češnik

trgovko in hišno posestnico

pokropili in spremili na njeni poslednji poti.

Predvsem iskrena zahvala prečastiti duhovščini, čč. Marijinim sestram,
vsem zastopnikom raznih korporacij, vsem darovalcem prekrasnih vencev in
šopkov.

Bog povrni!

Zalujoči

PRVI KORAK

skozi šolska vrata
v čevlji

Rata

2404-61000

Elastični, kot pero lahki čevlji za gimnastiko. Izdelani so iz tenkega finega usnja.

Otroški din 29.—
Ženski din 39.—
Moški din 49.—

99

0924-64658

Okusno izdelani deklški čevlji iz boksa, z usnjenimi podplati. Prikladni za vsak štrpaci.

59

5461-44801

Otroški čevlji iz rjavega mehkega usnja, široke in udobne oblike. Podplati so iz usnja.

59

5851-64806

Čevlji iz laka, z usnjenimi trpežnimi podplati. Okusni in praktični.

Od številke 19 do 26 din 59.—
Od številke 27 do 30 din 79.—
Od številke 30.5 do 34 din 99.—

79

6962-44621

Trpežni in močni deški čevlji iz boksa, z usnjenimi podplati in petami.

Od številke 27 do 30 din 79.—
Od številke 30.5 do 34 din 99.—
Od številke 34.5 do 39 din 129.—

149

1931-44646

Zelo močni deški čevlji iz boksa, s širokimi petami in prešitimi usnjenimi podplati.

Od številke 34.5 do 39 din 149.—

49

8222-48002

Evo, dobrih čevljev za dečke, ki mnogo hodijo. Izdelani so iz močnega boksa, z neraztrgljivimi podplati.

Od številke 27 do 30 din 49.—
Od številke 30.5 do 34 din 59.—
Od številke 34.5 do 39 din 69.—

69

4425-6543

Okusni ženski čevlji iz črnega diftina, okrašeni preko narta z lakom.

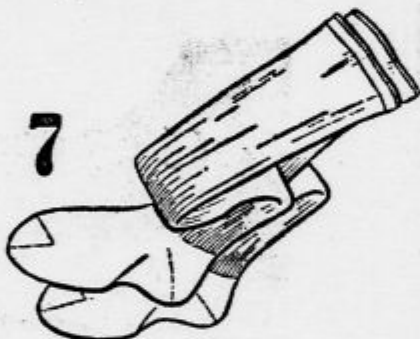
79

4444-44603

Praktični in čvrsti deklški čevlji na zapono iz boksa, z usnjenimi podplati in petami.

7

»NEŠTAŠKO«

Din 7, 8, 9 in 10.—

Močne bambažaste nogavice za šolsko deco.

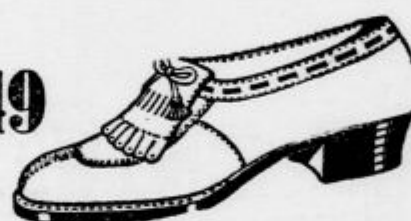
129

2605-96130

Moderni ženski čevlji iz finega telečjega boksa v modri barvi, z okrasom preko narta in usnjenimi podplati.

149

0635-44775

Sportni čevlji, modernega kroja, iz telečjega boksa, z jezikom preko narta. Prikladni za šolo in sprehode.

129

9237-64625

Udobni trpežni moški čevlji iz črnega boksa, z usnjenimi kovanimi podplati in petami.

199

9929-64629

Elegantni moški čevlji iz finega črnega ali rjavega boksa, z usnjenimi na rom šivanimi podplati in usnjenimi petami.

Mali pisalni stroj z prednostmi velikega

Nov tip pisalnega stroja! Kljub ročni obliki ima Mercedes Selecta vsestransko opremo velikega pisarniškega stroja. Dvojne funkcije posameznih vzvodov in tast služijo jednostavnemu in hitremu pisanju. Tem najmodernejšim uredbam odgovarja tudi njena lepa oblika.

Prosimo pošljite nam dolnji odrezek.

MERCEDES
Pisarniški stroji

J. Glad-Mercedes

Zagreb, Nikoličeva 14 / Pošt. predal 49

Želim spoznati brez stroškov in ne da bi bil primoran za nakup, Mercedes mali stroj — Mercedes pisarniški stroj. — Pošljite mi ponudbo — Predvedite mi enkrat stroj — Pošljite mi prospekt.

(Neželjeno črtati!)

Ime:

Naslov:

111b -8

Sprejmemo

ne nad 35 let starega mojstra za mehanične delavnice. Služba stalna. — Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in zahtevkov na podružnico »Jutra« v Celju pod: »Zanesljive«.

OBUTEV OBUTEV

CALZATURIFICIO
Donda

Ustanovljena 1887

TRST

Piazza Impero 5-6

Savinjska tovarna barv in lesnih izdelkov ALOJZ GORIČAR IN DRUG — MOZIRJE

Ker je v bližnji okolici Mozirja obilo surovin, ki so potrebne za izdelovanje barv, je podjetnik Friderik Hocke iz Gradca že leta 1898 ustanovil v Ljubiji pri Mozirju tovarno za izdelovanje zemeljskih in drugih barv. Podjetje se je zelo uspešno razvijalo in prešlo po svetovni vojni leta 1918. v roke domačim podjetnikom, ki so še danes njegovi lastniki. V letih 1920-22 je bilo podjetje močno povečano. Tedaj je bila zgrajena podružna tovarna v Letušu pri Braslovčah, kjer je začela obratovati moderna žaga. Podjetje izdeluje razen barv

še razne lesne izdelke, med temi samokolnice in embalažne sode. V letih konjunktura je tvrdka dajala delo do 100 strokovnim delavcem in številnim voznikom, drvarjem in ostalim nevalificiranim delavcem. Splošna gospodarska kriza pa tudi temu podjetju ni prizanesla in je bilo prisiljeno skrajšati produkcijo na približno 1/3 kapacitete. Preteklo leto je podjetje praznovalo 40-letnico obstoja, kar je v sedanjih težkih prilikah vsekakor dokaz solidnosti in opravičuje nado v lepo, uspešno bodočnost.

Strojno podjetje

R. WILLMANN — Ljubljana

SLOMŠKOVA UL. 3.

TELEFON 20-55

Beneški jarmaniki, cirkularke, nihalne žage najnovejše konstrukcije, brusilni stroji. — Železni deli k pogonu mlinjskih kamnov, zatvornice. Transmisijski deli, kakor osovine, ležišča, spojke, jermenice vseh vrst in velikosti. — Rebraste cevi iz kovanega železa z ugodnim grelnim učinkom. — Elektro-tovarna in jamska dvigala, viti in dvigalne ter transportne naprave. — Projektiranje in oprema žag in mlinov ter drugih industrijskih naprav. Vsakovrstna popravila strojev. — Ponudbe brezplačno, na željo strokovnjaški obisk.

STAVBNA DRUŽBA d. d. LJUBLJANA

Pisarna: Tyrševa c. 17, tel. 20-46

Obratovališče: Šmartinska c. 32, tel. 23-93

Opekarna: Vič, Cesta dveh cesarjev 114, tel. 26-46

Ustanovljena 1873

Kot stavbno in tesarsko podjetje projektira in gradi visoke in talne zgradbe vseh vrst ima obsežen inventar, lastne delavnice in pomožne obrate

Opekarna na Viču

proizvaja prvovrstno zidno in strešno opeko

za lastno porabo in za prodajo

Kamnolom v Podpeči

dobavlja znani podpeški lomljenec za kamnoseška in zidarska dela

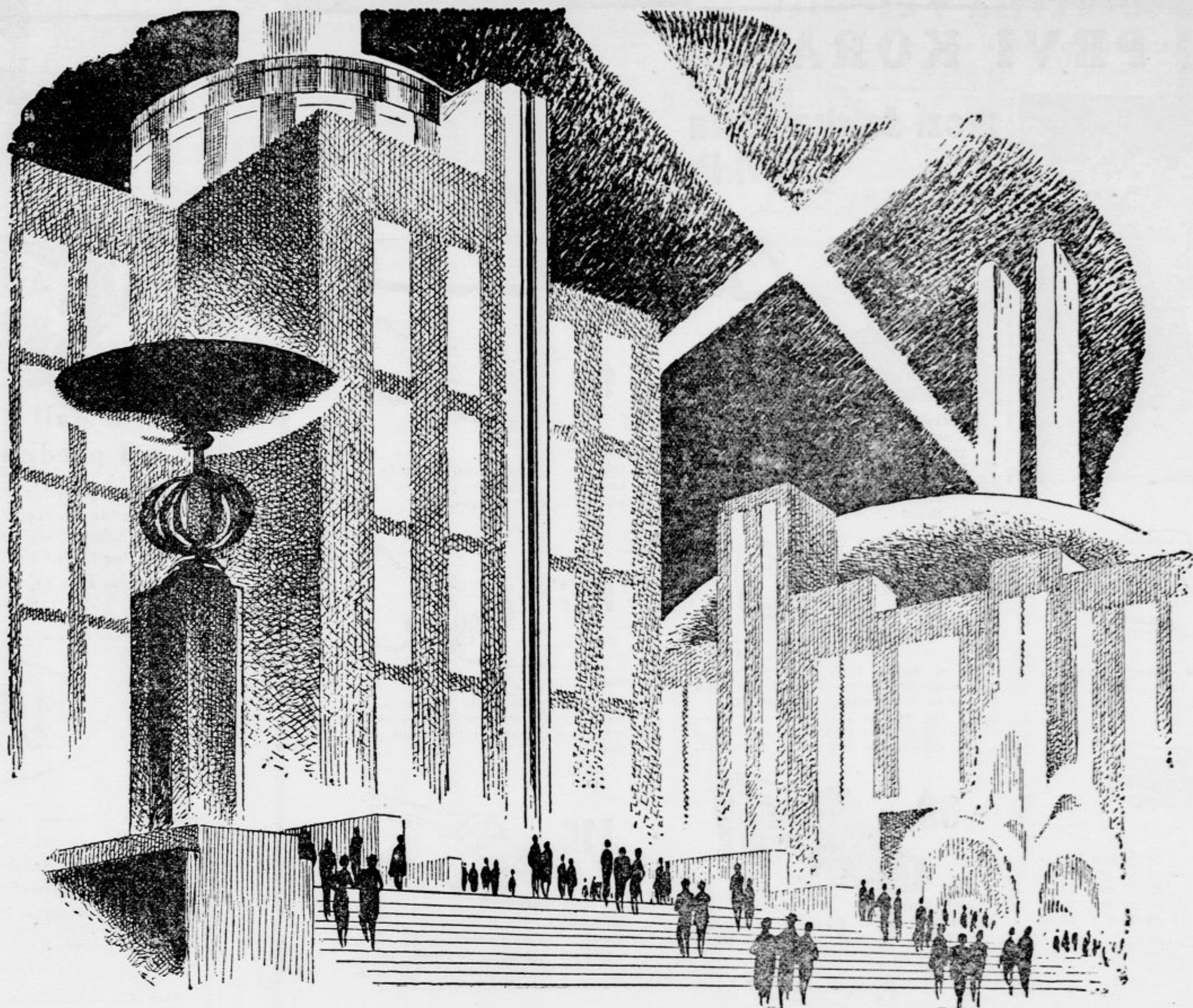
kakor za obloge, ograje, arhitektonsko opremo vrtov itd.

Trgovina s stavbnim materialom

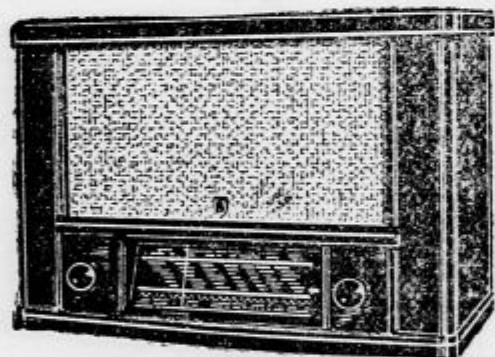
Izključno zastopstvo tvrdke »SANA« d. d. iz Zagreba za prodajo mavca v vsej Dravski banovini.

J. HUTTER in drug MARIBOR

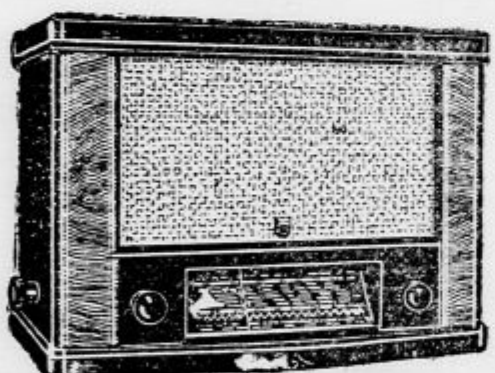
Prva domača tvornica klotov in silkov — Tvornica hlačevine
Tvornica volnenega in polvolnenega sukna — Prva domača tvornica sukanca za šivanje
Najmodernejša predilnica in grebenalnica bombaža

RAZSTAVA NOVIH PHILIPS REMEK-DEL „SUPER 4“

TIPA 430 MALI »SUPER«

TIPA 431 MALI »SUPER«

TIPA 530 »SUPER«

„SUPER 4“

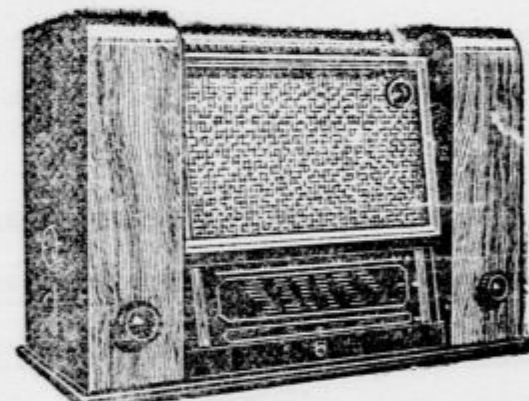
Najnovejše veliko
Philipsovo delo!

Zopet napredek na polju tehni-
ke, zvoka, prihranka na toku
in sloga!

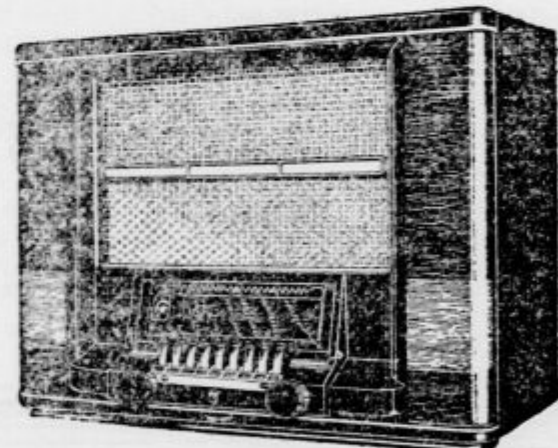
Odličen sprejem kratkih valov,
novi zelo občutljivi „TICONAL“
zvočniki, ekonomično stikava-
nje, moderna odlična zunan-
jost, omarice izdelane iz dragocenih
vrst lesa.

S temi aparati prinaša **Philips**
serijo pravega iznenađenj.

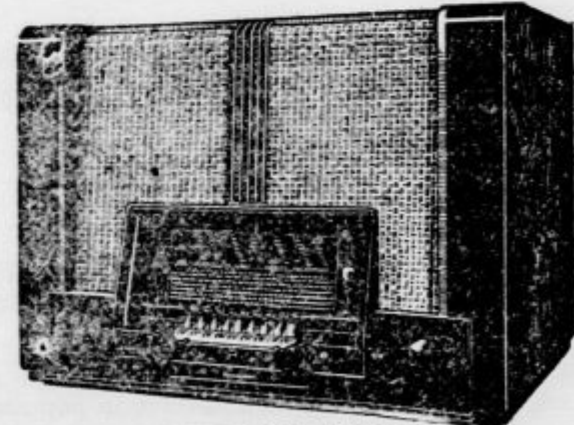
**Zahtevajte, da se Vam po-
kažejo nove serije
„Super 4“! Še danes!**

TIPA 655 »SUPER«

TIPA 815 »SUPER«

TIPA 915 »SUPER«

PHILIPS ¹⁹⁴¹ „Super 4“ RADIO

SVETOVNA ZNAMKA KVALITETNIH SPREJEMNIKOV